HENRY JÆGER

disperați

elu

HENRY JAEGER

DISPERAŢII

Traducere şi prefaţă de
ION ROMAN

EDITURA PENTRU LITERATURA UNIVERSALA
Bucureşti, 1968

Coperta : *Dumitru Ionescu*

HENRY JAEGER
REBELLION DER VERLORENEN

PREFAȚĂ

Un „furios", așa cum ni-l recomandă nu numai opera, ci și biografia lui, Henry Jaeger este unul dintre acei scriitori fără ani de ucenicie, care se afirmă dintr-o dată, cu prima lor carte, oferind nu doar promisiunile legate de un început de carieră literară, ci o realizare matură. După apariția, în 1962, a romanului *Fortăreața (Die Festung)*, cronicarul de la *Neue Ruhr Zeitung* (Essen) exclama: „*Habemus poetam* — literatura germană are în sfîrșit un romancier de reală importanță". La rîndul său, Friederich Sieburg, critic cu autoritate în viața literară a Republicii Federale a Germaniei, saluta cu elogii aceeași carte de debut, relevînd remarcabilul talent al noului scriitor și profunzimea, sub aspect psihologic și social, a conținutului romanului său. Apariția *Fortăreței* a produs de-a dreptul senzație; sub aspect editorial, volumul a fost ceea ce se numește un *best-seller*. Presa, radioul, televiziunea, și nu numai din R.F.G., ci și din alte țări, în primul rînd Franța, s-au ocupat intens de roman. Primelor șase traduceri în diverse limbi le-au urmat imediat numeroase altele, iar regizorul Alfred Weidemann a început pregătirea unui film, cu Heinz Rühmann în rolul principal.

În toamna anului 1963, la Tîrgul de carte din Frankfurt-pe-Main, un domn tînăr, solid, cu părul blond ca paiul, îmbrăcat într-un costum foarte elegant, înconjurat de numeroși solicitanți, care-l priveau poate cu mai multă curiozitate decît admirație, dădea autografe. Domnul cel blond și elegant era Henry Jaeger, care-și sărbătorea al doilea mare succes literar, punîndu-și semnătura pe noul roman, *Disperații (Rebellion der Verlorenen)*. Cam în aceeași vreme, presa, în continuare interesată de persoana lui, înregistra în reportaje însoțite de fotografii căsătoria fericitului autor, acum redactor la un ziar din Frankfurt, cu fiica unui magistrat. Era un eveniment... Henry Jaeger, întîmpinat cu brațele deschise în lumea literară, era acceptat și de „societatea bună". „Furiosul" se angajase oare pe drumul conformismului? Ca membru al societății, se cumințise, evident, mai bine spus, își găsise echilibrul, căutat cu disperare de multă vreme. Despre

conformism însă, nu putea fi vorba. A dovedit-o cu al treilea roman, apărut în 1964. *Vremea pedepselor (Die bestrafte Zeit)*, în care atitudinea critică se ascute, ca să pătrundă încă mai adînc în aprecierea severă a stărilor de lucruri din societatea țării sale.[1]

În cursul unuia din numeroasele interviuri care i s-au luat, Henry Jaeger declara, poate totuși cu o ușoară cochetărie, altminteri lesne de înțeles la un autor de mare succes imediat: „La întrebarea cum am devenit scriitor pot răspunde doar atît — a fost foarte simplu. Am pătimit. Am cunoscut atîta mizerie, atîtea dezamăgiri și atîta izolare, încît, ca să nu înnebunesc, nu mi-a rămas altceva de făcut decît să scriu." Se poate întîmpla, într-adevăr, ca deznădejdea să ducă la literatură, dar, evident, cu condiția existenței talentului care furnizează temperatura necesară sublimării dureroasei experiențe de viață.

Numai o clasificare pripită l-ar putea încadra, biografic, pe Henry Jaeger în familia genialului vagabond Gorki sau a hamalului brăilean Panait Istrati, devenit apreciat scriitor de limbă franceză și prieten al lui Romain Rolland. Pe aceștia doi din urmă, mizeria e aceea care i-a dus la neconformism. În cazul lui Jaeger, lucrurile s-au petrecut, pare-se, invers.

Fiu al unui meșter arămar din Frankfurt pe Main, Karl-Heinz (Henry e un pseudonim) Jaeger s-a născut în 1927. S-a bucurat prea puțin de căldura vieții de familie, a fost unul dintre acei copii fără copilărie. Spre deosebire de David Kühn, personajul central din *Disperații*, a ajuns și la liceu, însă, fire independentă și nesupusă, ca și acela, s-a pomenit eliminat definitiv din școală. Circumstanță agravantă sub regimul subordonării oarbe și a războiului total. În Germania aflată la un prag de prăbușire, adolescenții, chiar răzvrătiți, constituiau un capital care nu era risipit. Pentru Jaeger au urmat etapele inevitabile, lagărul de muncă, formațiile auxiliare ale apărării antiaeriene, serviciul militar. Și, la numai șaptesprezece ani, instruit sumar, și mai sălbăticit încă, soldatul Jaeger, încătărămat în sfori și curele, era îmboldit din spate să sară în neant. Împreună cu unitatea sa de parașutiști a fost lansat pe teritoriul Olandei. În primăvara anului 1945, armata engleză în înaintare îl lua prizonier. În toamna aceluiași an, eliberat, se putea întoarce în orașul natal, unde nu-l aștepta nimeni, unde n-avea nimic de făcut și nu știa ce

[1] În 1966, H. Jaeger a mai publicat romanul *Lupanarul (Das Freudenhaus)*, de asemenea bine apreciat de presa literară.

să-nceapă. Băiatul de optsprezece ani, reîntors în viața civilă, a trăit atunci frămîntarea plină de spaimă și prea puțin încălzită de speranță a naufragiatului. A încercat de toate, schimbînd de azi pe mîine și fără perspectivă diverse ocupații. Mai multă vreme a lucrat ca îngrijitor, sau așa ceva, într-un spital militar, în care se depuneau eforturi pentru vindecarea unor răni grave. În sălile acestea, în care războiul încheiat își azvîrlise epavele, Jaeger și-a făurit visul de a deveni medic. Și-a continuat, ostenit de truda zilelor, liceul, dar mai departe n-a putut merge. Facultății de medicină trebuia să-i dedice timpul în care era obligat să-și cîștige existența. Nu avea cine-l întreține. A crezut că se poate rupe din țarcul acestui cerc vicios prin soluții disperate care i-au adus însă o detențiune, împuținată, din fericire, substanțial și tocmai la timp, printr-o grațiere, care a redat societății un om reabilitat în conștiința lui de convingerea că în afara granițelor etice nu există soluții pentru ins, iar în „răzvrătirea“ individuală, nici un grăunte de putere în strădania de îndreptare a societății. Reîntoarcerea lui Jaeger printre oameni n-a egalat cu ploconirea în fața mediului social, a cărui victimă fusese. „Cel mai robust talent dintre tinerii romancieri germani“, cum i s-a spus, autorul „unei proze bărbătești și clare“ nu și-a lepădat „furia“, și-a manifestat-o însă altfel. Cum nota Friedrich Sieburg, el a înțeles că, împotriva relelor sociale, cartea bună e un mijloc mai eficient de luptă decît cine știe ce răzvrătire juvenilă împotriva legii penale. După apariția primului roman, cînd despre autor încă nu se știa nimic, un critic notase că acesta „va scrie și mai bine, dacă nu se va lăsa sedus“. Recenzînd al doilea roman, ziarul austriac *Volkstimme* a putut face cu satisfacție constatarea că Jaeger nu s-a lăsat sedus.

În destule cazuri, cei care s-au salvat prin literatură din marasmul deznădejdii dau scrisului lor caracterul unei confesiuni și-și hrănesc epica din episoade autobiografice. Poate că, în condițiile în care și-a conceput și redactat primul roman, Henry Jaeger ar fi avut motivele să pornească de la propria lui viață. Deși lipsit de orice experiență literară, el face însă deodată un salt surprinzător spre proza obiectivă, se refuză lamentării și scrie despre mizeria umană dintr-o perspectivă înaltă și cuprinzătoare. În romanele care au urmat, ecourile autobiografice sînt vădite. David Kühn și Robert Labitzke (din *Vremea pedepselor*) retră-

iesc, în esență, drama scriitorului. Cel dintîi ilustrează tentativa fatală de a-și rezolva situația socială printr-o acțiune de mînă forte, cel de-al doilea, infractor și el, se prăbușește doborît de tortura morală și fizică la care e supus în închisoare. În linii mari și în amănunte vor mai fi existînd și alte similitudini. Dar toate acestea, și chiar cele semnalate mai sus, se transformă în substanță epică pură și nu au nimic comun cu proza memorialistică. Henry Jaeger nu se mărturisește, ci acuză, nu se justifică, ci se neagă.

Cum lumea pe care o aduce în scenă este aceea a omului de rînd, a mic-burghezului, în legătură cu romanele lui au fost citate numele lui Hans Fallada și al lui Alfred Döblin. Paralelă elogioasă pentru tînărul scriitor, dar care trebuie considerată în lumina factorului istoric, deoarece „omul mic", *der kleine Mann*, din proza celor doi maeștri aparține epocii antebelice, iar războiul a constituit o cotitură și în viața acestui „om mic". Jaeger știe aceasta, după cum sesizează și faptul că trecerea de la o etapă la alta este egală cu distanța de la dramă la tragedie. Peste destinul personajelor sale apasă, neagră, copleșitoare, umbra războiului. În „vremea pedepselor" sancțiunea lovește generațiile mai recente, la fel ca pe aceea ce-a făcut războiul. Cu excepția profitorilor de atunci și de astăzi, nimeni nu s-a întors de pe front ca după o campanie oarecare, capabil să-și reînnoade firul vieții și să uite. O invaliditate fizică poate fi reparată printr-o proteză, mutilarea sufletească e mult mai gravă. După teribilii ani de front care l-au azvîrlit în foc de la un capăt la altul al Europei, Hugo Starosta, din *Fortăreața*, își amintește de modestele condiții ale traiului din tinerețe — o bucată de pămînt și un cal — ca de un paradis pierdut pentru totdeauna. Cu toate resursele sufletești secătuite, își tîrăște existența de la o zi la alta și recunoaște, cu o mîhnire aproape resemnată, că viața lui nu mai are nici un „chip". O femeie tînără încă, locatară a aceleiași fortărețe, nu se poate elibera de coșmarul unui viol soldățesc a cărui victimă a fost și care a sărăcit-o definitiv de bucuria dragostei. Pașii sfioși pe care-i face către o geană de lumină abia bănuită îi aduc sfîrșitul. Femeia moare sugrumată de soțul ei, zdrobit el însuși de crima făptuită involuntar. David Kühn și frații săi nu au participat la război, erau încă mici. Au suferit sub bombardamente, după capitulare au îndurat foamea, au cerșit ca să nu piară. Dincolo de aceste mizerii, care au trecut totuși, le-a rămas sentimentul ratării, cu atît mai copleșitor, cu cît e însoțit de convingerea că, în alte împrejurări, cu alt punct de

pornire în viață, însușirile personale îi îndreptățeau să se realizeze. Ratarea e completă, pe plan material, social și familial. „Am vrut — declară cu întristare David — să fi fost, de-o pildă, fiu. Am vrut să fiu și soț. Și m-am bucurat fără nici un temei că voi fi tată... Nu sînt nici fiu, nici tată, nici soț." La rîndu-i, Robert Labitzke a visat și el să devină ceva, ceva modest, de exemplu — mecanic de locomotivă. Orfan, din timpul războiului, a rămas la voia întîmplării. Cînd cineva îl întreabă cu oarecare mirare: „Nu ești nimic?", repetă ca un ecou răscolitor: „Nu sînt nimic".

Henry Jaeger este așadar cronicarul micii burghezii germane care a acceptat hitlerismul mai întîi cu speranțe, repede înșelate, apoi cu resemnare, a făcut războiul, a suferit de foame într-o țară prăbușită și secătuită, apoi, cînd au revenit „vremurile bune", s-a văzut din nou lăsată de-o parte. Reacțiile au putut fi, evident, diferite, de la resemnarea absolută, pînă la revoltă. Fenomenul acesta s-a reflectat corespunzător în literatura germană contemporană, de pildă într-o serie dintre scrierile lui Heinrich Böll. Autorul *Partidei de biliard de la ora 9½* este un maestru, iar fresca socială pe care a zugrăvit-o pînă acum atinge dimensiuni considerabile. În limite deocamdată mai restrînse, Jaeger își concentrează atenția asupra oamenilor de rînd care nu se pot resemna. Romanele lui, colorate de o tentă de umor amar, îngroșată uneori pînă la grotesc, sînt populate în consecință de „rebeli", mai deciși sau mai puțin energici, în orice caz capabili de o tentativă de rezistență, dacă nu chiar de atac.

Albert, fiul lui Hugo Starosta, e un copil de vîrstă școlară, dar mizeria lagărului de barăci în care locuiește familia lui, împreună cu multe altele, în anii imediat următori războiului, i se pare insuportabilă. Reacția lui e absurdă și inutilă — incendiază barăcile — totuși concludentă. Internat într-o casă de corecție, nu pentru această vină care rămîne nedescoperită, ci pentru un motiv mărunt (absența de la cursuri), evadează și încearcă să-și recîștige libertatea în mijlocul familiei. Într-o manifestare de solidaritate, familia Starosta, sub conducerea șefului ei, al cărui principiu este „căminul meu e fortăreața mea", se baricadează în odaia în care locuiește și se opune autorităților venite să-l ridice pe micul fugar. Rezistența ia sfîrșit într-un chip lamentabil, combatanții fiind doborîți, ca niște pachete de zdrențe ude, de jeturile pompierilor chemați în ajutor de către poliție. Hugo Starosta e un fost combatant, pe care anii de front și de prizonierat l-au se-

cătuit de vlagă morală şi fizică, un om şters, pe care nici ai lui nu-l mai respectă. Totuşi accesul de curaj, uimitor şi pentru el însuşi, cu care se opune forţei publice, actul aproape dement de a fugări nişte poliţişti, pe care-i ameninţă cu reteveiul, îi redau, fie şi numai pentru cîteva ore, sentimentul demnităţii umane.

Albert Starosta este prea tînăr, tatăl său prea îmbătrînit, ca să aibă năzuinţe limpezi şi ferme. Cei trei fraţi Kühn, din *Disperaţii,* sînt însă la vîrsta cînd şi energia şi dorinţa de a se realiza în viaţă ating punctul culminant. Fiecare dintre ei a pornit pe altă cale în scopul de a se sălta pe un plan social superior, piedicile de care se izbesc sînt diferite, dar cu toţii se coalizează în actul de răzvrătire iniţiat de David. În sfîrşit, Robert Labitzke sintetizează în modul cel mai original şi cu o motivare foarte explicită tipul revoltatului asupra căruia, după cum se vede, stăruie Henry Jaeger. Labitzke face pe haiducul, înarmat cu pistoale de lemn, umileşte un ministru pe care-l opreşte pe o autostradă, ca să-i ia pălăria, e arestat după doi ani de asemenea isprăvi, nu-şi pleacă fruntea nici în faţa judecătorilor, în închisoare se visează un răzbunător, de astă dată nu cu pistoale de lemn, reuşeşte să-şi menţină speranţa, în ciuda unor condiţii sălbatice de detenţiune, şi să evadeze.

Dincolo de toate deosebirile temperamentale, a nivelului lor de înţelegere, a mijloacelor la care recurg, toţi aceşti răzvrătiţi acţionează împinşi de disperare, altfel spus, de constatarea că, în societatea în care trăiesc, nu le-a mai rămas nici o altă poartă de ieşire din impas. Mai înainte de a pune mîna pe retevei, Hugo Starosta face încercarea de a-şi readuce fiul acasă printr-o intervenţie umilă la forurile în drept. David, Alexander şi Paul Kühn, la fel ca Labitzke încearcă şi ei diverse soluţii cuminţi, care se dovedesc ineficace. Tragedia se declanşează cînd răzvrătirea se arată a fi tot fără folos, de-a dreptul fatală. „Furiosul" Henry Jaeger nu-şi îngăduie măcar iluzia confratelui englez John Braine că, în unele cazuri, pînă la urmă totuşi nefericite, drumul către înalta societate s-ar putea deschide cuiva. Între eroul lui Braine şi Alex Kühn există un paralelism izbitor, retezat însă de o secantă semnificativă.

Fără a se solidariza cu eroii săi, Jaeger le împărtăşeşte revolta, e în principiu de acord cu protestul activ, dar deplînge canalizarea acestuia pe drumuri înfundate. Care ar fi, după el, calea? S-o bănuim în spusele lui David Kühn: „Sînt un răzvrătit. Într-o zi toţi oamenii vor deveni revoluţionari"? Ar însemna să genera-

lizăm falsificînd. Ceea ce pare a se limpezi în conştiinţa unora dintre personaje — şi a scriitorului — e că reazemul individului stă în solidarizarea cu mulţimea. Nu e încă o convingere principială, ci o intuiţie. Şi e semnificativ, poate, că tocmai secătuitul Hugo Starosta bîjbîie în direcţia aceasta. După mica lui bătălie fără vreun rezultat practic, simte că opinia publică, cu care se pune în contact prin mijlocirea presei, îl poate dacă nu salva, cel puţin ajuta pînă la un punct.

Proza lui Jaeger are o anume tendinţă demonstrativă. Ai impresia că scriitorul vrea să epuizeze toate exemplele ce s-ar putea aduce în sprijinul convingerii sale care, chiar dacă nu fundată pe păreri clare, e totuşi justificată printr-o atentă observaţie socială şi luminată de pe o poziţie riguros etică. Demonstraţia se încarcă însă, se rotunjeşte şi palpită de viaţă, ca şi la „tinerii furioşi" englezi. Deşi ilustrative, personajele lui sînt conturate pregnant. Scriitorul, mai puţin portretist, cît mai ales analist, înregistrează minuţios frămîntarea sufletească şi reacţiile personajelor, mişcarea lor, gestica. În *Disperaţii* scenele „tari", dramatice, alternează cu momente de calm aparent, de banale preocupări cotidiene, dincolo de care năzuinţele şi patimile mocnesc în pragul exploziei.

Nu ştiu dacă Jaeger va încerca vreodată să scrie teatru ; pentru dramaturgie pare, însă, a avea reale însuşiri. Surprinde, la un om tînăr, a cărui epocă de formaţie a evoluat în condiţii atît de neprielnice, fineţea cu care explorează sufletul omenesc, psihologia femeii şi a bărbatului, a copilului şi a bătrînului. Bănuim în liceanul şi paraşutistul de şaptesprezece ani de altădată, în tînărul repede pus în imposibilitate de a-şi observa semenii, o fire reflexivă, un om cu ochii larg deschişi asupra lumii.

Viaţa sportivă pare a-i fi cunoscută în mod intim lui Jaeger. Regimul pe care şi-l impune Alex, tensiunea nervoasă excesivă dinaintea concursurilor, irascibilitatea permanentă a atletului, marea lui voinţă şi ambiţia definesc, aş spune dinăuntru, felul de a fi al omului de pe stadion. Cititorul asistă la cîteva curse ale alergătorului pe 10.000 de metri, dar de fiecare dată perspectiva e alta, şi paginile se citesc pe nerăsuflate. În special cele despre efortul aproape supraomenesc al atletului ajuns la un punct mort al capacităţilor sale fizice şi sufleteşti sînt revelatoare şi impresio-

nante. Amatorului de sport din tribune i se deschide orizontul spre un zbucium interior pe care fața contorsionată a campionilor mai mult îl ascunde decît îl exprimă. Acest uriaș personaj colectiv care e publicul spectator apare în instantanee revelatoare. Cum se poate observa și din alte episoade (ancheta poliției, reacțiile opiniei publice etc.), Jaeger se dovedește versat și în evocarea psihologiei colective. În conturarea personajelor din clasa posedantă lucrează, ce-i drept, mai ales cu trăsăturile generale, specifice, poate și datorită unei aversiuni care, pentru a condamna în bloc, reduce caracterele la un factor comun. O oarecare excepție o constituie numai Ria Jablonski, iubita lui Alex, personaj întrucîtva mai complex. În ceea ce privește lumea celor de jos, chiar cînd forțează lucrurile, împingîndu-le spre grotesc — mă refer la fantastul Labitzke — imaginea personajelor își păstrează relieful de oameni în carne și oase. Reușite obține Jaeger în creionarea figurilor de șefi de familie, de părinți. Bătrînul Starosta și Heinrich Kühn sînt personaje de neuitat. Victimă a unui accident din timpul războiului, Heinrich Kühn, biet îngrijitor în toaleta unui restaurant, e angrenat fără vină în tragedia fiilor săi pe care, cu o naivitate profund mișcătoare și edificatoare pentru calitatea lui de tată bun, fără manifestări afective curente, încearcă, zadarnic, să-i salveze.

Cu o mînă sigură, Jaeger organizează materialul epic și-și construiește subiectul după o arhitectură solidă. În *Disperații*, el găsește o soluție eficientă pentru a proiecta episoadele actuale pe fundalul istoric care le-a pregătit și le explică. Mă refer la scurtele prologuri, evocatoare în simplitatea lor, cîteodată patetice, pe care le presară înaintea fiecărui capitol. Tehnica, mînuită original, provine probabil de la Döblin.

Un stilist, adică un artist al cuvîntului preocupat de cizelarea expresiei nu e Jaeger, și nici n-ar fi putut să fie. Fraza lui e săracă, adesea de-a dreptul reportericească. Sînt cuvinte, formulări care se repetă, verbul *a spune* apare în succesiuni aproape iritante. În general, nu mi s-a părut recomandabil, în traducere, să-l „stilizez". Nu numai pentru că aceasta ar depăși atribuțiile unui tălmăcitor, dar și pentru că stîngăcia autorului, conștientă sau nu, dă narațiunii un caracter frust de o neîndoielnică putere de sugestie. Ici și colo, sub pasta subțire de culoare, palpită un lirism discret.

Scrisul lui Henry Jaeger realizează, mai puțin în *Disperații*, mai mult în celelalte două romane, o sinteză plină de surprize

între comic și tragic. Faptul acesta pune în evidență o dată în plus detașarea autorului de lumea evocată și infirmă cred teama cuiva că, epuizîndu-și materialul adunat prin proprie experiență, scriitorul ar putea ajunge în impas. Mai aproape de adevăr mi se par cei ce constată că Jaeger e un scriitor ce-și cunoaște meseria și știe să compenseze monotonia expresiei, care nu contrazice precizia, prin mișcarea dramatică în conflictul interior și cel exterior.

Romanul *Disperații*, carte care — cum s-a spus — „îmbogățește corul literaturii germane cu o voce remarcabilă", s-ar putea subintitula, făcînd o motivată aluzie la Dostoievski, „crimă și pedeapsă". Nu are, desigur, forța acelei capodopere, se deosebește în foarte multe privințe de ea, dar ne emoționează ca o mărturie sinceră despre o lume contemporană cu noi.

Ion Roman

PRIETENILOR MEI

ILSE, HANS ŞI INGELORE

Chipurile copiilor
trebuie să îmbătrînească
în acest oraş
şi în toate oraşele lumii.

CARTEA ÎNTÎI

Se iubeau, dar vremurile erau grele. Toți spuneau asta. În Germania se vorbea despre tratatul de la Versailles și despre Liga Națiunilor. Cei doi erau hotărîți să se căsătorească — îi chema Peter și Lydia. El cîștiga puțin, iar locuințele erau scumpe. În martie s-au dus o dată într-un hotel ieftin din preajma Gării de Est. Amîndoi doreau această noapte. Acolo au stat de vorbă despre speranțele lor și au făcut dragoste.

Noaptea s-a auzit gălăgie în stradă. S-au sculat și s-au dus la fereastră. Au văzut cum un bărbat, care purta brasardă, a fost trîntit la pămînt de alți bărbați, care purtau altfel de brasarde. După ce l-au doborît, l-au călcat în picioare. Omul zăcea țeapăn. Ucigașii lui au spălat putina. Bocancii lor țintuiți bocăneau de-a lungul străzii. De pe la ferestre s-a strigat după ajutor. A venit poliția. Mortul a fost cărat de-acolo.

Și cei doi din camera de hotel s-au retras de la fereastră, s-au refugiat din nou în căldura iubirii lor. Femeia tremura și plîngea. El a mîngîiat-o, i-a vorbit despre dragoste și despre nădejdile lui.

În această noapte a fost conceput David.

CAPITOLUL I

La Paris părăsise transportul, deși îi era interzis. Își scosese din geamantan haina civilă și o îmbrăcase, păstrîndu-și pantalonii de uniformă. Voia să profite de cele patruzeci de minute de oprire, ca să cumpere daruri pentru frații lui ; ceva, și pentru Hertha. O mică surpriză : „V-am adus asta de la Paris..." Așa voia să le spună.

N-a cumpărat nimic la Paris, nu s-a ales din această ieșire în oraș decît cu cîteva vînătăi pe obraz.

Demonstrau algerienii. Șoferul taxiului îl prevenise :

— Sînt tulburări în oraș, *monsieur*. Iar dumneavoastră trebuie să vă întoarceți la gară repede.

N-a ajuns departe. Pe Boulevard de Sébastopol se îndesa un furnicar de privitori, ca un zid. Glasurile lor răsunau aidoma vuietului mării. Pe stradă erau împinși, cine știe unde, niște algerieni. Nu-i putea vedea, dar pe deasupra capetelor mulțimii de gură-cască le zărea brațele ridicate la somația poliției. O procesiune mută de mîini în mers. Manifestanții i se părură deodată niște oameni ce imploră sau niște adoratori ai unei zeități necunoscute, tîrîți prin mijlocul biruitorilor lor păgîni. David Kühn sta în rumoarea acelei limbi străine pe care o stăpînea aproape perfect, care-i era dragă, deoarece cunoașterea ei era singura lui ispravă intelectuală cu care se putea mîngîia.

— Ce se petrece aci ? întrebă David pe un bărbat costeliv, care-și întoarse către el fața vioaie și-i răspunse, cu țigara, pe care și-o răsucise singur, înfiptă în colțul gurii :

— Africanii ! Nu putem avea liniște cu algerienii ăștia !

— Nu, spuse David. Nu-i de loc liniște în Africa de Nord. Vin chiar din Algeria.

— Vii din Africa, *monsieur ?* Ia spune, cum e pe-acolo ?

— E rău. Ca peste tot, sau poate ceva mai rău decît în altă parte. Ultimul oraș pe care l-am văzut acolo a fost

Oranul. De fapt, am stat în Oran numai o zi și o noapte, dar în răstimpul ăsta au căzut pe străzi șaizeci de morți.

— Ești german, nu ? Din Legiunea străină, nu ?

— Ei, și ? !

— O, nimica, *monsieur* ! E o onoare să fii în Legiunea străină !

— Da, rînji David. A fost o mare onoare... O să pierdeți Algeria, adăugă el. Pe zidul cheiului din portul Oran sta scris cu litere mari : *AICI ESTE FRANȚA*, dar eu nu cred că acolo e Franța.

Mult mai multe n-a apucat să spună. N-a făcut decît să-și exprime părerea, căzînd ca întotdeauna în greșeala să creadă că, fiind înzestrat cu grai, are și dreptul să vorbească. Cinci, șase bărbați s-au năpustit asupra lui. A fost luat pe neașteptate. Pe urmă a dat și el. L-au lăsat în pace abia cînd le-a strigat :

— Am luptat în Algeria ! Am fost în Vietnam ! Cinci ani de serviciu militar ! De două ori rănit ! Am de trei ori *Croix de guerre* [1] ! Pe armată, pe divizie și cu lauri !

Le-a strigat toate astea ca o acuzare, în timp ce lovea și era lovit. Apoi, ținîndu-și batista la nasul ce-i sîngera, s-a strecurat prin spatele frontului de spectatori. Micul francuz, cel căruia i se adresase la început, s-a luat în fugă după el. Țigara stinsă îi mai atîrna încă în colțul gurii, săltînd într-o parte și-n alta în timp ce i se adresa agitat :

— *Monsieur*, voiam doar să-ți spun, *monsieur*, a fost o ticăloșie să te lovească. Îmi pare rău ! Dar trebuia să-ți dai seama și dumneata, e o zi nepotrivită ca să dai pe față ce gîndești. A fost o imprudență din partea dumitale, trebuie s-o recunoști. M-am luat după dumneata. Țineam să-ți mai spun o dată : e o onoare să fii în Legiunea străină ! *Monsieur*, e o onoare !

După ce s-a reîntors în compartiment, ceilalți camarazi din Legiunea străină au început să bombăne aflînd că a mîncat bătaie la Paris. I-a împăcat însă faptul că măcar un singur parizian a fost de aceeași părere cu ei : că e o onoare să servești în Legiunea străină. Trenul s-a urnit din

[1] Crucea de război (fr.).

loc și David s-a dus la toaletă să-și spele obrazul. Se gîndea acum că ar fi fost mai bine să nu fi făcut acest drum în oraș. Se gîndea și la alte drumuri încîlcite pe care le bătuse. Pe nici unul din aceste drumuri n-ar fi trebuit să umble. Ca să scape de niște neplăceri care l-ar fi necăjit numai puțină vreme, și-a căutat refugiul într-o pedeapsă de cinci ani. Siddi-bel-Abbes, apoi Vietnamul și mai tîrziu din nou Algeria. Teribil ocol ! A luptat în țări străine și a fost rănit. Și toate astea pentru onoarea Franței, cum i se spunea cînd i se atîrnau pe piept decorațiile. Comandantul îl lovea ușor cu palma pe obraz. Pe obrazul drept, pe care cicatricea lungă de-un deget îi coboară de la ureche pînă la colțul gurii. De fapt această cicatrice n-o avea de la dușman. Era rezultatul unei încăierări cu camarazii.

Pe cînd era încă un novice, îl trăseseră pe sfoară de cîteva ori la cărți, jefuindu-l de soldă. Și restul de bani aduși cu el din patrie trecuseră în buzunarele lor. La Saigon a vrut să-și ia revanșa de la aceiași oameni. Trișînd cu cărți măsluite și cu alte tertipuri învățate între timp, își întregise binișor solda. Își putuse cumpăra și o slujnică, pe care o socotea femeia lui.

Voise să cîștige numai atît cît i se furase. Cînd aproape atinsese suma, i-au descoperit meșteșugul. După aceea, cercetîndu-și în oglindă rana, s-a gîndit că el e unul dintre cei care trebuie să plătească prompt cu propria lor piele.

De-atunci n-a mai trișat. Existau, și-a dat seama, posibilități mai convenabile — mici defecțiuni în sistemul de organizare. Mai tîrziu a devenit în Alger o figură cunoscută printre berberi și armeni. Îl numeau *La cicatrice* — Cicatricea. Iar *La cicatrice* era om de afaceri : benzină, anvelope de schimb, cu amănuntul, din depozitele armatei. Fusese prudent, nu uitase niciodată că îl paște primejdia de a fi trimis într-un lagăr de pedeapsă.

În ziua eliberării avea în buzunar, în diferite valute, ceva mai mult de două mii de mărci. Cu asta era mulțumit.

În acea ultimă zi se mai aliniaseră încă o dată în fața monumentului Legiunii străine : globul pămîntesc pe un soclu de piatră, străjuit parcă de statuile celor patru legionari în uniforme din diferite decenii. Iar pe soclu, cu-

vintele de recunoştinţă ale Legiunii străine : LA LÉGION À SES MORTS [1].

S-au rostit atunci vorbe mari. Ofiţerul sta în faţa lor şi striga : „Legiunea străină nu vă va uita ! Aţi slujit-o cu credinţă, pentru onoarea Franţei şi pentru onoarea Legiunii !"

Şi în timp ce aceste cuvinte pline de patos se rostogoleau peste piaţă, în arşiţa după-amiezii tîrzii, David se gîndea la ceea ce avea în buzunar. Pe cînd defilau de la cazarmă spre gară — în frunte mărşăluia o muzică militară, urma compania de onoare, apoi convoiul celor liberaţi — David, bătînd pasul pentru ultima oară în coloană, cu sentimentul niţel dureros al despărţirii de ceva cu care te-ai obişnuit, se gîndea din nou la totalul bilanţului lui : cinci ani... două mii de mărci... o cicatrice pe obraz şi alte cicatrice... trei decoraţii pentru bravură.

„*Passé*" [2], gîndea el acum. De cîteva zile aproape că a trecut, astăzi se va termina cu totul. Se afla în toaleta trenului în mers şi, după ce îşi spălă faţa de sînge, se privi în mica oglindă fixată acolo. Îşi văzu tîmplele încărunţite, le atinse cu degetele, gînditor, parcă îngrijorat de semnele unei îmbătrîniri timpurii. Nu era mulţumit, vedea cutele pe care privaţiunile i le săpaseră în obraji — un chip vlăguit. Totdeauna îl încerca un sentiment de surpriză cînd îl întîmpina această figură ; ori de cîte ori se uita în oglindă, se aştepta să revadă trăsăturile ce-i erau familiare, şi da tot de acest chip pecetluit de cicatrice. Spera acum in zile mai fericite, zile ce-i stăteau înainte şi care vor reînnoi dinăuntru acest chip. „Voi făptui ceva !" Cu asta îşi regăsi calmul. De cînd se ştie, s-a gîndit mereu la o ispravă, la ceva deosebit, pentru care se credea capabil şi predestinat.

Îşi puse din nou haina civilă în cufărul pe care i-l păzea Klausmann, un camarad ce slujise în Legiunea străină zece ani. Încă de pe vapor îşi vegheaseră unul altuia lucrurile, dar îşi dăduseră seama că nu prea era cine ştie ce de păzit. Nici unul dintre ei n-avea în cufăr altceva decît cîteva perechi de ciorapi, rufărie de corp, cîteva cămăşi, hainele civile şi diferite alte mărunţişuri, pe care, cu orice

[1] Legiunea, morţilor săi (fr.).
[2] A trecut (fr.).

preţ, voiau să le ducă acasă. În mintea lor toate acestea reprezentau o parte din beneficiul anilor care trecuseră.

Discutau despre aceşti ani. În compartimentul lui David erau şapte dintre camarazii lui. Fumau, şedeau tolăniţi pe perne şi trăncăneau. Se simţeau acum ca nişte veterani dintr-un război terminat.

David şedea şi auzea roţile de oţel uruind pe şine, vedea peisajul derulîndu-se înapoi prin faţa privirilor lui, îl stăpînea starea sufletească a celui ce se întoarce acasă, scăpat de necazuri, şi se cufunda în gînduri : amintiri din dezolarea deşertului şi a junglei. Şi apoi, fusese o femeie pe care şi-o cumpărase, slujnica Singh. Şi cu mult mai înainte, o altă femeie, cu numele de Hertha, pe care n-o cumpărase şi cu care s-ar fi căsătorit poate... în Germania, într-un oraş, într-o casă pe care-o cunoştea foarte bine şi care i-a rămas întipărită în amintire ca o fotografie. Cunoştea foarte bine şi străzile. Iată-i pe cei de-acolo trecînd şi spunîndu-şi unul altuia „Bună ziua". Îşi scot pălăriile, îşi dau mîna şi-şi spun „Bună ziua", îşi strîng mîinile — „Bună ziua".

În compartiment unul zise :

— Logodnica mea s-a măritat. A făcut o partidă bună. Bărbatu-său are o prăvălie...

David se gîndea la cele două fotografii pe care le-a purtat cu el de colo-colo, în toţi aceşti ani. Una era fotografia Herthei. Odată o rupsese. Îl rugase pe fratele său Paul să se ducă la ea şi să-i explice totul. Dar mama Herthei îl dăduse afară din casă pe Paul : „ Ce, ăsta e fratele nebunului ăluia ? Ce isprăvi mai face David, haimanaua aia !" Iar Hertha fusese de faţă. Nu suflase o vorbă, nu protestase nici cînd mamă-sa spusese sus şi tare că va rupe orice scrisoare venită din Africa. Paul i-a povestit toate astea într-o scrisoare. A aşteptat totuşi un rînd de la ea. Gîndul la Hertha devenise pentru el un chin. Într-o seară i-a rupt fotografia. Peste două ore a răscolit prin coşul de hîrtii, căutînd disperat bucăţile. Le-a lipit pe un carton. Şi fotografia asta peticită a purtat-o în portofel.

Ea-i spusese : „David, am rămas însărcinată. Sînt absolut sigură !" Trecuseră două luni peste termen. Apoi el a fugit. Copilul ar trebui să aibă acum aproape cinci ani. David l-a mai trimis o dată pe Paul la ea. Zadarnic.

Cea de-a doua fotografie era o fotografie de familie. Se aflau alături toţi, aşa cum arătau atunci, cu vreo paisprezece ani în urmă. Se aranjaseră pentru pozat ; işi mai aducea bine aminte de acest moment. Cei trei băieţi stăteau în acelaşi rînd, în spatele lor, tatăl şi mama. David Kühn se afla în faţă, în stînga. Privea cu un aer încăpăţinat. Lîngă el era Alex, cu o umbră de aroganţă întipărită pe faţă. Încă de pe atunci Alex spunea mereu că va ajunge în viaţă mai departe decît David. Iar în colţul din dreapta stătea Paul, cel mai mic, cu zîmbetul curat al naivităţii pe chipu-i de copil. În spate, Heinrich Kühn, tatăl ; grav, cu primele semne de oboseală pe obraz. Îi trecuse prin minte gîndul la moarte şi dorise să le rămînă o fotografie : această fotografie a vieţii duse de ei laolaltă, menită să dăinuie o modestă veşnicie : Noi în anul atîta şi-atîta, pe cînd ne mai găseam cu toţii împreună...

Soţia lui zîmbise, şi zîmbeşte mereu în fotografie. Curînd după aceea murise. Mama lui David.

David nu era rudă de sînge cu fraţii săi, nici cu omul pe care-l numea tatăl său. Mamă-sa îl adusese cu ani în urmă în această familie, cînd, după o scurtă văduvie, se căsătorise încă în timpul războiului, pentru a doua oară, cu văduvul Heinrich Kühn, tată a doi copii. Doi fraţi noi, un tată nou. Nu întotdeauna a fost între ei armonie, dar David se socotea totuşi de-al lor.

Bătuse multă vreme drumurile. Supravieţuise acestui răstimp şi acum vor fi aproape toţi iar la un loc. S-a gîndit la asta în cursul călătoriei de la Oran la Paris. Va intra din nou în casa aceea, o casă cu chirie, pe care o părăsise curînd după ce făcuseră fotografia, ca să se mute singur într-o cameră mobilată, apoi în alta. Acum va urca din nou treptele, iar unul dintre ei îi va deschide. Oare ce-şi vor spune ?

În compartiment, unul povestea că a văzut un căpitan zdrobind cu piciorul capul unui copil, în timp ce mama micuţului trebuise să privească totul. N-a fost nevoie decît de trei sau patru lovituri.

— Da, am văzut asta.

Klausmann lăsă să-i cadă ziarul pe care-l răsfoia. Spuse :

— Am fost și eu la Dien-Bien-Fu. Zece ani am fost acolo. Aș fi putut deveni francez. Mi s-a oferit o carieră. Dar am plecat. Vreau să-mi șterg din amintire murdăria asta.

— Nu, zise cel de-alături, asta n-o mai poți ! Și ce-ai fi vrut ? Așa-i în război ! Iar *quartier blanche* [1] se ordona numai ca represalii, atunci cînd de cealaltă parte se petrecea cîte o porcărie !

— *Quartier blanche...* murmură Klausmann.

— De două ori am luat parte la *quartier blanche,* spuse David. O dată în Vietnam, altă dată în Algeria. Erau împușcate pînă și pisicile.

Ar fi putut fi mai precis, dar tăcu. Ar fi putut reda nenumărate imagini. Dintre toate, era una care-l încolțea mereu. I-o rechemase acum în amintire barbaria căpitanului.

...Căzuseră amîndoi în același timp. Dar mai trăiau și s-au tîrît pe pămînt o ultimă bucată de drum. Mama încerca să-și ajungă băiatul și astfel se tîrau unul în urma celuilalt. Iar satul ardea. Deasupra femeii se apleca un soldat din Legiunea străină și-i împlînta baioneta în spinare. Dar ea se tîra, se tîra, cu figura-i umilă, cu ochii oblici și scîncea un cuvînt, poate un nume. Iar mercenarul împungea mereu — pînă ce femeia rămase nemișcată. Atunci omul se îndreptă spre copil. David ar fi putut povesti că și-a smuls pistolul automat și a pus capăt la toate. Peste cîteva săptămîni l-a văzut pe ucigaș murind, cu fața descompusă de spaimă. Își zisese : „Cîinele spurcat !"

Apoi Klausmann lăsă iarăși ziarul jos și spuse :

— L-au executat totuși ! A fost executat la 2 mai în camera de gazare din San Quentin ! Acum trei zile. Scrie aici.

Cunoșteau faimosul caz din America și fură cuprinși de tulburare. Era ca și cum ei, cei împovărați de omor și asasinate, ar fi descoperit niște oameni la care puteau privi de sus, cu dispreț : judecătorii care pronunțaseră acea sentință. Și mercenarii aceștia stabiliseră : de opt ori se pregătise condamnatul să moară în cei doisprezece ani. Ce fel

[1] Distrugerea unui cartier, a unei localități, inclusiv populația (fr. incorect).

de indivizi trebuie să fie ăştia, care i-au mai cerut moartea, deşi omul nu ucisese niciodată? Doisprezece ani, spun mercenarii, l-au lăsat să moară. Iar asta li se pare o bestialitate care depăşeşte tot ceea ce au trăit. Se simt reabilitaţi prin faptul că există pe lume judecători care au luat asupra lor o astfel de sentinţă.

— Porci! zic ei. Porci blestemaţi!

Şi adaugă: Sînt prea mulţi porci pe pămînt. Porcii ăştia pot săvîrşi o crimă fără să fie traşi la răspundere. Au în mîna lor legea, ca o justificare vicleană. E răzbunarea groaznică, scornită cu şiretenie, făţarnică, a unor farisei, aşa spun ei, mercenarii din Legiunea străină.

Klausmann le citi, îi informă despre două scrisori lăsate de cel executat: „Am sentimentul că viaţa ce-mi sta înainte ar fi fost folositoare, dacă statul s-ar fi arătat preocupat de dreptate, nu de răzbunare..." Şi mai departe: „M-au întrebat dacă sînt trist, le răspund: da. Sînt trist, gîndindu-mă la tinereţea mea irosită..."

Mercenarii spun: „Doisprezece ani în şir l-au lăsat porcii să moară!"

Camaradul de lîngă Klausmann zise:

— La Philippeville, am făcut parte dintr-o unitate a cărei specialitate era predarea metodelor de torturare a algerienilor. „Baia", „tigaia" şi aşa mai departe. Capul prizonierului e ţinut atîta timp în apă sau în urină pînă cînd omul mărturiseşte totul. Iar la „tigaie" i se toarnă spirt pe corp. Apoi se dă foc spirtului. Există prescripţii exacte: întîi — tortura trebuie să fie curată. Al doilea — nu trebuie executată în faţa tinerilor. Al treilea — trebuie să asiste un ofiţer şi aşa mai departe...

— Au regulile lor precise pentru porcării, spuse Klausmann. Oriunde îşi vîră rîtul, porcii aduc cu ei chestia asta: întîi, al doilea, al treilea.

— Ce vreţi? interveni David obosit. Au umplut acum lumea întreagă. Fac parte din guverne, sînt judecători, şi savanţi, şi conducători de întreprinderi, şi ofiţeri, şi cine mai ştie ce. De mici li se deschid toate porţile, dacă părinţii lor au parale ca să-i dea la învăţătură şi le pot înlătura toate piedicile din drumul către culme. Un porc cu titlu, asta e ceva! Neghiobii ca noi devin executanţii, mercenarii.

— Porcul tot porc rămîne, spuse căscînd camaradul de lîngă David.

— Da, numai că nu-l recunoşti aşa de uşor, dacă are un titlu sau un rang, spuse Klausmann.

David adăugă :

— Îi poţi recunoaşte totdeauna cînd se iveşte prilejul să facă o porcărie care se reazimă pe legi sau pe decrete. Atunci işi iau rolul unor neînduplecaţi executori ai datoriei. Se încruntă şi spun : Datoria ! Se aprobă unul pe altul : Datoria ! Şi pronunţă condamnări la moarte, şi spînzură, şi împuşcă, şi decapitează. Datoria ! Dar de fapt nu fac altceva decît să aplice propria lor lege porcească !

Camarazii lui David îl aprobară. Sînt convinşi că lumea e infestată, ca de o ciumă, de porci, care au învăţat multe, care ştiu multe şi-şi folosesc samavolnic ştiinţa şi puterea. Şi cine ajunge în asemenea mişelie pînă pe culmile puterii a vădit chiar prin asta că e un porc. Această convingere o aduc cu ei acasă. E tot un cîştig al anilor care au trecut.

— Am văzut noi cum stau lucrurile, spuse Klausmann.

— Clar ! strigă unul căruia îi lipseau dinţii din faţă. I-am văzut noi pe porcii de cîine ! Da ce să tot trăncănim despre un rahat vechi ? Cui o să-i încărunţească părul din pricina asta ?

— Mie, de exemplu, spuse David.

Îi luară cuvintele drept o glumă, îi spuseră că din pricina părului cărunt e un bărbat interesant. Femeile se topesc după de-alde ăştia. Mai are şi bani în buzunar. Şi-apoi, ce-ar fi dacă le-ar face cinste cu un rînd de bere ?

— Sîntem lefteri cu toţii, dar *La cicatrice* are portofelul plin.

Aduseră bere şi băură pe socoteala lui. Mai veniră în compartiment şi alţi cîţiva camarazi de-alături, bucuroşi să bea cu ei. David le povesti despre fraţii lui. Unul dintre ei a ajuns alergător renumit şi va lua parte la Olimpiadă. De fapt nu-i sînt fraţi buni, nici tatăl nu-i e tată adevărat. Dar ar putea locui, o vreme la ei. Iar Klausmann le istorisi, la rîndu-i, că pe el îl aşteaptă un fleac de pedeapsă cu închisoarea. Da, tot ce se poate să-l vîre numaidecît la răcoare. E lucru ştiut. Stau acolo la pîndă şi trec prin sită toate grupurile de mercenari întorşi în ţară.

— Amnistie ? întrebă David.

— Nu, spuse Klausmann, în Germania păcatele mici nu sînt iertate atît de ușor.

Fusese cîndva corespondent de presă în străinătate. O chestie cu o femeie. O mică fraudă. O femeie costisitoare ; pe vremea aia era tînăr. Evadase. Mai avea șase luni de închisoare. Și David ? Da, tot un fel de evadare, dar absolut inutilă.

— Noroc ! spuseră ei.

— Noroc !

Mercenarii mai vîrstnici vorbeau despre pușcărie. Mulți dintre ei vor nimeri din nou la zdup, mai devreme sau mai tîrziu.

— Nu ne putem pune pe picioare... Eh, tu și Klausmann, voi aveți căpățîni bune, pentru noi e ceva mai greu. Ne poticnim de fleacuri.

— Eu nu-s făcut pentru fleacuri, spuse David.

— Hahaha ! *La cicatrice* e croit pentru isprăvi grozave. O s-ajungă om mare. Și acolo, peste mări, a fost. Nu, pe el nu-l poate strivi nimeni !

— Nu, zise David, și puse sticla de bere alături, nu mă poate strivi. Ar trebui să vie chestii și mai și !

Lui nu-i plac cei mici care se poticnesc. Și speră, speră în iubire și în mîna lui norocoasă, cînd e vorba de lucruri mari. Cu toții speră.

— Germania, zise Klausmann, o țară amputată, un invalid de război. Și toți vor acolo să se îmbogățească repede.

Dar și el spera.

Stăteau așa, compartiment lîngă compartiment. O sută douăzeci de bărbați, care se întorceau acasă din deșert, care lăsaseră fiecare cîte ceva în deșert. Acum, pe înserate, trudiți de călătorie și de pălăvrăgeală, aveau înfățișarea unor oameni istoviți, în drum spre o țintă fără speranță.

Mai tîrziu, cînd se trezi din ațipeală, David privi în juru-i și întrebă :

— Am ajuns în Germania ?

— Nu, răspunse Klausmann, încă n-am ajuns.

David stătu o vreme cu ochii deschiși, ca și cum ar fi vrut să fie treaz în clipa cînd vor trece granița germană.

La vamă li se va face o revizie sumară. Dacă vor dormi, nici nu-şi vor da seama că au ajuns în ţară.

— Mai ai ceva bani ? întrebă el.

— Cîteva mărci, spuse Klausmann.

Apoi David aţipi iar ; se gîndea, dormitînd, la fraţii lui, la fată. Avea sentimentul că ai lui l-au şi primit între ei, l-au acceptat, că a scăpat din nevoi. Cînd deschise din nou ochii, întrebă :

— Am ajuns în Germania ?

— Da, de cîteva minute.

— Nu dormi, Klausmann ?

— Nu, nu pot să dorm. De zece ani am plecat de-acasă.

Apoi ajunseră la capătul călătoriei. O gară luminată. În piaţa gării îi aşteptau autocamioanele. Porniră prin oraşul german cufundat în noapte. Se gîndeau că e un oraş german. Fură debarcaţi într-o cazarmă.

În camera de gardă se perindară de-a lungul unor mese lungi. Înapoia acestora şedeau patru agenţi din poliţia judiciară, la uşi erau postaţi poliţişti în uniformă. Li se verificară hîrtiile. Şapte oameni fură arestaţi. Printre ei se afla şi Klausmann. Îi puseră cătuşe.

— Aşa cere legea, se justificară agenţii. Ca să se împiedice evadarea !

— Klausmann, o să ai nevoie.

David îi vîrî în buzunar o bancnotă de cincizeci de mărci.

— Ce-nvîrtiţi acolo ? strigă un poliţist. E interzis ! Treci aici ! Poliţistul îi arătă lui Klausmann cu degetul un loc în spatele meselor. Aici !

Klausmann trecu încet dincolo, se aşeză exact pe locul indicat. Sta acolo cu cătuşele la mîini, cu sprîncenele ridicate, cu chipul gînditor.

Vorbiră peste masă.

— Klausmann, spuse David, poate că trebuia să rămîi acolo. Ca francez puteai să faci carieră.

— Cu siguranţă, răspunse Klausmann încet, îşi privi mîinile încătuşate şi ridică din umeri. Cu siguranţă, dar n-am fost în Germania de zece ani.

Cînd era însărcinată în luna a treia, se căsătoriră. Nunta n-a fost o sărbătoare. Se mutară într-o mansardă, iar acolo se aflau : un pat, un dulap, o masă, două scaune și o vioară. Cu o pioneză, el își fixă pe ușă numele scris pe o bucățică de carton : PETER LUSTIG.

Era fiul unui învățător care căzuse în Franța în 1916. Voise să devină tot învățător, dar împrejurările îl siliseră să părăsească liceul în clasa a șaptea și să învețe o meserie. Se făcuse tîmplar.

Ea era o femeie gingașă, cam sfioasă, dintr-un mediu mic-burghez, care se simțea oarecum mîndră de familia și originea ei, pentru că avusese un unchi care ajunsese căpitan în timpul războiului. Pe acest unchi îl chema David. Înaintea morții, își exprimase dorința ca sabia să-i fie pusă alături, în mormînt. Firește, sabia era ruginită rău, spunea Lydia. Dar prețuia această ultimă dorință ca un gest de noblețe și-l învăluia pe unchi în aureola unui erou. De altfel îi plăcea să-i idealizeze pe toți cei dragi. Nutrea credința că darurile cu care sînt înzestrați oamenii au fost hotărîte în taină de soartă. În ceea ce-l privește pe bărbatul ei, era ferm convinsă că e un talent încă nedescoperit. Peter cînta destul de bine la vioară, citea multe cărți, ba din cînd în cînd scria cîte o poezie.

Toate acestea îi făceau Lydiei o impresie puternică. Poeziile le păstra într-o cutie de pantofi și trăia cu speranța secretă că odată și odată aceste poezii își vor vădi valoarea și vor deveni celebre. Un poet, șoptea aproape cu evlavie. La toate astea el zîmbea.

Băiatul se născu în seara de Crăciun. Hotărîră să-l boteze David.

CAPITOLUL II

În anii ce trecuseră. David Kühn se gîndise mereu la Germania. În deșert și în junglă, slujind sub comandă franceză, avusese sentimentul existenței certe a acestei țări, în care avea să se întoarcă întocmai ca o pasăre călătoare la cuibul ei. Își pusese întrebarea: „Ce-i asta — Germania?" Se gîndea la Rinul, pe care-l văzuse de vreo trei, patru ori. Își spunea: „Alpii", și abia de cunoștea Alpii. Numea orașe și trebuia să recunoască în sinea lui că nu prea știa multe despre ele. Se gîndea la codrii de stejar, la liniștitele păduri de fag, la regiunile viticole — și aceste locuri îi erau străine. De asemenea, își dădea seama că nu se simte legat prin amintirea vreunei fericiri deosebite de casa în care locuiau tatăl și frații lui. O părăsise cu mult înainte de a se înrola în Legiunea străină. Era o clădire oarecare, cu patru etaje, lipită de alte case de raport, într-un șir de o monotonie plictisitoare. Iar acolo, locuise împreună cu familia, la etajul trei, în niște camere nu prea mari.

Uneori se îndoise că ar avea dreptul să se bucure de revederea Germaniei. Pe vremea cînd îl copleșea încă disperarea, se distrase cu fete de berberi, slabe ca niște capre de munte. Băuse, jucase cărți, făcuse afaceri riscante. Asta era acea parte a ființei lui, la care se referise mama fetei, cînd îl numise haimana, pentru care arabii și armenii îl porecliseră *La cicatrice* și din pricina căreia camarazii mai puțin ageri la minte îi arătaseră o admirație respectuoasă. Acesta era David, gălăgiosul și fanfaronul, care-și bătuse joc de propriile lui speranțe. Dar toate crescuseră din nou, ca plantele răbdătoare — imaginile orașului. casa în care locuia fata ce-i era dragă. În timpul marșurilor nesfîrșite și monotone strînsese de multe ori pumnii și blestemase aceste țări în care era condamnat

să lupte. Știa totuși că mînia lui nu mișcă nepăsarea deșertului și perfidia junglei, înțelegea că mînia lui n-ar putea niciodată să miște ceva.

Și ce-i asta — Germania ?

Mai înainte de toate Germania era o speranță, ca și cum acolo l-ar fi așteptat, ca în nici o altă țară din lume, o soartă prietenoasă și iubitoare. Își spunea că după acest răstimp de trai în mizerie, trebuia să vină acum o perioadă de fericire. În dezolarea zilelor pustii de militărie, rostise acest cuvînt — fericire ! Era o formulă atotcuprinzătoare, în care parcă se topeau toate vicisitudinile vieții lui.

Se afla în tren. Purta acum hainele civile, aruncase toate obiectele de îmbrăcăminte care miroseau a militărie pe masa magaziei de echipament de la cazarmă și semnase. Nu voia să se ducă de-a dreptul acasă, dorea mai întîi să se reculeagă puțin, cum își spunea, gîndindu-se totuși și la vînătăile de pe față, pe care le adusese de la Paris. Ai lui nu trebuiau să le vadă neapărat. Mai întîi să se vindece undeva, într-un loc liniștit, de pildă într-o regiune viticolă. Un mic ocol pe drumul drept către orașul natal. Patru, poate cinci zile de odihnă așteptată îndelung, și meritată. Să se plimbe. Să bea un pahar de vin. Să aștepte, să cugete, numai să nu se grăbească ! Apoi acasă, reintrat în obișnuință. Și poate că se va întîmpla așa : Trec pe stradă, sînt în Germania. Întîlnesc un cunoscut. Îmi spune : „A, te-ai întors..." „Da, m-am întors." Beau cu el o halbă de bere. „Da, am fost în Algeria, iar mai înainte în Vietnam. Am avut acolo o slujnică micuță... Ce bine că vă găsesc sănătoși și teferi." Și povestind toate astea, vor goli o halbă de bere. Iar cîrciumarul : „Domnii mai beau o halbă de bere ?" Și domnii mai beau o halbă de bere. Sînt prieteni vechi. Dar poate că nu va fi așa în orașul uriaș. Acolo, unde se îndrepta acum, orașele nu sînt atît de mari. Un tren mic în drum spre orașe mici.

Ședea într-un vagon, pe locul din colț. În compartiment mai erau trei călători. Printre ei, și o femeie tînără. Privi femeia, o cercetă îndelung, schimbă imaginea, văzu în ea o altă femeie.

„Dacă a murit, sau s-a căsătorit ! Uite-o cum își pune ciorapii, îi trage de la gleznă pînă sus la șold. Și o puteam avea. Puteam s-o trîntesc pe pat ! Și cînd sta așa pe spate, fața ei exprima o ușoară sfială, dar și încordare. Și ochii... ce se petrece acum cu mine ? De ce nu i-am scris niciodată ? Mi-era dragă. Am irosit fără rost atîția ani. Maică-sa ar fi aruncat scrisorile în foc. Mi-a devenit atît de scumpă mai tîrziu, cînd n-o mai puteam avea. Într-o zi mi-a spus : «David, sînt însărcinată !» Pe urmă am plecat. O fi avînd copilul ? Atunci eu aș fi... aș fi tată ! Urc treptele, ajung la ușă... Bună ziua ! Sau poate ar fi mai bine să nu mă duc. Toate astea nu s-au întîmplat niciodată !"

Trenul înainta, iar David Kühn sta în colțul lui și reflecta. Dar nu era mulțumit de gîndurile ce î se perindau prin minte.

Iar mai demult cum a fost ? Părinții lui morți, căzuți, prea devreme. Neant ! Și la școală ? Nu arătase el acolo că îl așteaptă un viitor mare ? Față de mine toți erau niște prostănaci. Al naibii de ușor învățam. Însă prea curînd a trebuit să renunț la carte ; bătrînul Kühn nu m-a dat la o școală mai de soi. Și nu s-a ales nimic de capul meu !

Și în Legiunea străină cum a fost ?... Vîntul fierbinte, alb. Totul e alb în soare. Și ochii te dor. Hărmălaia din cazărmi. Hărmălaia asta fierbinte, sufocantă, și picioarele arse de sudoare ! Și războiul ? Am împușcat copii ! Și cîțiva bărbați ! *Quartier blanche ! Quartier blanche !* Oare ce-ar fi trebuit să fac ? Executam un ordin. Ce-am făptuit eu acolo nu se vede de nicăieri. Sper că n-o s-o vadă nimeni, uitîndu-se la mine. Alor noștri le tăiau gîtul, și bărbăția le-o tăiau. Măi, omule ! Ce mai sălta pistolul automat în mîna mea : ratatata ! Îmi păcănea în mînă. Eu n-am tăiat nimănuia gîtul și nici... Cinci ani. Singh. Tare scumpă mai era. Conducătorul de taxi. Cîinele pe triciclu. Caraghioase „taxiuri". În spate stă ăla cocoțat deasupra roții, iar clientul între roțile din față. Și individul se ologește pedalînd. „Piastru", spune cîinele. Tatăl vrea s-o vîndă unuia din Legiunea străină, ca slujnică. Cheamă Singh — fată mare. Singh, zice ea, mereu numai Singh, așa, mișcîndu-și gura anevoie ; mi-au vîrît-o pe gît,

fiindcă era surdomută. Iar eu n-am băgat de seamă asta numaidecît. Dar era frumoasă, era gingașă. Devotată, foarte devotată ! Însă și Legiunea străină tot neant a fost !

Trenul înaintează și David Kühn zărește primele coline acoperite cu vii. E o regiune viticolă renumită. Privește pe fereastră, gîndește : „Aici e ! Deci. așa arată !" Un rîu domol. Verdele palid al primăverii. Printre coline curge liniștea.

Și n-aș fi avut cîtuși de puțin nevoie de ăști cinci ani. Uite-l cum zace în fața radiatorului mașinii. Înghețasem de spaimă. Îți dai seama numaidecît dacă un om e mort. Dintr-o privire ! Fusese prea tîrziu să mai frînez. Și nu era mașina mea. O luasem pur și simplu de la atelier să fac cîteva ture. Omul mi-a țîșnit drept în față. „Închisoarea !" m-am gîndit. În afară de asta, individul era beat turtă ! N-aveam nici o vină. Cînd i-au făcut autopsia, s-a stabilit : fusese beat criță ! Mi s-a dat numai o amendă. Măi, omule ! Dar eu mă și grăbisem să semnez înrolarea în Legiunea străină. Și filmul s-a desfășurat mai departe. Zarurile fuseseră aruncate. Prea tîrziu. Iar Singh era surdomută...

Privește pe fereastră. Vrea să coboare undeva și s-o pornească razna printre copaci. Trebuie să-și odihnească ochii obosiți de deșert. Deșertul să se refacă de pe urma deșertului. Va hoinări de colo pînă colo și se va gîndi : „Și-acum, încotro ?" Căci ăsta-i lucrul cel mai important. și încă nu-și dă prea bine seama ce se întîmplă cu el. De Legiunea străină se simte dezlegat. I-au dat ordine, i-au strigat : „Stînga-mprejur ! Dreapta-mprejur ! Înainte marș !" Iar el s-a mișcat la comanda lor — în toate privințile. Acum e de capul lui, și pentru prima dată trebuie să ia singur o hotărîre.

De două zile s-a ales cu o ușoară răceală ; un pic de guturai. Schimbarea climei. „Trebuie să te obișnuiești", își spuse și-și scoase batista să-și sufle nasul.

Abia acum, cînd ținea batista în mînă, iar cei doi bărbați și femeia din compartiment holbau ochii la ea, observă că e năclăită de sîngele ce-i cursese din nas la Paris. Batista e roșie și mototolită, un steguleț roșu, murdar, mucos. O vîră repede în buzunar, dar ceilalți au văzut-o.

Se simte jenat, ca și cînd s-ar fi aflat o clipă în fața lor fără pantaloni. E descumpănit, dar apoi se așază țeapăn, își încrucișează brațele pe piept, îi privește drept în față și începe să fluiere tare. Ceilalți cască ochii la el, uimiți. Mirarea li se citește pe figură. El își dă seama de asta. Fluieră și-i privește, cercetîndu-i pe îndelete, în timp ce melodia i se stinge ușor pe buze, piere cu totul. Spune :

— Viu din Africa...

— Cum ? rostește cel mai în vîrstă dintre bărbați.

Celălalt tace, iar femeia își întoarce brusc capul.

— Din Africa, unde rag leii. Oahhh !

Călătorii tac și se uită la el cu dezaprobare. El rîde încet, așa ca pentru sine, apoi începe din nou să fluiere și-i observă.

Nu mai rămase mult timp așezat pe banchetă. La o stație își smulse valiza din plasă, o dădu jos și ieși din compartiment fără să salute. Coborî, se opri pe peron. Trenul se urni iar. Șirul de ferestre alunecă prin fața lui, trecu ultimul vagon. Cu geamantanul în mînă, David Kühn porni la drum. Din mers, citi firma stației, citi numele ce-l întîmpina cu litere negre pe un fond alb : LIEBLOS.

Trase la un han. Un han solid, unde hangița îl conduse în cameră și rămase locului, să-i explice :

— Aici e robinetul. Și aici dulapul, iar aici e...

Asculta toate astea, aștepta să-l lămurească și că patul e pus acolo ca să dormi în el. Femeia îl amuza. Și patul i se păru comic ; mormanul ăsta de fulgi în pilota îndesată.

Două zile hoinări prin satul acesta, care se numea LIEBLOS, reflectînd la ceea ce putea fi mai de seamă în viața lui. Și găsea că multe lucruri erau importante, dar nu vedea limpede care dintre toate era cel mai important. Munca ? Vom vedea ! O vreme va locui la frații lui. Așa i-a scris Paul în ultima scrisoare. Mai tîrziu, o locuință proprie. În această locuință, o femeie — și paturi, așa ca ăsta, cu pilote groase de puf ? Cald, plăcut, fericirea de a avea un pat cu puf, apărat de o ușă ce se poate încuia. Înăuntru cald, iar spre exterior, un blindaj cu țepi ca de arici. Aceasta era una dintre posibilitățile pe care le întrevedea. O altă posibilitate i se părea a fi ridicarea vieții lui pe un plan intelectual mai înalt, deși nu-și prea dădea

bine seama cum ar ajunge la așa ceva. Din totdeauna simțise acest impuls intelectual nelămurit : voință de înnoire, accese de căință, dorință de autodepășire. Și toate astea erau numai aspecte secundare ale problemei esențiale, simple, pe care și-o pusese adesea : Are viața mea vreun rost ?

A doua zi, către seară, ședea tolănit pe pat și fuma ultima țigară BASTOS. Cutia goală o azvîrli de-a curmezișul camerei spre coșul de hîrtii de lîngă lavoar. Peste zi se plimbase de-a lungul rîului, urcase pînă pe dealurile acoperite de vii ; un drum liniștit, pe care nu se întîlnise cu nimeni. Acolo sus stătuse în bătaia soarelui și privise în vale, în timp ce mintea îi rumega amintiri dureroase.

Acum ședea culcat în odăița lui și fuma. Se uita la fumul ce urca alene spre tavan. „Iată-mă aici ! gîndea. Va să zică, așa. Sînt în camera asta... Acum la Siddi-bel-Abbes e foarte cald. Mercenarii din Legiunea străină intră în clipa asta pe poarta străjuită de sentinelă... *Képi blanc*[1]... Trebuie să-mi cumpăr și o pălărie. Pe vremuri nu purtam pălărie. Alex, da, el nu ieșea niciodată fără pălărie duminica. Un bărbat, zicea el, nu e îmbrăcat ca de sărbătoare, dacă nu-și pune pălărie. Pe atunci avea douăzeci și unu de ani. Paul a umblat întotdeauna cu capul gol."

Se ridică, își trecu mîna prin păr și se întrebă ce știe el, de fapt, despre frații lui. Cînd plecase, Paul avea șaisprezece ani, Alex douăzeci și trei. Paul era afectuos ; nu-i plăcea să scormonească greșelile altora, ca Alex. În toate, Alex voia să fie el cel dintîi. Ambiția lui își scosese coarnele de timpuriu. Pe vremea aceea ei erau două familii înjumătățite, din care, cu înțelepciune și bunăvoință, trebuia încropită una întreagă. Dar n-a mai ieșit o familie adevărată, fiindcă mama a murit curînd. Și ăsta a fost lucrul cel mai rău. Numele noii familii îl mai poartă și acum — Kühn. Heinrich Kühn îl înfiase.

În portofel avea o scrisoare cu o tăietură de ziar. Alex e un mare fondist. Un om căruia i se prezice un viitor strălucit pe pista de zgură. „Alexander Kühn, provenit de la semifond și trecut de doi ani la fond." L-a învins pe un englez celebru, îmbunătățind cu mult timpul. Nimeni nu

[1] Chipiu alb (fr.).

se aşteptase la aşa ceva, dar el îl depăşise pe dîrzul englez. Entuziasmul fusese de nedescris, şi aşa începuse un şir aproape neîntrerupt de victorii. Doctorul Sommer, medicul care-i poartă de grijă, spune despre el : „E probabil un geniu al alergărilor. Posedă acel soi rar de energie, care chiar în momentul epuizării complete mai poate exploda încă o dată, făcîndu-l apt de o performanţă excepţională..."

David cunoştea această energie. Era un amestec de violenţă şi forţă. Citea fragmentul din ziar şi se gîndea că Alex are un medic care se ocupă de el... Timpul fusese cu mult îmbunătăţit. Puse tăietura de ziar la o parte, împături la loc scrisoarea prin care Paul îi comunica, printre altele, că Alex are acum o iubită distinsă, plină de bani. Dar pentru ea o părăsise pe alta.

David simţi că-i e foame. Se gîndea în clipa asta cu poftă la mîncare. Ar trebui să şi bea ceva. Cînd îşi deschise cufărul să scoată o cămaşă curată, văzu pachetul în care păstra cele două pistoale militare. Pradă de război ; pe ultimul îl luase din mîna unui mort. Cîntări pachetul în palmă, nu se mai gîndea la folosirea forţei, se simţea însă tare, ca un om înarmat. Adulmecă în gînd viitorul, era decis să-şi constrîngă norocul.

După ce mîncă, voi să bea ceva. Voia să şi stea de vorbă cu cineva. În primele două cîrciumi în care intră, fu singurul client. Bău rachiu, dar de vorbit nu vorbi. N-avea cu cine vorbi. Purta o cămaşă curată, costumul civil nou. Era un civil care dorea să schimbe cîteva vorbe cu alţi civili. Pe la ora nouă se îmbătase.

Descoperi un local plin. Se aşeză la o masă şi bău vin, fiindcă toţi cei din spaţioasa sală căptuşită cu lambriuri de lemn aveau în faţă cîte un pahar de vin. Şedea la masă, înconjurat de murmurul conversaţiilor, şi se simţea bine. Într-o încăpere alăturată făcea repetiţie o asociaţie corală. Cîntau : „Pe cea mai frumoasă pajişte se află casa tatii". Îi asculta şi bea vin.

— Birtaş, strigă el. Încă o litră !

Coriştii intonară alt cîntec. Îi plăcu pasajul unde cîntecul creştea furtunos : „...Pînă cînd răsună chemarea dimineţii, pînă cînd răsună chemarea dimineţii..."

Către ora unsprezece coriștii plecară. Ieșiră din camera alăturată și trecură gălăgioși prin local. David îi salută rînd pe rînd pe toți cei ce-și întoarseră privirile spre el. Ca și cum ar fi vrut să le mulțumească. Zîmbea. Vinul trezise în el porniri prietenești. Starea de bună dispoziție crescîndă îl îndemna să creadă că situația lui de om reîntors în patrie i-ar da dreptul să-l bată pe umăr pe oricare dintre cei de aici și să-i declare că e unul de-al lor.

— Patroane, încă o litră !

Cînd cîrciumarul îi aduse vinul, David spuse :

— Viu din Africa !

— Cum ? făcu cîrciumarul.

— Din Africa !

— Așa ! zise cîrciumarul și se îndepărtă.

Se făcuse liniște. Clienții plecau unul după altul. Numai la o masă rezervată se mai aflau cinci bărbați. Încercă să le prindă discuția.

— Patroane, încă o litră !

Cîrciumarul spuse :

— E ultima. Ați băut destul !

— Cum așa ? strigă el. Cum așa ?

Cîrciumarul nu-i răspunse și-i aduse vinul.

Bărbații de la masa rezervată își întoarseră ochii spre el. Cinci mutre care-l cercetau. Îi privi în față. Își rezemase greoi brațele pe masă, ținînd capul plecat, ca un taur gata de atac. Fețele se întoarseră. Dispoziția lui se schimbă brusc. Îi auzea cum vorbesc, simțea distanța ce-l desparte de ei. Îi auzea hohotind cînd spuneau cîte-o glumă. Ședeau solid pe scaunele lor. Se gîndea : „Dosurile astea grase, cum mai stau acolo pe scaunele lor !"

În local nu mai cînta nimeni. Asta i se păru o pagubă. Numai cei cinci bărbați vorbeau.

Printre ei, un judecător de ocol, un farmacist, un băcan și încă doi care, din cine știe ce motive, sînt oameni cu vază. Bărbați pe care lumea îi salută pretutindeni pe stradă. Ei știu că sînt astfel de bărbați. Și o știe și David Kühn. Acum îi e silă de soiul ăsta de oameni purtați mereu de curenți prielnici, își spuse el.

Apoi începu să cînte. Ei însă n-aveau chef să-l audă.

— Și ce, o fac numai pentru mine !

Dar cîrciumarul îi ceru plata și-l pofti să plece.

— Cum așa ? strigă el și începu să cînte iar. Un cîntec franțuzesc învățat în Legiunea străină. Cîrciumarul sta descumpănit alături. Cele cinci mutre se-ntoarseră din nou spre el.

— Ce vă zgîiți ? Ce, ce-aveți de văzut ? Viu din Africa ! Ha — ha — ha ! Pentru cîntecul ăsta au murit mulți băieți acolo !

Se simțise îndemnat să le strige asta, deoarece își dădea seama, din ceea ce se vedea și pe mutrele lor, că dintre toate numai moartea o luau în serios. Și cuvîntul ăsta „moarte" voia să li-l arunce în fețele puhave.

Ceilalți șușotiră, clătinară din cap, erau perfect înțeleși asupra unui lucru.

— Cinci ani ! strigă el și bătu cu pumnul în masă. Și acum, iată-mă aici ! *Mort pour la France !* [1]

— Unul din Legiunea străină, zise judecătorul de ocol de la masa rezervată, și ceilalți îl aprobară, ca și cum ar fi obținut dovada că străinul e vinovat de o fărădelege.

— Scîrnăvii ! spuse David. E o onoare să slujești în Legiunea străină ! Am văzut eu ce se-ntîmplă pe lumea asta ! urlă el deodată.

Din cauza alcoolului chipul îi era răvășit. Ceilalți îi citiră pe obraz amenințarea unei primejdii.

David se încăieră cu cîrciumarul. Domnii de la masă săriră în ajutorul patronului. Nu putu să se bată cumsecade, dar cîțiva pumni tot repezi. Iar domnii știau că acționează acum în legitimă apărare. Se aruncară toți șase asupra lui. După ce-l trîntiră pe podea, cîrciumarul îl călcă în picioare.

Apoi îl aruncară afară pe ușă — toți șase. Cîteva minute zăcu pe caldarîm, începu să simtă cum îi curge sîngele de-a lungul gîtului. Se ridică anevoie. Stînd în tăcerea și întunericul străzii și gemînd încet, își scoase batista și și-o puse pe obraz. Era aceeași batistă îmbibată încă de la Paris cu sîngele lui.

[1] Mort pentru Franța ! (Fr.).

Primele săptămîni de viață, David Kühn și le petrecu într-o cutie mare de carton. Peter Lustig avusese de gînd să meșterească un leagăn, dar fusese concediat. Nu se găsea destul de lucru. De la băcanul din colț căpătă o cutie solidă de carton. Puseră pe fund rumeguș, iar pe David îl așezară pe o pernă mare și socotiră că, deocamdată, băiatul lor stă destul de confortabil.

Era sănătos, plîngea și-și umplea cu regularitate scutecele. Cînd țipa prea mult, Peter Lustig își lua vioara și cînta în surdină. Atunci David adormea. Părinții stăteau lîngă el și-l priveau cum doarme în cutia lui, pe care scria cu litere albastre : PERSIL TOT PERSIL RĂMÎNE.

CAPITOLUL III

Heinrich Kühn fusese rănit în timpul războiului. Dar asta nu se mai vedea. Vechea cicatrice de pe craniu era ascunsă sub părul cărunt. N-avea nici accese, nici alte manifestări vizibile de infirmitate, dar primea o mică pensie, iar noaptea nu putea dormi decît patru ore. Medicii puseseră diagnostice contradictorii. Nu putuseră cădea de acord, deşi era lucru vădit că Heinrich Kühn, la cîtăva vreme după ce fusese rănit de-o grindă prăbuşită, suferise de curioase stări de halucinaţie. Foaia cu istoricul bolii lui fusese completată cu multă atenţie într-o clinică de neurologie. Stătuse internat acolo vreo cîteva săptămîni pentru observaţie.

După război, timp de cîţiva ani, se răsucise noaptea în pat, fără să poată lipi geană de geană. Apoi, după ce se prăpădi şi cea de-a doua nevastă, îi veni ideea să-şi caute o muncă de noapte. Se angajă ca îngrijitor de toaletă. Mai înainte fusese funcţionar comercial şi lucrase în timpul zilei. Acum îşi începea serviciul seara la ora nouă şi-l încheia între patru şi cinci dimineaţa. Apoi se culca, iar pe la nouă se şi trezea din somn. Cîştigul ca îngrijitor de toaletă nu era rău. Atingea aproape de două ori leafa pe care o primise în vechea-i ocupaţie. În munca lui la W.C.-uri avansase; lucra în localuri tot mai bune, la toalete tot mai bune.

În afară de fiul său Alex, nimeni nu-i reproşase că devenise îngrijitor de toaletă. Reproşul îl scosese din fire. Oare banii din care trăise băiatul acesta nu fuseseră cîştigaţi tot într-o toaletă ? Aşa îi spusese lui Alex. Fiu-său îşi pusese lacăt la gură, dar continua să fie chinuit de gîndul că ocupaţia bătrînului i-ar putea aduce prejudicii în „lumea bună". Paul n-a bombănit niciodată că taică-său lucrează într-o toaletă. În ceea ce-l priveşte pe David, el acceptase odinioară lucrurile cu un rînjet.

Viaţa lui Heinrich Kühn se acomodase cu ciudata lui boală, se încadrase într-un ritm nou. Şi, după cum socotea el, făcuse lucrul cel mai potrivit cu posibilităţile sale : cîştiga bani în ceasurile în care şi aşa n-ar fi putut dormi. Pentru a-şi umple zilele, închiriase o grădină mare. Îşi petrecea acolo o bună parte din timp. Se învîrtea de colo-colo, plivea din loc în loc plantele, săpa, altoia, îngrăşa pămîntul, aduna roadele şi era mulţumit, fiindcă, după cum spunea, îşi va putea petrece aici într-un mod plăcut restul vieţii.

Azi nu fusese la grădină. În ajun sosise o telegramă de la băiatul pe care nevastă-sa i-l adusese din prima căsătorie. Discutaseră despre asta seara trecută.

— Soseşte mîine. O să locuiască o vreme aici. Provizoriu. Ei da, nu-i poţi trînti uşa în nas. Dar va trebui să înceapă o viaţă normală. De unde vine telegrama ? Din LIEBLOS ? Ce caută la LIEBLOS ?...

Cînd Alex şi Paul se-ntoarseră seara de la birou, Heinrich Kühn le spuse :

— A venit. S-a trîntit în odaia lui Paul şi doarme. Nu arată bine. Închipuiţi-vă, i-a încărunţit părul.

Rămaseră toţi trei în bucătărie şi discutară despre el. Ar putea locui un timp în camera lui Paul.

— Am avut multe necazuri cu el. Mai demult, spuse Alex. Dar pentru cîtăva vreme poate rămîne aici, pînă s-o pune din nou pe picioare.

— M-am uitat în geamantanul lui, spuse Kühn. Uite-l colo. Chiar deasupra are o cămaşă plină de sînge. Asta mi-a fost de ajuns. Am închis numaidecît geamantanul la loc.

— Şi el ce zice ? întrebă Paul. Cu siguranţă că a trecut prin destule.

— Prea multe n-a vorbit. Ne-a mulţumit că poate rămîne la noi. Pe urmă s-a plimbat prin casă şi a zis : „Nu s-a schimbat nimic pe-aici". Parcă ar fi fost plecat douăzeci de ani.

— Eu m-am înţeles totdeauna bine cu el, spuse Paul.

— Ne-a făcut multe necazuri ; ne-a adus poliţia pe cap. Atunci, din cauza motocicletei. Era nebun după motociclete şi automobile. Noi n-am avut nici o vină.

— Nu, spuse Alex, dar David s-a purtat întotdeauna în așa fel, de parcă noi am fi fost vinovații.

— N-a avut noroc, spuse Paul. O dată te-ai dus și tu cu el, cu automobilul furat. Atunci așa ceva ți se părea un sport. Pe vremea aia un automobil era o nebunie.

— Cum ?

Kühn îl privi pe Alex cu mirare.

— Ei, toate astea au fost niște copilării, se apără Alex. Habar n-aveam că luase de capul lui mașina de la atelier.

— Nu mai îndruga povești, spuse Paul. Știai foarte bine.

— Sînt zece ani de-atunci !

— Te-ai certat de multe ori cu el, zise Paul.

— Avea o fire greu de suportat.

— Nici tu nu ești lesne de suportat, constată Heinrich Kühn. Alergările te-au smintit cu totul. De cînd ai ajuns un as, ai devenit și mai greu de suportat.

— Pentru alergări trebuie să-ți cruți nervii.

— Acum ar fi timpul să termini cu povestea asta. Altădată nu te omorai atît. Ai împlinit douăzeci și opt de ani. Te-ai fi putut însura de mult. Și la o adică, de ce mai alergi ?

— Dacă ajung la Olimpiadă, alergarea va fi pentru mine o trambulină. Din punct de vedere social și... Asta mi-a spus-o Ria, și chiar așa și este.

— Aha, ea ți-a spus-o ? Înainte de apariția acestei Ria nu vorbeai de „trambulină". Numai că Jablonski tot n-o să-ți dea fata ! Chestia asta îți macină nervii. Nu înțeleg de ce ți-ai ales neapărat o fată din astfel de cercuri... Pe Elfie ai părăsit-o fără să stai prea mult pe gînduri. Și ei erau oameni de condiție.

— Niște burghezi, niște mic-burghezi, asta erau !

— Tată-său e contramaistru, iar frate-său, student... Și noi sîntem mic-burghezi, dacă vrei s-o știi.

— Te rog, termină ! Știu că ești mulțumit cu viața ta ! Eu nu sînt !

Se ridică în grabă. Scaunul i se răsturnă.

— Ei, ei, suspină Heinrich Kühn. Mie mi-e totuna. Așa și-așa, tot n-am nici un cuvînt de spus în casa asta.

— Nu l-am putea trezi ? întrebă Paul.

— Lasă-l să doarmă. Arăta foarte obosit. Avea fața umflată. Zicea că înainte de plecare au mai avut o ciocnire cu teroriștii din Oran.

Alex sparse două ouă într-o farfurie, le amestecă cu niște carne tocată și le mîncă așa crude.

Trăia după un plan riguros. Mînca după plan, iubea după plan. Întreaga lui viață era organizată după un plan, pe care-l respecta aproape în toate punctele lui. Numai în dragoste își mai îngăduia rare abateri, care-i împovărau apoi conștiința și-l făceau să se gîndească îngrozit la o criză de formă. Dintre toate nenorocirile ce l-ar fi putut lovi, cel mai mult se temea de o criză de formă. Așa ceva i se părea mai grav decît o boală, în mintea lui era aproape echivalentă cu o infirmitate. Eforturile alergărilor i se imprimaseră pe față : o figură atentă, dominată de o ușoară asprime.

E cunoscut în imobil și pe stradă. Cînd urcă sau coboară scările, oamenii care-l întîlnesc îi spun : „Bună ziua, Alex". Îl urmăresc cu privirea. E salutat și pe stradă. Își dă seama că lumea îl salută acum cu un surplus de amabilitate, că, dîndu-i bineţe, fiecare gîndește : „Marele alergător. Ar putea ajunge și mai mare. Are un țel : Olimpiada."

Dacă nu și-ar fi descoperit talentul de alergător, ar fi fost acum căsătorit cu fata unui contramaistru. Ar fi fost mulțumit cu postul convenabil pe care-l ocupa la o cunoscută societate de carburanți. Carieră ar fi făcut și acolo ; o carieră înceată, dar sigură, în decurs de zece, cincisprezece ani.

— N-am intrat încă în forma mea de primăvară, spuse Alex mestecînd. Am să stau de vorbă cu el cînd m-oi întoarce. Așa, cam pe la nouă. Acum mă întind o oră. Pe urmă vine Ria să mă ia cu mașina. Fac o oră antrenament de destindere, apoi o oră de alergare și respirație.

— Alergări și iar alergări, în fiecare seară, zise Paul.

— Și ție sportul ți-ar face mai bine decît atîtea țigări. N-ai pic de fason, Paule. Arăți ca un chiștoc de țigară.

— Ține-ți fleanca !

— Ei, ei ! mîrîi Heinrich Kühn, după care tăcu.

Se amesteca rar în treburile fiilor lui. Locuiau toţi trei în acest apartament. Fiecare în cîte o cameră. Cu doi ani în urmă, bătrînul Kühn spusese într-o seară : „De azi înainte nu vă mai gătesc. Sînteţi oameni în toată firea." De-atunci viaţa lor de familie devenise şi mai puţin închegată. De fapt se cam dizolvase după moartea celei de a doua neveste a lui Kühn. Bătrînul era prea tăcut, prea mult cufundat în el însuşi, ca să poată da conţinut unei familii. Îi părea rău de asta, dar nu întrezărea nici o posibilitate să schimbe ceva. Suferea în felul său morocănos din pricina morţii celor două femei. Faptul că trebuise să ducă la groapă două soţii i se părea o nedreptate.

Acum îi era milă de omul acesta, de băiatul nevesti-si, care dormea în camera lui Paul. Se întreba ce-ar fi spus în împrejurarea aceasta răposata. David a făcut parte din Legiunea străină... Dar acum e din nou acasă. Nu sînt vinovat că s-a înrolat în Legiunea străină. Amenda am plătit-o atunci fără întîrziere. Imediat ! O să lucreze, pe urmă o să se însoare. Asta-i soluţia cea mai bună — o femeie.

Alex pleacă primul. Jos, în stradă claxonează o maşină. O dată lung, o dată scurt. Şi-a aruncat pe umăr ghetele pentru alergări şi coboară. Îşi respectă programul. În maşină îl aşteaptă Ria şi-i zîmbeşte. Se urcă lîngă ea şi zîmbeşte. Vecinii de pe străduţă îi privesc de la ferestre — şi zîmbesc.

Apoi pleacă Paul. Are cîţiva prieteni. De fapt nu-s prieteni în adevăratul înţeles al cuvîntului, dar îşi au localul lor unde se întîlnesc, unde pot fi totdeauna găsiţi, unul sau mai mulţi. Paul nu practică nici un fel de sport. Fumează zdravăn şi-n fiecare seară pune cîţiva gologani în tonomat, vizionează cu plăcere la televizor filme poliţiste şi e nemulţumit de sine însuşi. Această nemulţumire are diferite motive. Găseşte că viaţa lui e fadă. Cîştigă bine ; e funcţionar comercial la Serviciul de salarii al unei fabrici de maşini, cunoscută în toată lumea. Acolo-şi va desfăşura munca pînă la capăt şi va urca încet treptele ierarhiei. Ştie asta şi pînă aici totul e cum trebuie. Dar serile-i sînt pustii — seri de hoinăreală, cu gînduri flămînde după fete, care fac pe mironosiţele. Fetele ţin pas cu moda.

N-am *sex-appeal* ? Totul nu-i decît teatru ! Curviştine afurisite, dar fără priceperea profesionistelor. Priceperea aceasta şi-o cumpără. Sînt în oraş anumite locuri unde se vorbeşte pe şleau. Se duce acolo din cînd în cînd cu cîte un prieten şi plăteşte pentru priceperea asta. Costă douăzeci de mărci şi durează o jumătate de oră. Apoi îşi spune : „Porcăria dracului ! Acolo unde m-ar trage într-adevăr inima n-am noroc ! N-am nici o şansă..."

Cunoaşte o fată, pe lîngă care ar dori să aibă puţin noroc. Dar teama că nu l-ar găsi frumos îl face obraznic, cinic, insuportabil. Cînd vorbeşte cu fetele, fiecare cuvînt al lui capătă dublu înţeles. Le tachinează tocmai în legătură cu ceea ce constituie partea lui cea mai slabă — înfăţişarea. În felul ăsta îşi pregăteşte înfrîngerea. Fetele nu-l agrează şi-i dau s-o înţeleagă. Iar el îşi spune : „Să fie-al naibii ! N-am nici o şansă !"

În astfel de seri se întoarce acasă şi se priveşte în oglindă. „Un nas cîrn ! Iar în jurul nasului cîţiva pistrui. Gîtul prea subţire, umeri de loc ! De ce, adică, n-are umeri ? Alex are. Are un piept lat. Îi sînt frate şi ar trebui să am şi eu pieptul lat. Poate de săptămîna viitoare. Am să încep cu antrenamentul muşchilor."

Înainte de a pleca, Paul spune :

— Mă întorc pe la nouă. Pînă atunci cu siguranţă că se trezeşte. Acum o să beau la iuţeală un pahar de bere. Poate că am să trec şi pe la Alex, la stadion.

Se duce cu scuterul pînă la locul lor obişnuit. Acolo mănîncă un cîrnăcior şi-şi bea paharul de bere. Iat-o şi pe aceea în faţa căreia ar dori să pară frumos. O cheamă Erika. E blondă, va împlini în curînd optsprezece ani, dar încă nu s-a fixat asupra cuiva anume. Se vorbeşte că ar avea oarecare experienţă în ceea ce priveşte bărbaţii.

Îi spune :

— Ştii ce, hai cu mine pînă la stadion ! Frate-meu se antrenează pentru Olimpiadă.

— Nici gînd, răspunde ea. Sportivii mă plictisesc.

— Aşa... face el şi-şi dă seama că iar îl părăseşte prezenţa de spirit. Nu cumva şi tu eşti plicticoasă ?

— Ce tot vrea ăsta ? spune Erika înţepată.

Băieţii de la masă rîd.

Paul mai îndrugă cîteva vorbe, ca să-și ascundă fîstîceala. Fumează o țigară, nu-i mai adresează fetei nici un cuvînt, dar repetă :

— Vreau să văd cum aleargă frate-meu. Se antrenează pentru Olimpiadă... !

Cînd ajunge în spatele tribunelor, vede parcată mașina sport, albă a Riei Jablonski. Mai sînt și alte mașini acolo, dar Paul își spune : „Toate sînt un rahat față de automobilul ăsta". Își proptește de-o parte scuterul și dă un ocol mașinii. „Treizeci de mii ! Cel puțin treizeci de mii !" Unul dintre geamurile mașinii e lăsat. Își vîră capul înăuntru și adulmecă mirosul din interiorul automobilului : o mireasmă de piele și parfum.

— Ia te uită, frate ! spune în șoaptă.

În fața tribunei se află un grup de bărbați care privesc. Paul dă numaidecît cu ochii de Ria. E singura femeie de pe teren. A mai văzut-o de cîteva ori pînă acum, dar n-a vorbit niciodată cu ea. Alex l-a arătat o dată fetei pe stadion, spunîndu-i : „Fratele meu". De la trei-patru metri distanță. Lui Paul i se urcase tot sîngele în cap în timp ce schițase un salut.

Femeia asta e o făptură din altă lume decît a lui. E ca și mașina pe care tocmai o admirase — făcută numai pentru a fi privită.

Alex aleargă pe pista de zgură, îmbrăcat cu chiloți albi și tricou tot alb. Paul se reazimă de balustradă și se uită. Devine gînditor în timp ce-și observă fratele. Ce pas ! Ușor și lung. Fără efort, ca pe arcuri, așa aleargă aceste picioare și poartă corpul vînjos. Paul se gîndește din nou la antrenamentul mușchilor, cu care va începe, poate, de săptămîna viitoare.

Se uită pe furiș la femeia care se află doar la cîțiva pași de el. Aceasta nu-l ia în seamă, ci privește numai la bărbatul care aleargă un tur după altul. Așteaptă clipita în care obrazul lui ajunge aproape de ea.

Paul îl aude pe antrenor spunînd :

— A și realizat anul ăsta o mie cinci sute de metri sub patru minute. Cinci mii, sub paisprezece. Zece mii,

sub douăzeci și nouă... Pînă la Olimpiadă va fi în cea mai perfectă formă.

— Da, spune cineva din grup, să sperăm că va izbuti în probele eliminatorii. Oscilări de formă sînt la el totdeauna posibile. Kühn e al naibii de sensibil...

Paul aude toate astea și multe altele. E de față și un medic. Doctorul Sommer, Paul îl cunoaște. Un savant în ale sportului. Lămurește cîte sute de centimetri cubi de sînge poate pompa această inimă, cîți litri de oxigen pot înghiți acești plămîni. Cu toții îl admiră pe fratele lui. Discută despre el ca despre o mașină foarte rară. Dar medicul vorbește și despre anumite tensiuni sufletești...

O dată femeia își întoarce privirea de la pista de zgură pe care Alex calcă acuma rar și face exerciții de respirație. Paul o salută :

— Bună seara, domnișoară Jablonski.

— Bună seara, spune ea și-i zîmbește.

Paul roșește. Un sfert de ceas mai tîrziu se furișează de-acolo. Se mai uită o dată îndărăt, o vede pe femeia care nu-l scapă din ochi pe fratele lui.

Nu mult după aceea, Alex e sub duș. Trei bărbați discută cu el ; medicul e de asemenea de față. Apoi tînărul se întinde pe prici și i se aplică un masaj ușor. Medicul îl cercetează gînditor.

— Clipeala asta a ochilor o ai de mult, Alex ?

Examinează cu toții această mașină, pe care-o consideră opera lor.

Ria stă afară și așteaptă. A așteptat toată seara. A văzut mobilitatea mușchilor lui, energia acestui corp. Are douăzeci și doi de ani, cunoaște bărbații și-și dă seama de valoarea acestui bărbat. Și îl iubește așa : cu fața aprinsă după antrenament și încă vibrînd de încordare. Îi place cînd apare din gangul de sub tribune și se suie în mașină alături de ea, în timp ce alți bărbați stau și-i privesc. Și lui Alex îi face plăcere cînd aceștia-l privesc, cînd poate citi în ochii celorlalți admirația.

A așteptat, dar nimic nu trăda la ea nerăbdarea. A scos o țigară din tabachera de aur și a fumat-o pe jumătate. Se ține de-o parte cu modestie, întărind astfel prin purtarea sa ceea ce știu cu toții : banii sînt la ei acasă în lumea de unde vine această fată... Lumea spune așa : „Se

simte numaidecît educaţia..." „Şi aţi văzut cu ce maşină umblă ? Şi cum o conduce, ca şi cum ar fi de la sine înţeles să conducă o astfel de maşină. Vă daţi seama, asta-i o artă, să etalezi luxul într-o manieră plină de modestie."

După ce s-au îndepărtat de stadion o bucată de drum, Ria opreşte maşina :

— Te-am aşteptat toată seara...

— Da, spune el. Simt cum devin tot mai degajat. Performanţa maximă nu trebuie smulsă chinuit. Trebuie obţinută degajat...

— Nu m-ai sărutat de mult !

— Cum aşa ? Dar ieri...

— Asta-i demult.

Cînd o cuprinde în braţe, simte că ar putea săvîrşi una dintre încălcările planului după care se conduce. O roagă să pornească mai departe. Pe o stradă izolată, Ria opreşte din nou... Două ore întregi l-a privit şi nu s-a gîndit la nimic altceva. Cîteva zile, Alex a evitat-o, a pus stavilă mîngîierilor ei. A făcut uz de mici şiretlicuri, dar el s-a eschivat. Trăieşte după un plan care i-a făcut corpul apt de performanţe maxime. Şi Ria simte că dorinţele ei nu se înscriu în acest plan. Asta o descumpăneşte întotdeauna.

— Astă iarnă nu erai aşa...

— Ţi-am spus doar că vara o să trebuiască să fie altfel. Nu-mi e uşor. Dar mai avem atîta timp...

— A fost frumos astă iarnă !

— Ria, spune el, mi-e înnebunitor de greu, dar trebuie să fim rezonabili.

— Ţi-e greu ? spune ea. Atunci e bine. Trebuie să-ţi fie înnebunitor de greu...

Zîmbeşte şi porneşte din nou motorul.

Era atentă la fiecare semn venit din cutia de carton. Chiar peste noapte era în stare să sară din pat fără motiv și să tragă cu urechea spre cutie, ca să-și dea seama dacă nu s-a mișcat cumva băiatul. Tot ea a fost cea dintîi care a observat că pruncul modelase un cuvînt : ABBA. *Cîteva zile a savurat singură această bucurie.*

În aceste săptămîni, Peter Lustig se afla mereu pe drumuri ca să găsească ceva de lucru. Era acum și el unul din imensa armată a șomerilor. Suferea la gîndul că nevasta lui locuiește într-o mansardă și copilul îi doarme într-o cutie de carton. Avea sentimentul că au fost parcă aruncați printre vechituri, într-o cameră de debara, unde așteaptă ca vremuri mai bune să-i scoată din nou la lumină.

În seara în care Lydia îi făcu surpriza, spunîndu-i că fiul lui rostește un cuvînt, prin fața casei trecură autocamioane încărcate cu bărbați în uniformă care strigau în cor : „Trezește-te Germanie ! Moarte lui Iuda !"

Din cauza strigătelor, David se deșteptă și începu să scîncească în cutia lui de carton. Iar coloana nesfîrșită de autocamioane trecea prin fața casei și corul urii urla.

David sta culcat pe perna lui și striga : ABBA ! ABBA ! *Primul lui cuvînt. Ea tălmăci : asta înseamnă* TATA.

CAPITOLUL IV.

Curînd după ora opt, Heinrich Kühn pleacă de-acasă. Purta pardesiul lui gri, pălăria gri care nu mai erau noi. Nimic din ce poartă nu mai e nou, totul e cam ponosit, dar încă bine păstrat. Sînt haine care nu bat la ochi. E un bărbat după care nu întoarce nimeni capul ; o figură pe care o uiţi, numaidecît.

În fiecare seară pleacă de-acasă la această oră. Îl cunosc toţi din imobil şi de pe stradă. Îl recunosc, chiar cînd trece pe stradă prin întuneric : nu poate fi confundat cu altcineva din cauza acestei înclinări a capului, cu privirea aţintită în pămînt, ca şi cum ar căuta ceva sau ar fi cufundat în gînduri. Toţi îl ştiu cum merge — cu prudenţa aproape niţel înspăimîntată a unui bătrîn care se fereşte să nu fie speriat prin surprindere.

Nu ţi-ar veni să crezi că se gîndeşte la o femeie, dar chiar la o femeie se gîndeşte. Sau în orice caz cumpăneşte în minte ceva care n-a luat încă formă concretă. Nu s-a pronunţat, deşi se tot socoteşte de mai bine de un an. Ştie că încetarea funcţionării anumitor celule din creierul lui l-a îmbătrînit de timpuriu, mult mai devreme decît se aşteptase. Curios, îi lipseşte ceva, mai trăieşte, dar parcă învăluit într-o crustă subţire de oboseală. Şi nici măcar nu e sigur ce-o să spună ea. Afară de asta n-a avut noroc cu nevestele. Te obişnuieşti cu o femeie, cu felul ei de a fi — şi iat-o că moare. Cea de acum e sănătoasă, dar şi cele două dintîi fuseseră sănătoase. Nu se vedea nimic deosebit la ele.

În fiecare seară vine la *Papagalul verde* cu un sfert de ceas mai devreme. Din pricina femeii. O găseşte acolo. Ştie că e acolo, aşteptînd la garderobă cu amabilitatea ei de totdeauna. Te obişnuieşti cu asta, cu felul de a fi al cuiva.

Cînd se apropie de firma caligrafiată în întuneric cu litere de neon, se și gîndește la cafeaua lui. Intră pe ușa cu două canaturi, urcă treptele pe preșul roșu din fibră de cocos.

— Bună seara Kitty, spune și se așază pe-un scaun în spatele garderobei.

Femeia îi aduce ceașca de cafea.

— Da, pune-o aici.

La bucătărie, se strînge pentru ea zațul cafelelor. Din acest zaț, Kitty prepară cea mai tare cafea din cîte a băut vreodată Kühn. Bea trei, patru cești în fiecare noapte. Prețuiește mult această bunăvoință ; afară de asta mai au și alte lucruri comune. Ea e văduvă, abia a trecut de cincizeci de ani și se ține bine. „Obrazul și întreaga-i înfățișare sînt încă bine conservate", gîndește Kühn uneori.

— N-am fost toată viața garderobieră, i-a spus ea o dată. Bărbatu-meu și cu mine am fost o pereche renumită de dansatori. „Kitty și Fred", dansatori internaționali. Acum aproape treizeci de ani... Am colindat lumea...

Are și o fotografie, cam ștearsă : ea în rochie de seară, soțul ei, în frac. Poartă mereu poza în poșetă. Kühn nu prea ia în serios chestia asta. Firește, dansul n-a putut fi ceva serios, ceva pe care să te bizui. Dar e mult de-atunci. Și numele de „Kitty" derivat din Käthe îi face impresia de ceva frivol. Mai tîrziu va trebui să revină pe tăcute la Käthe. Totul se va aranja de minune ; dar nu vrea să forțeze lucrurile. Poate că se va ivi, întîmplător, prilejul. Vor vorbi cîndva despre toate astea. Dacă nu sînt prea bătrîn pentru ea... Dar, într-adevăr, nu-i nici o grabă. Sîntem în fiecare noapte împreună. Se va ivi și prilejul potrivit. Așa, o aluzie, și-apoi vor vorbi despre toate...

Tăifăsuiesc agale, în puține cuvinte, ca niște oameni ce se cunosc bine. Pentru o clipă se simte ispitit să-i vorbească despre băiatul care a fost în Legiunea străină. Despre fiul ăsta nu i-a spus niciodată nimic. Cînd l-a întrebat o dată, i-a răspuns : „Am doi băieți. Unul e renumitul alergător." — „Da, despre el am citit cîte ceva." — „Fiul meu, spusese el. Fiul meu..."

Nu-i mai vorbește despre fiul care a fost în Legiunea străină. Ea îl întreabă dacă vrea să-și bea cafeaua.

— Heinrich, îl iscodește, ai avut supărări ? Arăți, ca și cum...

— Nu, nu, nici o supărare, îi răspunde și se ridică. La ora nouă începe serviciul îngrijitorului de toaletă Heinrich Kühn. La această oră își ia în primire locul de muncă, toaleta. Își pune jacheta albă de lucru, și deschide dulapul din perete. Scoate de-acolo tabletele dezinfectante. Sînt roz, rotunde, plăcut mirositoare și antiseptice. Le aruncă în cele patru vase albe, fixate la semiînălțime — pentru treaba mică. Deschide cele patru uși ale cabinelor și cercetează : curățenia, hîrtia, buna funcționare a rezervoarelor de apă — pentru treaba mare. Apoi aranjează pe măsuță : prosoape, piepteni, perii de cap, perii de haine, ulei de păr, pomadă de păr, cremă pentru piele și șervețele de hîrtie. E ritualul de deschidere din fiecare seară.

Se așază apoi pe scaunul lui și citește ziare sau romane pe care le ia de la o bibliotecă de împrumut.

Clienții intră unul cîte unul în local. Aude cum începe să cînte orchestra. Așteaptă, stă acolo și citește. Mai tîrziu se arată și primii lui clienți. Vin, intră pe ușile cele mici, închid în urma lor ușile cele mici. Aude apoi cum cei dinăuntru lasă să cadă ceva în vasele care se află în grija lui. Stă acolo și cu discreție face pe surdul. Apoi aude cum clienții trag de sulul de hîrtie, rup hîrtia... Știe precis cît de ridiculi arată acum și, discret, trece și peste asta cu vederea. Toată viața lui a fost un om discret, dar la toalete a ajuns de o discreție aproape medicală, cu totul nebătătoare la ochi. Niciodată nu s-a plictisit în aceste încăperi. Găsește că munca lui e interesantă. Examinează cu o privire fugară pe fiecare dintre cei ce intră și caută să ghicească : mare ? mică ? Stă liniștit pe scaunul lui și așteaptă „treaba mare". Asta-i aduce cîștig. Căci după ce-au terminat, toți se spală pe mîini, iar el le întinde săpun și prosop.

— Poftiți, vă rog, domnule !

Se privesc în oglindă și cer pieptene și perie.

— Poftiți, vă rog, domnule.

Stă în spatele lor cu peria de haine :

— Permiteți, domnule... Și peria curăță hainele pe unde nu sînt totdeauna fire de păr, dar ar fi putut fi, așa

cum cred domnii. Apoi, aceştia vîră mîna în buzunar: Foarte mulţumesc, domnule.

Şedea acum la locu-i de muncă şi se gîndea la David. Gîndul ăsta îl apăsa; un izvor de nemulţumiri care nu ştia din ce provin. Nu-l condamna pe acest fiu al nevestii-si; avea mai degrabă sentimentul că el însuşi, Heinrich Kühn, a dat greş în ceva. „Un om în toată firea, care a dat greş în viaţă. Un om fără noroc... Dar eu n-am nici o vină. Sînge străin, despre care nu ştii nimic. O să se apuce de lucru. O femeie... Cu Paul şi Alex va ajunge la o înţelegere... O perioadă de tranziţie... E ora zece. Trebuie să fie cu toţii acasă şi discută."

Bătrînul şedea şi se gîndea la viaţa ratată a celui ce se întorsese.

Le-a trebuit o jumătate de oră pînă să-şi regăsească vechiul ton. Cinci ani sînt vreme lungă. Se vedea asta pe feţele lor. Figurile li se maturizaseră, parcurseseră şi ele acelaşi drum, iar trecerea timpului îşi pusese pe ele pecetea. Însă de asta îşi dădură seama doar în primele minute. Apoi chipurile lor redeveniră cele ştiute.

Paul începu să-l descoasă, voia să afle ce se întîmplă în Africa, în Indochina. Dar David nu prea povesti multe lucruri despre aceste ţări. Se eschivă. Pe urmă Paul îi povesti despre Alex, căci doar el era marele eveniment din imediata-i apropiere, cu care însă nu mai era întru totul de acord, de cînd Ria Jablonski o înlăturase pe fosta logodnică a fratelui său.

Da, iar acum Alex are supărări din pricina acestei Ria. Tatăl ei, Gustav Jablonski, care face comerţ cu autoturisme de ocazie, e pornit împotriva alergătorului. Se putea altfel? Ban la ban trage...

— Îmi aduc aminte de Jablonski, spuse David. Încă de-atunci avea cea mai mare întreprindere în branşa asta.

— Între timp şi-a mărit-o de zece ori.

— Aici s-au mărit toate de zece ori?

— Are un salon de automobile pe strada principală. Măi, omule, ar trebui să-l vezi o dată. Automobile sport englezeşti! A mai clădit trei hale. Are acolo cel puţin o mie de autoturisme de ocazie.

— Întregul oraş s-a schimbat — multe prăvălii.

— Ei, cum de nu! Dar în ce priveşte automobilele, Jablonski a dat lovitura.

— Şi cu fata ăstuia vrea să se însoare Alex?

— Da. A cunoscut-o la un bal al presei. În sala cea mare a Primăriei. Cîteva sute de invitaţi. Iar Alex a fost atunci cineva! S-a dus acolo în smoching şi a fost prezentat alături de alte cîteva atracţii. Asta le place femeilor. Dar bătrînul l-a ars rău! I-a scris o scrisoare. Măi, frate, s-o fi citit! Şi pentru Ria asta şi-a părăsit Alex iubita. Tu n-ai apucat s-o cunoşti. O fată drăguţă, nu atît de perfectă ca Ria Jablonski... ăsteia abia îndrăzneşti să-i spui „bună ziua".

Dar cu lucrul, cum stau, întrebă David. Da, lucrează tot la aceleaşi întreprinderi. Alex tot la societatea de carburanţi BENZOLAN. El, Paul, tot în Biroul de salarii al firmei „Wittens şi Comp." Despre asta i-a scris doar. Acum i se dau şase sute pe lună. Alex are, fireşte, cu o sută mai mult. Ai zice o sumă frumoasă, dar viaţa-i a dracului de scumpă.

— Şapte sute, cu atîta poţi s-o scoţi la capăt?

— Da, dar cam pe sponci, înţelegi tu. Mereu cam pe sponci.

Şi cam cît crede c-ar costa o femeie ca Ria Jablonski? Cu una ca asta se duce un sutar pe lună numai pe flori. Cînd a cunoscut-o pe Ria, Alex a cheltuit într-o singură lună o mie de mărci pentru ea.

— Totul de dragul distincţiei, înţelegi? Măi, frate, o femeie ca asta costă parale!

Era cît p-aci să istorisească cum frate-său, după ce păpase întregul avans, luase din casa biroului patru sute de mărci. Atunci a trebuit să ceară el, Paul, un avans, pentru ca banii sustraşi să fie puşi repede la loc. Nu povesti însă nimic despre asta, repetă doar:

— O femeie ca asta costă o groază de parale.

David se uită la el amuzat, privea nasul cîrn şi pistruiat, gura cu buze mobile, care trădau nervozitate, această faţă care vibra toată cînd băiatul vorbea. Nu-şi putea da seama ce anume se schimbase la Paul. Dar era schimbat în totul.

— Cînd am plecat erai încă un copil. David zîmbi. Acum vorbeşti ca un bătrîn.

— Ei da, măi, frate, cinci ani, spuse Paul şi-şi încreţi fruntea ca şi cum ar fi vrut să arate că în acest răstimp a cunoscut şi el anumite lucruri, a văzut şi a îndurat şi el cîte ceva.

— Oricum, ai aproape douăzeci şi unu de ani. Ai şi tu vreo drăguţă ? Şi cu prietenii cum stai ? Era unul, Walter Kurz.

— Da, colegul meu de clasă, el însă îşi continuă studiile. Ne mai întîlnim din cînd în cînd în localul nostru obişnuit. Vine acolo la televizor. Şi-a dat pînă acum cîteva examene.

— Şi ce studiază ?

— Sociologia. Trebuie să trudească din greu. Mamă-sa nu are decît pensia. Dar Walter o să se descurce.

— Şi noi ne-am fi descurcat ! spuse David. Şi fata ? Cum o cheamă ?

— Erika, da nu prea ţine la mine.

— Aşa, nu ţine la tine ?

— Nu, nu-i nimic serios. N-am nici o şansă, spuse Paul. Am avut pînă acum destule femei, nici una însă pentru mai multă vreme. Nu, n-am nici o perspectivă. Un conţopist...

— Prostii ! zise David. Eşti încă tînăr, nu te-ai călit. Vin toate la vremea lor. Pînă acum nici n-ai aflat ce-i viaţa...

— Ei, ce ştii tu ! replică Paul zîmbind amar. De unde ai cicatricea de pe obraz ?

— O luptă corp la corp. În junglă.

— Ai luat parte şi la lupte corp la corp ? Le-aţi venit de hac ?

— Am luat parte de multe ori la lupte corp la corp. I-am curăţat, fireşte. Cicatricea o am de la o julitură de glonte. Îşi trecu încet mîna peste obraz. Da, o julitură de glonte.

— Şi cum era pe-acolo ?

— Totul cam tulbure — o harababură. Împărţiţi în catolici, şi budişti, şi mai ştiu eu ce. Pe coastă mai mergea, dar mai departe, în interior nu puteai şti dacă vor

să-ți reteze gîtul sau au gînduri pașnice. Capcane de bambus și altele... ăia luptă altfel decît noi. Am primit trei decorații. Am să-ți arăt odată diplomele.

Stau în camera lui Paul. E aceeași cameră în care David locuise cîțiva ani. Pentru o vreme va găsi aici un pat... o canapea, pe care va putea dormi. Camera le trezește amintiri și vorbesc despre ele. Apoi despre schimbările petrecute și despre bătrînul Kühn, despre micile lui ciudățenii. Nici acum nu poate dormi. Și acum își mai trage, pe marginea ziarelor citite la toaletă, liniuțele pe care apoi le adună... treaba mare. Asta e registrul lui improvizat. Iar Alex vrea va să zică să se însoare cu Ria Jablonski...

— Da, numai dacă i-o da-o, spuse Paul. Și dacă ea o să poată să reziste. Alex trăiește ca un îngeraș! Zice: „Numai asceza deplină face posibilă performanța maximă!“ Dar asceza asta nu-i priește. I se urcă la cap. „Măi frate, i-am spus, măcar o dată pe săptămînă, n-are ce să-ți strice!“ „Nu zice, îmi dă peste cap ritmul.“ Și Ria asta e femeie, nu glumă. Nu se poate lipsi de așa ceva. În orice caz, tare m-aș vîrî și eu în afacerea asta. Numai că eu nu pot să alerg. Mi s-ar părea de altfel o prostie să-mi iau în fiecare zi picioarele la spinare. Să tremuri mereu de dragul formei... Alex da, el devine om abia cînd aleargă. Pe pista de zgură arată fain de tot. Dar e o trudă grea.

— Sînt zece ani de cînd aleargă, nu s-a săturat?

— Măi, omule, acum aleargă ca să-și facă o carieră! Mai înainte, pe cînd nu era așa de mare, făcea sport. Acum totul la el e calcul. E celebru, poate să aleagă. Clubul îl sprijină. I-au și oferit cîteva slujbe, mult mai bune decît asta pe care o are. Dar nu i-au convenit. „Aștept să dau marea mea lovitură“, zice. Înțelegi, ceva foarte mare... cu ceva mai modest nu se mulțumește. Acum se apropie de țel.

Paul se arătă mirat că David n-are chef să povestească despre Africa. David se eschivă din nou.

— Ei cum să fie? E groaznic de cald pe-acolo, iar războiul, al dracului de murdar. Deșert... e deprimant deșertul. Și cătunele din jurul cîte unei oaze, tot atît de deprimante! Dar e în ele ceva ce-ți frînge inima, mă-nțe-

legi ? Ceva ce ți se întipărește în minte pe toată viața, mă-nțelegi ?

Nu, Paul nu înțelegea. Își privea, pe gînduri fratele.

Cînd veni Alex, David se aștepta să înceapă cu reproșurile. Nici Kühn, nici Paul nu se legaseră de el, dar de Alex era sigur că o să-l ia la refec. Acesta însă nu scoase o vorbă, dar David gîndi că în cei cinci ani reproșurile au pierit, le-a înghițit timpul.

Își strînseră mîinile, se cercetară îndelung.

— M-am întors, zise David zîmbind.

— Da, asta-i bine spuse Alex. Sigur că nu ți-a fost ușor. Mă gîndesc la anii petrecuți acolo.

— Prea ușor n-a fost.

— Ei da, spuse Alex și se așeză.

Vorbeau cu ezitări, căutau ceva cu care să poată începe.

— Tu ai devenit aici între timp o celebritate. Mi-a istorisit Paul.

— Da, am avut succes. Dar nici asta n-a fost ușor. A trebuit să renunț la multe lucruri. În orice caz am realizat ceva.

Rosti acestea cu un anume înțeles și zîmbi pentru prima dată. Din surîsul lui își dădură seama că li se crede superior.

— Vrei să iei parte la Olimpiadă ?

— Da, vreau să ocup neapărat un loc bun la Olimpiadă.

Vorbi apoi despre metodele lui de antrenament. Cu multe amănunte. Foarte important, mai ales antrenamentul dintre etape, în tot timpul anului, desigur. Azi nu mai sînt suficiente jumătățile de măsură. Fără metode de antrenament strict științifice nu se mai poate obține nici măcar o victorie de nivel național. Vorbi pe larg și despre victoriile lui, își enumeră succesele, nu uită nici unul.

— În Legiunea străină făceam și noi sport. Multe alergări. Era gustarea de dimineață pentru plămîni. Mai tîrziu, eu n-am mai putut lua parte. Am fost împușcat în plămîn și apoi alte cîteva fleacuri. Tot nefumător ești ? De băut n-ai băut niciodată... iar cu dragostea,

trebuie să fii, de asemenea, foarte prevăzător. Ei da, viaţa asta a ta nu prea îţi îngăduie multe bucurii.

— O să vie toate mai tîrziu. Mai tîrziu am să trag cu profituri din toate. Am în faţa ochilor un ţel clar.

— Aşa, aşa ! Eu n-am să trag niciodată vreun profit din toate la cîte am renunţat.

— Dar arăţi foarte bine. N-ai pus pe tine nici un gram de grăsime.

— Nu, nici un gram de grăsime.

Cînd Alex plecă la bucătărie să mănînce ceva, David spuse :

— A rămas la fel ca mai înainte. Neschimbat. Numai clipeala asta nervoasă n-o avea mai înainte.

— E o stea, e cineva, rînji Paul.

— Iar tu, tu n-ai ajuns nici stea, nici cineva !

— Nu, eu n-am s-ajung niciodată cineva şi nici stea.

— Spune, întrebă David ezitînd, ai mai văzut-o vreodată pe Hertha ? Da, ştiu, maică-sa te-a dat atunci afară...

— Am mai văzut-o o dată. Era cu un bărbat.

— Un bărbat...

— Nu ţi-am scris despre asta nimic. Nici tu nu mai m-ai întrebat. Ţi-am scris cam puţin, nu ?

— Oricum, mi-ai scris din cînd în cînd, şi întotdeauna de Crăciun, de ziua mea de naştere.

— Şi ce să-ţi fi scris ? Nu ţi se pare curios ? Abia dacă ai ce scrie. Şi nici nu se întîmplă nimic. Mie nu mi se întîmplă niciodată ceva deosebit, spuse Paul.

David privea ţintă, în gol.

— Aşa, era cu un bărbat. Ei, fireşte, un bărbat. E ceva de la sine-nţeles.

— Mergeau la braţ. Dar de-atunci au trecut cîţiva ani. Nu mai ştiu ce s-a ales de ea.

— Mergeau la braţ ? Atunci, mai bine nu mai mă duc s-o văd. Surdomuta... spuse David oftînd.

— Ce-i cu surdomuta ? întrebă Paul.

— Numai surdomuţii sînt devotaţi, răspunse David. Asta, pentru că ştiu prea bine cîtă nevoie au unul de altul...

Paul căscă ochii la el fără să înţeleagă. Apoi se întoarse Alex. Ţinea în mînă un pahar cu lapte. După ce se aşeză, spuse :

— Ai călcat atunci un om şi l-ai omorît... Trase o înghiţitură din pahar şi ridică din nou privirea. Cicatricea asta n-o aveai.

— Nu, cicatricea asta n-am avut-o, răspunse David. Acum am mai multe. Una de la tine. Aici, în palmă, se mai văd împunsăturile furculiţei, patru găuri una lîngă alta, aşa cum mi-ai înfipt-o. Acolo mi se spunea : *La cicatrice* — Cicatricea.

Faţa-i devenise neprietenoasă.

— De la mine, întrebă Alex ?

— Da, doar n-oi fi uitat ! Am parat lovitura cu mîna.

— N-am avut niciodată ceva contra ta.

— Sigur că nu.

— Şi acum ? Acum ai să începi, desigur, o viaţă normală. Trebuie să-nţelegi că ţin foarte mult la asta. Vreau să spun... Oricum, frecventez acum o societate aleasă.

— Aşa ! O societate aleasă.. Nici o grijă, n-ai să te faci de rîs cu mine. David rînji. Am să încep o viaţă absolut normală.

După ce plecă Alex, Paul remarcă aprins

— Iar a făcut pe grozavul !

— Are succes, spuse David alene.

Tăcură o clipă. Apoi Paul zise :

— Ai acum douăzeci şi şapte de ani... iar părul ţi-a şi încărunţit.

— Da, spuse David, douăzeci şi şapte...

— Şi ai şi încărunţit.

— Da, zise el, clătinînd din cap.

Nu se interesau de politică, pentru că n-aveau încredere în oamenii care făceau politică. Ziceau: Ăştia nu se gîndesc la noi!

Citiră apoi un manifest. Iar în el era vorba de un bărbat, despre care se spunea că e persecutat fiindcă s-a ridicat din popor şi luptă pentru popor. Îl cunoşteau din ziare şi de pe afişe. Dar pînă atunci nu-l luaseră mai în serios decît pe ceilalţi, care se războiau pentru putere. Bărbatul acesta făgăduia lucru şi pîine, făgăduia că va lupta împotriva mizeriei păturilor muncitoare ale poporului. Cei doi îşi spuseră: Asta nu sună rău. Şi aşa vorbeau mulţi.

Într-o duminică, Peter Lustig şi soţia lui se duseră la vot. Îl purtară pe David în braţe, cu schimbul. Îşi dădură votul celui cu promisiunile.

Cînd acesta ajunse la putere, asistară de la fereastra mansardei lor la marea retragere cu torţe. Strada bubuia sub paşii cadenţaţi ai coloanelor. Oamenii jubilau şi credeau în timpurile bune ce-aveau să vină. Poate că o să fie mai bine, îi spunea şi Peter Lustig soţiei lui. Lydia era convinsă de asta. Noul conducător, zicea ea, are „Crucea de fier“, iar în război a fost un erou. Citise asta şi credea în „Crucea de fier“.

CAPITOLUL V.

Se întorsese într-o miercuri, joi rămase acasă, dar vineri ieşi să adulmece puţin prin oraş, cum zicea el. Parcurse străzi cunoscute, constatînd că o casă sau alta nu existaseră înainte de plecarea lui. Multe case nu existaseră pe-atunci. Iar pe străzi circulau acum mult mai multe automobile decît altădată.

Întîmplarea îl duse în centrul oraşului. Acolo văzu numele : JABLONSKI. Un salon de automobile, avînd două nişe cu vitrină, mari cît nişte uşi de şură. Se opri pe trotuar şi privi înăuntru. În interior, marmură cenuşie şi neagră. Iar acolo se aflau produsele fabricilor, ca o turmă de animale de rasă, pitulate într-o ţinută mîndră, gata pentru cine ştie ce salt nemaiauzit. Vreo duzină de bărbaţi discutau ceva, gesticulînd cu însufleţire, dar amuţeau cu toţii cînd deschidea gura unul dintre ei. Era Jablonski care stătea plin de importanţă înconjurat de bogăţia l' cu faţa rotundă ca o lună plină. David porni încet mai c parte. „Comerciant de automobile, îşi spuse el. Asta ar ceva. Atunci aş ajunge cineva..."

La staţia de tramvai se opri şi lăsă să treacă un tramvai după altul. Se gîndea : „Mergea cu el la braţ... Fireşte ! Da, da, da ! Iar aici s-a schimbat moda. Acum bărbaţii poartă costume cu sacourile încheiate la trei nasturi. Înainte de a pleca, erau la modă la doi nasturi. Reverele erau lungi. Fandoseală ! Îşi făcuseră haine toţi bărbaţii, şi-atunci a fost nevoie să se lanseze repede pe piaţă alt model de sacouri. Iar maimuţoii şi-au zvîrlit numaidecît pe fereastră banii cîştigaţi cu trudă şi şi-au cumpărat costume mai urîte decît cele dinainte." Sacourile bărbaţilor îi păreau tipice pentru prostia generală. Îl apucă deodată mînia împotriva modei, socoti schimbarea ei drept o nebunie. Judeca totul cu mentalitatea unui om venit dintr-o lume unde lucrurile sînt reduse la sensul lor originar. Hainele aveau acolo ros-

tul de a-i apăra pe oameni împotriva frigului și a soarelui. Tot ceea ce era inutil îl scotea din sărite.

Rămase cîtva timp în stația de tramvai, stăpînit de un sentiment de revoltă. Se opri apoi în fața gării, urmărind cu privirea automobilele ce treceau cu o ușoară aroganță. Plecă mai departe, gîndindu-se că în această gară își cumpărase biletul de tren — biletul de intrare într-un război străin. Se gîndea la război, în timp ce înregistra cuminţenia poleită a acestui oraș. Existau și acum locuri unde oamenii se ucideau unii pe alții. Cunoștea tot ceea ce poate să însemne teroarea pustiitoare. O văzuse în alte țări și ar putea să apară și în această țară amputată. Se gîndea că acolo oamenii erau fără milă, că învingătorii îi schingiuiau pe cei învinși. Erau fără milă ! Și asta-i ceva important !

Își continuă plimbarea, văzu reclamele pentru apă de ras, pentru stofe de haine de după-amiază și de seară, pentru mașini de spălat și sobe electrice, pentru mașini de scris și saltele de plastic, pentru călătorii spre cine știe unde — dus și întors. Și văzu cîte lucruri se grămădesc în vitrinele magazinelor. Totul i se părea o *fanfaronadă* mincinoasă. Nu întîlni pe nimeni cu care să dea mîna. Și în timp ce-și reîmprospăta cunoștința cu orașul, cu casele și străzile, își dădea seama că în acest oraș n-a legat niciodată prietenii pe care le-ar fi putut reînnoi acum. Cerceta orașul cu o mînie crescîndă, își dădea seama cît de mult se îndepărtase de tot ce era aici. Statele în care luptase erau chinuite, sfîșiate, dar acum, în vălmășagul arogant al acestui oraș, se gîndea la acele țări nefericite ca la propria-i patrie.

Pe una dintre străzile principale se opri în fața vitrinei unui magazin de covoare. Își aduse aminte de ceva și pe chip îi flutură un zîmbet amar. Se gîndeau pe-atunci la căsătorie, el și Hertha. Văzuseră un covor, în aceeași vitrină, un covor de care atîrna o tăbliță : „Persan veritabil". Covorul le plăcuse : „Pentru camera de zi", spusese Hertha. El intrase și întrebase : „Cît costă covorul, persanul veritabil ?" Purta o jachetă de piele și pantaloni cu ținte și arăta ca unul ce n-avea în buzunare nici măcar un sutar. Vînzătorul îl măsurase din cap pînă-n picioare. Îl întrebase cam de sus de ce vrea să știe asta. David începuse să fiarbă de mînie : „Fiindcă vreau să-l cumpăr !" Negustorul îl repezise : „Covorul costă cîteva mii de mărci. Vă rog să nu mă faceți

să-mi pierd timpul." David ieșise din magazin roșu pînă în vîrful urechilor.

Își aducea bine aminte, revedea cu precizie mutra aceea cercetîndu-l cu o privire rece prin ochelarii de aur.

Intră în magazin și căută figura știută, pe care n-o uitase în toți acești ani. Era tot acolo. Era același om. David spuse :

— Vreau să cumpăr un covor.

Puse să i se arate covoare, îl lăsă pe om să-și laude cu tot zelul marfa, nu-l întrerupse. După un sfert de ceas îl privi drept în ochi și zise :

— Covoarele îmi plac, dar nu cumpăr de la dumneata. Nu, nu de la dumneata...

Sîmbătă seara se aștepta ca Paul să-și facă puțin timp și pentru el. Dar Paul avea o combinație.

— Sînt invitat, spuse. La unul care are un apartament mare și bătrînii lui nu sînt azi acasă.

— Și ce faceți voi acolo ? întrebă David.

— Dansăm și ascultăm discuri.

Erau toți patru în bucătărie. Bătrînul Kühn începu să-și pregătească supa. Dintr-o pungă de staniol scutură concentratul de supă în apa ce clocotea. Apoi Alex amestecă ouăle crude cu carnea tocată. Paul își adusese cîteva chifle. Puse pe ele șuncă, și-și făcu două cești cu cafea. Măsurate exact. Gătea fiecare pentru el, își mînca fiecare porția. David îi privea.

Se așezară la masă.

Bătrînul Kühn spuse :

— Fragii înfloresc foarte frumos anul ăsta.

Alex spuse :

— E clar că mîine am să cîștig. Concurez numai cu unii de mîna a doua.

Paul spuse :

— Poate că la noapte n-am să viu acasă.

Bătrînul Kühn își mînca supa.

— Da, foarte frumos înfloresc fragii.

David spuse :

— La voi fiecare își gătește mîncărica lui ?

— Păi sigur, frate, răspunse Paul mestecînd şi arătînd spre taică-său. Acum doi ani ne-a spus aşa, deodată : „De azi înainte nu mai gătesc şi pentru voi".

— Ar fi trebuit să răsădesc şi roşiile.

— Doar de mîna a doua. Dar peste cîteva săptămîni, aici, pe stadion — trebuie să cîştig. Vreau să ajung neapărat la Olimpiadă...

Pe la ora nouă, David se afla singur în casă. Nu rămase mult, se duse la un cinematograf oarecare, se aşeză acolo în întuneric şi privi. Jurnalul prezenta imagini din Algeria. Urmă filmul artistic. Ceva din America, un film în care se pălăvrăgea despre lucruri fără nici o legătură cu realitatea. Interpreta principală apărea de trei ori în chiloţi. Îşi cînta cîntecelul — tot în chiloţi. Tema filmului era un adulter cu cîntec.

David vru să murmure doar aşa pentru el, dar rosti destul de tare :

— Ce porcărie !

Ceilalţi spectatori sîsîiră indignaţi.

— Neruşinare !... Mitocănie !

Se întoarseră spre el. Cineva rîse. David se sculă şi spuse, de astă dată în gura mare :

— Ce mai rahatul dracului ! Apoi ieşi.

Ceva mai tîrziu intră într-un local de dans şi se uită la fete. Era încă nedecis. Se gîndea să se întoarcă acasă şi să citească o carte, dar nici pentru aşa ceva n-avea chef. În cele din urmă se duse la gară şi cumpără o sticlă de coniac de calitatea a doua, de la un chioşc pe care atîrna o placardă : „Mîncaţi mai mulţi pui fripţi — Carnea de pasăre e un aliment sănătos."

În întunericul nopţii, acasă, bău încet toată sticla. Trîntit pe canapea, îmbrăcat, ascultînd muzică la radio, bău pahar după pahar. Îl cuprinse moleşeala dar aprinse lumina. Îşi spuse : „Vreau să fie lumină".

Duminică dimineaţa, tîrziu, Paul îl găsi dormind. Lumina ardea. Afară soarele strălucea de mult pe cer. El însă dormea pe canapea îmbrăcat, iar aparatul de radio cînta în surdină.

David Kühn îşi petrecu dormind toată această zi de duminică.

Se tot gîndise la ea. Îi devenise de nepreţuit, de cînd ştia că nu mai poate s-o aibă. Fuseseră clipe cînd amintirea ei îl chinuise îngrozitor. Singh, cea cumpărată, îl liniştise cu supunerea ei sfielnică. Mai tîrziu, cînd n-a mai putut-o avea nici pe Singh, care a rămas în ţara aceea nefericită, s-a gîndit şi la surdomută cu sentimentul dureros al unei pierderi.

Se trezise, dormise nu numai toată dumineca, ci şi noaptea asta. Era cel mult cinci dimineaţa. Iar acum revenea ea, Hertha. Îi revenea în minte cu intensitate, dintr-o dată, ca o durere bruscă.

Dacă va fi murit, sau se va fi căsătorit...

La şase jumătate zornăi deşteptătorul lui Paul. Băiatul nu făcu nici o mişcare. În camera lui Alex sună al doilea deşteptător. Acesta se sculă, deschise uşa. Acum se dădu şi Paul jos din pat. Îl văzu pe David treaz.

— Ieri te-ai îmbătat, spuse el căscînd.

— Clar, m-am îmbătat, răspunse David.

Paul se strîmbă şi arătă cu un semn din cap către camera lui Alex.

— A cîştigat, ieri.

— Sigur, el cîştigă mereu. Întotdeauna a vrut să fie primul.

— Da, spuse Paul, stînd lîngă patul lui, i-a întrecut pe toţi.

— Şi-acum o iei iar de coadă, te duci la slujbă ?

— Da, ca-n fiecare zi.

— Cam neplăcut, nu ?

— Cam neplăcut. Tu de ce vrei să te apuci ?

— Să vedem.

— Se găseşte mult de lucru. Mecanic-auto ? Te mînjeşti ca dracu pe mîini. Aici cine a terminat opt clase primare fără să rămînă repetent vrea să facă pe domnul.

— Să vedem, spuse David.

— Tu ai avut totdeauna o minte ageră...

— Dar prea puţină şcoală, prea puţină învăţătură, înţelegi ? Asta a fost nenorocirea mea întotdeauna.

— Aici nimeni nu mai vrea să se murdărească pe mîini... Atunci, pe diseară, spuse Paul.

David rămase culcat pînă la opt. Pe la nouă, luă o gustare zdravănă. Apoi comandă, în localul în care intrase, un „Pernod". Nu, nu au „Pernod", zise chelnerul. Bău coniac, două pahare, să prindă curaj. Numai așa, ca să mai chibzuiască, își spuse el. Dar n-avea la ce să reflecteze prea mult, tot timpul știuse ce-o să facă.

Părăsi localul numaidecît, era grăbit. Șovăise cîteva zile, dar acum, dintr-o dată, se grăbea. Luă un taxi, indică strada și numărul imobilului. Dar ea nu mai locuia acolo. I se dădu noua adresă. Părăsi clădirea, fără să mai privească în urmă. Casa aceasta era acum pentru David un înveliș fără miez, cochilia unei palide amintiri. Aflase că Hertha se căsătorise. Îndoiala puse din nou stăpînire pe el, blestemă în gînd, își spuse totuși că ar fi o tîmpenie să se înfurie din cauza asta. Peste o jumătate de oră se afla la ușa ei.

Fața Herthei se deschise parcă într-o bruscă mirare.

Privirea lui străbătu această mirare pînă în adînc. Și acolo descoperi ceva ca o spaimă. Nu se așteptase la această spaimă, dar luă act de ea și simți o bucurie amară.

— Iată-te, așadar, zise el,. și intră. Iat-o pe distinsa doamnă... Acum o cheamă Müller. Tocmai Müller !

Rîse zgomotos.

Hertha stătea în fața lui fără să scoată un cuvînt, încremenită. În ochii ei, David descifră ceva ca o întrebare.

— Ei da, spuse cu stinghereală, m-am întors.

Femeia își reveni cu greu, îl conduse apoi într-o cameră. El cercetă camera, o cameră-tip cuminte, cu fotolii, nu prea scumpă. Cu o dormeză, o masă de sufragerie, patru scaune, televizor și poze pe pereți. Și toate acestea între tapete cu flori și nu prea de calitate, totuși frumușele și destul de plăcute.

Se așeză pe un scaun. Hertha rămase în picioare în fața lui, în această cameră a fericirii ei modeste, pe care și-o făurise cu un alt bărbat.

— Cînd ai venit ? întrebă încet.

— Acum cîteva zile.

— Am aflat totul, atunci, spuse ea.

— Da, zise David. Am fugit din cauza unui bețivan. M-a cuprins groaza cînd l-am văzut făcut ghem în fața radiatorului. Acum nu m-ar mai îngrozi. Am văzut lucruri

și mai și ! strigă el. Și voi, aici, voi v-ați căsătorit ! Iar cîte unul a ajuns între timp cineva ! Ca frate-meu, de exemplu. Da, marele alergător Alexander Kühn, ăsta e fratele meu.

— Nu mi-ai scris niciodată...

— Scrisorile, maică-ta le-ar fi...

— Totuși, puteai să-mi scrii, îl întrerupse ea.

— Poate că mi-a fost rușine. Sau m-am gîndit că n-ar avea nici un rost. Nu știu, sau totuși știu : n-am găsit primul cuvînt. Am tot amînat — să-ți cer iertare, să-ți explic ori... Ridică din umeri. Am vrut odată să cumpărăm un covor pentru camera noastră, îți mai amintești ? Un persan veritabil ! Ha ha ha ! Covorul ăsta de-aici nu-i persan veritabil !

Ea privi în tăcere spre podea, la covorul care nu era un persan veritabil. Apoi spuse :

— Mie mi-ajunge.

— Și soțul tău, ce-i soțul tău ?

— Factor poștal. Împarte poșta.

— Hahaha ! Un poștaș ! rîse David și se lovi cu palma peste coapsă.

— Da, spuse Hertha jignită. Împarte poșta !

— Sigur, ce-ar putea împărți altceva din moment ce e poștaș ! Am să-ți scriu o dată o scrisoare frumoasă, pe care să ți-o aducă aici el.

— Oricum, eu îl iubesc.

— Pe mine m-ai iubit ? Hai, spune !

— Da, zise ea în șoaptă. Am fost atîta timp singură...

— Da, da, știu. Și eu am fost singur.

— Cum ai dus-o pe-acolo, pe unde-ai fost ?

— A fost greu. Foatre greu — al naibii de greu !

Tăcu o clipă, își roti ochii prin cameră, apoi o privi în față. Avea aceeași înfățișare. Nu-i descoperi pe chip nici o urmă lăsată de anii care trecuseră. Asta îl indispuse. Se uită în ochii ei, își dădu din nou seama că ochii erau cei ce-i înviorau toată figura.

Începu să se arate grozav :

— Dacă ne prindeau, ne sfîșiau, ne făceau fărîme. Și i-au prins pe mulți dintre noi.

Sta la fereastră, ca și cum ar fi privit afară.

— Da, spuse Hertha, îmi iubesc bărbatul.

— Așa, zise el, clătinînd din cap. Și n-ai nici un copil ?

Nu ? Nu era să ai un copil de la mine ? Odată mi-ai spus : „David, am rămas însărcinată !"

— Da de unde, ești nebun !

— Mi-aduc aminte precis. Era cu puțin înainte de-a pleca. Am așteptat mereu ca Paul să-mi scrie că ai un copil. Cum scrisoarea n-a mai venit, am înțeles că n-ai nici un copil. Să știi, mi-a părut rău ! Ai vrut să scapi de el ? L-ai dat la canal ? Așa fac toate femeile ! Hahaha ! Se apropie de ea, se opri în fața ei. Canalul, prin care copilașii încată către mare !

— Ești beat !

— Nu ! Sînt chiar foarte treaz ! Sînt treaz de-a binelea ! Înțelegi ?

Sta în fața ei și o privea în tăcere. Hertha își pierdu cumpătul. David spuse :

— M-am gîndit la tine...

— Te-ai schimbat atît de mult...

— Da, recunoscu el. Știu.

— Părul... ți-a și încărunțit !

Fața ei era foarte aproape de a lui.

— Cicatricea... Ea se trase înapoi. Cicatricea asta n-o aveai.

— Ah ! Cicatricea naibii ! Își trecu mîna pe obraz, ca și cum ar fi vrut să șteargă cicatricea. O schijă de grenadă... Sau nu ! Ție trebuie să-ți spun ! Am trișat la joc, și m-au prins ! Mă înșelaseră pe cînd eram încă un începător. Iar cînd am devenit și eu vulpe șireată, atunci i-am înșelat la rîndul meu. N-are nici o importanță !

Hertha simți primejdia.

— David, spuse ea, acum ar fi mai bine să pleci.

— M-ai iubit ?

— Da. Dar acum totul s-a sfîrșit.

— Era frumos pe vremea cînd ne iubeam ? Ei, ia spune ! Era frumos ?

— Da, dar acum sînt măritată ! Trebuie să pleci !

— Ascultă ! zise el. Ascultă ! Ani în șir m-am gîndit la tine ! Prea multă vreme m-am gîndit la tine, ca să pot pleca acum așa.

— Nu ! se-mpotrivi Hertha, cînd el întinse mîinile s-o cuprindă.

I se răsuci în brațe. Dar îi simți corpul lipit de-al lui.

— M-ai iubit!

— Nu! Nu! gîfîi ea. Totul s-a sfîrşit! Continuă să se apere, în timp ce David o şi împingea spre dormeză. Nu vreau! Nu! Nu încetă să se apere nici în timp ce-i simţea mîna necruţătoare dezgolind-o, nici cînd această mînă îi atinse pielea. Nu! scînci ea.

Îi vedea sub el faţa ce se ferea în lături, cu buzele întredeschise şi pleoapele strînse.

— M-ai iubit! Vocea lui devenise mîngîitoare. Iubirea nu se evaporează ca apa! Mă mai iubeşti încă! Spune-mi că tot mai mă iubeşti!

Femeia tăcea, dar David simţi cum trupul Herthei începe să dea ascultare chemării lui, cum, treptat, răspunde uşor şi cum mai apoi, uitînd de toate, i se abandonează. Începu cu ea acel joc care-i stăruise cîţiva ani în amintire ca un chin. Ea nu rosti nici un cuvînt.

David voise mai mult decît doar atîta. Cerşea iubire.

— Spune! Spune!

Ea nu rosti nici un cuvînt.

Se găsea din nou de lucru. Peter Lustig obținu un angajament la o fabrică. Nu era mulțumit cu meseria lui, se gîndea mereu la alte posibilități ce i le-ar putea oferi viața și totuși se ducea în fiecare dimineață la fabrica de mobile. După trei ani, deveni acolo șef de echipă. Superiorii lui băgară de seamă că are talent de creator, că e capabil să perfecționeze formele executate. Era uneori consultat ca specialist la realizarea schițelor pentru noi piese de mobilă.

Se mutară într-o casă plăcută, luminoasă, cu două camere și baie. Chiria era mică, potrivită cu veniturile lor. Pentru David cumpărară o canapea. Una foarte modernă, extensibilă. Spuneau : Crește atît de repede. Peste cîțiva ani va avea oricum nevoie de un pat adevărat. David era foarte mîndru de această mobilă, pe care o considera proprietatea lui. Era instalată în camera de zi, unde aranjaseră de Crăciun un brad ce ajungea pînă aproape de tavan. Tatăl cîntase la vioară cîntece de Crăciun. Darurile erau întinse pe masă.

David o întrebă pe mamă-sa : De Crăciun e mereu ziua mea de naștere ? — Da, șopti ea. Te-ai născut de Crăciun, ești un copil al norocului.

CAPITOLUL VI

Cu cîteva ore în urmă Gustav Jablonski cumpărase o suliță din cele folosite de vatuși. Prinsese o ocazie avantajoasă. Aceste ocazii avantajoase erau marile bucurii ale vieții lui.

Stătea în holul casei, în fața căminului, și cerceta arma africană, dar entuziasmul, acea bucurie de a fi în posesia unui obiect rar pieriseră. Fiică-sa ședea, cu picioarele încrucișate, pe un fotoliu, fuma o țigară și zîmbea amuzată. Doamna Mathilde Jablonski își privea fata și soțul, gata să intervină grijulie, neștiind dacă i se va oferi vreun prilej să-i împace.

Gustav Jablonski stătea cu sulița la picior și striga :

— Tocmai un alergător ! Dintre atîția tineri cu care sîntem în relații nu vrea pe nici unul ! Nu ! Ea vrea un alergător ! N-ai să te duci astă-seară la întîlnirea cu alergătorul ! Astă-seară vine doctorul Knitts.

— Nu, papi, asta n-am s-o fac. Și-apoi nu-i numai un alergător, e și un negustor priceput. La urma urmelor nici tu nu ești decît un negustor. Firește, fără calitățile unui alergător... Privi trupul gros al tatălui ei ; această corpolență care-l făcea greoi o înveselea. Da, spuse ea. E negustor, întocmai ca și tine.'

— Așa ! strigă Jablonski și izbi cu sulița. Întocmai ca și mine ? Am cel mai mare magazin de automobile de ocazie din oraș !

— Nu mai spune mereu „automobile de ocazie", papi ! Asta sună a fiare vechi.

— Dar cu automobile de ocazie m-am ridicat. Asta-i performanța mea.

— Ai putea spune că deții reprezentanța generală pentru firmele de automobile englezești, sau așa ceva.

— Automobilele de ocazie sînt performanța mea ! Și tot ce-am realizat cu ele în doisprezece ani să fie aruncat la picioarele unui alergător !

— Să alergi cum poate s-o facă Alexander e tot o performanță. Nu numai una fizică, ci și una spirituală, sufletească. Dar tu nu înțelegi nimic din toate astea, papi. Ești îngrozitor de incult.

— Ah ! strigă Jablonski și se îndreptă spre fiică-sa. Agita sulița în aer. Sînt incult, nu ? Dar fiică-mea e cultă ! Și de ce ? Pentru că tată-tău ți-a putut plăti învățătura ! Ți-am dat o educație care singură valorează o avere !

— Da, Ria, zise doamna Jablonski. Cum poți să-i spui lui papi că e incult ! Din moment ce-n casă ne vin musafiri din cea mai aleasă societate.

— Așa-i ! aprobă el, arătîndu-și cu o înclinare a capului recunoștința față de nevastă-sa. Cum îndrăznești să spui așa ceva ! Eu n-am fost crescut în cele mai distinse pensioane elvețiene ca tine, dar știu ce are preț pe lumea asta ! Și asta-i cultura mea ! A trebuit s-o cîștig prin experiență ! Trei lucruri sînt pe lume, în fața cărora oamenii se pleacă : Forța ! Banii ! Priceperea ! Aștia-s stîlpii puterii, tot restul nu-i decît un moft.

— Papi, nu te enerva așa. Nu-ți priește, papi. Știu, totuși, că tu nu-mi vrei decît binele.

— Astă-seară trebuie să fii aici, cînd o să vină doctorul Knitts. Ăsta-i un om de viitor : La treizeci de ani a și ajuns în consiliul de administrație al...

— Da, știu ! E teribil de capabil ! Din cap pînă-n picioare om de afaceri, încă de la treizeci de ani. Afară de asta e prea slab.

— Nici alergătorul tău nu-i mai gras !

— Are mușchi tari și mai tîrziu va pune pe el ceva grăsime. Vreau un bărbat puternic, unul care mai tîrziu să ajungă așa ca tine...

Gustav Jablonski își privi pieziș și cu bănuială fata. Își drese glasul, drept care enorma-i gușă dublă tremură.

— Ca mine ?... Duse mîna la piept. În orice caz, astă-seară să fii aici cînd vine doctorul Knitts...

— Gustav, îl întrerupse nevastă-sa, lasă odată sulița aia din mînă.

— Da, papi, vino să-i găsim un loc convenabil. Asta voiai și tu, nu ?

Fata se sculă, îl sărută zîmbind pe tată-său pe obraz și-i luă sulița din mînă.

— Ah ! du-te ! spuse Jablonski și se scutură ca și cum s-ar fi apărat de cineva.

— Vino să găsim un loc pentru suliță.

— Of ! suspină doamna Jablonski. Iarăși o piesă deastea. Peste tot atîrnă lucruri din Africa !

Gustav Jablonski nutrise din totdeauna o deosebită predilecție pentru Africa. Visase în taină vînători de fiare mari, drumuri cu caravanele prin pustiu. El, cu cască tropicală pe cap, în haine kaki, cu pușca în mînă, la vînătoare de lei. Firește, și-ar fi putut împlini această dorință, dar pentru Africa era prea gras. Avea, ce-i drept, un întreg echipament pentru tropice, cu cască, cu cartușiera la bluza de vînătoare, dar nu-l purta decît cu prilejul carnavalului. Gîndea realist și convenise că e pur și simplu prea gras pentru tropice. „Nu, cugeta el, ce-aș mai asuda acolo..."

Găsise o soluție mai comodă. Cumpăra Africa de la anticari. În hol erau întinse blănuri de leopard. De pe perete, capul împăiat al unui rinocer se zgîia stupid cu ochii-i de sticlă. Un cap de leu privea amenințător cu botul larg căscat, alături de colți de elefant și de fel de fel de coarne uriașe ale celor mai felurite animale africane, vînate cîndva de bărbați slabi.

Gustav Jablonski își avea oamenii lui, negustori, care nu uitau niciodată să-i atragă atenția asupra unor ocazii avantajoase de a cumpăra trofee africane. Era nebun după astfel de simboluri ale unui mod de viață plin de primejdii. Dar ținea mult să cumpere avantajos, își procura în felul acesta o compensație pentru renunțarea la bucuriile vînătorii. Norocul său de vînător era să adulmece și să achiziționeze avantajos cîte un lucru despre care bănuia că ar fi fost obținut cu riscul vieții. Se lăsa cuprins de nevinovatul fior al unor trecute aventuri sîngeroase.

În orice caz, făcea impresie cu obiectele din Africa. Oaspeții lui se opreau în fața acestor trofee și simțeau, întocmai ca și el, ce poate însemna altă viață, mai sălbatică. Era sigur de această impresie, căci Gustav Jablonski știa cîte ceva despre Africa și despre oameni.

Deasupra căminului atîrnau, aranjate în evantai, mai mult de trei duzini de lănci, sulițe și alte arme de azvîrlit sau de împuns. Ajunsese la constatarea că acolo nu mai era

loc și pentru noua piesă achiziționată ; apoi rezistența zîmbitoare a fetei îl îndepărtase de la reflecțiile sale.

Ria se îndreptă cu sulița în mînă spre unul dintre scuturile de piele. Aceste scuturi cu care, cu cîteva decenii în urmă, războinici africani plecau la luptă, se aflau în dreapta și-n stînga căminului. Puse sulița în picioare, în spatele unui scut.

— Așa, spuse ea. Aici îi e locul. Acum avem un echipament de luptă complet.

— Hm ! Jablonski se uită chiorîș. Ideea asta mi-ar fi venit și mie !

— Natural, papi ! Doar oul nu-i mai deștept decît găina...

Jablonski își privi fata și, ca întotdeauna, fu încîntat de chipul Riei. Se simțea măgulit cînd privea aceste trăsături.

— Ha ! exclamă el și-o amenință cu degetul grăsuliu. Ești o viperă ! O viperă ești !

Ria rîse, era absolut sigură de victoria ei. Spuse :

— Acum vreau să-ți explic ceva. De la 25 august pînă la 11 septembrie au loc jocurile olimpice. Iar Alexander va lua parte la ele. Are șanse mari să cîștige.

— N-o să cîștige niciodată, niciodată !

— Dar a realizat performanțe de clasă mondială ! Asta ai aflat-o, cu siguranță, din ziare.

— Nu citesc niciodată despre sport !

— Doctorul Sommer, care-i poartă de grijă, crede că are șanse să obțină medalia de aur. Și despre asta au scris ziarele. Ce spui de asta ?

— Adevărat ? Campion olimpic... ?

— Va fi campion olimpic. Jablonski își privi neîncrezător fata. Da ! zise ea triumfătoare. Dar pînă acum încă n-am putut discuta cu tine despre asta, fiindcă, ori de cîte ori îi auzi numele, faci explozie !

Privirea lui Jablonski devine gînditoare. De un an caută pentru fiică-sa o partidă bună. Are propuneri, oferte aluzive. Și apoi, acest doctor Knitts, care și-a manifestat foarte deschis interesul. În ceea ce o privește, Ria a avut pînă acum două combinații. Dar n-au fost decît niște băieți amărîți. Ei da, culți erau, dar încolo nici o potriveală. Nu s-a ajuns la nici o hotărîre. Iar acum acest alergător... Îl

combate de cîteva luni. Şi totuşi, să presupunem că un cîştigător la Olimpiadă i-ar vinde automobilele de ocazie...

— Aşadar, o victorie la Olimpiadă, spuse el rar, asta ar valora cît un titlu de doctor. Făcea acum unul dintre surprinzător de rapidele lui viraje, trecea de la refuz la interes, ca ori de cîte ori se convingea personal de calitatea unui obiect. Dar nu va învinge ! Ai să vezi ! strigă el şi-şi privi întrebător fata, dintr-o parte.

— Totuşi ! Va învinge ! spuse ea.

— Să presupunem că ar deveni campion olimpic şi eu l-aş angaja... ca şef al vînzărilor. În primii ani n-ar avea ce să caute aici la mine, cu toată medalia lui de aur. O să trebuie să fie ascultător !

— Pe mine mă va asculta ! Fata zîmbi. Şi asta-i şi mai avantajos, nu crezi şi tu ?

— Ah ! făcu Jablonski, eşti o viperă ! Şi ce să-i spun diseară doctorului Knitts ?

Suspină şi se trînti într-un fotoliu. Rămase şezînd aşa şi după ce plecă Ria. Soţia sa îl observa, dar nu cuteza să-i tulbure reflecţiile. Îşi dădea seama că bărbatu-său cumpăneşte diferitele posibilităţi.

„Campion olimpic, se gîndea el. Iar băiatul nu arată rău.“ L-a văzut atunci, în salonul Primăriei. Ria îl adusese cu ea la masa lor. Se aşezase şi băuse din şampania oferită de Jablonski. În jurul lui se făcuse mare vîlvă. Dansase cu Ria. „Ei da, îl aplaudaseră... Dar are o figură prea trasă, prea irascibilă. Prea mulţi nervi. Un campion olimpic ca ginere ? Înfăţişarea lui e încă prea colţuroasă. Îi lipseşte acea rotunjime care convinge.“

Gustav Jablonski şade în fotoliu şi meditează. Corpolenţa lui trezeşte încredere, umorul său prompt îl face simpatic. Faţa îi e rotundă şi inspiră veselie. Nu mai trădează nimic din sărăcia-i de altădată. Are o figură demnă, a fost demnă de credit. Căci cu treisprezece ani în urmă, Gustav Jablonski a venit din Leipzig şi nu poseda nimic altceva decît flerul pentru ocazii avantajoase. Nu-i place să-şi amintească de Leipzig. Aici, în oraşul ăsta a pus carne pe el şi şi-a cumpărat şi locul de veci. S-a salvat din sărăcie, trecînd pe malul celălalt. A înotat. Trebuie să ştii să înoţi ! Şi Ria ! Cu o lună în urmă nevastă-sa i-a spus : „Gustav, fetiţa vrea acum maşina sport englezească, albă“. — Ei da, şi

fetița a obținut mașina sport albă — treizeci de mii! „Reclamă", gîndise Gustav Jablonski. „Dar trebuie să-mi promiți că n-ai să gonești niciodată cu mai mult de o sută pe oră!" Și ea i-a promis. E o fată deșteaptă. E un mic pui de lele viclean și dulce. Hahaha! — tată-său întreg. Și acum vine acest alergător și-și aduce cu el sărăcia.

Gustav Jablonski încearcă să cumpănească: într-o mînă ține victoria la Olimpiadă, în cealaltă sărăcia. Însă nu e sigur ce atîrnă mai greu. Sărăcia e grea a naibii! Iar lui îi apare așa, ca un fel de boală, căreia, forțat de împrejurări, i-ar deschide ușa casei și a întreprinderii lui.

În timp ce Jablonski cugetă, fata lui e în drum spre stadion. Se află la volanul acestui automobil sport, alb, cu care n-a mers încă niciodată cu peste o sută de kilometri la oră, și nici nu va merge, deși motorul poate scoate de două ori atît. Știe că astfel de automobile sînt condamnări la moarte pentru caracterele lipsite de autocontrol. Nu se va expune niciodată conștient unei primejdii care ar putea s-o coste viața.

În fața tribunelor se aflau mai mulți oameni ca de obicei. Ria își aminti că Alex îi vorbise despre o ședință a clubului, care urma să aibă loc azi. Simți privirile ce-o pipăiau. Alex insistase să vină neapărat pe teren în seara aceasta. Voia s-o știe alături de el. Voia să simtă din nou cum îl invidiază pentru ea.

Pe pistă mai erau încă patru alergători. Din discuții, Ria află că se executaseră alergări pe distanțe mici, că Alex cîștigase, deși distanțele scurte nu erau specialitatea lui. Fata îl observă, îi văzu chipul care reflecta concentrare. Avea simțămîntul că acum nu știe nimic de existența ei. Asta o indispunea puțin, dar îi și sporea nerăbdarea de a-l avea aproape. Își privi ceasul de mînă; abia trecuse de șapte. Antrenorul strigă spre teren:

— Încă o dată patru sute, apoi gata!

La prima turnantă, Alex era al doilea. Pe linia dreaptă a pistei luptă dîrz și obținu un avans de doi metri, pe care-i pierdu iar la ultima turnantă. Doi alergători fuseseră lăsați în urmă.

Pe ultima porțiune dreaptă înaintea liniei de sosire Alex luptă cu celălalt piept la piept. Ria îi vede chipul schimono-

sit, e mirată de această grimasă care dă impresia unui acces de furie sau de ură. Să fie oare numai încordarea? Dar Alex cîştigă alergarea. Ea triumfă. A cîştigat! Şi cu acest sentiment stă acum şi aşteaptă : a cîştigat şi va cîştiga întotdeauna!

Alex nu era mulţumit. După duş, se întinse pe prici. Masorul îi frămînta uşor picioarele.

— Nu pot fi degajat, spuse el. Pur şi simplu nu pot fi degajat. Picioarele îmi opun rezistenţă.

Doctorul Sommer şedea pe un scaun lîngă prici. Afară de el şi de antrenor, în încăpere mai erau cîţiva bărbaţi, care făceau parte din comitetul clubului. Vorbeau toţi o dată. Măcelarul Klein spuse :

— E în formă bună, dar trebuie să se antreneze încă mai vîrtos!

Rosti aceste cuvinte cu figura gravă. Era de mulţi ani membru în comitet şi dorea ca faptul acesta să trezească respect.

— Da, da! E într-o formă splendidă!

Trăncăneau de-a valma.

— Picioarele mele... spuse Alex.

— Eşti rapid şi rezistent, zise doctorul Sommer. Dar în ultima vreme pari cam crispat la antrenamente.

— Nu cred că se antrenează excesiv, fu de părere antrenorul.

— Trebuie să iei startul mai lin. Să îngădui sistemului circulator să se acomodeze. Iar ceea ce te frînează e dispoziţia ta sufletească. Asta înţelegeam eu prin „crispat“. Te cuprinde mînia cînd dai de unul de care nu te poţi distanţa net numaidecît. Nu mai fi atît de crispat, Alex. Tu pînă şi antrenamentele le începi într-o stare sufletească apăsătoare.

Doctorul Sommer vorbi precaut despre acea stare de tensiune nervoasă care ar putea suprasolicita inima şi aparatul circulator. Alex sta culcat pe prici şi asculta ce spune medicul despre inimă.

— Îmi cunosc eu inima, zise el.

— Nu, replică medicul, nimeni nu-şi cunoaşte inima. Zîmbi.

Măcelarul Klein se ciorovăia cu antrenorul asupra metodelor moderne de antrenament.

Doctorul Sommer îl întrebă :

— Dormi bine, Alex ? Așa. Și clipeala asta a ochilor, o ai mai de mult ? Nu, nu, nu-i nimic grav. Alergi cu plăcere, nu-i așa ? Acum să-ți menajezi puțin nervii. Sîntem de-abia la mijlocul lui mai. Pînă la Olimpiadă, te vom fi adus de mult la forma cea mai bună. Alex, tu ai o energie uriașă, dar adevăratul secret al succesului în sport este să transformi cu plăcere forța și tehnica în performanță.

Ceva mai tîrziu ședeau în restaurantul clubului, de sub tribună. Se adunaseră aproape o sută de oameni în această încăpere, de pe pereții căreia îi priveau fotografiile fostelor mărimi, mai ales fotbaliști. Ria se plictisea. Bărbați pe care nu-i cunoștea veneau la masa lor, aveau cu toții ceva de spus și îl băteau pe umeri pe Alex. Da, va trebui să se antreneze strașnic ! Îi strîngeau mîna, îi dădeau sfaturi, se contraziceau unul pe altul, își exprimau încrederea în Alex. Ria înțelese deodată că Alex trăia din aceste gesturi, din această admirație. Ei fuseseră cei care-l imboldiseră mereu, iar el alergase, alergase...

Fata avea sentimentul că timpul pe care-l petrecea aici era, pentru ea, pierdut, că e victima unui furt. Apoi începură să vorbească oficialii : „Dragi camarazi de sport, cînd în ședința precedentă camaradul Meyer spunea..." Iar camaradul Meyer se ridică și zise : „Dragi camarazi de sport, cînd la ultima ședință am spus ceea ce a repetat aici antevorbitorul meu, n-am vrut să afirm că..." Și așa se continuă discuția. În cele din urmă se ridică și măcelarul Klein. Așteptase clipa asta și începu : „Dragi camarazi de sport, cînd, în anul 1934..." Apoi urmă relatarea amănunțită și arhicunoscută a meciului în care, în 1934, fusese centru atacant. Îl lăsară să vorbească, deoarece nu numai că făcea parte din comitet, dar era și un important susținător al clubului : de multe ori sărise în ajutor, camaradul de sport Klein, pe cînd încă nu curgeau sume enorme în casa clubului, de pe urma campionatelor și a altor acțiuni de succes. Oricine s-ar fi interesat ar fi putut afla de la el că în marea lui măcelărie din centrul orașului și în sucursalele acesteia se încasau cîte o mie de mărci pe oră. Și spunînd asta, obișnuia să-și frece degetul gros de arătător. De la preacunoscutul meci trecu acum, pe încetul, la viitoarea Olimpiadă. Și îl lăudă pe camaradul de sport Kühn, care, la auzul aces-

lui imn de slavă. zîmbi cu recunoștință. „Speranța noastră la jocurile olimpice..." Cît dură încheierea discursului lui Klein, Alex mîncă patru portocale. Ria ședea ca pe ghimpi.

Urmă, în fine, o pauză și Alex spuse :

— Acum putem s-o ștergem.

În mașină, Ria îi istorisi despre discuția avută cu tatăl ei.

— Dacă obții la Olimpiadă o medalie, atunci e de acord...

— Dar asta nu-i de loc sigur ! strigă Alex. Lupta o să fie aprigă acolo. S-ar putea să fiu în criză de formă.

— Nu, spuse ea. Ai să cîștigi cu siguranță !

— M-ai iubi și dacă n-aș cîștiga ?

— Da, spuse Ria. Dar ai să cîștigi !

— Trebuie ! spuse Alex.

— Pe urmă ne căsătorim. Și gata cu alergările.

— Nu imediat, poate după doi ani.

Fata îl și vede într-un costum de comandă, umblînd prin întreprindere.

— Da, zise ea, poate.

Alex se va atașa de firmă. Uneori e încă nițel stîngaci în relațiile cu oamenii. I se mai poate întîmpla să se intimideze. Dar asta îi și place Riei. Asta-i dă siguranța că-l va domina.

— Doi ani am să mai alerg.

Riei îi e dragă figura lui dîrză, vioaie. Firește, are experiență. Bărbatul acesta e al șaptelea ; dar i-a descalificat pe toți ceilalți.

— Cu acești doi ani trebuie să fii de acord. Și tatăl tău de asemenea.

O dată ea a avut prilejul să-i cunoască întreaga vigoare. În clipa aceea, Alex nu mai reținuse nimic din forța pe care și-o conservă atît de grijuliu. Cu atît mai mult faptul că nu-l poate avea așa cum dorește o ține sub tensiune. Alex e pentru ea o făgăduială.

— Natural. Încă doi ani poți să mai alergi.

Ria a obținut întotdeauna imediat ceea ce și-a dorit. De data asta trebuie să aștepte și să se mulțumească cu mici satisfacții ocazionale. Îl iubește, pe el, învingătorul, neînvinsul...

Şedeau în cameră. David se juca cu nişte cuburi. Îi plăcea pînă la uitarea de sine să plănuiască şi să ridice construcţii cu jucăria aceasta a lui. Mama cosea. Simţi deodată cum copilul o cercetează cu o anume privire meditativă, ca şi cum s-ar fi întrebat cine e şi dacă într-adevăr e sortită să-şi împartă cu el existenţa. Apoi se apropie şi-şi rezemă capul de dînsa şi rămase aşa, tăcut, cu capul lipit de ea. Lydia se uită la David şi-şi spuse : Fiul meu. Era ca şi cum i-ar fi înţeles dintr-o dată firea, teama lui ascunsă de a fi singur. Şi aşa veni David adesea, tăcut, căutînd-o.

Socotea că asta-i ceva deosebit la copil, o sete neobişnuită de afecţiune. Bărbatului ei, îi zise : David gîndeşte.

Cînd era singură cu băiatul, îi spunea poveşti şi întîmplări despre eroi, şi despre unchiul pe care-l chemase David şi care fusese un erou. Îngrămădea în istorisirile ei nenumărate întîmplări minunate, îi povestea în şoaptă despre David, marele rege. Îi vorbea şi despre îngerul păzitor care s-ar afla în spatele fiecărui om. David voi să-şi vadă îngerul păzitor, voi să-l surprindă. Încercă de mai multe ori. Cînd era singur în odaie, se întorcea brusc. Nu dădu niciodată de înger. Asta îl necăji la început. Apoi însă, îşi închipui că îngerul lui trebuie să fie fără îndoială mai ager decît el.

CAPITOLUL VII

Se gîndea la femei : acum nu la una anumită, ci la femei în general, la ceea ce nădăjduia că i-ar putea aduce alinare. Ar fi trebuit să-şi poată lămuri alte lucruri, dar, întors în oraşul la care se gîndise în Africa şi Indochina, zilele lui de-acum i se păreau doar umbra unor vremuri trăite demult. Căuta tot felul de subterfugii şi de pretexte, ştia că trebuie să se hotărască pentru ceva, ca să-şi cîştige existenţa. „O muncă ! Toţi aleargă pe drumul ăsta, singurul de ales, gîndea el. Viaţa li se desfăşoară ca pe şine. Fiecare goneşte pe distanţa hărăzită, ca Alex. Nici unul n-are habar de nimic. Dar eu ştiu atîtea !" Îşi repeta mereu acest lucru. Nu se gîndea anume la război, se gîndea doar la copiii împuşcaţi. *Quartier blanche* — ordinul fără cruţare. A fost şi el o unealtă a acestui ordin. Şi-a dat seama de absurditatea lui. A ezitat multă vreme s-o recunoască, dar a sfîrşit prin a se convinge de această absurditate. Nu poate povesti nimănui că abia aici, în acest oraş, s-a încheiat procesul înţelegerii lui. Aşa ceva nu se poate tălmăci în cuvinte.

Alex şi bătrînul Kühn i-au făcut reproşuri : Oare n-are de gînd să se-apuce numaidecît de ceva ca lumea ?

— Da, da, le răspunsese, îşi pusese cravata, plecase de-acasă şi colindase prin oraş.

„Azi e vineri, îşi spunea şi eu tot nu ştiu ce vreau."

Se instală apoi într-un local şi iscodi femeile. Dansă cu una, o invită la masa lui, găsi că e o proastă şi începu să discute cu ea fără nici o convingere.

— Cum te cheamă ? o întrebă răstit.

O duse într-un parc, în care mai fusese şi cu altele. Cu două sau trei zile în urmă. Nu mai ştia exact. Făcu dragoste cu ea la adăpostul întunericului. Apoi se puse pe băut. Fata îl urmă nedecisă prin diferite localuri. pînă cînd David se îmbătă.

Atunci strigă la ea :

— Cum, tot mai eşti aici ? Apoi, cu limba împleticită : Ce vrei ? Mînă măgarul, cară-te !

Dimineaţă, Alex şi Paul îl găsiră beat, şezînd pe un scaun în bucătărie. Se uită la ei cu ochi sticloşi, îi urmări cu privirea împăienjenită în timp ce-şi pregăteau gustarea, ca în fiecare dimineaţă la această oră. Îşi ţinea capul ţeapăn într-un mod ciudat, părea cu totul absent.

Mai întîi cei doi tăcură, apoi Alex spuse :

— E o porcărie ce faci ! Trebuie să începi o viaţă normală !

— Ce — ce vreţi ? O să-ncep chiar săptămîna asta, viaţa normală. Chiar săptămîna asta... viaţa normală ! Rostea cuvintele cu trudă.

— O porcărie afurisită !

— Chiar săptămîna asta...

— La ce bun mai aştepţi ? Hoinăreşti cu femei, te risipeşti de pomană... de ce nu începi chiar de azi ? Ce mai aştepţi ?

Alex ridicase tot mai mult tonul. Ultima frază i-o strigase în faţă.

David sta înţepat, iar ochii îi erau ca morţi, în timp ce pe buze îi apărea un rînjet :

— Ei.... spuse el. Aştept-un înger... Poate un înger !

În aceeaşi seară, în timp ce toţi patru vorbeau de ce s-ar putea apuca David, Heinrich Kühn spuse :

— Aveai o meserie bună. Azi se cîştigă bine în branşa automobilelor.

— Da, răspunse David, m-aş angaja cu plăcere ca vînzător de automobile.

— De ce neapărat vînzător ?

— Mă pricep la aşa ceva.

— E totuna ce-o să lucrezi, spuse Paul. Oricum, cinci sute tot o să cîştigi. Aici sînt mai multe oferte decît lucrători.

Alex făcu un gest de dezaprobare.

— Vorbeşti prostii ! Trebuie să-ţi pui ochii pe un lucru. Pe unul singur ! Trebuie să-i dedici tot ce ştii şi ce poţi ! Numai atunci îi întreci pe ceilalţi.

— Crezi că-i foarte important să-i întreci pe ceilalţi ? De altminteri, şi eu cred la fel, dar cu siguranţă că din cu totul alte motive decît tine.

— Foarte important, spuse Alex.

— De ce ?

— Oamenii se pleacă în faţa puterii victorioase.

— Se pleacă ? Aha, să se plece în faţa ta ? Vrei s-ajungi sus de tot, nu ?

— Da, zîmbi Alex.

— Ai să te însori cu o fată cu bani, atunci ai să fii puternicul Alexander Kühn.

— Pentru asta m-am străduit.

— Sigur, sigur, pentru asta te-ai străduit.

— Te-ai străduit pentru asta ? Paul rînji. Şi-a tocit picioarele pentru asta. Şi nici nu-i chiar aşa de sigur că ai să te însori cu Ria Jablonski !

— E absolut sigur ! Ria a vorbit cu tatăl ei. Cunosc fiecare cuvînt pe care şi l-au spus. Straşnic om, Jablonski ăsta. Ştie ce-i mai de preţ în viaţă — forţă, bani, pricepere ! Stîlpii puterii ! Tot restul nu-i decît un moft !

— Ce tot trăncăneşti despre putere ? întrebă David.

— Ea-i totul. Şi cînd Jablonski o să-şi dea seama că eu am priceput încă de mult toate astea, o să ne înţelegem cu siguranţă bine.

Stătură de vorbă mai departe, simţeau că au puncte de plecare asemănătoare, şi totuşi nu se înţelegeau.

Alex era convins că în viaţă trebuie să faci uz de şiretenie, ca să ajungi sus — ca un învingător !

David credea şi el în şiretenie, ca un mijloc de a-şi realiza propriile posibilităţi. Dar ceea ce îl preocupa era tehnica de a se sustrage. Stătu o clipă pe gînduri, apoi spuse :

— Ia ascultă ! Să presupunem că unul reuşeşte să-şi clădească undeva, la munte, o pensiune, să zicem, cu zece camere, aşa ca să poată trăi acolo liniştit. În cazul ăsta scapă de tot rahatul !

— Vorbeşti de-o evadare.

— Şi tu, de putere, dar şi tu tot la o evadare te gîndeşti. Vorbim, de fapt, despre acelaşi lucru. Oamenii vor-

besc întotdeauna despre același lucru, numai că nu-și dau seama, fiindcă folosesc cuvinte diferite.

Mai tîrziu, David deschise un ziar : *„Doriți o existență frumoasă printr-un serviciu în străinătate ?"*

— Fleacuri, spuse Heinrich Kühn. Reprezentanță de mărunțișuri.

„Dacă vă considerați apt pentru o muncă de birou ușoară, atunci vă oferim..."

— Pentru așa ceva aș fi bun, pentru ceva ușor...

„Vă puteți califica chelner... Șoferi pentru transporturi interne, angajament de durată..."

— Prostii ! spuse Alex.

David aruncă ziarul pe masă.

— Ei, atunci nu mai avem ce căuta în ziar !

— În ziare nu găsești niciodată ceva cu scaun la cap, zise Kühn.

— Atunci de ce le mai citești ?

La asta Kühn nu putea da un răspuns prompt. Da, de ce citea el de-atîta timp toate aceste foi ? Sigur, din curiozitate. Nu i-a trecut niciodată prin minte că s-ar putea să le citească de teamă. Din tot ce citea, îl impresionau mai ales aceste cuvinte : TEAMĂ, RĂZBOI, COSMOS, INIMĂ, ATOM. Nu s-a gîndit niciodată la așa ceva, dar cuvintele astea erau pentru el ca niște semnale, pe care le auzea și le recunoștea din vălmășagul celorlalte.

Răspunse :

— Le citesc, fiindcă pur și simplu m-am obișnuit cu asta. Te sfătuiesc să te duci la Oficiul de plasare.

— O să văd, spuse David. Poate că am să mă antrenez și eu pentru cursa de zece mii de metri și am să mă însor cu o femeie bogată. Sau mă fac boxer — ce părere aveți ? Forța, ăsta-i doar unul dintre stîlpii puterii. Nu-i așa, Alex ?

Rîse, dar rîsul lui era amar.

Se făcu din nou lăcătuș-auto. Abia l-au așteptat, îi spuse intermediarul de la Oficiul de plasare, după ce David își declară meseria.

— Da, afară sînt doi domni care așteaptă de cîteva zile un lăcătuș-auto priceput.

Cei doi domni începură să se certe.

— Vă rog, eu am fost primul !
— Și eu aștept aici încă de ieri !
— Ei, e clar că omul își va alege postul cel mai bun !
— Ascultă, te rog, cum te numești ? Kühn ? Da, așadar, domnule Kühn. îți oferim acțiuni sociale apreciate !
— Ce nerușinare !
— Domnii mei ! strigă intermediarul. Domnii mei !
Cei doi se certau cu violență. David îi privea amuzat. Atunci se deschise ușa și intră un italian, iar de sub mustăcioara-i neagră se revărsă un val de cuvinte pe care nu le înțelegea nimeni. Cînd italianul își dădu seama de asta, tăcu o clipă, își potrivi cravata, privi gînditor la dunga pantalonilor, la pantofii lustruiți. Apoi îi veni în minte cuvîntul căutat :
— Cartoafe ! *Mamma mia !* [1] Mereu cartoafe ! Luni cartoafe ! Marți cartoafe !
Înșiră toate zilele săptămînii, ținîndu-se de pîntece, ca și cum pînă și cuvîntul i-ar fi provocat crampe.
— Poftim, spuse intermediarul, tot un lăcătuș-auto.
— Ei, dar nu vreți să terminați mai întîi cu mine ? întrebă David Kühn. Poftiți cărțulia mea.
— Imediat, imediat, îl liniști intermediarul. De-alde ăștia sînt cam nerăbdători. Ăsta a fost pînă acum de trei ori aici. Nu-i priește bucătăria nemțească.
În fine căzură la învoială, deși în hîrtiile de serviciu ale lui David era un gol de cinci ani.
— Ai fost la închisoare ? întrebă patronul.
— Nu, în Legiunea străină.
— Bine, fie, te angajez și-așa, spuse el făcînd o mutră de binefăcător.

Viața normală începu cu zornăitul de dimineață al deșteptătorului. Se aflau toți trei în bucătărie și-și pregăteau gustarea. Era aceeași bucătărie, în care mama lui David pregătise cîndva mîncarea. Dar el nu se gîndea acum la asta.
Își luă servieta, gîndea : „Așa e dimineața. Așa va fi în fiecare zi. Odată și-odată trebuie să începi.“

[1] Măiculiță ! (It.).

Plecară de-acasă toți trei, împreună, ca pe vremuri cînd se mai duceau la școală. Paul încălecă pe scuter. Alex și David se îndreptară spre stația de tramvai.

— Cum de nu ți-ai cumpărat încă scuter ? întrebă David.

Alex făcu un semn de dispreț.

— Dacă o să-mi cumpăr un vehicul, atunci o să fie un automobil. Scuterul e pentru țînci.

— Nu te mulțumești cu mai puțin decît o mașină ?

— Am să am o mașină.

— Cu siguranță, și încă ce mașină ! Dar o să te lase nevastă-ta să te duci cu mașina aia unde o să vrei ?

Urcară în tramvaie diferite, își mai făcură un semn cu mîna. În tramvai, David ședea și se gîndea la ziua pe care o începea. Știa cum va fi : automobile, bancuri de lucru, miros de benzină și ulei, micul dejun, masa de prînz, încetarea lucrului...

Alex ședea în tramvaiul lui și se gîndea la lunile viitoare. Olimpiada, căsătoria cu Ria Jablonski... David ? Nu se potrivește cu noi... cu mine nu. N-am să-l pot invita la nuntă. Nu știu dacă și pe bătrîn... Cu asta trebuie să fie de acord și el, la astfel de oameni... Oricum, nu-i decît un îngrijitor de toaletă. Paul ? Pe Paul, poate. O să înțeleagă și ei că trebuie să fiu cu băgare de seamă.

Seara, întrebat de Alex, David răspunse :

— Am demontat o cutie de viteze, am înlocuit roți dințate. Ca de obicei. Firește, mă mai pricep. Atmosfera din atelier ? Se lucrează și se și pălăvrăgește nițel. Acolo toți îl cunosc pe Jablonski. Lucrăm pentru el, după cîte am înțeles. Nu, nu, n-am spus nimic. De ce-aș fi spus ceva ?

Nu vorbea în genere prea mult. Muncea în tăcere și după cîteva zile asta bătu la ochi. Aerul posac și gînditor cu care își vedea de treabă și sta la masă stîrni curiozitatea. În atelier lucrau douăzeci de bărbați. Cicatricea și părul cărunt al lui David le trezi interesul.

Observară de asemenea că nu cunoaște prea bine unele tipuri noi de automobile. Purta o salopetă nou-nouță.

— Cu siguranță că n-a mai lucrat de multă vreme în branșa asta.

Uneori fredona, așa ca pentru sine, cîntece franțuzești. Nu cu voce plină, dar destul de tare ca să audă și ceilalți.

Cînta ca și cum n-ar fi fost nimeni pe-aproape, privea dincolo de ei. Purtarea lui indispuse pe unul și pe altul. Părea arogant. Asta se datora convingerii lui că ar fi capabil de alte lucruri, că dintre toate posibilitățile ce-i stăteau în față punea în valoare aici pe cele mai neînsemnate.

— E un înfumurat, spuseră muncitorii. Vrea să ne arate că știe franțuzește.

Nu era simpatizat, omul cu cicatricea. Dar nici nu-l urau, mai degrabă îl priveau ca pe un străin. Iar David simțea că le e superior : ei repararseră aici automobile, în timp ce el adunase în lume dureri, cum își spunea în gînd.

— Am fost în Africa, zise el odată.

— Așa ?

— Am fost în Indochina.

— Nu mai spune !

— La Paris am stat puțin timp, dar o să mă duc acolo odată pentru mai multă vreme.

— E totuși un fanfaron, spuseră ei.

— Am fost în Legiunea străină, zise el.

— A, așaaa ! exclamară lungind la nesfîrșit cuvîntul. Dacă a făcut vreo ispravă ?

— Firește, am tutuit o femeie bătrînă. Hahaha !

Nu-l puteau categorisi în nici un chip, nu-l puteau înțelege.

— Te fudulești ? Oi fi vreun drac împielițat, hai ?

— Păi da, sînt David, regele ! Hahaha !

Sta înaintea oamenilor și le rîdea în față.

Îi observa. Vorbeau despre mîncare, despre vreme, despre programul la televizor. Citeau în ziare numai știrile locale, iar la pagina sportivă, cum a jucat echipa asociației lor. La masă rîgîiau și spuneau : „Rahat !“ se duceau din nou la muncă și discutau cu grosolănie despre lucruri pe care nu le înțelegeau. Îi vedea nemulțumiți ca niște sclavi pe care nu i-a mai lovit de mult biciul. Îi urmărea cu ochii încruntați, spunîndu-și : „Așa o să trăiesc și eu. Cu ignoranții ăștia o să trebuiască să trăiesc !“ Niciodată nu-i fuseseră pe plac asemenea ateliere.

După paisprezece zile puse capăt. Lucra tăcut la un automobil. Oamenii din preajmă îl văzură cum aruncă deodată cheia franceză la pămînt. Rîseră.

Se îndreptă spre ei și rosti rar :

— Ce găsiți de rîs, căcăcioșilor ?

Tăcură încurcați.

După plecarea lui, comentară :

— Cu siguranță că l-au apucat furiile tropicale. Un nebun din Legiunea străină. Era mai bine să nu ne fi luat de el. Habar n-aveau ce vorbesc, dar spuneau : Astea au fost furii tropicale !

Alex zise :

— Ai început-o prost !

— Și doar ești lăcătuș-auto, adăugă bătrînul Kühn cu reproș.

— Ce vreți ? Voi m-ați împins, cu trăncăneala voastră idioată, să accept primul loc ce mi s-a oferit ! Tu ești funcționar comercial, și lucrezi ca îngrijitor de toaletă. Și tu, Alex, îți aștepți marea șansă ! Am să caut și eu ceva care să-mi convină. Ei, de-aș fi avut mai multă școală...

Tăcură. David se duse în cameră, se trînti pe canapea și-și aprinse o țigară. Cînd intră Paul, spuse :

— Să nu-mi mai poarte de grijă ! Viața mea e ceva ce mă privește numai pe mine ! Taică-tău n-a făcut nimic ca să-mi ușureze situația. Trebuia să fi urmat mai departe la școală, dar bătrînul tău a zis : „Nu se poate, costă prea mult“. Pentru Alex s-a putut, cu un an înainte. Și el avea note mai proaste decît mine ! De tine nu mai vorbesc, a fost mult mai tîrziu, și împrejurările erau altele.

— De ce vrei să te apuci ? întrebă Paul cu o privire îngrijorată.

— Să vedem. Poate o să reușesc să-mi valorific cunoștințele de limba franceză.

— Știi și englezește ?

— Englezește prea puțin.

— La cursurile serale ai putea...

— Pentru asta-s prea bătrîn ! Ei da, poate nu prea bătrîn, dar prea stors de vlagă.

— Ce vrei să spui ?

David căscă și făcu un gest de oboseală.

— Aici, înăuntru, e ceva care nu mai funcționează ! Își ciocăni pieptul. Ceasul meu merge prost ! Înțelegi tu,

ceasul meu a fost întors prea tare, sau poate s-a oprit. Zvîrli picioarele jos de pe canapea și se așeză. Ascultă, Paul, împrumută-mi cincizeci de mărci, și diseară ai să fii invitatul meu. E sîmbătă...

— Cincizeci de mărci ?

— Da, am rămas lefter, fiindcă mi-am cumpărat costumul ăla nou. Am să ți-i dau înapoi. Ieșim să ne distrăm puțin. Ce zici ? Ah, cît de mult îmi lipsește Singh !

— Singh ? întrebă Paul.

— Femeia mea.

— Ai fost însurat ?

— Nu, însurat nu, dar cu toate astea era femeia mea. Stai, o să-ți arăt o poză de-a ei. Scotoci prin portofel și scoase o fotografie. Uite-o, asta e.

— Ei, drăcia dracului ! exclamă Paul.

— Da, era ca ruptă din cer, dragul meu. Gingașă, un glăscior de cristal și știa să cînte minunat. Și mai era și ascultătoare ! „Da, stăpîne“, așa-mi spunea cînd îi porunceam ceva. Fata asta m-a iubit cu adevărat ! Dacă aș avea bani, m-aș duce acolo s-o caut. Apoi, gînditor : Hertha e egală cu zero. Nu mi-a fost credincioasă.

— Termină și tu, spuse Paul. Cinci ani și tărăboiul pe care i l-a făcut mă-sa... Cinci ani credincioasă, cu așa ceva nu te mai întîlnești azi.

— Am citit odată despre un cîine care seară de seară își aștepta stăpînul în stația de autobuz. După ce a murit stăpînu-său, cîinele s-a mai dus încă vreo cîțiva ani, în fiecare seară, la stație. Nimeni nu l-a putut împiedica s-o facă. Asta-i devotament, să fii legat numai de unul singur !

— Ceva omenesc n-a fost chestia asta, a fost un devotament de cîine, spuse Paul. Măi, frate, devii sentimental. Paul rîse.

— Sentimental ? Rămase parcă pe gînduri, apoi adăugă : Hai îmbracă-te și împrumută-mi banii !

— E bine să ai bani, zise Paul.

— Da, și cît mai mulți !

Colindară prin localuri ieftine, băură în picioare, la bar. Apoi intrară într-un local unde se dansa. Așteptară o clipă lîngă orchestră, uitîndu-se la dansatori.

— Hai, spuse David, uite colo două, singure. Se apropiară de masă. Doamnelor, li se adresă el, ne-aţi aşteptat, desigur, pe noi...

Doamnele chicotiră, n-aveau încă douăzeci de ani şi primiră invitaţia la un pahar de vin şi la dans.

— Nu-i aşa, întrebă David, toată săptămîna v-aţi gîndit la seara asta de sîmbătă ? Şi ce faceţi voi în zilele de lucru ?

Erau vînzătoare într-un magazin de textile.

— Meseria mea ? Pot să vi-o spun, dar nu-mi prea place să vorbesc de ea. Îmi trezeşte amintiri tragice. Sînt văduv. Eram o grupă de trapezişti. Fratele meu ăsta de-aici făcea pe zburătorul, eu pe prinzătorul. Nevastă-mea a căzut şi a murit. Foarte tragic. Da, cicatricea... De altfel sînt cunoscut între artişti cu porecla *La cicatrice*. Cît de sus ? Oh, am căzut de la o înălţime de vreo douăzeci şi opt de metri. Ea tocmai zbura spre mine, înţelegeţi ? Şi apoi... Dacă se cîştigă bine ? Da, şi ? Aşa, cam o sută de mii pe an ! Ştiţi, moartea se plăteşte bine... Da, frate-meu nu-i prea vorbăreţ. Toţi bărbaţii care au a face cu moartea nu vorbesc mult...

— Bărbaţi care, sus de tot, în aer... ?

— Da, spuse David, sus de tot în aer — acrobaţi la trapez. Cu degetul descrise în faţa ochilor lor o spirală. *Salto mortale*, spuse el. Salt mortal...

Se lăuda cu moartea, cu primejdia morţii. Ridica tot ce aflase despre moarte la douăzeci şi opt de metri deasupra pămîntului. Şi asta le aţîţa pe vînzătoarele care-şi legaseră speranţele unei săptămîni întregi de această sîmbătă.

Paul şade alături şi ascultă cum le cucereşte David, cum le fascinează cu povestea care face din cicatricea lui un semn de distincţie. Se uită cum fumează David. Ţigara îi atîrnă în colţul gurii, fumul se roteşte prin faţa chipului pe care fetele îl cercetează atente ; un bărbat care a trăit în primejdie, căruia pericolele trăite i s-au înscris pe faţă. Şi Paul îl imită în felul cum ţine ţigara. Acum e şi el un om care s-a jucat cu moartea.

— *Salto mortale*, spune el.

— Sus de tot, în aer, repetă fata de lîngă Paul, aproape cu evlavie.

— Fără plasă, spune el, şi fumul se răsuceşte prin faţa ochilor lui mijiţi.

Pe la unu noaptea porniră spre casă. In timp ce urcau treptele, Paul îi şopti lui David :

— Trebuie să umblăm încet. Alex aleargă mîine. De fiecare dată înainte de concurs nu doarme bine. Încet — încet.

Fără să tulbure liniştea, intrară toţi patru în cameră şi stinseră numaidecît lumina. Între camera lui Paul şi cea a fratelui său se afla odăiţa bătrînului Kühn. Fetele nu făcură mofturi, iar zgomotele uşoare ale acestei petreceri amoroase comune nu răzbătură pînă la Alex.

Pe la trei dimineaţa, David începu să răcnească :

— Măi, omule, mi-e o sete !

— Mai încet, şopti Paul.

— Şi ce, din cauza mormolocului ăluia de colo o să mergem în vîrful picioarelor ?

Paul îşi dădu seama că David începe să arate ceea ce deprinsese în anii trecuţi.

— Ştiţi, se întoarse David spre fete, în camera de alături avem un fel de fată mare. Hahaha !

Acest fel de a se purta le plăcu fetelor mai puţin. Trebuiau să plece numaidecît şi afară de asta...

— Clar, constată David, trebuie să faceţi pipi !

Alex apăru în halatul de baie. Se opri în uşă şi zise :

— Curată neobrăzare !

— A ! strigă David, daţi-mi voie să vă fac cunoştinţă ! Îl aveţi în faţă pe renumitul nostru frate — marele fondist Alexander Kühn !

Paul şi fetele priveau cu figuri speriate de sub pături.

— Părăsiţi casa ! porunci Alex.

— Hai, îmbrăcaţi-vă ! zise David. V-aţi făcut datoria !

— Ar fi timpul să te laşi de manierele astea de mercenar ! spuse Alex. Aici nu mai eşti în Legiunea străină !

Fetele îi rugară cu sfială să stingă lumina. Alex se întoarse în camera lui.

— Tu, spuse una dintre fete, ăştia nu-s trapezişti.

— Da, dar atunci ce-or fi ? întrebă încet cealaltă prin întuneric.

— Sîntem băieţi veseli, veseli ! Iar tatăl nostru este regele îngrijitorilor de closete !

David hohoti răsunător. Le deschise. Fetele plecară fără să-şi ia rămas bun.

Alex se reîntoarse.

— Paul, spuse el cu asprime, pînă acum n-ai mai făcut așa ceva ! Știi prea bine că am relații cu lumea cea mai bună și că ochii sînt ațintiți și asupra familiei mele.

— Și ce vrei ? Paul mormăia culcat în pat. Sînt încă tînăr ! De ce să n-am și eu o dată parte de-o aventură ?

— Da, știu. Nu ești decît tînăr, altminteri nu-i nimic de capul tău.

— Nu mai face pe grozavul ! strigă David.

— Între noi doi așa nu mai poate merge multă vreme, spuse Alex. Cum te porți în oraș nu mă privește, dar în casa asta să te lași de porcării. Cît timp locuiesc și eu în ea !

— Știu, replică David. Întotdeauna ți-ai luat față de mine rolul de judecător. Dar cu asta s-a terminat. Mă port cum îmi place ! Am văzut mai multe decît tine ! Știu mai multe decît tine !

— Îmi pătezi faima. Oricum, sînt unul dintre cei mai cunoscuți alergători ai acestei țări.

— Ești un maimuțoi închipuit !

Alex făcu un salt înainte. Dădu să lovească, dar nu-și atinse ținta. David se feri, îi prinse brațul și-i aplică o lovitură de jiu-jitsu.

— Terminați ! le spuse Paul.

Alex zăcea pe podea. David, deasupra lui, striga triumfător :

— La asta nu te-ai așteptat, hai ? Asta se învață acolo, pe unde-am fost eu !

Alex tăcu, dar apoi, cu o singură încordare bruscă, îl azvîrli pe David la o parte. Paul sări între ei, strigînd :

— Cinci ani a fost plecat și după numai o săptămînă vă și luați la bătaie ! Încetați !

David își trăsese cufărul de sub canapea. Într-o clipă în mîna lui apăru unul dintre pistoale. Nu avea vreo intenție serioasă ; era numai lăudăroșenie.

— Aș putea să dau drumul aici la un mic joc de artificii !

Se îndreptă rînjind spre Alex.

— David ! strigă Paul, David ! Zvîrle drăcia aia ! Așa poate să-nceapă o nenorocire !

— O nenorocire ! A început mai demult, Paule !

— Pune drăcovenia aia la o parte !

— Bine, spuse el și se plecă din nou deasupra cufărului, în care vîrî pistolul.

Alex era alb ca hîrtia.

— Oare ce-ai de gînd ? Credeam c-ai să intri într-o viață normală.

David se așezase pe un scaun și privea țintă în gol.

— O viață normală... Ce-i aia ? Murmură : Voi duceți o viață normală ? Bătrînul vostru stă într-o privată și socotește cît leapădă alții. Tu îți încovoi spinarea într-un birou și socotești cîtă benzină consumă oamenii, și în afară de asta încerci să alergi mai repede decît oricare altul. Și la ce te închini ? Forță, bani, pricepere ! Și Paul ăsta, cu pieptul lui supt, calculează cu grijă ce pune în multele pliculețe de salarii primite de funcționari pentru nimicul ce l-au produs ! Pentru un nimic rotund și strălucitor !

— Ai putea face și tu ceva, dar ești un detracat !

— Omule ! David se ridică. Am văzut niște lucruri... ți s-ar întoarce stomacul pe dos, dacă ți le-aș povesti.

— Și ce vrei cu asta ? În general, ce vrei ?

— Ce vrea fiecare ! Vreau să-mi procur cîteva mici bucurii, ca voi toți !... Nu ! strigă el brusc. Astea-s fleacuri ! Adevărul e că mi-am pierdut liniștea. Voi o mai aveți încă — mărginirea voastră ! Mărginirea asta e pentru voi și siguranță, și liniște ! Înțelegeți, voi trăiți încă în țarcul vostru... M-am gîndit mult la asta... Încolo, chestia de adineauri cu pistolul a fost o prostie.

— Trebuie să tinzi spre ceva ! spuse Alex. Uită-te la mine, n-a fost în zadar !

— Nu mai fi atît de al naibii de închipuit !

Încet, încet ajunseră să vorbească pe un ton mai liniștit. David ascultă din nou cum celălalt îi reproșa că se cheltuiește în zadar. Dădea sfaturi, cum ar fi împărțit pomeni. David îl observa, se gîndea : „E convins că face o faptă bună".

— Da, spuse Alex, trebuie să speri în ceva.

— Am să mă apuc și eu de o treabă. Dar să sper ? Ce să mai sper ?

Îi era acum scîrbă de el însuși. Se simțea murdărit, zvîrlit la o parte și vinovat din totdeauna.

Peter Lustig și-a bătut băiatul o singură dată. Spusese : Un copil trebuie să mai încaseze și cîte-o urecheală. Dar după bătaie, David vomitase și trebuise să zacă în pat cîteva zile. În aceste zile, ori de cîte ori intra tatăl său în cameră, se întorcea cu fața la perete. Peter Lustig își privea pe gînduri băiatul. Chiar și după cîteva săptămîni, putea să-și dea seama că acesta încă se simțea jignit. Peter Lustig îi spuse nevesti-si : Mi se pare ceva neobișnuit. Nu uită. Poate că are nevoie de un frate... Dar nevastă-sa fu de altă părere. Se certă cu bărbatu-său și-i strigă : Nimeni să nu-mi mai bată băiatul ! Nimeni ! E deștept și frumos. Și e bun. N-are nevoie de bătaie !... Dar ce-o să se întîmple cînd o să se ducă la școală și o să rămînă tot așa de ranchiunos ? întrebă Peter. Lydia se zburli ca o leoaică : E mîndru ! E demn ! Ăsta-i cel mai bun lucru la el, și așa trebuie să rămînă ! strigă ea.

În prima zi de școală avu loc o adunare în sala de sport. În bănci ședeau părinții cu copiii lor. Fu strigat pe rînd fiecare nume. Învățătorul aștepta apoi pînă cînd elevul ajungea lîngă catedră, unde se formă o coloană pe trei rînduri. Copiii erau stîngaci, înaintau cîte unul, timizi, cu ghiozdanele-n spate.

Cînd fu strigat David, oamenii din sală șușotiră. Era mai mare decît toți ceilalți. Și el auzi aceste cuvinte : Oh, ce voinic e, ce voinic !

Păși încet, cu capul sus. Iar în clipa asta se gîndea că poartă numele regelui care l-a ucis pe Goliat.

CAPITOLUL VIII

Înaintea concursurilor, Alex dormea prost. În ultimii ani luase de nenumărate ori startul, dar nervozitatea nu-i scăzuse ; febra startului se înrăutățise chiar, de cînd concura cu adversari mai de seamă.

Deși supărarea de peste noapte îi răpise restul de somn, încă de la zece dimineața se plimba de colo pînă colo prin camera lui, ca un condamnat care-și așteaptă în celulă execuția. Mai avea un răgaz de peste cinci ore. La unsprezece își va consuma amestecul de carne tocată cu ouă crude. Trei ore înainte de alergare nu mai mînca nimic, dar puțin înainte de start înghițea de fiecare dată două linguri de miere de albine, pe care o topea încet în gură.

Se uitase pe fereastră : vreme blîndă, o zi de sfîrșit de mai, cu cîteva scame de nori. Vreme bună pentru alergări. Asta o spusese și Heinrich Kühn, cînd se întîlniseră în bucătărie. Altceva nu mai discutaseră unul cu altul. În astfel de zile, Alex nu voia să fie ținut de vorbă. Știau asta, și-l ocoleau. În cîteva dimineți de duminică, înainte de start, se iscaseră certuri furtunoase, deși Paul sau bătrînul Kühn aproape că nu deschiseseră gura.

Cînd Paul și David se treziră cu puțin înainte de prînz, David zise :

— Te pomenești că s-a plîns de noi bătrînului.

— Nu, spuse Paul. Asta n-o face. În orice caz nu azi. Înainte de cursă... Vai de ăla care i-ar trăncăni verzi și uscate.

— Așa !

— Da, măi, frate, înainte de start e totdeauna cu capsa pusă !

— Ăsta e totdeauna cu capsa pusă.

— Asceza... rînji Paul. Nu-i priește. Doar are și el nevoie ! Tot omul are nevoie de așa ceva. Chiar și trapeziștii. Măi, frate, grozav le-ai mai îmbrobodit aseară. Clasa una !

— Chestia de-aseară, spuse David gînditor, a fost cam nesărată.

David se duse și el la stadion. Luară loc aproape de linia de start.

— Oameni de toată mîna, spuse David. Cel puțin zece mii.

— Da, cam așa ceva, răspunse Paul.

— O dată pot asista și eu, zise David.

Tot cam așa spusese și Gustav Jablonski, cînd se lăsase convins de fiică-sa să vină cu ea la stadion. „O dată !“ strigase el.

— Am să asist și eu o dată, dar numai ca să văd dacă e în stare într-adevăr să alerge !

Cei doi își aveau locurile nu departe de Paul și David. Mult mai sus, unde biletele erau mai ieftine, se afla Heinrich Kühn. Avusese mai întîi intenția să se ducă la grădină, dar apoi se gîndise că n-ar trebui să piardă prilejul. La urma urmelor, Alex nu alerga prea des aici, iar în anul acesta nu-l văzuse încă.

Mai venise cineva să-l vadă pe Alex.

— Uite-o, stă colo în față, spuse Paul. Da, aia cu părul prins în ace. Asta-i Elfie. Vine ori de cîte ori Alex aleargă în orașul nostru. O fată drăguță. Firește, Alex știe și el că vine. Are mulți cunoscuți pe-aici, care-i povestesc totul. Nu-i place să i se vorbească de Elfie. O fată simpatică, dar nu se poate compara, desigur, cu Ria Jablonski.

Printre șirurile de bănci treceau vînzători de Coca-Cola. Se vindeau bomboane mentolate, dropsuri acrișoare, cornuri cu chimen, covrigi, ciocolată, bere și țigări.

— Ascultă, zise Paul, ce-ai spus azi-noapte... Pieptul meu e chiar așa de îngust ?

Trăncănise multe în noaptea trecută, lucruri la care se gîndea acum. Iar aici, între cei zece mii de oameni, în plină lumină a zilei, gîndurile de azi-noapte i se păreau fără sens. Mulțimea din jur îl impresiona. „Ziua au preț numai lucrurile limpezi. Ce să facă unul care nu mai are nici un chef ? Am dreptate, sau nu ? Ori poate lucrurile stau așa : sînt pur și simplu furios fiindcă mi-am irosit în zadar cei cinci ani ? Sînt înăcrit, fiindcă am fost nevoit să-mi mîn-

jesc mîinile, în timp ce ei au săvîrşit aici treburi limpezi? Şi doar asta contează! Numai asta-i convingător — tot ceea ce-i simplu. Lucrurile limpezi: ceea ce e obişnuit, admis, conform regulilor prescrise..."

Alex sta culcat într-o încăpere de sub tribună. Doctorul Sommer îşi trăsese un scaun lîngă prici. Schimbaseră cîteva cuvinte. Medicul nu spusese nimic deosebit: cuvinte simple, care aveau rostul să destindă, ca un uşor masaj sufletesc, încordarea nervoasă a alergătorului.

— Condiţia ta fizică e excelentă. Medicul deschise un ziar şi citi: „Marele duel al celor doi aşi!" Rareori am văzut un alergător care să atingă o formă atît de bună.

Alex îl asculta. Lăsa ca aceste vorbe spuse domol să alunece peste el. Stă culcat, cu ochii închişi. Ştie ce-l aşteaptă. Va fi ca o durere pe care şi-o pricinuieşte singur. Efortul îl va ataca cu colţii lui ascuţiţi. Va rezista totuşi. Întreaga lui viaţă este orînduită în aşa fel, încît să lupte cu epuizarea şi s-o învingă. Acum îşi pregăteşte trupul, stă culcat într-o destindere desăvîrşită, se cufundă într-un fel de meditaţie, închis cu totul în sine, şi-şi adresează sieşi rugămintea de a realiza o performanţă. Suprema cerinţă!

Peste patruzeci de minute, apare de sub tribună, se îndreaptă, îmbrăcat în trening, alături de alţi cinci alergători, spre linia de start. Antrenorul îi mai şopteşte cîteva cuvinte. Alex dă din cap, răspunde absent:

— Da, da.

E palid, abia de simte că doctorul Sommer îl mai bate o dată pe umeri. Îşi reaminteşte totuşi de Ria, ştie precis unde stă acum şi o caută cu ochii. Iar lîngă ea se află şi Gustav Jablonski, pe care Alex nu se aştepta să-l vadă aici. Cînd i-a procurat cele două bilete, Ria i-a vorbit de o prietenă. Jablonski are o figură nemulţumită, pe care se poate citi că încă nu e impresionat de nimic. Ceea ce l-a impresionat totuşi pînă acum a fost numai faptul că n-a găsit imediat un loc de parcare. Supărarea asta îi e întipărită pe faţă. Alex salută cu o scurtă înclinare a capului. Ria îi face semn cu mîna şi zîmbeşte. Chipul de lîngă ea exprimă dezaprobare. În mers, Alex îşi priveşte ghetele de concurs. A uitat şi chipul duşmănos, şi chipul Riei. Ştie că e şi Elfie aici, dar nu se mai gîndeşte la ea. S-ar putea

ca și tatăl lui și fratele lui... Dar nu se gîndește nici la ei. Și nici la miile de ochi, care-i înregistrează acum fiece mișcare. E cel din urmă care-și scoate treningul. Se duce la blocul de start, respiră adînc, simte cum tremură. Prima comandă :

— Pe locuri... !

Apoi e părăsit în această singurătate care, măsurată exact, durează zece mii de metri.

Aleargă pe culoarul doi. Zamella, un bărbat mărunțel, alergător cunoscut, a preluat conducerea.

— Alex îl poate învinge, spusese antrenorul.

— Da, aprobase doctorul Sommer, dacă va aplica o tactică înțeleaptă.

Îi spuseseră că nu are să se teamă decît de Zamella ; această mică mașină alergătoare care s-a plasat numaidecît în frunte și dictează acum ritmul alergării. Stau la marginea pistei, antrenorul și doctorul Sommer, și încă vreo cîțiva domni din club, printre care și măcelarul Klein.

— Șansa lui Zamella e că el determină ritmul alergării și-i seacă astfel lui Alex puterea pentru sprintul final.

— Alex poate sprinta și pe jumătate mort, intervine medicul.

— Zamella e vulpe bătrînă. Dacă dibuiește punctul mort al lui Kühn, îl taie.

— Se aleargă într-un ritm infernal, zice medicul.

Antrenorul își cercetează cronometrul și aprobă dînd din cap.

— Pe zece mii de metri, Alex se moaie de două ori. Dacă...

— O să cîștige, spune măcelarul Klein. Punctul mort ! Vax ! L-am învățat pe băiat ce să facă, atunci cînd se apropie punctul mort. Și ăilalți au un punct mort, la asta trebuie să te gîndești, i-am spus.

— Sfatul îi va fi de folos cu siguranță, constată zîmbind doctorul Sommer.

— Păi sigur ! exclamă măcelarul Klein.

— Se poate întîmpla orice ! spune antrenorul.

Indică numele unui al treilea alergător care ar putea eventual să cîștige întrecerea. Alex era și el un diletant, cînd a obținut victoria împotriva englezului.

Cei şase bărbaţi aleargă roată pe pistă, trag după ei în jurul ovalului privirile spectatorilor. Aceştia îl văd pe cel care abandonează primul. Şi sînt fără milă faţă de omul rămas singur, care se zbate în urma celorlalţi, cu figura schimonosită de parcă ar fi supus la torturi. Şi-l văd şi pe cel care conduce. Privesc spre figura micului alergător, care degajă linişte, voinţă sigură, rece de a învinge.

Alex aleargă acum pe culoarul trei. Simte o durere, aude cum îi vîjîie sîngele în urechi şi se cravaşează să alerge mai departe. Trebuie ! Trebuie ! E ca şi cum s-ar fi despărţit în doi oameni — unul porunceşte şi celălalt ascultă. Aproape că poate auzi porunca. Printre bătăile inimii, prin vîjîitul sîngelui, ca ritmul unei maşini : trebuie !

Toţi se întreabă de ce aleargă acum pe culoarul trei. Bătrînul Kühn, Paul şi David, Ria şi Gustav Jablonski, şi Elfie. Citiseră în ziare sau auziseră aici pe stadion : Zamella este cel mai experimentat dintre ei. Şi acum iată-l pe Alex că lasă între el şi periculosul alergător pe încă unul, care-i poate smulge victoria.

„Te pomeneşti că nu mai poate, gîndeşte bătrînul Kühn. E şi teribil de obositor. Doamne, greu mai e. Şi nu se mai termină. Ce figură liniştită are dracul ăla mic din faţă... Băiatul meu, cel ce aleargă colo... De-ar mai fi ajuns să vadă asta şi ea. Dar e mult de-atunci. Nimeni n-a putut bănui că o să alerge cîndva aşa. Era delicat, dar din totdeauna hotărît să devină puternic, încă de copil. N-a ştiut nimeni nimic. N-a ştiut nimic ! Pe locul trei, dar îl ţine sub ochi. Fii atent, tu ăla din frunte ! Băiatul meu ! O să ştie el ce-are de făcut. Dar acum, destul. Ar putea să termine cu chestia asta. Douăzeci şi opt de ani. Să se însoare. Jablonski ? Nu ! Bagă de seamă, Alex ! Fii cu ochii pe el ! Ah, şi cum mai clatină din cap. Iar ăia i-au luat-o înainte amîndoi ! Cinci metri sau şase, dar mai degrabă cinci ! Ar trebui oare să mănînce mai multă carne tocată ? Carnea tocată îi face bine. Cinci metri ! Cum de poate rezista ? Dar trebuie să reziste, altminteri n-ar fi un alergător atît de renumit. O, Doamne, cum trebuie să se mai chinuie ! Şi mărunţelul ăsta, afurisitul ăsta... Dar acum pierd teren şi cei doi din urmă. Ei da, voi nu puteţi face faţă. Şi cel de la coadă, parcă-i gata să cadă. Acum aleargă singur. Îna-

intea lui, numai cei doi. Zece metri, aproape cincisprezece... Așa, acum te uiți în jur, la turnantă ! Micul diavol negru ! Alex ! Oh, acum aleargă și mai repede. Bagă de seamă ! Nu, asta nu-i pentru tine ! Vezi-ți cu sîrguință de serviciul tău. Acolo ai să ajungi ceva ! Și o să încetezi cu alergările. Asta nu-i o treabă. Nici eu n-am alergat. Și-n toată familia noastră n-a alergat încă nimeni. Douăzeci de metri ! Iată-l, parc-ar fi gata să plîngă. Pe vremea cînd încă mai plîngea, asculta de mine. Acum nu mă mai ascultă. Asta-i o mare greșeală. Dă cu capul în zid. Așa a fost totdeauna. Și ea spunea : «Băiatul e inimos». E violent. Teribil de violent. Cum a mai repezit furculița în David. I-a înfipt-o în mînă ! Și acum l-a năpădit furia. Zace în el ceva. Ceva întunecat. De la cine o fi moștenit ? De la mine nu ! Eu n-am fost niciodată atît de violent ! Cînd m-am înfuriat ultima dată ? Nici nu-mi mai pot aduce aminte. Și ce pasi mari face. Încă mai poate ! Ah, pe cel din urmă l-au dat acum gata ! Ei, nici nu era nimic de capul lui ! Ia stai — acum nu mai sînt douăzeci de metri. Nu, acum sînt... Ia te uită ! Ia te uită ! Acum trece el la rînd ! Dar dracu ăla mic fuge și mai repede. Totuși nu-i e de nici un folos. Ah ! Acum iată-l pe cel din fața lui cedînd ! Pe ăsta-l învingi, Alex ! Așteaptă tu, ăla dinainte, așteaptă tu, numai de l-o cuprinde furia adevărată... Sau ? E totuși destul de onorabil, dacă iese al doilea ! Fiul meu... foarte onorabil. Alex al meu..."

— O să iasă al doilea, îi spune Paul lui David.

„Chiar și asta e o performanță, gîndește Paul. Dar truda asta cîinească ! Se chinuiește de-i ies ochii din cap. Mărunțelul ăla știe precis cum să-l ia. Îl lasă să-și scoată sufletul ! Mai adineauri arăta rău. A fost punctul lui mort. Mi-am dat seama perfect de asta. Îl cunosc. Acum se reculege. Dar e furios ! Mărunțelul nu-l lasă să sprinteze. Cum de poate alerga așa de iute ăsta cu picioarele lui atît de scurte ? Eu am picioare lungi, dar nu sînt făcut pentru alergări. Antrenamentul mușchilor ! De săptămîna viitoare — poate. L-a cuprins furia. Ce mai chin, nu tu bere, nu tu țigări, nu tu femei ! Nu profiți nimic din viață ! De-aș fi avut eu trecerea lui la femei, o, Doamne ! Dar el e un fanatic ! Cum de sîntem atît de deosebiți ? Eu sînt un in-

divid de mîna a doua. Cînd m-am născut, nu se găsea de mîncare. Şi în primii ani ai copilăriei mele lipseau alimentele ! Nici o mirare că n-am ajuns nimic ! He, he, iată că se împinge spre el, aşa, încă niţel, mai aproape... Măi frate, Alex, strînge dinţii ! Chinuie-te ! Asta poţi s-o faci — să te chinuieşti.“

„Da, are o voinţă ieşită din comun ! A avut-o totdeauna. E din soiul celor care nu cedează, nu renunţă ! Eu ? Nici gînd să mă dau bătut ! Dar pe unde m-aş putea strecura... Pentru sport sînt prea bătrîn. Şi picioarele îmi sînt sfîrtecate de gloanţe, şi împuşcătura din plămîn. Pe atunci, în fiecare dimineaţă la Siddi-bel-Abbes... Dimineaţa răcoare, la amiază, cald, cald ! Zece metri ! Ah, auzi-i cum strigă. Le e drag. Kühn ! Kühn ! Numele meu, fratele meu ! Vrea să învingă ! Sigur, cine nu vrea ? Şi eu. Trebuie să fac ceva ! Ceva cinstit, Alex, cinstit ! N-am avut niciodată nimic împotriva lui ! Dar el... Noaptea trecută. Ei da, nu erau decît nişte femei uşoare. Toate sînt femei uşoare ! Hertha. Poştaşul. N-am să mă mai duc pe-acolo. Nici n-a fost nimic între noi. Credincioase sînt doar surdomutele. Auzi-i cum strigă. Le e drag. De ce s-o chinui un om atîta ? Victoria ? Sigur, fiecare vrea să învingă. Cei cinci ani au fost o înfrîngere. Aici toţi au învins între timp.“

Nu-i mulţumită. L-a adus pe tatăl ei ca să-i arate o victorie. „Ce-o fi ezitînd atîta ? Îl poate oare învinge ? Eu ştiu că da ! Trebuie pur şi simplu să fugă mai iute ! Trebuie să se gîndească la mine, şi pur şi simplu să alerge mai repede... La ce s-o fi gîndind acum ? E singur de tot în urma măruntelului. Insul ăsta scîrbos ! Şi ce mutră urîtă ! Ăsta nu-i o personalitate ! Frumoşi erau grecii... Da, da, ştiu, e înspăimîntător de greu, dar trebuie, Alex ! Măcar pînă la Olimpiadă ! Accept să fiu rezonabilă. Numai să ne sărutăm. Din cînd în cînd. Curios, cum se poate stăpîni. Spune nu, şi poate. Dar după Olimpiadă... Sărutări, pielea ta. Sărutări ! Mă chinuieşti cu asta ! Mîine am să plîng în faţa lui... Da, tu-l învingi. Ştiu asta ! Da, acum ţine-te de el, da ! Tuturor le e drag, toţi strigă. Auzi, toţi strigă. Pe podea, culcată în faţa ta... Tot ce vrei tu ! Poţi să mă loveşti, dar acum ţine-te de el ! Acum, urîţenia asta mică...

Dar tu ești frumos. Chiar și în clipele astea, cînd chipul tău e ca un strigăt. L-ai învins ! L-ai învins ! Nimeni nu e puternic ca tine ! Tu ești frumos.“

— Ei, ei ! Fii ceva mai reținută, Ria ! Încă n-a cîștigat !

Își privește fata dintr-o parte. Nu-i place de loc ceea ce vede. „Tremură pentru Alex ! E nebună după el ! Asta o văd doar. Dar nu va cîștiga niciodată ! Măruntelul, un obraz ca tăiat în fier. Știe de pe acum că va cîștiga. Ei da, aproape l-a ajuns. Acum e în spatele lui. Dar cît s-a mai chinuit. Ce-a mai clătinat din cap ! Și fața — ca și cum ar fi fost perpelită pe jăratic. Da, da, luptă, dar și-a consumat ultima picătură de putere. Asta se vede ! Și măruntelul, ca tăiat în fier ! Vînos, slab... Burta mea, prea multă grăsime. Și eu am fost cîndva vînos și slab. Dar am alergat în curse și mai grele ! Cu miză mai mare ! Și am învins ! Frumos, spune ea. Fața prea nervoasă, prea iritabilă... Cum îl mai aclamă toți. Kühn ! Kühn ! Eu am fost încă mai cutezător [1] ! Iată, acum îl depășește pe măruntel... Ria nu se mai poate stăpîni ! E nebună după el ! Ceva mai multă demnitate, te rog foarte mult ! Oricum, am cel mai mare magazin de automobile de ocazie din oraș... Uite, uite, acum măruntelul clatină din cap. Cum mai jubilează toți ! Așa, dar nu te mai umfla în pene, băiețele ! Jubilează cu toții ! Te rog, ceva mai multă demnitate, Ria ! E tenace, da, așa-i. Ria, te rog, mai controlează-te. Întîi să-l cîntărim. Nu fi îngîmfat ! Am să te modelez, dragul meu ! Hai, hai, aleargă ! Oh, măruntelul, acum suflă greu. Alex are picioare atît de lungi, dar acum devine încrezut. Cît despre familie nu vreau să știu nimic ! Informațiile pe care le-am obținut îmi ajung, e prea destul ! Auzi, îngrijitor de toaletă... Ăsta nu poate avea minte-n cap nici de cinci parale. Să stai acolo unde se împut ceilalți. Iar unul dintre frați a fost în Legiunea străină. Haha, nu mai rezişti ! Ăsta e iute de picior ca pompierii. Măruntelul nu mai face doi bani. S-a zis cu măruntelul ! Dar uită-te la fața asta. Arată ca a unui nebun ! Dacă va deveni campion olimpic... Poza lui în toate ziarele. Campionii sînt iubiți. La vînzări.

[1] Joc de cuvinte, în limba germană *kühn* avînd sensul de cutezător, îndrăzneț.

Drace, iată-l că rezistă. Dar acum arată cu adevărat ca un nebun ! Să alerge ştie ! Mai întîi să-l cîntărim puţin ! La Jablonski se merge cu maşina, nu se aleargă ! Douăzeci de metri înaintea mărunţelului ! Şi cum mai urlă cu toţii... Cu un campion olimpic, da ! Dar despre familie nu vreau să ştiu nimic ! Nu vreau să am de-a face cu îngrijitori de toaletă şi cu mercenari din Legiunea străină.“

Lumea spunea : Se fac înarmări. Va fi poate război. Dar de ce ar trebui să fie război ? Austria, Boemia, Moravia, totul a mers fără război. Și mai era și tratatul dintre Germania, Anglia, Franța și Italia. Pentru care motiv s-ar mai isca acum un război ?

Peter Lustig fusese transferat în biroul de proiectări al fabricii. Acum primea un salariu lunar. În cutia de pantofi, Lydia mai pusese încă o poezie de-a lui... Versuri despre toamnă. E poet, zicea ea. Peter zîmbea și-i dădea lui David primele lecții de vioară.

Muzicant nu trebuie să ajungă, zicea Lydia. Își țesea planurile ei. Va urma liceul, universitatea, zicea. Îi aducea adesea aminte soțului său că învățătorul spusese despre David că e neobișnuit de dotat.

Într-o seară, Peter Lustig veni de la fabrică și spuse : Ard sinagogile. Îl luă pe David de mînă și se plimbă cu el prin oraș. Văzură prăvălii devastate, sub pașii lor scrîșneau cioburile vitrinelor sparte. De ce au făcut asta ? întrebă David. Nu știu, răspunse Peter Lustig.

Văzură incendiile, iar în fața unei școli niște oameni care erau împinși în curte. Femei plîngeau. Oamenii erau înjurați de bărbați în uniforme.

David mergea ținîndu-l de mînă pe tatăl lui și întrebă : De ce fac asta ? Și tatăl spuse : Nu știu. Hai de-aici. Ne-ntoarcem acasă.

CAPITOLUL IX

David citi în ziar : *„E nemaivăzut modul în care omul acesta a găsit noi resurse pe ultimii cinci sute de metri și l-a lăsat pur și simplu în drum pe rutinatul Zamella... !“*

Era luni de dimineață. David aflase că de victorie mai era legat încă un succes. Alex le spusese :

— Sînt invitat la Jablonski. Chestia a aranjat-o Ria. O petrecere de ziua ei. Dar asta e tocmai în sîmbăta dinaintea concursului internațional. Se va bea, se va dansa, și altele... asta nu-i bine pentru mine. Și nu pot să dispar, pur și simplu, la zece seara.

— Trebuie să te duci, îl îndemnase Paul. Cu toate astea, ai să cîștigi.

— Va fi una dintre cele mai grele întreceri la care am luat parte vreodată.

— N-a fost și ieri destul de greu ? întrebă David.

— Da, n-a mers cum doream. Zamella a alergat într-un ritm susținut încă de la început, dar n-a mai avut putere să sprinteze. Întrecerea viitoare va fi și mai dură. Doi cehi, amîndoi de clasă mondială, ceilalți nu sînt periculoși. Trebuie să mă duc. Nu e însă bine pentru mine.

Discutau în bucătărie despre concursul viitor, cînd Paul strigă deodată :

— Trebuie să mă car, altfel întîrzii.

Ajunse cu un sfert de ceas întîrziere. La observația șefului de secție, răspunse nepoliticos :

— Ce-nseamnă prea tîrziu ?

— Ce-ai spus ? întrebă șeful de secție.

— N-am spus nimic, nimic !

Paul mai bombăni o vreme, privi în juru-i, îi văzu pe toți ceilalți la lucru. Gîndi : „Afurisită porcărie ! Prăvălia asta de rahat ! În fiecare zi același rahat !“

Asta se petrecea exact în sfertul de ceas în care David aflase din ziar despre două posibilități de angajament : distribuitor la domiciliul clienților, cu încasări... Un di-

rector de bancă era în căutarea unui şofer care să cunoască engleza şi franceza. *Salariu lunar mare şi serviciu de durată...* Se decise pentru directorul de bancă.

— Nu, domnul director doctor Belling n-a venit încă. Aha, sînteţi pentru postul de şofer. Aşteptaţi, voi telefona. spuse funcţionara din anticameră. Şeful personalului nu e în măsură să decidă în cazul acesta. Domnul director vrea să-l vadă personal pe şofer. Actele dumneavoastră, lăsaţi-le, vă rog, aici...

Se aşeză apoi în anticameră, într-un impozant fotoliu de piele — mai era încă puţin uluit de treptele de marmură, pe care le urcase, de aranjamentul luxos al clădirii acesteia, ce-l impresiona ca un hotel distins în care s-ar fi rătăcit.

Directorul Belling veni după două ore. David nu ştia că venise, dar fu chemat.

Bărbatul dinapoia biroului avea părul alb, fără să lase totuşi impresia că ar fi prea înaintat în vîrstă. Părea că a avut întotdeauna cincizeci de ani şi că va rămîne mereu aşa.

— Te prezinţi pentru postul de şofer ?

— Da, mă numesc Kühn.

— Eşti şofer de meserie ?

— Am lucrat în această branşă. Sînt lăcătuş-auto calificat şi am fost şofer la o societate petroliferă englezească din Africa.

— Vorbeşti engleza şi franceza ?

— Franceza aproape perfect, engleza destul de bine.

— În hîrtiile dumitale e un gol de mai bine de cinci ani.

— Am fost în străinătate.

— De ce ?

— Am vrut să-mi lărgesc orizontul.

— Şi ai reuşit... să-ţi lărgeşti orizontul ?

— Am fost în Franţa, în Italia, în Turcia, într-o parte din Indochina şi în Africa...

Cuvintele îi ieşeau de pe buze fără nici o sforţare. Era hotărît să obţină acest post. Victoria fratelui său îi biciuia ambiţia.

— Şi hîrtiile, actele dumitale ?

— Toate hîrtiile și certificatele din acești cinci ani le-am pierdut. Am fost maltratat rău de către răsculați în Africa. Mi s-a furat totul.

— De-acolo cicatricea ?

— Da, de-acolo cicatricea. De altfel, sînt unul dintre frații fondistului Alexander Kühn.

— Un frate al lui Alexander Kühn ? Îl cunosc pe fratele dumitale de la televizor. În orice caz, la mine trebuie să conduci mașina, nu să faci alergări...

Chipul celui din spatele biroului era de-o amabilitate rece : ochi limpezi, un nas puternic, ușor coroiat, pielea bine întinsă, nici un pic de grăsime, cîteva cute. Era figura calmă a unui bărbat care-și dădea dispozițiile cu voce joasă, cu o politețe bine dozată, dar de efect. David simți ceva din duritatea ascunsă a acestui om, care începea să-l intereseze.

— Uneori voi avea nevoie de dumneata chiar șaisprezece ore pe zi. Nu ca să conduci, să aștepți.

— Puteți conta pe mine.

— Și de ce vrei să începi la mine ? Șoferi care cunosc limbi străine sînt rari.

— Postul acesta oferă garanții. Vreau să spun, e de durată.

— Te temi de-o eventuală nesiguranță ?

Omul păru că zîmbește amuzat.

— Am văzut cîte ceva din ce-i pe lume. Știu ce e și ce-ar putea fi.

— Hm ! Acum directorul zîmbi de-a binelea și-și mîngîie bărbia. Sper că ai aceleași calități în șoferie ca fratele dumitale la alergări.

— Sînt sigur !

— Ești sigur... Bine, dacă voi fi mulțumit de felul cum conduci, ești angajat. Șapte sute pentru început. Încă ceva. Sînt nefumător. Ți-aș fi recunoscător, dacă n-ai fuma în mașină.

Existau două mașini ale direcției ; ambele, limuzine grele de cea mai bună fabricație. Se aflau, alături de o duzină de alte mașini, în garajele din spatele clădirii. În timp ce David cobora treptele de marmură în drum spre șeful de garaj, era convins că dăduse o lovitură. Un suc-

ces — nu atît de strălucit ca cel al fratelui său, dar îl prețuia ca pe o primă victorie.

Seara David se lăudă :

— I-am duruit ca o morișcă. M-a crezut pe cuvînt. Ar trebui să vedeți o dată mașinile pe care le conduc. Doar faptul că mă obligă să port costum de șofer cu șapcă nu-mi prea place...

— Asta-i totuna, din moment ce-ți dă șapte sute de la început, zise Paul.

— Ai spus Belling, directorul Belling ? întrebă Alex. Face parte din consiliul de administrație al firmei noastre. E un grangur destul de mare !

— Da, întări David, un grangur foarte mare.

— Și ce ai de făcut acolo ? întrebă Paul. Cobori din mașină, scoți șapca : „Bună dimineața, domnule director". Deschizi portiera : „Poftiți, domnule director !"

— Pentru șapte sute, fac și asta, spuse David. A trebuit să fac lucruri mult mai murdare, pentru mult mai puțin...

După prima săptămînă în noul serviciu, lui David i se părea că nu va putea afla nimic în plus despre acest om, decît ceea ce aflase în prima zi. Directorul Belling nu vorbea cu el. Vorbea cu oaspeții săi, nemțește, englezește, franțuzește, însă lui îi dădea numai dispoziții. Dimineață, cu puțin înainte de opt, David trebuia să se afle cu mașina în fața vilei din afara orașului. La opt precis, apărea din casă Belling, răspundea la salutul șoferului, se așeza în fundul mașinii și era dus la bancă. Acolo David trebuia să aștepte la șeful de garaj pînă cînd primea noi dispoziții. Putu să constate curînd că avea mai mult de așteptat, decît de condus. Staționa cu mașina în fața unor sedii de bancă, în fața unor fabrici, a bursei, la intrarea aeroportului, în fața unui spital — se pare că mereu era cîte cineva bolnav — și staționa și în fața celui mai mare hotel din oraș și aștepta ore în șir.

David ședea și aștepta la șeful de garaj, un bărbat mai în vîrstă, un om plăcut, care în timpul nopții îi controla și pe paznici. Cînd suna telefonul, iar șeful de garaj Pehlke spunea : „Da, domnule director, se va executa îndată !", David își punea mîna pe șapcă. Trăgea apoi mașina la in-

trarea principală și sta cu șapca în mînă în fața portierei deschise a mașinii.

Directorul Belling dădea dispoziții scurte, dar precise. Spunea :

— La aeroport ! Avionul sosește la unsprezece și patruzeci de minute ! Doi domni din Anglia. Vei rămîne la dispoziția lor. Te vei adresa amîndurora cu „*Sir*".

— Da, domnule director !

Asta era tot.

După paisprezece zile, Belling spuse o dată ceva mai mult. Zise :

— Sînt mulțumit de dumneata, Kühn. Conduci excelent și vorbești o franțuzească perfectă. Nu se simte că ai învățat-o în Legiunea străină...

— Poftiți ?

— Nimic. Du-mă la spital.

În aceeași după-amiază, David stătea cam indispus la șeful de garaj Pehlke, cu care juca zilnic una sau mai multe partide de șah.

— Șah ? întrebă Pehlke.

— Nu, n-am chef.

— Ți-a tras o săpuneală ?

— Nu, nici o săpuneală. Ascultă, ce fel de om e, în definitiv, Belling ăsta ?

— Doctorul Hașce ?

— Hașce ?

— Da, *honoris causa.*

— Ce fel de om ?

— Ei, ca toți oamenii mari... spuse Pehlke. Milioane grele, milioane grele...

— Cît timp a stat în slujbă predecesorul meu ?

— Un an.

— Și de ce a plecat ?

— Fiindcă nu și-a putut stăpîni furia. Uite cum a fost. Plouase și doctorul Hașce zice : „Mînă mai repede". Și el zice : „E periculos, plouă". Și doctorul Hașce zice : „Mînă, omule !" Erau pe autostradă, cam la o sută de kilometri de aici. Deodată mașina derapează. Au fost duși amîndoi la spital. Într-un orășel. Au ajuns în aceeași cameră, era un spital mic. Șoferul avea fracturat brațul stîng și ceva grav la șold. Doctorul Hașce avea cîteva contuzii la coaste și o

ușoară comoție cerebrală. A doua zi de dimineață au venit la spital nevastă-sa și maică-sa. Au zis : „Nu se poate ca șoferul și directorul Belling să stea în aceeași cameră !“ Atunci șoferul a strigat din patul lui : „Îmi dau demisia și încă pe loc !“ Mi-a povestit-o chiar el. Acum merge într-un fotoliu cu rotile.

— Mama și soția ?

— Nu le cunoști încă. Mama e internată acum la spital.

David nu le văzuse pînă atunci, nici pe mama, nici pe soția directorului Belling. Aflase că doamnele au la dispoziție un șofer personal, care locuiește chiar în casă.

— Da, și ce fel de om e ? Spune-odată !

— E un bancher. Nu uită niciodată nimic. Îți deschide un cont — debit și credit. Cînd debitul a ajuns prea mare, zbori. Cînd ai credit suficient, nu-ți merge rău.

— Și la ce te refereai adineauri, cînd spuneai : ca toți oamenii mari ?

— Ei da, economi cu ei înșiși. Știu să se aranjeze bine.

— Eu n-am fost niciodată econom cu mine însumi. Asta trebuie s-o înveți. Am plătit totdeauna un preț prea mare... pentru toate.

— Și eu la fel, pe vremuri, spuse Pehlke. Noi toți plătim un preț prea mare.

Pehlke mai știa și altele despre dr. h.c. Belling. Răsturnă tot sacul, dar coborî vocea, ca și cînd s-ar fi temut să nu tragă cineva cu urechea. Înșiră la cîte societăți e în comitet, la cîte, în consiliul de administrație. Și sumele — lui David i se părură incalculabile. Pehlke știa toate astea de la predecesorul său, care avusese o combinație cu una dintre secretare, la rîndul ei informată de cineva din casă.

— Și încă ceva, o istorie veche... În ultimul război, a fost ofițer, cică un ștab destul de barosan. Mai tîrziu a fost pus sub acuzare sau așa ceva în legătură cu împușcarea evreilor. Dar a putut aduce dovezi că a fost caz de forță majoră, din ordin, sau așa ceva, a fost reabilitat, pricepi ? Iar acum intră și ies de-aici oameni de-ai guvernului, pricepi ? Ei da, miniștri sau așa ceva, nu știu exact. Dar asta rămîne între noi ! Măi, n-am spus nimic ! Nimic n-am spus ! Aici nu-mi merge chiar așa de rău...

Directorul Belling spuse la telefon :

— Mama are de făcut cumpărături. Te poţi întoarce într-o oră.

— Aha, zise Pehlke, s-a înzdrăvenit. Cu siguranţă că le-a plecat şoferul în concediu. O să trebuie din cînd în cînd să-i ţii locul.

Fu introdus în casă de o subretă. Îl primi o doamnă bătrînă, care mergea sprijinindu-se în baston, mama directorului Belling. Aceeaşi figură, acelaşi nas acvilin, scos în evidenţă de vîrstă pe faţa suptă.

— Aşa ! i se adresă ea tare, ca surzii. Dumneata eşti noul şofer ? Şi cum te cheamă ? La sfîrşitul fiecărei propoziţii lovea cu bastonul în parchet, ca şi cum ar fi întărit cele spuse. Aha, te cheamă Kühn. Şi ce porcărie ai pe obraz ? Aşa, ai fost la război, în Africa ? Mereu război, nu-i aşa ? Mereu război !

Rostea cuvintele cu reproş, ca şi cum el ar fi fost vinovatul, ca şi cum toţi oamenii care nu se numesc Belling ar fi vinovaţi.

Afară, voi s-o ajute să se urce în maşină. Cînd dădu s-o apuce cu atenţie de braţ, îl repezi :

— Lasă-mă ! Asta o mai pot face şi singură !

În casa Belling se pregătea o serată. Se duseră la una dintre cele mai mari măcelării din oraş. Era magazinul măcelarului Klein, care în 1934 fusese centru atacant. În spatele tejghelei şedea însuşi patronul, dar mai mult ca să le supravegheze pe noile vînzătoare, decît ca să pună mîna.

Bătrîna se-ndreptă spre el şi-i spuse răstit :

— Arată-mi carnea pe care am comandat-o la dumneata pentru fiul meu, directorul doctor h.c. Belling.

Era cunoscută aici. Măcelarul Klein se grăbi să răspundă :

— Îndată, doamnă doctor, pardon doamnă director.

Zece kilograme de carne de viţel, şapte şi jumătate de porc, muşchi şi tocătură.

Carnea de porc nu-i plăcu bătrînei.

— Prea grasă, zise ea şi izbi cu bastonul. Măcelarul Klein vru să spună ceva, dar ea îi tăie vorba : Prea grasă !

I se aleseră alte şapte kilograme şi jumătate de carne, pe care bătrîna le cercetă cu atenţie. David trebui să care

la mașină aproape douăzeci de kilograme. La ușă o mai auzi pe bătrînă zicînd :

— În contul fiului meu, director doctor h.c. Belling.

Afară arătă cu bastonul spre portbagajul mașinei și porunci :

— Pune carnea înăuntru !

Apoi se duseră la brutar, unde David putu să-i observe din nou asprimea. În sfîrșit, porunci :

— Acum, înapoi acasă !

Pehlke îl întrebă :

— Ei, cum a fost ? Da, așa se poartă, știu. Face singură toate cumpărăturile, treaba asta n-o lasă în seama personalului, atunci cînd se organizează vreo sindrofie. Iar despre fiu-său nu vorbește decît cu „domnul director". A trecut de șaptezeci de ani. Pe vremuri călca rufe. Da, cămăși și altele. Lucra la domiciliu. Înaintea primului război mondial fuseseră putrezi de bogați. Apoi afacerea li s-a dus pe copcă și bărbatu-său a murit. Fiindcă nu știa altceva, s-a apucat să calce rufe. A făcut asta aproape douăzeci de ani, pentru fiu-său. Iar el și-a terminat studiile, a fost destoinic și a intrat prin căsătorie în lumea bancară. Da, e cioplită dintr-un lemn tare. Dar acuma are varice, sau cam așa ceva la vine, din cauza statului prea mult în picioare, pe vremea cînd călca.

Se gîndi îndelung la acest bărbat și la această femeie. Cioppliți dintr-un lemn tare. O femeie care și-a sacrificat cea mai bună parte a vieții ca să-și ridice băiatul atît de sus, încît să i se deschidă toate ușile. I-a dat totodată și cheia... Învățătura ! Iar el a deschis cu cheia asta ușile cele mari. Și acum stă în încăperile cele mai de sus ale vieții și are puterea în mîini : forță, bani, pricepere ! Poate că și Alex va ajunge pînă acolo. Aș fi putut să am și eu carte. O bună pregătire... Și omul ăsta ședea în spatele lui și-i spunea : „Kühn, mînă la gară ! — Kühn, mînă la Lukullus !" Mînă, mînă, și el conduce mașina...

În timp ce conducea, trăgea cu urechea, cînd geamul despărțitor era coborît, la ce se petrece în spatele lui. Telefonul din mașină suna : „Bine. Telegrama de la Banca Chase Manhattan. Pune-o pe biroul meu. Vin îndată. Kühn întoarce ! Dă-i drumul mai repede !" sau : „Barclays Bank

din Londra a transmis lui *mister* Smith cifrele ? Bine, dictează-mi și mie cifrele !“

Prindea frînturi de convorbiri, atunci cînd mai erau și alte persoane în mașină. Domni distinși, care vorbeau despre bani, despre valori, sume de bilanț și dividende, despre investiții și despre lucruri pe care el nu le înțelegea. Auzea, de asemenea, cum cîte doi sau trei croiau planuri care trebuiau să-l doboare pe un altul, cum discutau despre diverse mijloace tehnice de a înșela. Înțelegea că toți acești bărbați participă la un joc palpitant, pe care-l puteau juca fiindcă aveau știința necesară.

David mai aflase cîte ceva despre omul pe care-l duce cu mașina, dar nu va ști niciodată cît cîștigă în realitate acest om. Și tocmai asta ar fi vrut să știe. Nu va putea înțelege niciodată nici cum cîștigă atît. Director dr. h.c. Belling nu vorbește niciodată despre bani, ci numai despre afacerile care se fac cu banii. Stă în fundul mașinii cu discreția lui tăioasă și dictează neștiutorilor direcția în care s-o ia. Asta e o parte a muncii lui : să dicteze direcții. E membru în comitetul cîtorva societăți pe acțiuni, e membru în consiliul de administrație al unor societăți pe acțiuni, și fiecare îi plătește sume care pe profani i-ar ameți. Dar el își cunoaște obligațiile, are preocupări sociale. Donează unor societăți de caritate cel puțin cîte trei pînă la patru mii de mărci pe an. De asemenea, fiindcă e mulțumit de șoferul lui, îi va ridica luna viitoare salariul cu douăzeci de mărci.

La începutul războiului, școala lui David fu prefăcută pentru cîteva zile într-o cazarmă provizorie. În sălile de clasă golite și sala de gimnastică fură așternute paie. Pe chipurile soldaților mai era încă imprimată tristețea despărțirii. Copiii treceau printre bărbații cu privirea gravă și cercetau uniformele, puștile, cizmele, catarămile centiroanelor și căștile. Totul era nou-nouț, răspîndea un miros curios, iritant. În curtea școlii răsunau comenzi.

David alergă acasă. Tăblița îi pocănea în ghiozdan. Pe stradă auzi oameni spunînd : A început războiul ! Și mamă-sa îi spuse : A început războiul ! Și la băcan și la brutar se spunea de asemenea : A început războiul !

Seara, David îi povesti tatălui său : în școală sînt soldați cu puști mari, cu care au să omoare. Au și căști. Și era unul cu o sabie lungă, ăsta era căpitanul... Ca unchiul David. Aproape toată seara le vorbi despre asta. Și băiatul se hotărî : o să se facă general.

La radio răsunau cuvîntări ațîțătoare, se cîntau cîntece de luptă. Dar chipurile părinților lui David erau lipsite de entuziasm. Cînd Peter Lustig răsuci cu o mișcare bruscă butonul și opri radioul, toate astea parcă fuseseră doar zgomotele de pe o placă de patefon funebră.

Ne-am pricopsit, spuse tatăl lui David. Mare jale o să mai fie!

CAPITOLUL X

După ce-și încasă primul salariu, David Kühn comandă zece lecții dintr-un curs prin corespondență, de cîte treizeci de pagini. Se hotărîse pentru studii comerciale. Citise într-un jurnal : *Instrucția intelectuală duce la succes.* Învățămîntul fără frecvență e pentru oamenii care vor să aibă portofelul plin, dar care nu și-au făcut drum în viață. *O învățătură planificată și un antrenament sever al spiritului dumneavoastră vă vor da putința să ocupați o funcție superioară.*

Instrucția severă a spiritului costa șaptezeci și cinci de mărci, plus porto. Era dispus să plătească prețul acesta, cu atît mai mult cu cît nu se îndoia nicidecum că se numără printre acei „care nu și-au făcut drum în viață". Nu mai știa acum dacă portofelul plin fusese cel la care se gîndise în Africa și Indonezia, dar, ca idee, portofelul ăsta plin suna convingător. Nu vedea nici o altă idee mai convingătoare.

Se gîndea : „Trebuie să te decizi ! Trebuie să fii sever cu tine însuți, ca Alex ! Să te antrenezi zilnic ! El își are ținta : Olimpiada. Se comportă ca ferecat în acest focar. Iar în curînd va participa la concursul internațional. Vor lua startul cîțiva dintre cei mai buni alergători din Europa. Și printre ei va fi și el, fratele meu, ascetul. Fiecare vrea să învingă. Ciopliți din lemn tare... Douăzeci de ani a călcat rufe."

Fu foarte silitor în prima seară. Meseria de negustor nu era simplă. Se căzni să rezolve o problemă în legătură cu calcularea profitului net al unei întreprinderi. Ceva pentru începători. De fapt nu era ceea ce spera să găsească. Altceva îl interesase : principiul și practicile profitului. Se explicau în lecții noțiunile de debit și credit și toți termenii de cont. Caligrafie într-un caiet : bilanțuri, bilanțuri de sold, înregistrări, bilanț general și bilanțul profiturilor.

Trudea tot atît de singur, ca atunci cînd învățase engleza și franceza numai pentru a-i dovedi fratelui său că e capabil de așa ceva. Totuși problemele comerciale i se păreau a fi mai puțin interesante decît studiul limbilor străine.

A doua zi se întoarse acasă de la bancă abia după opt seara. Ziua fusese călduroasă aproape ca vara. Parcursese pe autostradă cîteva sute de kilometri. Apoi trebuise să mai aștepte încă două ore în fața unei case de pe Rheinstrasse. De la Pehlke aflase că acolo locuiește „ea".

Adesea se întorcea acasă tîrziu și de multe ori era foarte obosit seara.

După o pauză de aproape o săptămînă, într-o seară, fu din nou foarte silitor. Recapitulă prima lecție. O repetă de trei ori, în seri diferite, începea mereu cu prima lecție, mereu de la capăt.

O dată, Paul răsfoi lecțiile prin corespondență.

— Toate astea-s fleacuri ! spuse el. Practica arată cu totul altfel.

— La tine cum arată ?

— Stau într-o încăpere cu alte treizeci de persoane. Mese noi, scaune noi, totul foarte modern, ca într-o cofetărie. Un birou arhiorganizat pînă la punctul pe i. Acolo trebuie să lucrez — în fiecare zi același lucru. Totul îmi vine ca pe bandă rulantă...

— Să mori de plictiseală, nu ?

— Chiar așa, să mori.

A doua zi, David luă una din lecții cu el la slujbă. Voia să profite de timpul cît aștepta. Înfășurase broșura într-un ziar și o puse sub banchetă. Îi ducea în mașină pe directorul Belling și pe un oaspete al acestuia. Discutau despre „cursul valorilor". David nu știa ce-i asta, dar își dădea seama că cei doi țineau foarte mult ca o anume hîrtie să nu fie lăsată să urce. Se întîlniseră reprezentanții a două instituții bancare ca să compenseze între dînșii cumpărarea — în dauna unei alte instituții. David deduse asta de la ei. Trebuia să aștepte în fața Bursei.

Directorul Belling îi spuse :

— Te apropii cu mașina, cînd ne vei vedea apărînd colo, sub portal.

David trase pachețelul și scoase lecția. Se adînci în problemele comerciale. Fu atît de prins, încît îi observă pe cei doi abia cînd, venind dinspre portal, traversaseră strada și se opriseră în fața mașinii. Se grăbi să le deschidă portiera.

În timp ce pornea, auzi în spatele său glasul rece al lui Belling :

— Romanul era, desigur, captivant ?

— N-a fost un roman, ci un curs prin corespondență, spuse David, și cîrmi mașina cea grea spre mijlocul străzii.

— Un curs prin corespondență, despre ce ?

— Comerț.

— Foarte frumos. Atunci ai să înțelegi, cu siguranță, următoarea socoteală : să presupunem că fiecare dintre minutele mele de muncă valorează o sută de mărci. Am așteptat un minut sub portal, ne-a trebuit un minut ca să trecem printre vehicule, pînă la mașină. În total, două minute. Așadar, am avut adineauri o pagubă de două sute de mărci. Vezi, dumneata, ăsta-i calcul comercial...

Celălalt, un om cam de vîrsta lui Belling, rîse în hohote.

— Straşnic, Belling ! La sfîrşitul lunii şoferul dumitale îți va datora cîteva sute de mărci. Dar, vezi prea bine, inteligența nevalorificată se străduieşte spre mai sus... hahaha !

David se gîndeşte la debit și credit, la contul de care-i vorbise șeful de garaj Pehlke. Da, e foarte interesant comerțul. Toată viața devine o problemă comercială. Iar el a făcut, cum i se pare, o investiție considerabilă. Trebuie să încerci să-ți pui în joc creanțele... David aude vocile din spatele lui, prinde frînturi de fraze : „Ne-am bizuit pe First-National..." Au ajuns în centrul oraşului. Zgomotul străzilor absoarbe vocile. Apoi străzi mai liniștite, alei.

— Societatea avea un bilanț general de un miliard șapte sute nouăzeci de milioane.

— Dar investițiile din ultimii ani mi se par totuși cam mari.

— Nu, nu, profitul net depășea cu douăzeci la sută pe cel de anul trecut.

Ah, bilanț general, și despre asta era vorba în cursul lui...

— Și pe ce contați acum ? Spune cinstit.

— Pe frică.
— Hahaha ! Straşnic, Belling !
— Citeşte ediţia de ieri a *Buletinului bursei*. Aici, mai jos. Ce e subliniat cu roşu.
— Aha ! „Regiuni sigure chiar în caz de război." Bine, bine. „Populaţie catolică. Acolo comunismul n-are nici o şansă... Administraţia vă e asigurată conform dorinţei dumneavoastră chiar în caz de criză mondială." Bine, bine ! Şi la ce sumă ?
— Participăm cu douăzeci de milioane. O afacere secundară, dar totuşi interesantă. Încă două crize la Berlin, şi vindem cu un procent de sută la sută...
— Şi ce-mi propui ?
— Vă lăsăm să participaţi. Un sfert — din prietenie. Ce părere ai ?
— Ne vom înţelege.
— Kühn, aşteaptă aici !
Domnii coborîră şi se întoarseră după o oră.
— Şi crezi că primul mare crah...
— Da, cum am spus. În industria de automobile, peste doi ani...
O nouă oprire în faţa unei bănci.
— Kühn, poţi mînca repede ceva. Peste patruzeci de minute trebuie să fii din nou aici.
— Şi unificarea pieţei va duce la fuziuni enorme ?
— Da, asta-i sigur. Fuziuni de-o amploare inimaginabilă astăzi vor... Puterea se va concentra şi mai mult, iar noi vom avea ceva de spus în toate astea...
Fraza se pierdu în vînt ; una dintre multele fraze al căror conţinut îl analiza şoferul Kühn. Domnii plecară. David le văzu spatele şi, deasupra, capetele lor cu păr alb : acord sufletesc, asemănare de fraţi.
Împachetă broşura care zăcuse lîngă el pe pernă şi o vîrî sub banchetă.
După ce luă masa de prînz într-un restaurant, găsi *Buletinul bursei*. Se afla în maşină, în spate. Descoperi „pasajul subliniat cu roşu". În America de Sud... O ţară întreagă ? Scria : „Aproape de trei ori mai mare decît tot ţinutul Ruhr. De vînzare cea mai mare fermă din lume..." David se gîndi : „Oare o ţară întreagă e scoasă la mezat ?" „ÎN CAZ DE RĂZBOI. Ţara are o populaţie de

oameni credincioşi. Da, iar ei lucrează pentru dumneavoastră şi pentru copiii dumneavoastră şi în caz de război. Poate exista oare un plasament mai bun al banilor? Aici se poate cumpăra ieftin pămînt. ÎNTR-O VREME ÎN CARE GREUTĂŢILE DE ALIMENTAŢIE CRESC PROGRESIV PE PLAN MONDIAL... Se garantează venituri tot mai mari. Porumb, tutun, trestie de zahăr, creşterea vitelor şi a porcilor, lămîi, banane şi aşa mai departe... FAMILII DE PRIM RANG DIN STATELE UNITE ŞI DIN REPUBLICA FEDERALĂ A GERMANIEI ŞI-AU CUMPĂRAT TERENURI." „Ce înseamnă asta, familie de prim rang? Dacă există familii de prim rang, atunci există şi altele de ultimul rang."

Stă în maşină şi gîndeşte. „Am experienţă în ceea ce priveşte ţările vîndute. Într-o bună zi cei vînduţi se vor trezi ca să ceară ceea ce le aparţine. Şi atunci s-ar trimite acolo proşti ca mine — să împuşte copii! Pentru copii! Le sînt dragi copiii — dar numai ai lor."

„Toate acestea ar putea fi uşor scăpate din vedere, gîndeşte el, aşa cum sînt scrise, cuminte, în publicaţia asta de specialitate, de către băieţi isteţi, şi prevăzute cu o cange care loveşte în subconştient — în frică! Sînt afaceri onorabile, încheiate de bărbaţi onorabili, care vor primi, mai curînd sau mai tîrziu, titlul de *doctor honoris causa*. Toate astea ar putea fi trecute cu vederea — dar el are experienţă în ceea ce priveşte ţările vîndute... şi cu prima lecţie prin corespondenţă despre probleme comerciale. Sînt interesante chestiile comerciale, dar nu de jos, ci de sus."

Nu pierdu din vedere publicaţia. După patruzeci de minute domnii se aşezară din nou în maşină şi nu mai acordară nici o atenţie foii. Se afla în spatele lor.

— Acasă, spuse directorul Belling. Se întoarse apoi spre tovarăşul său de afaceri. Da, i-am promis sprijinul nostru. Interesele noastre şi interesele dumneavoastră se suprapun. Domnii sînt perfect loiali. Vom pune în minoritate opoziţia şi...

Apoi David auzi zumzetul micului electromotor. Belling ridicase geamul despărţitor.

David conduse maşina aproape cincizeci de kilometri pînă acasă. În grădina cu înfăţişare de parc public văzu

un escavator, care nu era acolo de dimineață. Muncitori umblau de colo pînă colo. Opri mașina chiar lîngă casă.

Coborînd, directorul Belling spuse :

— Pe sol ar trebui să fie o temperatură de cîteva mii de grade, pentru ca temperatura din această instalație să crească numai cu un grad. Totul se află la nouă metri sub pămînt și izolarea împotriva radiațiilor e absolut sigură.

— Da, dar nu e prea aproape de oraș ? De crater, vreau să spun. În orice caz bomba ar exploda deasupra orașului. Și dacă acel crater ar avea un diametru de zece kilometri, atunci suflul...

Domnii intrară în casă.

— O oră, spusese directorul Belling.

David își aruncă șapca pe banchetă și se îndreptă agale către șantier. Se adresă unui muncitor :

— Ce se clădește aici ? O casă ?

— Da, s-ar putea numi casă. O căsuță antiatomică, înțelegi ?

— Și chestia asta prezintă siguranță ?

— Oarecum, după cum e construită.

— Ați clădit multe dintr-astea pînă acum ?

— Nu prea multe, și numai la oameni de-ăștia. Muncitorul arătă cu o mișcare din cap spre casă. Cine ar putea plăti, măi, frate, așa ceva ?

— Vulpile-și sapă vizuini.

— Așa-i, vulpile țin la viață.

— Au și de ce, profită mai mult de ea decît noi.

— De-aia le e și mai greu să moară, spuse muncitorul.

— Acolo, înăuntru, o să supraviețuiască .

Omul dădu din cap aprobator :

— Păi da, vulpile o să supraviețuiască.

Seara, David își aduse acasă lecția prin corespondență învelită în ziar. N-o mai despachetă, o puse într-un sertar, iar alături *Buletinul* pe care-l luase de pe bancheta din spate.

Rămase o vreme întins pe canapea, se lăsă prins de acea somnolență șovăitoare pricinuită de o zi fără prea mari eforturi, dar care totuși te obosește.

— Nu vrei să mănînci ceva ? îl întrebă Paul.

— Ba da, căscă David. Unde-i Alex ?

— Aleargă. E încă amărît fiindcă petrecerea de la Jablonski are loc tocmai în sîmbăta din ajunul concursului internațional.

— E ziua ei de naștere. Trebuie să se ducă.

— Sigur! Trebuie, dar spune: „N-am să mai pot dormi, dacă mă culc mai tîrziu ca de obicei". De concursul ăsta depinde soarta lui.

— Cred că poate cîștiga, spuse David.

— Ți-ai adus lecția acasă?

— M-am convins că n-are nici un sens.

— Cine te-a convins?

David rînji:

— Un Goliat.

— David l-a învins pe Goliat.

— Da, atunci, printr-un noroc.

— Cu căpățîna, spuse Paul.

— Căpățîna? Noi facem parte dintre proști, Paule. Ascultă, azi am auzit ceva: de-ar cădea bomba atomică, craterul ei ar atinge un diametru de zece kilometri... Aici, peste orașul nostru...

— Da, îl întrerupse Paul, noi ne numărăm, așadar, printre proști. Se gîndi puțin. Poate-om avea noroc...

— Și dacă nu?

— Să sperăm că totul se va termina repede.

— Cu siguranță că totul se va sfîrși foarte repede.

— Dar poate, totuși, om avea noroc.

— Sigur, știi doar că sînt un copil al norocului. M-am născut în ziua cea mai potrivită.

— De Crăciun, știu. Ai spus-o mereu. Dar poate că asta nu-i o făgăduială, ci o amenințare.

Se duseră amîndoi la un local, unde voiau să privească la televizor. David ar putea să mănînce acolo ceva, spusese Paul. Afară de asta, se dă un film polițist.

— Jack Pollard! zise Paul. E ceva clasa-ntîi. Trebuie să vezi și tu. Vine și Walter Kurz.

În salonul anexă al localului se aflau vreo douăzeci de persoane. Cei mai mulți erau băieți tineri, beau bere, fumau și așteptau să se lumineze micul ecran, încă întunecat. Studentul Walter Kurz era și el de față. David îl cunoștea mai de mult. Coleg de școală al lui Paul. Da, din cînd în cînd vine și el aici.

— Nu-mi pot îngădui prea multe... Studiul...

Dar trebuie s-o scoată la capăt. David îi privi figura schimbată. Se gîndea că figura aceasta fusese modelată de intelect. Se gîndea la asta cu niţică invidie.

— Cîţiva ani grei, zise el. Pe urmă ai să fii şi tu cineva, sau cel puţin ai să poţi deveni.

— Trebuie să te înhami la asta, spuse Walter Kurz. Temelia ştiinţei... Trebuie să cunoşti normele.

Vizionară filmul despre Jack Pollard. Jack Pollard era tînăr. Iubea o fată al cărei tată avea o fabrică. Fata îl iubea şi ea, fiindcă Jack Pollard era un tip bine. Dar Jack Pollard era un băiat de jos, n-avea bani. Tatăl fetei îi spuse: „Cînd eram de vîrsta dumitale, făcusem primul milion". Jack Pollard fusese în Coreea. N-avusese timp să facă un milion. Dar tatăl nu voia să ţină cont de asta. Fata trase consecinţele şi se mărită cu altul. Jack Pollard trase şi el consecinţele. Era sportiv, avea alură de sportiv. Îşi luă lumea-n cap. Dar Jack Pollard săvîrşi o greşeală: deveni tîlhar şi ucigaş. Nu de soiul celor bestiali care se duc cu intenţia de a ucide. Nu plănuise aşa ceva, totuşi ajunse tîlhar şi ucigaş. Aparatul poliţiei se puse în mişcare. Începu urmărirea lui Jack Pollard. Biroul federal de investigaţii era dibaci. Nici Jack Pollard nu era prostănac, dar nici atît de dibaci ca F.B.I.-ul. Se încurcă cu o femeie. Ea află de la Jack unele lucruri.

O voce din public:

— Asta i-a fost greşeala!

Şi de fapt asta a fost una dintre multele lui greşeli. Jack Pollard fu arestat, dar el zîmbea. Filmul se termină tare, totuşi sentimental. Jack Pollard, un hamal al vremii lui — cel care pierde în faţa forţei superioare organizate.

În încăpere se angajează discuţii. În timp ce beau bere şi fumează, îl comentează pe Jack Pollard. Nici unul nu vrea să fie un Jack Pollard, dar toţi îl simpatizează în taină. E acea afecţiune pentru un Robin Hood sau pentru un Schinderhannes [1].

David Kühn trage din ţigară. Nu spune nimic, dar ascultă. Cîteva minute. Apoi zice:

[1] Porecla lui Johannes Bückler (1777—1803), tîlhar din Germania, erou a numeroase povestiri.

— E ca la teatrul de marionete. Reprezentaţia s-a terminat, copiii vorbesc despre August Prostu.

— Şi împotriva cui a luptat August Prostu ? întrebă Walter Kurz. Mereu sînt aceeaşi adversari.

— Împotriva cui ? David îl privi întrebător.

— Împotriva lui Sarsailă, împotriva Talpei-iadului şi a unei bestii infernale.

— Ţie cum ţi s-a părut ? întrebă Paul.

— Ticluit cam simplist, replică David.

— Luat din viaţă ! obiectă Paul.

— Ceea ce mă miră e că are aici simpatii.

— De ce te miră ? întrebă Walter Kurz. Ascultă, azi există două atitudini principale faţă de crimele împotriva proprietăţii : teama celor bogaţi şi satisfacţia vindicativă a celor săraci. Vechile concepte „bun" şi „rău" par să nu mai aibă sens. În chestiile materiale aproape că nu mai există vreo autoritate morală. Marea contradicţie se naşte din setea de acaparare, în general sancţionată, care hotărăşte totul, şi pe care n-o poţi împopoţona pur şi simplu cu epitetul de morală.

David privea chipul însufleţit al studentului. „Ăsta ştie ceva", gîndea el şi-l invidie.

Da, continuă studentul, simpatia pentru acest clovn, pe care-l văzuseră pe micul ecran, e un simptom. Pornesc de jos şi ţintesc în sus — aplauzele tăinuite al celor obijduiţi. Protestul nerostit făţiş al marionetelor. Şi împotriva cui ? Împotriva politicienilor în care n-au încredere, împotriva partidelor pe care nu le mai iau în serios, împotriva păturilor conducătoare corupte, împotriva unui stat pe care-l dispreţuiesc... Iar aceşti politicieni şi magnaţi din lumea afacerilor şi alţi trăgători de sfori ai puterii şi ai banului încă n-au înţeles că nimeni nu-i mai crede, că nu se mai bucură de nici o fărîmă de credit. Lumea îi suportă cum suportă unii pietrele din vezicula biliară pe care le cară cu ei, în speranţa că boala nu se va înrăutăţi şi că vor scăpa de operaţie.

Aşa stau lucrurile, cei din care s-a stors untul îşi manifestă simpatia faţă de cel ce loveşte în privilegiaţi. Îl aclamă în ascuns ca pe unul care se ridică în apărarea lor.

— Fiindcă între timp pînă şi ultimul culi a înţeles că totul nu-i decît o murdărie, că totul se transformă în cele

din urmă într-un tîrg necinstit pentru acapararea puterii și pentru interese economice !

Acestei lumi îi aparțin și ei. Trag la jug cu toții. Și nici măcar nu mai există eroi, pe care i-ai putea îndrăgi, iar oamenii sînt gata să-și dea adeziunea la bine și la rău, fiindcă fiecare în parte e lipsit de îndrăzneală. Și iată-l apărînd pe el, făptașul, cu protestul lui curajos — o miniatură de răzvrătit. Însă e știut că și el se va prăbuși.

— Un August Prostu de un fel deosebit, zise David.

— Strașnic tip, Jack Pollard ăsta ! spuse Paul în drum spre casă. Dar a procedat greșit. Pentru unul care s-a hotărît la o treabă ca asta există lucruri mult mai simple. M-am și gîndit odată, cînd ne-am dus să ridicăm de la bancă banii pentru Biroul de salarii.

— Și cîți bani ridicați ? întrebă David.

— Un milion, în bancnote, răspunse Paul.

— Un milion... ?

David Kühn pășește gînditor spre casă alături de frate-său. Încearcă să facă bilanțul zilei. O zi plină de lucruri vrednice de reținut. A dracului mai e viața ! Și împotriva cui luptă August Prostu ? Împotriva lui Sarsailă, împotriva Talpei-iadului și a unei bestii infernale...

Fata era cu doi ani mai mare decît el și locuia pe aceeași stradă. Se gîndea adesea la ea. Cîntau amîndoi în corul de copii. Cînd l-au examinat pentru cor, David cîntase :

„Pana de la coif mi-o-nvie
Vînticelul ce adie.
Ni-s împunse, sfîrtecate
Scuturile noastre toate.
Da, așa se și cuvine,
Lovituri de la dușman
Și-un amor să duci cu tine,
Dacă ești un brav oștean."

După aceea, ea-i spuse : Te cunosc. Locuiești pe aceeași stradă cu mine. Adineauri ai cîntat foarte frumos.

O dată s-a dus cu ea în Parcul de Vest. Era primăvară. Au prins cărăbuși. Băiatul se gîndea să-i spună ceva foarte frumos. O întrebă cu sfială : — Cine-ți împletește atît de frumos codițele ? — Mama, răspunse ea și-și întoarse capul încoace și încolo, ca să-și fluture codițele.

Aha, zise el, gînditor și stingherit. Tata cînta la vioară. — De ce spui „cînta" ? Acum nu mai cîntă ? — Nu, nu mai cîntă. E soldat. De mult. De... Nu mai știu. Eram cu mama pe peronul gării. El sta la fereastra vagonului și cînd trenul a plecat ne-a făcut cu mîna.

Ea-l privi îndelung, cercetător şi-l întrebă mîndră : Ce vrei să te faci ? — Căpitan de submarin ! spuse el cu înfrigurare. — Nu, spuse ea, asta nu-mi place. — Atunci mă fac pilot de bombardier. De bombardier greu ! — Da, asta-i plăcea mai curînd. Îl privi cu mai multă bunăvoinţă. Băiatul fu foarte fericit.

Mai tîrziu, dădură din nou drumul cărăbuşilor să zboare. Ea le cîntă şi un cîntec :

„Zboară cărăbuş,
Tatăl ţi-e-n război acuş,
Maică-ta e-n Pomerland,
Satele acolo ard,
Zboară cărăbuş.“

CAPITOLUL XI

Alex vibra de încordare. Starea aceasta începuse cu o săptămînă înainte de concurs și de sărbătorirea zilei de naștere a Riei ; insomnia îi sfîrteca nopțile. Doctorul Sommer îl sfătuise să nu ia medicamente.

— Băi reci, masaje, plimbări, dar nici un fel de droguri. Nici un fel de tablete !

În timpul zilei, Alex era obosit, îndeplinea — cum spunea el — mereu aceeași muncă ridicolă : socoteli cu șoferi de cisterne, confirmări de expediții, viramente, înregistrări, corespondență. Trebuia să suporte o stenodactilografă somnoroasă și o pramatie de practicant în anul al treilea, pe care era nevoit să-l îmboldească zilnic și care din pricina asta îl ura. Alex era insuportabil pentru oamenii obligați să lucreze cu el.

Cînd practicantul îi spusese o dată, cu vocea tremurînd de furie :

— O să vedeți. N-o să cîștigați mereu !

Alex îi strigase :

— Acum îți ard vreo două după ceafă. Bagă de seamă, mormolocule !

Iar secretara :

— Vai, cum se poate așa ceva !

Și practicantul :

— Am să vă reclam că m-ați lovit.

Și secretara :

— Sînteți un tiran ! Un adevărat tiran !

Chinuit, Alex le strigase :

— O, terminați odată ! Terminați cu trăncăneala !

Într-una din zile vorbise cu Ria. Ieșiseră cu mașina din oraș, se plimbaseră apoi pe poteci liniștite de pădure. Pădurea îl calmase. Printre copaci, înconjurați de pacea lor statornică, crezuse că o va putea convinge pe Ria să amîne vizita lui la ei acasă.

— Petrecerea asta îmi cere eforturi. O povară foarte grea.

— Nu înțeleg.

— Totuși ! Tatăl tău n-o să-mi pregătească, firește, cine știe ce primire triumfală. După cît îl cunosc, o să vrea să-mi arate că depind de el. Asta-i dreptul lui, și-l va folosi. Tatăl tău e un om deștept. Va trebui să mă concentrez serios. Și asta nu-i bine, cu atît de puțin timp înainte de concurs.

— Alex, dacă l-ai cunoaște pe tata mai de-aproape... E o inimă de aur. Iar eu îl învîrtesc pe degetul cel mic.

— Nu-ți face iluzii, Ria. Eu știu ce-nseamnă să ajungi cineva, cum a ajuns tatăl tău. Ai să-l poți învîrti pe degete numai atîta timp cît o să vrea el.

— L-ai entuziasmat, atunci cînd l-ai învins pe Zamella !

— L-am entuziasmat ? întrebă Alex. Cu adevărat ?

Fata îl privi cu atenție, văzu că se simte măgulit, că era gata, în vanitatea lui, să creadă. Era una dintre acele clipe cînd, dincolo de tăria sportivului, îi surprindea nesiguranța. Zîmbi, se gîndi din nou cît de ușor îl va putea conduce după căsătorie.

— Da, da !

Îl mîngîie pe obraz și-i zîmbi, aproape lipită de el.

— Pentru mine e rău. Cehii pun în luptă doi alergători, dintre care aproape că nu-l pot învinge pe nici unul.

— Și asta înseamnă că nu vrei să vii ? De ziua mea de naștere ?

Așezîndu-se pe un ciot de copac, Alex își rezemase capul în palme și tăcea. Ria începuse să plîngă nițel și să vorbească despre lumea care va fi la ei. Îi vorbise mai ales despre un anumit doctor Knitts și despre intențiile acestuia, și între timp își tamponase o lacrimă din colțul genelor. Alex continuase să tacă. Atunci fata îi spusese :

— Alex, eu știu, ai să ieși totuși învingător !

— Știi tu... ?

— O simt !

Ajunseseră apoi la una dintre acele temute abateri de la programul pe care Alex îl impunea corpului său. În pă-

dure. pe mușchiul moale. El se gîndea la petrecerea de aniversare și la concurs. Ziua aceea, în care își cedase lui însuși și Rici, îi împovără greu conștiința.

Sîmbătă seara, după ce Alex își îmbrăcase smochingul, Paul intră în camera lui și chicoti :

— O, o, ce cavaler elegant ! David, strigă el, vino-ncoace și admiră-ți fratele în smoching ! Măi băiete, ce-o să gîndească iar lumea cînd te-o vedea plecînd de-acasă în smoching ?

— Tacă-ți fleanca și încetează cu melițatul ! Mă doare-n fund de ce spun oamenii.

David veni și cercetă costumul :

— Frumoasă haină, da...

— Trebuia să mă-mbrac așa ! spuse Alex cam necăjit. Doamnele vin în rochii de seară, iar domnii... La urma urmei, va fi cea mai aleasă societate !

Paul rîse :

— Vin și doamne, și, mă rog, ce au ele pe sub rochiile de seară ?

— Ține-ți botul ! Trăncănești numai porcării.

Paul tăcu și ieși din cameră. Rămase indispus și mai tîrziu, după ce Alex plecase ; sta privind îmbufnat în gol.

David îi spuse :

— Te lași prea ușor lovit. Te jignește cînd vrea.

— Ai să vezi, David, o să ne uite cu totul cînd s-o însura și o intra în societatea ăstora. Nici n-o să mai știe de noi !

— Stai, că încă n-a intrat.

— O, sînt convins, o să răzbată. O să răzbată !

— În ultima vreme mi se pare uneori că ar avea un tic. Fața parcă i se împietrește. Am văzut oameni care arătau așa înainte de atac. Motivul era frica.

— De ce-ar putea să-i fie frică ? întrebă Paul.

— Poate că îi e frică de concurs, de Olimpiadă, sau se teme că n-o să ajungă pînă acolo sus.

— Da de unde, Alex o să iasă biruitor din toate ! Va cîștiga și întrecerea de mîine. Apoi va fi selecționat pentru Olimpiadă, și totul o să-i meargă din plin !

Alex cumpărase trandafiri, trandafiri roșii. Îi purta cu grijă, ținîndu-i în față. Mergea pe stradă îmbrăcat în smoching și se simțea ca în travesti, aproape ca și cînd s-ar fi dus la un bal mascat. Afară de trandafiri, mai avea în mînă un pachețel învelit în hîrtie satinată : un flacon cu parfumul preferat al Riei. Darurile depășeau posibilitățile lui materiale. Dacă ar fi făcut socoteala, ar fi avut surpriza să constate că pentru banii cheltuiți trebuia să muncească cinci zile.

Ar fi fost de-ajuns trandafirii, fiindcă Ria avea pe măsuța ei de toaletă destule cosmetice, în tot felul de sticluțe, cutioare și cutiuțe. În timp ce Alex e pe drum, Ria se află în fața acestei măsuțe de toaletă. Are în clipa asta o singură grijă și o singură preocupare : să fie frumoasă ! Frumoasă vrea să fie mereu, dar azi dorește să se întreacă pe sine. Pentru ea, frumusețea ocupă locul cel mai înalt pe scara valorilor. Bogăția, sănătatea, succesul, astea sînt lucruri de la sine înțelese, dar frumusețea e ceva deosebit, o noblețe, mai presus de orice.

Strălucește, cînd Alex e introdus în hol. Între toate figurile ce se mișcă prin încăpere ea e o stea sclipitoare. Căci Alex a venit aici cu gîndul acesta : să-i considere pe toți ceilalți, ca la o partidă de șah, niște figuri puse în joc împotriva lui. Vrea să rămînă rece. Să fie prudent, să vorbească fără grabă, să gîndească... Să stea la pîndă.

E condus de ea la masa darurilor, desface din foiță trandafirii, îi oferă pachețelul.

— O, ce drăguț din partea ta, Alex !

Masa e încărcată cu flori și pachețele.

După aceea : o doamnă, un domn ; o doamnă, un domn. Să fie prudent...

— Te-am văzut la televizor... În curînd va avea loc Olimpiada, dragă tinere. Dumneata vei reprezenta culorile germane...

— Îmi voi da toată silința.

— Dumneata ești alergător sau cam așa ceva ?

— Da, sînt alergător și cam așa ceva.

— Hahaha ! Bună, foarte bună !

O doamnă, un domn și iarăși o doamnă. Plecăciuni. Se antrenase pentru plecăciuni în fața oglinzii, voia să fie în

formă și în privința asta. În hol sînt cam patruzeci de persoane. Bufet rece. O mică orchestră de cinci persoane. Multe discuții, zîmbete, rîsete, clinchet de pahare și apoi muzică, între acești pereți împodobiți, datorită unor ocazii avantajoase, cu obiecte din Africa, trofee ale unui mod de viață plin de primejdii.

Apoi apare el, Goliat, bărbatul cu obraji de șuncă : Gustav Jablonski. Străbate încăperea îndreptîndu-se spre Alex, se apropie ca un vapor cu prora înaltă.

— Aha ! aha ! Iată-l pe tînărul nostru cu capul tare ! Ne-am cunoscut pînă acum numai prin corespondență. Hahaha ! Răspunsul dumitale, tonul, puțin cam sfruntat, nu ?

— Cred totuși că în scrisoarea mea am fost cît se poate de politicos.

— Să nu mai vorbim despre asta, să nu mai vorbim.

Jablonski rîse din nou.

— Asta sper și eu, papi.

— Cum ? A, da, fii binevenit, domnule Kühn !

— Vă mulțumesc.

— Vino... Soția mea. Mathilde, acesta e tînărul...

— Mă bucur să-i cunosc pe părinții Riei...

— Am auzit multe despre dumneata.

— Nădăjduiesc, numai lucruri bune, stimată doamnă.

— Numai bune, numai bune. A fost cam aspru cu dumneata, nu-i așa ?

— Dar, Mathilde !

— Și eu aș fi aspru. Vreau să spun, dacă aș fi în locul soțului dumneavoastră și mi s-ar cere o astfel de fiică. Sper să vă conving însă.

— Alex, dar l-ai și convins pe papa. Trebuia să-l fi văzut cînd l-ai învins pe Zamella. Nu-i așa, papi ?

— Ei da, de alergat știi să alergi. Da, da. Spune-mi, nu-i puțin cam obositor ? Și așa, ani de-a rîndul... ?

— Pentru orice mare succes e nevoie de ani.

— Foarte adevărat, foarte adevărat !

— Da, cred că trebuie să te devotezi unui lucru, dacă vrei să obții un succes.

— Să te devotezi ! Foarte adevărat !

Ria voia să danseze. Și apoi voia să-i prezinte încă trei prietene.

— Da, dansați copii, spuse doamna Mathilde Jablonski.

Alex stă în fața ei, o privește și se simte încălzit de acest chip, de bunăvoință pe care o emană. Iar Jablonski, marele Jablonski îl bate pe umăr, spune cîte o mică glumă, rîde zgomotos și e plin de amabilitate.

Alex simte că e acceptat. A fost mai ușor decît își închipuise. Cîștigă teren. Și Jablonski ? Nu inteligența e ceea ce-l face periculos, ci forța personalității lui. Iar valul ăsta a trecut peste el și nu l-a doborît.

Dansează. Ria poartă o rochie foarte decoltată.

— Sînt frumoasă ?

— Ești frumoasă, ești tare frumoasă. Să treacă și Olimpiada și apoi va fi așa cum dorești.

După aceea, bufet rece : puțin homar, puțin din asta și puțin din ailaltă.

— Da, o cupă de șampanie. E a doua. Nu, nu cred să-mi strice. E aproape zece...

Apoi un alt musafir.

— Permiteți, doctor Knitts.

Fii prudent, vorbește fără grabă, stai la pîndă !

Ochelari cu lentile groase. Gura cu buze subțiri, ochi iscoditori. Nu forța personalității, ci inteligența lui e ceea ce-l face periculos...

— Sînteți un alergător celebru. Ria mi-a povestit despre dumneavoastră. Dar eu prefer automobilismul. Cu automobilul ajungi mai repede la țintă.

— Depinde de țintă. Sînt ținte pe care le atingi numai alergînd.

— Faceți o experiență cu dumneavoastră înșivă ? Una interesantă...

— Nu, nu fac nici o experiență. Adun certitudini.

— Și totalul ?

— Îmi convine.

— Există și posibilitatea de a greși socotelile...

— Chiar și atunci, totalul încă ar fi satisfăcător.

— Învingătorii se bucură de avantaje.

— Pentru asta trebuie să facă sacrificii.

— Și cei ce pierd fac sacrificii.

— Da, e adevărat. Alex rosti aceste cuvinte rar, se simți deodată ca un actor care a uitat un rînd din text. Da, spuse el, asta-i adevărat.

— Vă urez noroc.

— Mulţumesc.

— Drăguţă mai eşti, Ria. Mai mult decît drăguţă... Doctorul Knitts zîmbi. Ne vedem mai tîrziu.

Mai tîrziu, doctorul Knitts dansă cu Ria. Alex invită pe una dintre prietenele ei. Nu era de loc drăguţă. Alex găsea că are o mutră de învăţătoare ambiţioasă, care se lăfăie puţin la soarele bogăţiei în care se scaldă prietena sa.

— Se vorbeşte despre dumneata. O, nu ştiai ? Sigur, sînt pălăvrăgeli. Pălăvrăgeala e una dintre ocupaţiile principale ale cucoanelor de-aici. Rîse. Ria mi-a istorisit despre unele greutăţi. Am fost colegă cu Ria la internat.

— Se pălăvrăgeşte... ?

— Nu ţi se acordă nici o şansă. Doctorul Knitts este şi el sportiv, e adevărat, în alte ramuri. Dar eu ştiu anumite lucruri. Dumneata ai să cîştigi. Ţi-o spun, ca să-ţi dau curaj.

— Bănuieşti cumva c-aş fi lipsit de curaj ?

— Nu, dar ai nevoie de-un sprijin.

Şi iată-l din nou pe Jablonski. Îi spusese soţiei :

— Acum vreau să văd ce e de capul lui.

— Dar Gustav...

— Da, da, da ! Pe tine te-a şi cucerit. Ştiu. Dar vreau să-l pun puţin pe jeratic.

Se apropie cu ţigara în mînă.

— Ia, vino. Să ne turnăm un păhărel. Ei, cum ? Ei, cum ? Bine, atunci numai un pahar de şampanie. Noroc, în sănătatea dumitale ! Nici măcar un coniac mic ?... Sacrifici multe lucruri pentru sport, după cum mi se pare. O trăsătură de caracter foarte simpatică. Dar campion olimpic, ascultă-mă, asta n-ai să ajungi ! Aşa, sînt în Europa alergători mai buni decît dumneata ? Şi-atunci cum vrei să cîştigi ? Aha ! Să te autodepăşeşti ! Frumos, frumos. Şi eu m-am autodepăşit. Şi nu în zadar, după cum vezi. Hahaha ! Atunci să sperăm că ai să cîştigi ! Medalia de aur, asta contează, înţelegi, medalia de aur. Dacă ai s-o obţii, atunci vom avea de discutat serios.

Să rămîi rece, să primeşti totul cu sînge rece. Primeşte acest prim afront. Era de aşteptat. A făcut începutul unei

afaceri. Alex văzu acum pe acest chip, dincolo de masca jovială, viclenia vulpii. Jabonski nu s-a prefăcut. Un om iscusit, care își poate permite, cînd atacă, să-și arate adevărata față.

— Poftim, poftim. Dumnealor și cu mine eram tocmai angajați într-o discuție interesantă.

E un grup de opt sau zece domni, cu țigări de foi înfipte în mutrele bine hrănite. Și Jablonski îl împinge în acest cerc și-l privește înveselit cum șade tăcut, în timp ce toți ceilalți vorbesc tare, în limbajul lor, pe care Alex nu-l poate înțelege. N-are încă viclenia vulpii, dar e hotărît să și-o însușească.

Ceilalți intră în jocul propus de Jablonski : vor să înjunghie mielușelul, dar mai întîi au de gînd să-l bage în sperieți...

— Domnii mei, în Franța exportul de automobile a scăzut simțitor, după cum știți. Dar pentru francezi pierderile au fost suportabile. Investițiile lor nu erau prea mari. Noi însă am investit...

Clătinări încete din cap, domnii chibzuiau.

— Totuși, am ieșit destul de bine din strîmtoare !

— Piața pare să fie saturată !

— Și totuși, nu există decît această alternativă : Să se producă ! Să se facă investiții ! Să se producă ! Să se exporte !

— Reclama noastră e încă puerilă ! „General Motors“ a cheltuit anul trecut mai bine de o sută de milioane de dolari pentru reclamă.

— Dumneavoastră știți că mă pricep în chestii de reclamă ! Și reclama noastră... Vă spun eu, dacă am vrea, i-am putea convinge pe clienți să-și amputeze picioarele, ca să poarte protezele pe care le oferim ! Hahaha !

— Automobilul trebuie să devină mai mult decît pînă acum un bun de consum !

Și la astea toate se adăuga mult fum de țigări, puțină muzică, și perechile care dansau. Dar el trebuie să dea aici un examen. E copleșit de acești bărbați ; speră ca într-o bună zi să facă parte dintre ei ; gîndește că tocmai într-un astfel de cerc s-ar simți la largul lui. Abia atunci va începe adevărata viață.

– Acum să auzim şi părerea acestui tînăr de ispravă !
Jablonski rînji cu toată gura.

— Mda... Că sîntem în fața unei crize de supraproducție, e adevărat. Dar poate că există o soluție. Mă gîndesc la sistemul de credite în comerțul de automobile. Unele uşurări în modul de acordare a creditelor. Muncitorul ar putea ajunge pînă acolo, încît, alături de celelalte cheltuieli, să considere rata lunară pentru automobil drept ceva de la sine înțeles. Va plăti cinci ani. În al şaselea an îşi va cumpăra o maşină nouă. O altă soluție mi se pare a fi exportul maşinilor uzate în țările slab dezvoltate. Sau, ce părere aveți, de exemplu, despre stabilitatea prețurilor la carburanți ? Cu siguranță că în anii următori oferta va creşte. Să presupunem că prețurile la carburanți ar scădea. Cheltuielile de întreținere ar deveni atunci suportabile pentru muncitori. Şi este...

Făcuse un viraj abil. Vorbeşte despre benzină şi despre prețurile carburanților, despre țări care exportă carburanți. Despre toate acestea ştie cîte ceva. Se lansează într-o expunere. Domnii îl ascultă. Lui i se pare că e un om căruia i se-ngăduie pentru prima dată în viață să țină o cuvîntare. Şi în timp ce vorbeşte, se gîndeşte că va ajunge să aibă şi el viclenia vulpii.

Apoi se uită deodată la ceas şi spune :

— Vă rog să mă scuzați.

Arată cît se poate de sigur pe el, îi zîmbeşte în față lui Jablonski, care-l priveşte cu o cută gînditoare pe frunte.

— Mîine am o zi grea.

N-au înjunghiat mieluşelul. În timp ce străbate încăperea, Jablonski se uită după el şi trage uşor din țigară. „Kühn, gîndeşte el, numele lui e Kühn..."

Mai dansează o dată cu Ria. Are acum avîntul învingătorului. Premiul lui e ea.

Ria insistă să-l ducă acasă cu maşina. Mai nutreşte o mică speranță, cu toate că ştie cît de mult i-ar dăuna lui Alex. Dar speranța se spulberă. Alex se împotriveşte şi ea se supune.

— Îți place la noi ?

— Da, desigur.

— Ziua mea de naştere, spune ea. De nouă luni sîntem împreună şi, în sfîrşit, am putut-o face şi pe asta! De acum înainte ai să vii şi ai să pleci din casa noastră, cum o să vrem noi.

— Da, cred că azi am cîştigat. Tatăl tău — oare l-am convins ?

— L-ai convins ! Ai fost grozav, Alex !

Iarna, Peter Lustig întîlni la Cernopol un convoi de copii pribegi. Era de gardă. Şoseaua cobora în faţa lui şi i-a putut vedea cum urcau încet panta. Erau în zdrenţe. Şi din aceste zdrenţe priveau chipuri albe, nespus de bătrîneşti, cu ochii măriţi de foame. Au trecut furişîndu-se pe lîngă el, l-au privit fără teamă, fără reproş, au privit prin el, cu totul preocupaţi de ei înşişi. Şi cum se duceau, păreau un convoi de pitici : o nouă rasă a mizeriei. Arătau ca şi cum s-ar fi aflat pe drum de ani de zile şi nu vor ajunge niciodată undeva. Mizeria lor părea atît de deplină, încît lui Peter Lustig începu să-i fie ruşine. Căută prin buzunare, să găsească ceva ce le-ar fi putut da. Dar buzunarele lui erau goale.

După ce-l schimbară din post, scrise în carnetul său de însemnări : Chipurile copiilor trebuie să îmbătrînească. *Şezu aşa o oră. Apoi adăugă :* În acest oraş şi în toate oraşele lumii. *Era începutul a ceva, în versuri... nu o poezie.*

La începutul după-amiezii acelei zile Peter Lustig muri. N-a auzit cum venea obuzul. A văzut numai fulgerul, s-a simţit ca prins între nişte fălci ce-l înhaţă, îl sfîrtecă, a recunoscut muşcătura morţii...

N-a mai rostit cuvîntul părerii de rău. A fost numai un ultim gînd : Ah !

L-au îngropat la Cernopol.

CAPITOLUL XII

Alex dormi în dimineaţa aceea pînă tîrziu. Apoi, cu Paul, David şi tatăl lor îşi luă în bucătărie gustarea. Erau cu toţii prudenţi, nu vorbeau prea mult, se gîndeau la concurs. Dar, spre surprinderea lor, Alex însuşi începu o discuţie. Cum şedea aşa şi-şi ungea miere pe pîine, spuse zîmbind :

— Paule, arăţi de parcă încă nu te-ai fi spălat.

Paul tresări jignit.

— Şi ce vrei ? Aşa arăt eu în fiecare dimineaţă ! Dimineaţa mă simt întotdeauna obosit...

Îl întrebară apoi cum a fost seara trecută. Cine mai era ...?

— Excelent ! răspunse Alex. Excelent ! Iar eu am scos-o la capăt straşnic.

— Cum arătau ăia, bogătaşii ? întrebă Paul.

— O, oamenii ăştia ştiu precis cine sînt şi că au dat lovitura în viaţă.

Aşa... făcu Heinrich Kühn. Şi acum ai s-o aduci aici ?

— Pe Ria ? Nu ! replică Alex. Prea e strîmt la noi.

— Pe Elfie ai adus-o, atunci nu era prea strîmt aici. Ei, da. Azi mă duc la grădină.

— Ascultă, zise Alex întorcîndu-se spre David, acum ai un post bun de şofer. Cred că ai să-ţi cauţi o locuinţă... Vreau să spun...

— Ştiu ce vrei să spui, răspunse David. Dar pînă una alta nu locuiesc la tine, ci la Paul !

De aici încolo în bucătărie se înstăpîni o atmosferă de proastă dispoziţie.

— Nu trebuie să fie azi sau mîine, zise Kühn.

Iar Paul interveni :

— Mai am şi eu cuvînt aici. Ce-aţi spus e o porcărie.

— Odată şi-odată tot trebuia amintit că am considerat şederea lui aici ca ceva provizoriu, zise Alex. Apoi încercă

să schimbe vorba. De altfel azi sînt într-o dispoziție excelentă. Am dormit minunat.

— De ce ? întrebă Kühn, de ce-i o porcărie ? Discutăm și noi, așa ! Se ridică. Mă duc la grădină.

Pînă la amiază, Alex și uitase discuția. Neînțelegerea nu mai avu nici o urmare. Aștepta încordat ca un arc, din care țîșnesc gînduri pline de bucurie. „O duminică însorită. Un automobil sport alb. Ria și succesul din seara precedentă. Niciodată n-am luat startul într-o mai bună dispoziție..."

Alex sosi la stadion devreme. Era încă liniște, cînd ieși o dată prin culoarul dinspre cabine în ovalul ce se deschidea în fața lui — o imensă arenă goală. Se uită spre tribune. Nimeni. Simți liniștea în care parcă se topea, vidul ce părea că-l absoarbe. Cunoștea bine acest teren, aici repurtase primele victorii, ar trebui să aibă încredere în teren. Dar, cum sta acum acolo jos cu privirea ridicată, se simți neliniștit ca un împricinat citat în fața unui tribunal neînduplecat. Totul dură doar o clipă, însă fu ca o primă umbră peste această duminică.

Mai apoi se așeză în restaurantul de sub tribună și așteptă. După o jumătate de oră veniră și ceilalți : doctorul Sommer, antrenorul, diferiți atleți și managerii lor. Alex strînse mîini, salută oficiali, se lăsă bătut pe umeri de cei care se simțeau mîndri că-l pot bate pe umăr.

— Hai ! spuse doctorul Sommer. Să ieșim, să scăpăm de trăncăneala asta.

În fața cabinelor îi văzu pe cei doi cehi renumiți. Putu să observe că însoțitorul lor le atrăsese atenția asupra lui. Amîndoi își întoarseră privirile spre el. Le dădu mîna. Cehii îi adresară cîteva cuvinte amabile, dar într-o atitudine rezervată, aproape rigidă. Ca înaintea fiecărei alergări, Alex trăia presentimentul efortului pe care avea să-l facă. Figurile celor doi atleți îl impresionară. Erau parcă cioplite în lemn, sau poate într-un material încă și mai tare — chipuri ca de piatră.

— Arată ca și cum mai bine ar crăpa, decît să se lase învinși.

Alex rosti constatarea încet, ca pentru sine.

— Da, sînt dîrji, spuse antrenorul. Mă duc să-l aduc pe Zamella. Avem și noi planul nostru. Știi doar...

— Mai bine crapă decît să se lase învinși.

— Tu îi poți învinge, Alex. Nimeni altul, în afară de tine !

— Credeți cu adevărat că-i pot întrece ?

— Da ! Există fără îndoială alergători care pot realiza un timp mai bun decît tine, dar nu cunosc nici unul care, după nouă mii de metri, să mai poată avea atîta elan cum ai tu. Nu te vor putea depăși pe parcurs. Afară de asta, Zamella aleargă de astă dată pentru tine. Ia aminte : dacă după nouă mii de metri te ții în apropierea lor, ai cîștigat !

Antrenorul îl aduse în cabină pe Zamella. Micul alergător se întinse pe priciul alăturat.

— Eu am să dau ritmul, spuse el. Tu faci sprintul final ; e clar ?

— Da.

— Am să pornesc de la început într-un tempo infernal, ca să le tai răsuflarea.

— Da.

Doctorul Sommer și antrenorul ședeau de vorbă. Totul se petrecea ca înaintea oricărei întreceri — îmbărbătarea unui om aflat în pragul unui examen greu.

Apoi se aliniară sus, în oval, în fața a treizeci de mii de spectatori. Fanioanele fluturau. O scurtă cuvîntare — fraze despre sport. Și în timp ce Alex părăsea din nou terenul alături de Zamella și amîndoi dispăreau în această deschizătură neagră ca o gură de iad, începeau primele pregătiri pentru concurs. Se aflau în tunelul ce ducea către cabine, cînd auziră slab primul foc de pistol pentru start și zgomotul care începea să fiarbă în imensa arenă, ca într-un ceaun cu terci pus de-a dreptul deasupra flăcării.

Ria apăru pe neașteptate. Pînă atunci nu mai pătrunsese niciodată în acest labirint de coridoare. Antrenorul încreți fruntea. Doctorul Sommer nu spuse nimic.

— Numai o clipă, vă rog, se scuză ea. Am vrut să te mai văd nițel, Alex.

Era intimidată. Obținuse cu greu permisiunea de a intra în aceste încăperi sobre, bărbătești și, ajunsă aici, era conștientă de îndrăzneala ei.

Alex ieși din cabină. Stau acum în coridorul slab luminat.

— Am vrut... am vrut să te văd numai o clipă ! Își dă seama că femeile n-au ce căuta în aceste locuri, simte interdicția care-i ațîță ambiția. Vrea ca numai pentru o clipă Alex s-o treacă dincoace, în lumea lui. Sărută-mă, Alex.

— Aici... ?

— Da, aici !

După ce-și descolăcește brațele din jurul gîtului lui, îi spune în fugă cîteva cuvinte despre seara trecută.

— A fost frumos, dragul meu. Și va fi frumos...

Alex stă în fața ei și clatină din cap. Aproape că n-a rostit nici un cuvînt. I-a acordat acest moment și așteaptă s-o vadă plecînd.

— Îți doresc mult noroc. Mașina mea se află în fața intrării la tribune, imediat la dreapta, ca de obicei. Te aștept.

Cînd se reîntoarse în cabină, Zamella zîmbi :

— Miroși a parfum.

— Ieri și-a serbat ziua de naștere, spuse Alex ca o scuză. Am plecat devreme. La cîte nu renunță...

— Dacă reziști la renunțări, ai să devii un foarte mare alergător.

— Rezist de cîțiva ani.

— Eu de mulți ani.

— N-a fost degeaba. Ai devenit un mare alergător, spuse antrenorul.

— Nu, ca să fiu un mare alergător îmi lipsește ceea ce are el : capacitatea de a-mi face forța să explodeze. Sprintul a fost întotdeauna partea mea slabă. Nu sînt născut să fiu învingător. Da, da, trebuie să fii născut pentru așa ceva ! Ei, acum fii atent... Eu am să imprim ritmul alergării, ție îți rămîne sprintul final.

— De prima clasă sînt numai cei doi cehi, pe care i-ai văzut. Ceilalți nu sînt periculoși. Sînteți patru germani contra patru cehi spuse antrenorul.

— Cum au decurs alergările pe distanțe scurte ? întrebă Zamella.

— Bine, răspunse doctorul Sommer. Am cîștigat.

Trec prin coridorul subteran, învăluit în semiobscuritate. Alex aude hîrșiitul produs de cuiele ghetelor sale de alergări care zgîrie pardoseala de beton ; vede lumina de la capătul tunelului, vede ieșirea ce se deschide spre capătul stadionului și prin care ajungi pe pistă. Pășește afară, în lumină. Strălucitoarea după-amiază parcă și-a revărsat toată dogoarea în acest cerc de beton. Arșița fierbe ca într-un castron, împodobit cu treizeci de mii de chipuri omenești.

Izbucnesc primele aplauze. Un avans acordat numelui lui.

Kühn ! Kühn !

Strigătele îi biciuie mîndria.

Iau startul ; opt bărbați : patru germani, patru cehi. Zamella își asigură imediat primul loc pe culoarul central. Alex aleargă imediat în spatele lui. Vin apoi cei doi cehi ; în urmă, ceilalți alergători, care n-au nici o șansă.

Cei opt alergători ocolesc ovalul. Aleargă în șir, însoțiți de șaizeci de mii de ochi. După cinci tururi, s-au format două grupe — cei puternici, în față, cei slabi, în urmă. Unul a rămas de mult înapoi. Numele mari cu care concurează, dogoarea și ritmul inițial neobișnuit pentru distanțele lungi l-au făcut praf. S-a antrenat pentru această luptă ; e și el unul din cei care au acceptat de bunăvoie renunțările, dar se descompune sub privirile spectatorilor, e îngenuncheat de slăbiciune. E ca o mașină care se blochează în mers, se simte copleșit de această pană provocată de neputință.

În tribune lumea rîde de el. Învinsul, care tot se mai înverșunează, stîrnește veselie. Se mai *chinuie* încă două tururi în urma celorlalți ; cînd își dă seama că stîrnește hazul, încetinește fuga. Îi e rușine ; vede intrarea spre cabine, această gaură în peretele de chipuri. Face o întoarcere bruscă, se năpustește înăuntru. A fost cu totul pe neașteptate. Dispare prin deschizătură ca un șoarece într-o gaură imensă.

— Kühn ! strigă privitorii. Kühn !

Corul de glasuri îi dă tărie. Ştie că e simpatizat. Şi această simpatie se roteşte împreună cu el pe pistă, îl însoţeşte ca un val ce aleargă spre maluri şi de-acolo îşi răsfrînge ecoul asupra lui.

În piept, inima îi e uriaşă ; are senzaţia că îi umple toată cavitatea dintre regiunea inghinală şi pînă sus, în dreptul claviculei. O fiinţă care se străduie acolo pentru el, care-şi face datoria cu o neabătută bunăvoinţă ; aude, simte fiecare bătaie, ca ritmul unui motor care merge în plin. E în el un fel de vuiet — inima lui care-l slujeşte, controlată, reglată de voinţa de a învinge.

Priveşte ţintă în jos, spre ceafa lui Zamella. Vede sudoarea curgînd şiroaie pe această ceafă. Simte arşiţa, propria-i sudoare, care-i arde ochii. Picioarele se ţin încă bine, sînt uşoare ; atacă spaţiul cu uşurinţă. Braţele îndoite se balansează în ritmul alergării. Plămînii stau mai prost. Nu absorb destul aer. Parcă deschizătura gurii ar fi prea mică, parcă plămînii i-ar sta în gîtlej, sus de tot, şi ar fi prea mici.

După cinci mii de metri, cunoaşte ceafa lui Zamella ca pe un peisaj pe care l-a văzut ani în şir. Din megafon bubuie spre el cuvinte ce par rostite de vocea unui uriaş, amplificarea a sute de voci. Aude ceva despre un record pe care l-a doborît la cinci mii de metri, nu-l impresionează, nu triumfă. Răsună aplauze, ropotul miilor de palme. Şi apoi numele lui : „Kühn ! Kühn !" — nume care aleargă alături de el.

După şase mii de metri începe să-l cuprindă ura împotriva cefii lui Zamella. În faţa ochilor îi rotesc scîntei. Acum stă prost cu picioarele. Pista e ca o mlaştină în care picioarele i se afundă, iar el, încărcat cu poveri de sute de kilograme, trebuie să le tragă afară. Începe să vadă fantasme născute din ură, iar vinovată e ceafa lui Zamella.

După opt mii de metri ura lui devine o mare de flăcări, în care se scufundă. Se scufundă ! Se duce la fund ! Îl cuprinde deznădejdea ! În culmea disperării gîndeşte ; sînt autoacuzări, sentinţe, execuţii, sinucidere ! Se scutură de aceste halucinaţii, fără zgomot; chinuit de epuizare. Sînt fantomele trezite de febra extenuării, semnalele roşii de alarmă ale corpului.

Asemenea minute a mai trăit și altă dată, dar s-a smuls din ele și s-a trezit la noi speranțe. Trebuie să le îndure în timpul fiecărei alergări. Nimeni nu-și dă seama de proporțiile slăbiciunii lui. Ei vorbesc despre un punct mort și spun : Acum l-a depășit ! Dar nimeni nu știe ce-a depășit el !

— Kühn ! strigă spectatorii. Kühn !

Acum aleargă strîns unul după altul, sînt tot patru. Ceilalți au rămas mult în urmă, i-au depășit aproape cu o tură și va urma și a doua. Cele opt picioare fac pași mari, brațele se mișcă degajat în fața pieptului. Cei patru bărbați au realizat un record. Fiecare dintre ei și-a doborît vechiul record.

— Kühn ! strigă spectatorii. Kühn !

La nouă mii de metri începe să gîndească. E ca și cum cețurile roșii i s-ar fi destrămat brusc din fața ochilor, deschizîndu-i o nouă perspectivă. Aleargă acum fără nici o ură împotriva lui și împotriva bărbatului care dictează ritmul alergării. A învins clipa cea grea. Dar are senzația că s-ar fi îndepărtat de propriul său corp, care aleargă mai departe, fără simțire, ca o mașină ale cărei manete sînt reglate pentru victorie.

Nouă mii de metri — acesta e reperul pe care și-l fixase. Cehul Slawek încă n-a ajuns aici. Zamella eliberează pista. Se dă puțin în lături, se plasează în urma lui Kühn, care preia acum conducerea. Apoi Zamella micșorează, aproape de neobservat, viteza. Îi oferă lui Kühn un avans de trei metri.

Cei de sus, din cercul de beton au înțeles. Valul aplauzelor se umflă. Cazanul clocotește deasupra flăcării entuziasmului. Și flacăra e alimentată de sentimente naționale, de admirația pentru eroi, de beția colectivă, de antrenul general, de setea de aventură, de tot felul de impulsuri necontrolabile și nu în cele din urmă de pornirea tainică a fiecăruia de a se pune el însuși în situația învingătorului. Ei sînt cei ce înving și urlă acum în întîmpinarea victoriei lor. Iar bărbatul de pe pistă este îmboldit de aceste strigăte ca de un avînt ce-l împinge din spate. Atacă ultima parte a distanței într-o epuizare totală. Este momentul alergării despre care doctorul Sommer spunea că declanșează în Alex acel soi rar de energie capabilă, în

clipa deplinei istoviri, să mai explodeze încă o dată pentru o realizare supremă. Este acel ceva cu care-i uluiește pe cei treizeci de mii de oameni de pe stadion.

Aleargă, e încă singur. Deodată apare lîngă el Slawek. Zamella și al doilea ceh au rămas cu mai bine de douăzeci de metri în urmă. Kühn și Slawek, cehul aproape uscat — această figură de piatră, care nu cedează. Mai au de alergat șapte sute de metri. Luptă alături, piept la piept. Fețele lor sînt desfigurate, schimonosite. Ovalul urlă din treizeci de mii de guri. La turnantă, cei doi parcă s-ar fi stînjenit reciproc.

Apoi, pentru o secundă, se face deodată liniște. Cehul își duce brusc mîna stîngă la coșul pieptului, sub inimă. Aleargă mai încet, tot mai încet, ridică mîna dreaptă în semn de protest.

Spectatorilor le e necesară doar această singură secundă pentru a se elibera din derută, din nesiguranță, o secundă ca să urle sentința definitivă : „Huo ! Huo !" Da, acum știu exact ce-au văzut ! Slawek a vrut să-l depășească pe Kühn, iar acesta i-a înfipt cotul în coaste ! Abia de s-a putut observa, brațul drept îndoit, oscilînd în fugă pe lîngă corp, lovind în afară, în coaste — sigur ! Un fault grosolan !

Cehul nu mai aleargă. Trece de-a dreptul peste gazon spre țintă. Ridică mîinile în sus, respiră greu, acuză dureri. Tot ce face inspiră încredere, ca jurămîntul unui martor al acuzării.

Kühn aleargă tot mai iute, are un avans de patruzeci de metri față de Zamella și de cel de-al doilea ceh, dar pentru o clipă și-a pierdut simpatia suporterilor. I-a dezamăgit. Nu s-a purtat ca un erou, ca un idol. Afară de asta, spectatorii sînt siguri că n-ar fi avut nevoie de acest fault. Și nu i-o pot ierta numaidecît. Răsună un val de huiduieli, care scade, pare că se potolește din nou. Omul de pe pistă nu înțelege, nu cedează. Știe că brațul lui l-a atins pe ceh. A simțit rezistența, nu-și dă seama dacă l-a împins, sau cît de tare l-a atins. Se apără, își ia avînt pentru ultima încordare.

În apropierea porțiunii drepte înaintea liniei de sosire se produce oarecare agitație ; oficialii vociferează de-a

valma ca un cîrd de gîşte speriate. Cronometrele încă mai funcţionează.

Vor să-l scoată din cursă. Îi vede făcîndu-i semne, în clipa cînd ţîşneşte spre linia de sosire. Şi acolo, în faţă de tot, unul dintre ei i se pune în drum. Kühn încetineşte, e descumpănit, furios, gata să plîngă. Oficialul enervat dă să-l apuce, e prea zelos, vrea să-l oprească, să-l prindă de braţ. Sînt tocmai în dreptul marcajului. Încă patru sute de metri pînă la victorie. Oficialul îl apucă de braţ — fără să fi primit această însărcinare. Alex se smulge, îşi ia avînt şi-i aplică o lovitură drept în faţă. Oficialul se rostogoleşte pe pistă, rămîne întins la pămînt.

Căderea lui dezlănţuie un singur strigăt de indignare, care se revarsă din tribune ca dintr-un bot uriaş. Miile de spectatori îşi urlă dezaprobarea. Şi acest strigăt îl biciuieşte pe alergătorul care se apărase de executorul unei sentinţe încă nerostite. Se mai înverşunează încă, se opreşte o secundă, priveşte mutra schimonosită a publicului. Mic de tot stă acolo jos, el, descalificatul, în faţa acestui zid de chipuri, care se ridică sus, deasupra lui, şi-l înconjoară. Şi Alex Kühn îşi strînge pumnul, îi ameninţă, zguduit de o ură violentă.

Vreme de două secunde i-a provocat pe cei trezeci de mii. Şi ei îi răspund, fiecare dintre cei mulţi, la adăpostul marelui anonimat. Strigă, îşi scuipă cuvintele injurioase, în timp ce el începe să alerge din nou, vrea să ducă pînă la capăt această cursă, în care mai deţine încă un avans de douăzeci de metri faţă de Zamella şi de ceh. Revolta îl îmboldeşte încă o dată la drum, prin nesfîrşitele urlete de dezaprobare, cascadele de huiduieli, prin această furtună de ură, care-şi varsă grindina asupra lui. Aleargă, se sileşte să realizeze o ultimă performanţă în faţa celor treizeci de mii : Uite-i colo pe înghiţitorii de pastile mentolate, rozătorii de cornuri cu chimen, ronţăitorii de covrigi cu sare, şezînd sau ridicaţi în picioare, cu burţile lor căzute şi cracii strîmbi, ăştia nu sînt asceţi, nu şi-au impus de bunăvoie renunţări... Îşi cumpără victoria o dată cu biletul de intrare şi vor ca, trăind o emoţie plăcută, să-şi toarne comod pe gîtlej bere sau Coca-Cola şi să sărbătorească astfel victoria pe care trebuie s-o cucerească el...

Se silește să realizeze o performanță ce-i depășește forța fizică. Cei din tribună țipă, urlă, îi refuză performanța. Alex aleargă încă, în ciuda înfrîngerii suferite și asupra căreia nu se mai poate reveni. Aleargă, i se întunecă înaintea ochilor, și în acest întuneric se rotesc scîntei minuscule, accelerează ritmul, mărește din nou avansul față de Zamella și ceh. Efortul îi schimonosește chipul. Nu mai poate schimba nimic din această prăbușire, dar vrea cel puțin să-i facă de rîs ; luptă împotriva realității copleșitoare.

Iar apoi pe stadion se așterne liniștea. Clocotul larmei încremenește, se mai ridică numai cîteva bășici. Cînd parcurge ultima sută de metri domnește o tăcere deplină. Privesc cu toții, mișcați de ceea ce văd, ca și cum un mort ar fi arătat deodată că încă mai e în viață.

Arătătoarele cronometrului continuă să se rotească, înregistrează precis și nepărtinitor un timp aproape de necrezut pentru acești patru sute de metri, ca și pentru întreaga cursă. Se opresc cînd Alex Kühn calcă linia de sosire, mai aleargă cîțiva pași și începe imediat să plîngă, ca și cum plînsul acesta s-ar fi adunat în sufletul lui, iar el îl amînase în timpul ultimului tur, la care se condamnase singur. Îi fac loc, se dau intimidați la o parte, nu găsesc să-i spună un cuvînt, nici oficialii, nici ceilalți, paraziții performanțelor, în timp ce el, pe picioarele-i gata să se frîngă, părăsește, împleticindu-se, stadionul și e înghițit de întunericul ieșirii.

CARTEA A DOUA

Funcționarul comercial Heinrich Kühn s-a însurat tîrziu, fiindcă timpurile erau grele, iar el, cum spunea, voia să-și întemeieze căminul pe o bază sigură. Socoti că a ajuns la stabilitatea necesară cînd deveni prim contabil la firma unde lucra.

Nunta a fost o mică sărbătoare. Se instală cu nevasta într-un apartament de trei camere. Doreau un băiat. Unul vor putea crește, spusese Heinrich Kühn. Ar însemna o jumătate de copil de persoană .

Cînd s-a născut copilul, n-au fost prea surprinși că era chiar băiat, cum își doriseră. Erau convinși că planul după care hotărîseră să-și croiască viața fusese binecuvîntat. Îndată după nașterea fiului său, Heinrich Kühn încheie o asigurare. Pe băiat l-au botezat Alexander.

De politică nu le păsa. Cînd aveau loc agitații pe străzi, se fereau și făceau un ocol. Kühn spunea : Ăștia ar trebui să se ducă la muncă. Atunci s-ar aranja toate de la sine... Și-au scos și un carnet de economii, pe care depuneau o sumă modestă. Pentru bătrînețe, ziceau ei, și calculau cît ar urma să economisească în douăzeci de ani.

Cînd băiatul împlini un an, se duseră la un fotograf și se fotografiară. Făcură același lucru cînd copilul începu să meargă la școală. Două fotografii ale fericirii : mama la dreapta, tata la stînga, între ei băiatul. Erau mîndri de copilul lor. Chipurile iradiau mulțumire.

Apoi veni războiul.

CAPITOLUL I

Intră în local şi-şi aminti numaidecît. Îşi spuse : „Aici se organizase atunci o tombolă. Cred că era de revelion. Venisem cu ea. Pe vremea aceea eram tînăr, şi am cîştigat un premiu de consolare“.

Recunoscu masa la care stătuseră. De la bar, îşi aţinti cîteva clipe ochii într-acolo. Era ca şi cum, în acest loc al amintirilor, ar fi aşteptat din nou un premiu de consolare.

Şi-apoi îi văzu chipul. Sta în spatele barului, se mişca alene, servea cu un fel de dispreţ plin de indiferenţă, privea pe deasupra clienţilor, ca şi cum s-ar fi gîndit la ceva aflat undeva, departe, în urmă şi despre care nimeni din încăperea asta nu ştia nimic.

Avusese atunci bani în buzunar şi-i cheltuise cu fata asta. După ce băuseră împreună al treilea pahar, o întrebase :

— Cum te cheamă ?

— Martha ! Ultima silabă a cuvîntului îl făcuse să tresară. fiindcă îi amintea de Hertha. Zile în şir avea să se gîndească apoi la acea noapte de duminică. Rămăsese pînă dimineaţa. Fata îl luase cu ea. Urcaseră împreună treptele unei case străine, intrase într-o cameră străină, se culcase cu ea într-un pat străin.

Îl atrăsese faţa ei. Nu era încă alterată din cauza acelei nopţi şi a multor altor nopţi, şi era de-o fermitate care-l pusese pe gînduri. Se putea citi pe ea tăria unei hotărîri. După cîteva ore gîndise : „E chipul unui om singur“. Găsise deodată o explicaţie : îşi aparţine numai sie însăşi ! Din clipa aceea îşi imaginase că poate acesta era chipul pe care-l aşteptase. Ieri şi azi şi în toate celelalte zile. I se păruse o femeie făcută anume pentru el.

Cînd avu sentimentul că o cunoaşte, îi spuse :

— Trăieşti singură ?

— M-am deprins să trăiesc singură. N-aş vrea să mai mă dezobişnuiesc niciodată.
— Poţi să rezişti ?
— Sînt prudentă. Îl privi. De ce ai şi încărunţit ?
— Eu sînt David, cel pe care nu-l iubeşte nimeni.
Rîse strîmb şi-i închină paharul.
— Trebuie să te deprinzi.
— Cu ce ?
— Cu viaţa de unul singur.
— Ce copil deştept...
— Cu ce te ocupi ?
— Am fost multă vreme în Africa.
— Ţi-ai irosit timpul.
— Da, recunoscu el. Într-un război care nu mă privea. Şi tu ? Eşti foarte econoamă cu tine însăţi ?
— În unele zile, nu.
— Şi cînd e o astfel de zi ?
— Asta o hotărăsc totdeauna eu însămi.
— Ştii totdeauna precis ce vrei ?
— Da, foarte precis.
— Eu nu ştiu totdeauna chiar aşa de precis, zise el. În clipa asta am sentimentul că parcă te-aş fi căutat...
— Ce plictisitor !
David se roşi, spuse :
— Fleacuri, totuşi nu chiar atît de gogonate. Pot să plec, dacă te plictisesc !
— Nu, răspunse femeia, rămîi.

Dormise cu ea. Femeia pusese deşteptătorul. Văzuse cum braţul ei gol se întinsese spre noptieră, cum adusese deşteptătorul aproape de obraz, învîrtise butonul, după care zisese :
— Încă o oră.
Auzea cum i se măsoară timpul. O oră... una dintre multele în care se mişca după bunul plac al timpului. I se părea ceva plin de înţelesuri, aşa, ca şi cum ar fi ascultat ecoul tuturor orelor sale trecute, care-i păreau acum fără substanţă în întunericul nesfîrşit al noţiunii timp. Şi pentru prima dată trăi acest sentiment curios : se simţea pe sine însuşi ca o ameninţare, o bucată de conştiinţă care se mişca asemenea unui proiectil în zbor.

Cînd, după exact o oră de somn, sta din nou îmbrăcat în fața patului, David zise :

— Mi-ar face plăcere să te mai văd.

Ea-l privi ; sta cuibărită în perne cu o figură încremenită. Spuse :

— Să nu vorbim de dragoste. Nu vreau să încep cu așa ceva.

— Voi reveni.

— Are rost numai atîta vreme, cît nu ridici pretenții.

— Pretenții... ?

— Să-mi ceri fidelitate și altele...

— Cînd pot reveni ?

— Oricînd ai să ai chef să bei ceva.

— Ai ținut la mine, cînd am făcut dragoste ?

— Da, cînd am făcut dragoste. Dar m-am deprins să trăiesc singură. Restul, mă înțelegi, e incomod. Ești atît de greu pedepsit pentru iubire...

Se gîndea la toate acestea în drum spre bancă, se gîndea la fața ei pe care noaptea încă n-o alterase. Știa că nu obținuse o victorie. Mai mult chiar, acum avea sentimentul că femeia fusese aceea care-l făcuse, cu o rece deliberare bărbătească, instrumentul ei. Ar fi putut fi în locul său altul. Ar fi putut fi oricare altul. Îl alesese întîmplător pe el pentru asta.

Era tîrziu. În camera șefului de garaj Pehlke, își scoase în grabă din dulap uniforma de șofer. Pehlke îl privi și zise :

— Trebuie să-i dai bătaie, dacă vrei să mai ajungi la timp. Mașina am alimentat-o.

În drum spre locuința directorului dr.h.c Belling goni cu o viteză riscantă. Ajunse totuși cu o întîrziere de zece minute. Belling se și afla la ușă. Nu salută, spuse îndată :

— Vii foarte tîrziu, Kühn !

— Circulația, domnule director.

Rostind cuvintele acestea, rînji.

— Asta nu-i o scuză !

— N-am vrut să mă scuz, ci să explic.

— Kühn, mai știi ce ți-am spus despre afacerile comerciale ? Ei, ce ți-am spus ?

David tăcu.

— Bine, zise Belling. Am să te întreb mai tîrziu. Ai să-ţi aduci aminte...

David îl duse la bancă. O oră mai tîrziu îl duse pe Rheinstrasse. Fetei zvelte care urcă acolo în maşină, David îi dădu cel mult douăzeci de ani. O găsi adorabilă. Şi pentru că făptura ei îl silise s-o admire, o urî, ca şi cum l-ar fi jignit, ca şi cum ea şi-ar fi rostit în gura mare dispreţul pentru toţi bărbaţii care nu aveau situaţia unui Belling. Geamul despărţitor se ridică din nou. David nu putu să audă nici un cuvînt din convorbirea lor. Îşi aruncă ochii prin oglinda retrovizoare. De fiecare dată pentru o secundă. O dată privirile lor se întîlniră fugitiv şi se feriră imediat.

Opriră la un bijutier. Acolo David aşteptă douăzeci de minute. Cînd cei doi urcară din nou în maşină, David văzu cum fata îl sărută repede pe obraz pe directorul Belling. Înţelese că era un gest de mulţumire. Apoi sună telefonul. David îl văzu pe Belling vorbind. Geamul fu coborît.

— Kühn, du-mă imediat la bancă. Apoi poţi pleca numaidecît s-o conduci acasă pe secretara mea particulară. Opreşti doar o clipă în stradă, în faţa portalului !

Belling coborî. David porni mai departe pînă la casa de pe Rheinstrasse. Acolo opri maşina, dar rămase pe locul lui. Fata nu se dădu jos. Geamul despărţitor alunecă şi glasul din spate întrebă :

— Nu vrei să-mi deschizi portiera... ?

— Nu !

David nu întoarse capul, continuă să şadă liniştit pe locul lui.

Fata ezită o clipă, apoi coborî. El nu porni imediat, se uită după tînăra aceea cum străbate distanţa de la maşină pînă la uşa casei. După cum păşea, înţelese că se ştie observată. David îi privea fesele. Se gîndea : „Nişte fese pentru domnul director dr.h.c. Belling".

Mai tîrziu, în drum spre hotel, directorul Belling îl întrebă :

— Kühn, ce ţi-am spus despre afacerile comerciale ?

David tăcu.

— Bine, am să te mai întreb o dată...

După-amiază, zise pe neașteptate :

— Kühn, încă tot nu mi-ai răspuns ! Voiam să-ți amintesc ce valoare au minutele mele de lucru.

Directorul Belling vorbise pe un ton care i-l aminti lui David pe fostul ofițer. Militarismul și afacerismul — această înmănunchere în ființa directorului dr.h.c. Belling îi apăru lui Kühn, năpădit deodată de revoltă, drept culmea neomeniei. N-a dat ordin individul ăsta să fie uciși oameni ? Și nu e el din nou mare acum ? Mînia lui rosti concluzia : Sînt în slujba unuia dintre porcii cei mari — de ce, pentru ce ? Numai ca să mă pot ține în viață ? Viața mea va ajunge odată la capăt. Și ce voi fi făcut eu în viața asta ? Am cărat în mașină un porc cu numele de Belling, am fost mercenar în Legiunea străină și am reparat automobile. Și toate astea le-am făcut ca să pot trăi. Dar pentru așa ceva nu merită să trăiești.

Tîrziu, după-masă, stînd la Pehlke, David citea ziarul. Și în timp ce-l frunzărea prost dispus, dădu peste vestea înfrîngerii fratelui său. Mai înainte de a-i înțelege în întregime proporțiile, trăi un sentiment de satisfacție. Corespundea stării lui sufletești din acea zi, în care dorea pentru cei puternici, pentru cei mîndri, toate înfrîngerile posibile.

Apoi David înțelese că ziarul nu vorbea de o înfrîngere, ci de sfîrșitul unei cariere sportive. Asta făcu să i se stingă sentimentul de triumf. Era ca și cum ar fi citit că fratele lui a suferit un accident grav — ceva ca o amputare sau o schilodire.

Citi textul de două ori. Evenimentul era comentat pe mai bine de-o jumătate de pagină. *„Cursa unui turbat.“* Apoi : *„Cel mai bun timp al anului care n-a fost însă omologat...“* — *„Kühn și-a arătat talentul de boxer...“* *„Speranțe pentru jocurile olimpice îngropate...“*

Erau păreri pentru și contra lui. Un alergător excepțional de dotat... un sfîrșit tragic... Dar unde s-ar ajunge dacă fiecare sportiv enervat ar doborî la pămînt cîte un oficial ? Trebuie să se dea un exemplu !

Apoi Slawek : „Am văzut ultimii patru sute de metri alergați de Kühn. Pe omul acesta nu l-aș fi putut învinge.“ Și : „...n-am avut impresia că Alexander Kühn mi-ar fi

aplicat cu intenţie lovitura care în această situaţie m-a făcut imediat incapabil de luptă. N-am vrut să protestez împotriva lui Kühn, ci am vrut doar să arăt că datorită loviturii am fost scos din cursă. Era un protest împotriva împrejurărilor..."

Apoi cunoscutul medic sportiv, doctorul Sommer : „În această fază a epuizării psihice şi fizice omul nu era responsabil, în înţelesul obişnuit al cuvîntului".

Întrebare : „Socotiţi scuzabil faptul că alergătorul Kühn a doborît la pămînt un oficial ?"

Doctorul Sommer : „Oficialul a încercat — vreau să mă exprim în termeni blînzi — cam pripit să-l scoată pe Kühn de pe pistă. E adevărat că la masa juriului s-a produs oarecare agitaţie, dar nimeni nu i-a dat însărcinarea să intervină. A fost desigur un accident foarte penibil, dar vă spun, în starea în care se afla, omul era extrem de exploziv."

Şi Zamella : „Ce rar se poate întîlni un astfel de alergător pe zece mii de metri !"

Şi o fotografie : alergătorul în faţa zidului de chipuri. Braţul ridicat ameninţător. „Un om ameninţă cu pumnul treizeci de mii."

Apoi ziarul adăuga, în parte deplîngînd, în parte condamnînd, constatarea indiscutabilă : *„Sfîrşitul unui sportiv"*.

David cumpără în ziua aceea şi alte cîteva ziare. Îl mîhniră. Întotdeauna avusese ciocniri cu acest frate, dar îi recunoscuse, în sufletul lui, superioritatea : excepţionala tărie de voinţă.

Seara aduse ziarele acasă. În bucătărie, dădu de Paul şi de Heinrich Kühn. După chipurile lor, înţelese că ziarele lui erau de prisos. Şedeau amîndoi îndureraţi de cele aflate, ca de o boală grea ce l-ar fi lovit pe neaşteptate pe unul dintre membrii familiei. Bătrînul Kühn avea o faţă mîhnită, abătută. Aceeaşi înfăţişare ca atunci cînd îi muriseră nevestele : durere, dar nu şi revoltă, tulburare, totuşi nu şi mînie.

Morocănos, rumegă pentru sine : „Aşa e Alex — impulsiv şi arţăgos. Aşa a fost întotdeauna. N-ar fi avut nevoie să-l lovească. Asta întrece orice măsură. Şi-apoi i-a ameninţat cu pumnul pe toţi cei care se aflau acolo.

Şi era cît p-aci s-o invit şi pe Kitty — hai să-l vezi o dată pe fiu-meu alergînd. Dar e rău pentru el. Foarte rău ! Acum s-a rostogolit de sus de tot ! Era obişnuit cu victoria. Şi n-o să suporte asta. El, nu."

Rosti apoi cu voce tare :

— Şi a fost cel mai bun timp al anului. Nu-i aşa, era cît p-aci să fie record mondial ?

Paul spuse :

— Azi-noapte n-a venit acasă. S-a-ntors abia acum o oră. Tu unde ai fost, David ? Nici tu n-ai venit acasă azi-noapte. Mai bine să nu vorbim cu el despre cele întîmplate... Numai de n-ar face vreo prostie. E doar atît de... Nu poate suporta aşa ceva... Dar acum trebuie să mă duc la birou, a trecut de opt.

David vru să-i ducă lui Alex ziarele.

— Lasă, zise Paul. Nu vrea să vadă pe nimeni.

David intră totuşi în cameră.

Alex îl privi.

— Ce vrei ?

Arăta ca un om care n-ar mai fi dormit de multă vreme.

— Am adus cîteva ziare. Nu toate te condamnă ! Doctorul Sommer şi Zamella spun lucruri bune despre tine, şi chiar alergătorul ceh zice...

— Termină ! Termină !

Nu se răsti, o spuse totuşi pe un ton ce ameninţa să se transforme în strigăt.

— A fost cel mai bun timp al anului.

— Cel mai bun timp al anului ! murmură Alex ca pentru sine. Apoi tare : Ieşi afară ! Vreau să fiu lăsat în pace ! Hai, cară-te !

În bucătărie continuară să vorbească despre el. Kühn încă nu plecase. Ziceau :

— Îi e ruşine.

Nu mai intrară la el, iar Alex zăcu în camera lui, nu se duse la serviciu nici a doua zi, nici a treia zi. Îşi spuneau că poate doarme şi se reface după atîta istovire. Dar el aţipea numai cîte o oră, ca şi cum ecoul catastrofei i-ar fi bîntuit somnul, l-ar fi speriat mereu, trezindu-l, şi l-ar fi pus în faţa certitudinii, trezite o dată cu el, că prăbuşirea e irevocabilă. Acest minut de spaimă se repeta

mereu în orele lui chinuite, rămînea mereu viu. Era ca și cum din găoacea acestui minut ar fi ieșit sute de alte minute de spaimă. Căuta să-și liniștească singur conștiința, își punea mereu întrebarea dacă l-a lovit intenționat pe Slawek. Se dedublase acum într-un acuzator și un apărător, și în acest proces nu putea nici să condamne, nici să achite, se vedea obligat de fiecare dată să încheie nedecis. Se bănuia, se credea capabil de așa ceva, dar nu-și putea aminti să fi avut cu adevărat intenția. Intenția nu putea fi dovedită. Un accident ? Ceva impus de hazard. O perfidie a hazardului ? Răutate ! O neînțelegere răuvoitoare ! Ceva nedrept, nemeritat !

Da, acest minut de spaimă era încă viu, sta înfipt ca un cîrlig de undiță în carnea lui sensibilă. Căuta să-l smulgă și-și mărea chinul.

Nu se căia de lovitura aplicată în mutra celui prea zelos, care arătase atîta grabă în împlinirea unei îndoielnice sentințe rostite de cei treizeci de mii. Și nici nu se căia că a ridicat pumnul, răspunzînd mutrei uriașe ce-l scuipa de sus. N-a fost un gest înțelept. Lovitura și amenințarea au făcut ca nenorocirea să fie deplină. Nu-i ceruse scuze lui Slawek, nu mai vorbise cu nimeni, plecase, copleșit de sfaturile și de bunele intenții ale doctorului Sommer, ale antrenorului și ale lui Zamella. Lăsase toate acestea în urmă, se urcase cu hainele pe braț în mașina Riei și-i ceruse să pornească.

Ria îl privise. Alex se ferise de această privire. Ea demarase, întrebîndu-l încotro s-o ia.

— Mînă ! spuse el. Mînă !

Mașina aluneca pe străzi ce-i erau cunoscute. Ria tăcea. Începu să se îmbrace alături de ea. Vîntul năvălea prin geamul deschis. Alex închise ochii. Sudoarea i se răcea pe piele.

Ria era descumpănită :

— Încotro, Alex ? Încotro ?

— Mergi ! răspunse el, fără să deschidă ochii ; zăcea răsturnat pe pernele mașinii și nu se mișca.

Ria privea strada.

După ce merseră așa cam o oră, depărtîndu-se cîțiva kilometri de oraș, fata frînă brusc mașina pe autostradă.

— Alex... zise ea.

Era întrebare, repros, rugăminte și mîngîiere în același timp ; o încercare de lămurire.

El se îndreptă pe banchetă, îi aruncă numai o privire, apoi rămase cu ochii ațintiți în gol :

— Blestemat ! Blestemat ! suspină Alex, respirînd adînc.

— Și acum... ? Chipul nefericit al fetei îl privi întrebător. Nu-ți fac reproșuri, dar spune-mi, l-ai lovit intenționat ?

Alex păru că reflectează.

— Nu știu, Doamne, Dumnezeule, nu știu !

— Asta a fost impresia.

— Cîștigasem ! N-aveam nevoie de așa ceva ! Cînd am sprintat, am simțit că voi cîștiga. Slawek m-a ajuns, dar aveam încă putere pe care o puteam pune în joc. Mă înțelegi oare ? Nu știu ce-am făcut !

— Trebuie să ne întoarcem.

— Nu ! se răsti el.

Îi porunci să oprească undeva, unde nu-i cunoaște nimeni. Ea arătă o ușoară împotrivire, apoi cedă. Zise :

— Trebuie cel puțin să telefonez acasă. Am să spun că sînt la o prietenă...

— Da, fă așa. Te rog !

Într-un sat, al cărui nume nu-l cunoșteau, coborîră la un mic han ; o tînără pereche de însurăței, fără bagaje, care se duse numaidecît în cameră.

Stăteau culcați alături, îmbrăcați, în tăcere, ca și cum tot jarul s-ar fi stins. Ria aștepta o explicație, putința să-l mîngîie, vedea însă împietrirea lui care o intimida.

Deodată el spuse :

— Acum vreau să beau ceva ! Ceva tare, care să-mi pătrundă în vine !

— Ar fi o copilărie, zise fata. Și nici nu e bine pentru tine.

— Da, da, da, știu ! Sînt un alergător, am fost un alergător, și alcoolul nu e bun pentru mine !

— Ce-o să se întîmple acum ?

— Nimic, nimic !

— Şi Olimpiada ? N-ai să mai iei parte la Olimpiadă ? Din cuvintele Riei, Alex îi simţi dezamăgirea ; se ridică în pat lîngă ea, o privi bănuitor.

— Asta schimbă relaţiile dintre noi, nu ? Gîndurile lui îi şi puneau în seamă anumite chibzuieli. Presupunea calcule, bănuia manevre ale prefăcătoriei, străvechea viclenie femeiască, acea grijă prudentă în alegere, care-l înlătură pe cel învins sau slab. Te gîndeşti la Olimpiadă ? Numai medalia de aur contează ? Numai medalia de aur ?

— Ieri, spuse Ria, ieri totul a fost atît de frumos...

El o cuprinse, o avu în tăcere, cu ură parcă, nu-i îngădui nici un răgaz. Îi smulse lenjeria, nu-i dădu prilejul să-i îmblînzească asprimea. Ria n-ar fi avut nimic împotrivă ; sperase asta de mult ; dar acum era ca o siluire. Se prăvălise asupra ei, posesiv, poruncitor, ca şi cum ar fi jefuit ceva ce nu merita, ceva ce voia să îngenuncheze tocmai acum, în ciuda propriei lui opoziţii lăuntrice. Ria îşi simţi trupul supus brutalităţii lui : era numai trupul. Sperase un acord mai blînd, o împlinire plină de gingăşie. Alex nu răspunse la încercările ei prudente, care deveneau tot mai sfioase, pînă ce, cu totul pasivă şi apoi cu o primă încercare de apărare, înţelese că în el clocoteau o sete de distrugere, o dorinţă sălbatică de epuizare pînă la limita pierzării. Şi în tot răstimpul acesta, Alex nu rosti nici un cuvînt, nici unul dintre cele pe care ea le aşteptase. Era ca o înjosire.

Mai tîrziu, Ria plînse puţin ; cîteva lacrimi care i se adunaseră în ochi, deveniseră grele şi apoi, ezitînd, izbucniseră. Alex urmări drumul pe care porniseră. De la ochi, peste obraz către gură. Nu se mişcă, zăcea istovit lîngă ea şi o privea. Ochii lui erau goi. Tot ceea ce fata putu recunoaşte în privirea lui era uimirea fără speranţă a unui învins.

Nu-l cruţă. El o provocase. Spuse :

— N-a fost ca altă dată, Alex. Ar fi putut să fie frumos, dar n-ai vrut...

În noaptea aceea, Ria se gîndi mult. Erau gînduri noi, încete, întrebări care căpătau glas în mintea sa. La internat îi plăcuse şi ei să pălăvrăgească. Mai avea şi acum multe prietene de-atunci. Se lăudase cu el, invincibilul.

Alex nu-i dăduse niciodată emoții. Dar în ziua aceea o speriase de trei ori. Îi dezvăluise virtualitatea unor primejdii. Nu, ei nu-i plăcea pericolul, nu se va expune niciodată unui pericol care i-ar putea fi fatal. Lovitura aceea aplicată în obrazul omului ! O înspăimîntase, ca și cînd propria-i față ar fi fost în primejdie. Și amenințarea aceea — nebunească, aidoma unei sinucideri. Și apoi noaptea asta !

— Alex, spuse ea, n-ai fost frumos... n-ai fost frumos !

Paul s-a născut dintr-o greșeală. Nu-l voiseră. Își datora viața unei erori de calcul. Cînd făcea dragoste cu nevastă-sa, Kühn lua anumite măsuri de precauție, sau se bizuia pe un calendar, pe care i-l recomandase un medic. Cînd femeia constată primele semne neîndoielnice de sarcină, amîndoi spuseră : Nu se poate ! Iar Kühn adăugă : Urăsc neorînduiala ! Era un fel de reproș la adresa nevesti-si.

Existența acestui al doilea fiu o considerară o vreme ca neîndreptățită, chiar dacă nu o spuneau cu glas tare. În cele din urmă se obișnuiră și cu faptul că neglijența lor sta acum înfășurată în scutece și orăcăia cît putea.

Kühn zise : Cine știe la ce ne-o fi de folos că mai avem încă un băiat. În cîteva luni vom cîștiga războiul, apoi va începe oricum o perioadă de înflorire. Spunînd asta, se gîndea la prada bogată a celor victorioși, de care vor profita, desigur, și cetățenii de rînd.

Urmă un atac aerian. Asupra orașului căzură cîteva duzini de bombe, dar nu fură prea mulți morți. Numai vreo douăzeci într-o fabrică. Fu lovită și o femeie, în timp ce alerga pe stradă, la copiii ei, spre casă. Se numea Kühn.

CAPITOLUL II

Ziua fusese călduroasă. Paul se întoarse acasă seara ; avea zgîrieturi pe obraz. David, culcat pe canapea, i se adresă indispus :

— Acum o să fie o tortură să stai și să aștepți pe o astfel de arșiță în mașină sau lîngă ea.

— Da, știu, spuse Paul.

Suferise și el din cauza caniculei. Deoarece cîțiva dintre colegii lui erau plecați în concediu, trebuise să însoțească din nou transportul de bani. Se duseseră la bancă, el și însoțitorii lui. Bombăniseră : „Totdeauna tocmai la amiază, atunci cînd e atît de cald !"

Intraseră cu mașina pe sub arcada porții și opriseră lîngă clădirea băncii. Ceva mai în fund era ușa laterală de fier. Vara o închideau, fără s-o încuie. Intraseră pe această ușă și tîrîseră la mașină coșul sigilat, pe care li-l predase casierul.

„Totdeauna, tocmai la amiază !"

„Ei, pentru că la ora asta e mai puțin bătător la ochi", își dădu cu părerea casierul.

Mai tîrziu, Paul stătuse o clipă la fereastră, lîngă masa lui de lucru. Privise afară, cunoștea perfect această panoramă : colo cele cinci coșuri ale fabricilor din jur, halele din cărămidă roșie, șinele, porțile fabricilor. Gîndea : „Trebuie să viu aici în fiecare zi. În fiecare zi ! Stau toți aici, cu chipurile lor palide și așteaptă această singură lună din an, în care li se îngăduie să fie oameni. Concediul Eu stau între ei, la fel de palid, așteptînd la fel concediul... Și așa va fi mulți ani. Cîți ani ?"

— Ce-i cu zgîrieturile alea de pe obrazul tău ? întrebă David.

Paul îi răspunse monosilabic, după care David începu să istorisească. Cică Belling are un palat alb undeva pe coasta spaniolă. Se leagănă acolo și un iaht alb. L-a auzit vorbind despre așa ceva cu prietenii lui de afaceri. Asta

petrece două luni de vacanță : o lună cu nevasta și una cu amanta. El, David e sigur, se-nțelege, că fata e amanta lui. Staționează destul de des cu mașina în fața casei acesteia. I-a aranjat și un apartament. E tinerică de tot...

— Cît de tînără ? întrebă Paul.

— N-are încă douăzeci. Indivizii ăștia pun mîna pe ce-i mai fain. Cînd apar undeva cu portofelul lor, fusta se ridică de la sine. Cînd e plecat, trebuie să-l duc cu mașina pe adjunct. Ăsta-i cel care face de fapt treaba.

— Sînt puternici.

— Da, sînt puternici.

— Așa de tînără ! Și tu crezi că-l iubește ?

— Ce-nseamnă în cazul lor să-l iubească ? El îi aduce mereu cîte un ineluș cu briliante sau ceva pentru gît ori pentru urechi. Ei, niște fleacuri de cîte zece, cincisprezece mii de mărci. L-am și cărat cu mașina de două, trei ori la bijutier. Cînd fata o să aibă douăzeci și cinci de ani, o să-și caute un bărbat cu care să se mărite. Așa fac muierile...

— Totuși, sînt puține alea care fac așa.

— Mă gîndesc că o mulțime dintre fetele tinere și frumoase trec prin paturile celor bogați, mai înainte ca noi să avem voie să ne însurăm cu ele. Muierile nici nu vor altfel. Pe vremuri erau prinții, azi sînt sacii cu bani. E aceeași porcărie.

— Crezi, într-adevăr, că multe procedează așa ? Mai sînt și situații inverse : o femeie bogată iubește un bărbat, care n-are nici un sfanț. De ce crezi că-l ia Ria Jablonski pe Alex ?

— Nu-l ia, spuse David cu certitudine. Și dacă l-ar lua, ar fi pentru Ria un fel de cățeluș de salon.

— Mai ține și acum la el, deși de la întîmplarea de pe stadion bătrînul Jablonski a început din nou tărăboiul.

— Nu-l ia, îți spun eu !

Paul sta în fața ferestrei ; deodată zise încet :

— N-am nici o prestanță ! De-aia nu mă vrea.

— Cine ?

— Erika.

— Parcă astăzi trebuia să se hotărască dacă-l suspendă pe Alex ?

— Da, spuse Paul. Astă-seară. Acum, chiar în clipa asta, trebuie să fie adunați și să discute. El speră...

— Speră nițel cam mult, zise David rînjind. Speră că n-au să-l suspende, că o să poată participa la Olimpiadă, că o să cîștige la Olimpiadă. Și chiar dacă o să-l suspende, speră totuși ca Ria Jablonski să-l determine pe taică-său să-și schimbe părerea și astfel să-l poată lua de bărbat. Hahaha ! Speranțe tîmpite. Pentru mine seamănă cu un om care cade pe fereastră de la etajul patru și, în timpul căderii, își bagă în cap că jos îl așteaptă o căpiță moale de fîn. O să se izbească zdravăn de tot.

— Da, recunoscu Paul suspinînd. Nu sînt niciodată căpițe de fîn acolo unde cădem noi.

Se aflau în camera pe care o împărțiseră cîțiva ani în șir. Paul ședea culcat pe patul lui, David pe canapea. Prin fereastra deschisă pătrundeau zgomote de alături și de peste drum. De pretutindeni, pe ferestrele deschise răzbăteau în înserare tot felul de zgomote : zăngănit de farfurii, hîrșîit de scaune împinse, frînturi de discuții, muzică de radio ; cineva cînta, un copil plîngea. Și la asta se adăugau glasuri de femei — mame și fete. Iar tinerele voci catifelate fîlfîiau prin semiobscuritate, mîngîindu-i, ca părul unei femei atins în treacăt, pe cei doi bărbați care ședeau tolăniți în camera lor și-și cloceau proasta dispoziție.

David era obosit. Se gîndea : „Ce să faci într-o seară ca asta ? Ai circulat zece ore cu mașina. După asta nu te mai poți apuca de nimic. Te tolănești, moțăi, fumezi. Femeile sînt neliniștite în astfel de seri. Ai putea să te plimbi pe stradă... Și ce-i cu noi ? Tu și eu ? Ești greu pedepsit pentru iubire — prostii ! Dar nu-i o curvă. Nu chiar o curvă. O cheamă Martha. Am să mă duc iar pe la ea. Poate săptămîna viitoare... Davide, sînt însărcinată, au trecut două luni peste termen. Bărbatu-meu e poștaș. Îmi iubesc bărbatul... Un palat pe coasta spaniolă. Douăzeci de ani a călcat rufe... Să te antrenezi în fiecare zi, dar acum totul a fost în zadar... Obosești. Zece ore cu mașina. Nu mai poți rezista. Ești și rămîi mercenar din Legiunea străină. Cușca s-a închis. Gratiile sînt destul de rare, ca să vezi printre ele. Totuși peretele cuștii n-are nici o deschizătură. Stai și rumegi în tine. Și nu poți să te smulgi așa, orbește, într-o seară ca asta. Nu poți face ce vrei, trebuie să faci tocmai ceea ce nu vrei. Rămînem cu toții niște mercenari în Legiunea străină. Dar am să fac eu vreo ispravă !“

— Paule, zise David și se ridică puțin. Vrei să mergem să bem o bere ?

— N-am chef, răspunse Paul morocănos.

Acum n-avea chef de nimic. Cele spuse de David cum că multe fete trec mai întîi prin patul celor bogați îl duruseră. Nu se gîndise niciodată că Erika ar putea fi pîndită de o asemenea primejdie. Iar acum acest pericol i se părea foarte mare. Nu numai paturile bogătașilor, în general toate paturile posibile, în care ar fi putut nimeri prin cine știe ce împrejurare, îi apăreau acum ca o amenințare care-l neliniștea profund. Îi va dărui talismanul lui — se și vedea cum îi atîrnă solemn de gît lănțișorul. Un talisman de la Paul. S-o apere de paturile străine.

După-amiază cutezase o tentativă. Stînd la fereastra biroului, gîndindu-se la meschinăria vieții lui, se hotărîse chiar pentru azi. Așteptase plin de speranțe vara, săptămîni în șir, și iată că vara venise. În repetate rînduri trăise această imagine : el și Erika într-un mic luminiș de pădure, în iarba verde, pe care ea șade culcată, cu ochii închiși, gata pentru marea sărbătoare. Și comorile ei sub mîna-i ce-o dezgolește...

Aceste imagini îl mînaseră de două, trei ori către acele locuri unde cu douăzeci de mărci își cumpărase o jumătate de oră. Pe ultima dintre aceste femei o și întrebase :

— Nu te cheamă întîmplător Erika ?

Dar n-o chema așa, și nici nu arăta așa. Și, pe cînd cobora treptele, gîndise : „Afurisită porcărie !“

Azi după-amiază se dusese devreme cu scuterul la poarta fabricii, pe unde trebuia să iasă Erika. Fata se urcase la spatele lui în șa, părea bucuroasă că o ia cu el. Îi spusese :

— Erika, trebuie să-ți vorbesc.

— Da, răspunsese ea și părea dispusă să stea de vorbă și să asculte.

Paul pornise în viteză, își cunoștea bine ținta. Iar ea ședea în spatele lui și-i striga în ureche :

— Nu goni așa, Paule ! Nu trebuie să gonești așa !

— Ba da, ba da, trebuie să stau de vorbă cu tine !

— Unde mergem ?

Paul își cunoștea ținta, opri numai cînd ajunseseră afară din oraș, la o cărare tăiată prin pădure. Totul părea abso-

lut întîmplător : tufişurile, brazii tineri şi la mijloc micul luminiş, în care îşi împinse scuterul. Îi zise :

— Vino, să ne odihnim puţin aici !

Erika se aşezase lîngă el. Paul tremura de emoţie, se şi vedea reuşind. O şi vedea prinsă în capcana străveche. Iar după primul sărut devenise cu totul sigur de asta. Fata sta liniştită. Încrezător în succes, îi spusese :

— Aşa nu mai merge cu noi !

În clipa aceea se produsese rezistenţa ei. Îi reţinuse mîna ; Paul nu o luase în serios, socotise gestul ca fiind obişnuita ezitare în drum spre dragoste. Îi spusese atunci că are intenţii cinstite, dar ea-i replicase :

— Paule, tu eşti un om fără viitor. În afară de asta, nici nu eşti genul meu. O ştii prea bine. Şi să ne zbenguim aşa, nu ! Nu !

Îi privise părul, şuviţele blonde, mătăsoase. Îi scrutase profilul, descifrase în el hotărîrea, care nu mai îngăduia de aci înainte nici măcar hîrjoanele nevinovate. Şi în aceste secunde suferise. Simţise fizic un fel de curent rece care îi curgea din vine înapoi spre inimă.

— Nu sînt genul tău... nu... ? Asta o să se schimbe, Erika. Şi să ne zbenguim ? Ce-nseamnă asta ?

— Ei, ştii doar... Merg numai pînă aici şi nu mai departe. Nu, Paule, eu am alte planuri.

Atunci cutezase atacul, căutînd să-i înfrîngă rezistenţa prin forţă. O prinsese în braţe, şoptindu-i la ureche vechile, obişnuitele cuvinte. Încerca astfel să-i grăbească înfrîngerea, pe care mîna lui o pregătea.

Fata strigase, apoi îl lovise şi-l zgîriase. Atunci renunţase, doborît de certitudinea că n-o va avea niciodată. Înfrîngerea i se preschimbase totuşi repede în mînie. Încercase s-o jignească :

— Vrei să ajungi pînă în noaptea nunţii neatinsă, hai ? Uite, ai să spui, ce trufanda ţi-am adus de nuntă. Aşa-i ? Vrei să-ţi vinzi fecioria, asta e !

Ea, pur şi simplu, se ridicase şi pornise spre şosea. Lui nu-i mai rămăsese de ales. O urmase. O dusese cu scuterul pînă în apropierea casei, nu mai rostise şi nu i se mai adresase nici un cuvînt de împăcare. Acum zăcea doborît în camera lui.

O mică speranță îi mai dăinuia totuși în suflet. Iubirea lui era tenace. Voia să devină apărătorul Erikăi. Talismanul. Mîine sau într-una din zilele următoare. Resemnare. Renunțare. Da, îți redau libertatea... dar îngăduie-mă în preajma ta. Nu, nu asta, numai în preajma ta.

Seara tîrziu veni și Alex. Îl auziră trecînd pe coridor, apoi întorcîndu-se. Intră în cameră, se opri în întuneric și le zise fără să-i salute :

— Am fost suspendat ! Am vorbit cu doctorul Sommer la telefon. Nu mi-a spus pe cîtă vreme. O să treacă mîine seară pe-aici. Suspendat ! repetă el și rămase o clipă nemișcat, ca și cum ar fi ascultat cuvintele rostite.

Apoi ieși.

Doctorul Sommer veni în seara următoare, puțin după ora șapte. Îi deschise bătrînul Kühn.

— O ! exclamă el, domnul doctor. Bună seara, domnule doctor. Da, da, oftă bătrînul și făcu un semn cu capul către ușa camerei, de unde Alex apăru să-l întîmpine pe Sommer.

Alex ascultă vestea, alb la față. Se uita la tăblia mesei, se gîndea că pe la ora asta își termina de obicei antrenamentul, îi vedea pe toți cunoscuții stînd la marginea pistei. I se părea că simte sub picioare zgura cenușie, pista marcată pe care alergase cîțiva ani din viața lui. Cu aceste gînduri căuta să se sustragă, să se apere de cuvintele doctorului.

— N-a ieșit chiar atît de prost, Alex. N-ar trebui să-ți faci acum prea mult sînge rău. Au vrut să te excludă, pur și simplu să te excludă definitiv. Ai avut cîțiva susținători. Majoritatea voiau totuși... În orice caz ești suspendat numai pe doi ani. Și am putut pînă la urmă să-l îmbunăm și pe cel pe care l-ai trîntit. Își retrage reclamația pentru leziuni corporale. I-ai rupt doi dinți din față. Alex continua să privească țintă, încremenit ca o stană de piatră. Trebuie să se aștearnă uitarea peste povestea asta, Alex. L-ai lovit pe Slawek. Am izbutit să-i conving că n-a fost intenționat. Dar l-ai lovit pe oficial, și ai amenințat mulțimea.

Doctorul Sommer se rezemă de masă.

— Doi ani.

— Nu vreau să-ți repet cum s-ar fi putut interpreta asta. Ești suspendat pe doi ani pentru toate concursurile

din țară și din străinătate. Dar putea să se termine mult mai prost. Trebuie să înțelegi ! Ascultă, planul meu și al altor cîtorva este următorul : așteptăm un an. După ce trece anul ăsta, înaintăm un memoriu.

— Olimpiada, murmură Alex. Apoi sări de pe scaun. Olimpiada ! strigă el gesticulînd. Îmi răpesc șansa asta ! Peste patru ani voi fi prea bătrîn pentru Olimpiadă ! Îmi răpesc succesul pentru care m-am chinuit atîta !

Medicul așteptă să se potolească furtuna acestei surescitări, o lăsă să se stingă și zise :

— Alex, noi am făcut tot ce-am putut. Mă crezi, nu-i așa ?

Trei ore luptase doctorul Sommer împotriva tuturor vocilor, tuturor chipurilor din jurul mesei rotunde, care ceruseră descalificarea. Erau oficiali din conducere, și unii dintre domni făcuseră drum lung, ca să participe la ședință. Ședeau în jurul mesei, și unul spusese : „Nu există altă măsură decît descalificarea !" Iar martorul, care se grăbise atunci să aducă la îndeplinire o sentință încă nerostită și care apoi se prezentase cu jalba-n proțap, sîsîia într-una : „Doi dinsi ! Doi dinsi !" Și, conjurînd parcă, își ridica mereu spre confirmare pumnul cu două degete desfăcute. Voia să se răzbune pentru lovitură, pentru sîsîială și pentru știrbirea gurii și a prestigiului.

Cumpăniseră lucrurile. Cu obiectivitate, cum declarau. „Vrem să chibzuim cu sînge rece !" Dar unii dintre ei aveau înscrisă pe față bucuria secretă a condamnării. Voiau să fie drepți, să nu se lase influențați nici de prejudecăți, nici de speranța medaliilor la jocurile olimpice și nici de decepția cuiva sau de opinia publică.

„Doi dinsi !" striga cel ce fusese lovit.

Dacă lucrurile ar fi fost privite cu obiectivitate, ar fi trebuit să se țină seama de starea de excitație nervoasă a alergătorului, dar... Iar acum ei vorbeau despre severa lor datorie, care trebuia împlinită cu toată seriozitatea și obiectivitatea.

Doctorul Sommer sărise în picioare ca ars : „Domnii mei ! Nimeni nu poate fi vreodată destul de obiectiv, atunci cînd e vorba de un om ! O problemă nu se poate despărți de omul de care e legată. Dacă vreți să fiți strict

obiectiv în acest caz, atunci nu puteți fi decît inumani. Și cazul acesta, domnii mei, este foarte omenesc."

Îi învinsese cu armele științei.

Le vorbise despre tipurile extrem de sensibile, aproape psihopate, care se întîlnesc printre sportivii de performanță, oameni ușor vulnerabili în simțul lor de onoare ; despre stări sufletești refulate și despre afecte excesiv comprimate care se pot descărca pe negîndite într-un gest violent. Fanaticii dominați de ideea superiorității, fanatici printre care trebuie să-i numărăm și pe marii asceți ai sportului, se află nu rareori la limita schizoizilor. Tocmai pe-un astfel de teren caracteristic cresc adesea performanțele nemaiauzite, voința aproape supraomenească de a învinge. La persoane cu o structură corespunzătoare ar putea lesne să se manifeste atunci fenomene de tulburări nervoase... Doctorul Sommer vorbise despre stări de conflict, care au la bază inconștiente impulsuri argesive refulate ; despre reacțiile cu caracter de scurtcircuit, în situații extreme sau sub efectul unor excitări extreme dinafară, și în care nu intră în joc vreo intenție conștientă, responsabilă. El, personal, cunoaște perfect încordarea sufletească în care Kühn își începea chiar și antrenamentele. Doctorul Sommer încercase să demonstreze că fusese vorba de o reacție afectivă provocată de împrejurări speciale. Omul ăsta s-a gîndit mai bine de trei ani la jocurile olimpice ; pentru asta a trăit și și-a impus fără întrerupere o dură asceză.

„Doi dinsi ! striga cel ce fusese lovit. Doi !"

Doctorul Sommer vorbise despre stările de epuizare, cînd omul își pierde pentru momente întregi capacitatea de a judeca normal, ca la un scurtcircuit, cum a mai spus-o. Reacție determinată prin afect.

Încheiase cu întrebarea : „Ce se va alege de omul acesta ?"

„Ei, întrebase unul, ce-o să se aleagă de el ?"

„Se poate întîmpla o nenorocire, domnii mei. Sînteți pe punctul de a-i răpi însuși sensul existenței !"

Făcea numai o aluzie ; o posibilă transformare maladivă a întregii existențe a sportivului.

Eh, spuseseră ceilalți, oare doctorul nu vede totul în culori prea sumbre ? Unde s-ar ajunge, dacă... Desigur,

nu voiau să provoace o nenorocire. În cele din urmă căzuseră de acord să pronunțe o suspendare pe doi ani. Un minim de pedeapsă, ziceau ei.

„Fiecare dintre dinsi un an“, se bucurase cel ce fusese lovit.

Dar despre toate acestea doctorul Sommer nu spuse nici o vorbă, atunci cînd, în camera lui Alex, îl vedea cum se încovoaie sub povara sentinței. Doctorul izbutise să înlăture ceva din violența loviturii, dar rămînea totuși o lovitură, care ucidea speranța.

Alex tăcea. Medicul așteptă. Apoi se ridică și rămase lîngă scaunul lui.

— O jumătate de an ai să alergi mai puțin. Apoi ai să reîncepi antrenamentul complet. Iar peste un an, vei fi din nou pe pistă. Trebuie să suporți acest an. Atîta face, totuși, vina ta, Alex ! Îi puse mîna pe umăr. Acum trebuie să plec. Sper că ai să vii să mă vezi săptămîna viitoare... O să mai vorbim despre toate astea.

Alex tăcu, nu se ridică de pe scaun, cînd doctorul Sommer ieși.

Heinrich Kühn, David și Paul auziseră exclamațiile lui Alex, apoi se așternuse liniște deplină. Peste o jumătate de oră îl auziră pe Alex plecînd. Se întoarse numaidecît. Încă nu era ora zece.

Intră în cameră, se opri în fața lui David și a lui Paul și-i întrebă :

— N-ați auzit un claxon ? Îmi dădusem întîlnire cu ea. Ria... Nu... ? Sînteți siguri ? Nici un claxon ?

Sta în fața lor. Văzură cum începe să-i tremure bărbia, cum îi zvîcnește convulsiv gura, cum face efortul să-și stăpînească mușchii feței. Ieși repede din cameră, mai înainte ca obrazul să-i confirme înfrîngerea totală.

Nu era vorba despre dragoste. David trebuia să aibă un tată, iar Alex și Paul aveau nevoie de o mamă. Cînd David veni prima dată în vizită cu mă-sa, stătu lîngă ea, tăcut și cu fața posomorîtă.

Heinrich Kühn îl privi cercetător și spuse : E foarte dezvoltat.

Și eu sînt foarte dezvoltat ! strigă Alex și se ridică.

Da, da, spuse Heinrich Kühn, dar el e cu o bucată bună mai mare decît tine.

Alex nu voia să creadă. Obiectă că David e mai mic de ani decît el. Și astfel, prima lor întîlnire începu prin aceea că, stînd spate în spate, fură măsurați de părinți.

La una dintre întîlnirile următoare, fură comparate carnetele de note. Kühn afirmase că Alex e foarte silitor la școală. Da, răposata nevastă-sa zicea mereu că băiatul are ambiția să se ridice tot mai sus, că o să ajungă departe. La acestea Lydia, replicase, cu mîndrie : David al meu e cel mai bun din clasă. Venise deci cu carnetul de note. Erau mai bune decît ale lui Alex. Kühn cercetă atent carnetul și aprobă dînd din cap. Apoi îl privi gînditor pe David și spuse : E nițel cam încăpățînat, nu ?

După aceea fu adus în odaie și Paul. Fu lăsat să se tîrască în patru labe pe podea. Chipul lui David

se lumină. Se așeză lîngă băiețaș și începu sfios să se joace cu el. Paul rîdea, iar Lydia și Heinrich zîmbiră. Alex spuse : Ăsta e fratele meu !

Heinrich Kühn îl amenință și-i strigă : E și fratele lui, invidiosule !

Alex păli și zise : Are un nume ovreiesc !

CAPITOLUL III

Se suprastimase. Iar această oră de discuție violentă îi dovedi că Alexander știa mai multe despre tatăl ei, decît bănuise dînsa. Constatarea aceasta îi paraliza rezistența, o făcea să-și piardă siguranța, îi răpea rolul plin de superioritate zîmbitoare pe care, mîndru de ea Gustav Jablonski i-l îngăduise.

În timp ce sta în fața tatălui ei, se gîndea la spusele lui Alex : „Ai să-l poți juca pe degete numai atît timp, cît o să vrea el!". Se întrebă deodată dacă nu cumva numai un bărbat îi poate judeca pe ceilalți bărbați, și se gîndea că, în afara diplomei de maturitate eliberată de o instituție de învățămînt de grad superior, nu posedă nici o altă calificare a maturității. În sufletul ei se isca bănuiala că viața a lipsit-o de experiență, că traiul ușor n-a silit-o să-și pună în joc discernămîntul pentru a lua o hotărîre, din care pricină această facultate s-a atrofiat. Bănuiala îi răni încrederea pe care o avea în sine însăși. Nu era totuși dispusă să sufere din cauza asta. Sentimentele sale jignite îl acuzau și pe Alex, și pe tatăl ei.

Gustav Jablonski nu-i vorbise niciodată pe acest ton de asprime tăioasă. În timp ce sta în fața lui, Ria nu mai zîmbea, era impresionată de energia tatălui ei și de această asprime concentrată care nu-i mai îngăduia să recurgă la subterfugii copilărești.

Gustav Jablonski spuse :

— Acum pun frîna ! Ședea cu un aer grav la birou și corpolența lui nu mai era de loc amuzantă. Puse mîna pe ziarele ce le avea în față. Foile astea publică iarăși o groază de lucruri despre el ! A fost suspendat pe doi ani ! Știam încă de lunea trecută că voi avea cu tine această discuție. Pînă acum au fost doar niște hărțuieli, dar azi pun frîna. Și te previn, înainte de a continua discuția : dacă nu vrei s-o rupi cu alergătorul ăsta, să pleci din casa mea, te dezmoștenesc imediat !

Ria răspunse atît :

— Dar papi, dacă-l iubesc !

Şi-n timp ce rostea aceste cuvinte, ştia că nu-l va convinge.

Jablonski izbucni :

— Iubire ! iubire ! Ce crezi că o să facă din întreprinderea asta un om atît de impulsiv ? Ce siguranţă îţi poate oferi un om care nu se poate stăpîni ? Se vor ivi greutăţi mari în branşa noastră. Va trebui să ne păstrăm sîngele rece, să cumpănim cu sînge rece. Vor veni necazuri, va fi nevoie să umblăm cu rugăminţi pe la bănci şi pe la directori, iar ăsta nu-i om care să ştie să se roage ! Are prea multă dinamită în el. Băiatul ăsta nu cunoaşte linia de mijloc. I-am dat o şansă. Era o şansă reală ! „Adu medalia de aur, i-am spus, şi atunci vom discuta serios." L-aş fi acceptat şi cu medalia de argint. Dar medalia era condiţia, pentru că altminteri n-aduce nimic ! Medalia i-ar fi dat greutate, ca şef şi ca vînzător. Dar acum se răcneşte pe la toate colţurile de stradă că s-a smintit. Şi cu asta e un om sfîrşit — în sport, în afaceri şi în faţa mea !

— Dar cu toate astea are stofă de negustor ! zise ea cu încăpăţînare. Şi dacă totuşi îl iubesc, papi !

O supăra faptul că vorbele ei sunau ca replica unei fetiţe de pension jignite, că rezistenţa ei nu mai putea găsi tonul convingător.

— Mai tîrziu ai să-mi mulţumeşti. Trebuie să fiu neînduplecat, ca să vă apăr pe tine şi pe maică-ta. Mîine am să vorbesc cu el. Multe zile nu mai am, spuse Jablonski deodată, iar băiatul ăsta nu va putea conduce o întreprindere ca a mea ! Trebuie să recunoşti, atîta experienţă am ! Cîtă lipsă de măsură — pe unul îl loveşte în coaste, fiindcă e gata să piardă, celuilalt îi rupe dinţii, şi-n fine ameninţă cu pumnul treizeci de mii de oameni. A şi plîns ! Poate să fie cineva mai smintit ? Răspunde-mi !

Ria tăcea, se simţea copleşită de ruşine în locul lui Alexander Kühn. Se gîndea cu un sentiment de mustrare la noaptea de după înfrîngere. „Numai el, Alexander, poartă vina pentru situaţia în care mă aflu." Se compătimea singură, se simţea strînsă-n cleşte de cei doi bărbaţi, care deveniseră pe neaşteptate adversari, deşi amîndoi ar fi putut evita asta. Nu cunoscuse încă această asprime

rigidă din lumea bărbaţilor, de care se simţea ameninţată şi pe care le-o reproşa. Şi totuşi, o stăpînea dorinţa să fie iubită de Alex, cu o dragoste oscilînd între brutalitate şi gîngăşie. Ar fi fost gata să-i ofere acum şi iubirea, şi lacrimile ei de reproş. Faptul că-l lăsase de două ori s-o aştepte în zadar îi dădea un sentiment de satisfacţie răutăcioasă, dar şi tandru.

Jablonski spuse :

— Sînt momente în viaţa omului cînd trebuie să ia o hotărîre chiar împotriva sentimentelor sale. Dacă n-o face, va suferi ani de-a rîndul din cauza unei decizii greşite. Eşti la o răscruce ! Ai să mergi pe drumul pe care eu îl socotesc cel bun ! Şi-apoi Ria, familia asta, tatăl îngrijitor de toaletă ! Iar unul dintre fraţi a fost în Legiunea străină ! Da, sigur, are doi fraţi.

Ria nu ştia nimic de un al doilea frate. „Nu mi-a pomenit nimic de el", gîndeşte ea.

— Aha, strigă Jablonski, aşadar pe ăla ţi l-a ascuns ! Ţi-a arătat numai foaia cu profituri ! Şi ce crezi că mai iese la iveală de pe cealaltă foaie ? Duminica trecută a dat o mică probă de ce caracter are. Nu-i aşa ? Jablonski continuă sarcastic : O mică probă peste care nu se poate trece cu vederea ! Nu-i aşa ? Dar am să-ţi demonstrez asta şi mai clar. Mîine chiar ! Am să-ţi ofer o dovadă scrisă, semnată de el însuşi !

Ria sări în picioare, porni deodată la atac.

— Ce grosolănie din partea ta să-mi spui : te gonesc din casă, te dezmoştenesc ! Parcă am vorbi despre o afacere ratată. N-ai încă destui bani ? Ai cumpărat în oraşul ăsta o mulţime de imobile, ai acţiuni, sau aşa ceva, în industria grea, ai un bloc în Elveţia şi-ţi ai întreprinderea ! Nu ştiu cît cîştigi, dar ai spus-o tu singur : „Avem un venit mai mare decît am fi în stare să cheltuim toată viaţa !" Nu mai ai nevoie de alte cîştiguri, nici ţie, nici nouă nu ne-ar mai îmbunătăţi viaţa şi nici nu ne-ar mai schimba-o. Ai ajuns sus de tot ! Iar refuzul tău exprimă principiul unuia care a ajuns foarte sus ! Uiţi însă că nici tu n-ai avut o para chioară cînd te-ai însurat. Ai început făcînd uz de credite cu dobînzi mari. Ai fost sărac ! Şi asta n-ai uitat-o niciodată. Te stăpîneşte o teamă bolnăvicioasă

de sărăcie ! Cu toți banii tăi ai rămas de fapt un om sărac ! Eu, eu... !

— Îndrăznești... Te răstești la tatăl tău ? Jablonski gîfîia. Am rămas un om sărac ! Am cel mai mare magazin de automobile de ocazie din oraș ! Lovi cu pumnul în biroul înapoia căruia se ridicase cu toată masivitatea lui : Dacă nu rupi această legătură într-o săptămînă, pleci din casa mea, te dezmoștenesc imediat !

Fața îi era roșie ca purpura. Sta în picioare și se sufoca, se lăsă să cadă greu cu trupul lui gros în fotoliu. Nevastă-sa apăru în ușă și strigă :

— Gustav ! Gustav, nu trebuie să te enervezi așa ! Fetițo ! se-ntoarse ea spre Ria. Cum de-l poți enerva astfel pe tata !

— O viperă ! gemu Jablonski. O viperă ! Mîine mă duc la el !

Calmă, Ria răspunse :

— Ca Alex nu mai e nimeni. Îl iubesc. Nu știu încă ce-am să fac, dar ai s-o afli.

Jablonski rămase cu ochii pironiți pe ușa pe care ieșise fiică-sa. Era încă buimăcit și jignit de sentința pe care i-o azvîrlise în față acest copil, carne din carnea lui și sînge din sîngele lui. Gîndurile-i dădeau năvală, deschise gura. Dar apoi spuse cu un suspin doar atît :

— Am să pun frîna !

Gustav Jablonski rămîne ferm în hotărîrea lui. S-a produs din nou în el unul dintre acele viraje bruște, ca ori de cîte ori se convinge de calitatea inferioară a unui obiect. Alex ar fi putut deveni o ocazie avantajoasă, deși premizele fuseseră cam nesigure. Lucrurile s-au lămurit însă din acea duminică de pe stadion. Calculează totul : a pus la socoteală caracterul acestui bărbat, viitoarele greutăți de pe piață, lipsa de experiență a fetei și chiar propria lui moarte. S-a gîndit îndelung la asta : cu o sută douăzeci și cinci de kilograme, nu poți spera s-o duci prea mult. „Cine s-a-ngrășat ca mine nu slăbește niciodată. Cură de slăbire, purgative, dietă severă... Prostii !“ A pus totul la socoteală, numai de un singur lucru n-a ținut seama : anume, de faptul că are de mult destui bani, că dispune de hîrtii de valoare care-i garantează stabilitatea. Și-ar fi putut lichida afacerea, sau ar fi putut-o trece în mîi-

nile unuia tînăr, dar era prea prins în acest joc ; are filiale în cîteva orașe mari, vrea să-și lărgească întreprinderea, vrea să-și extindă piața în țările slab dezvoltate, își chinuiește zilele și nopțile cu speculații și planuri, calculează, apreciază, gata să riște și în același timp suferă de teama că ar putea pierde chiar și numai o părticică din venituri.

— M-ai lăsat să aștept, Ria. De ce ?
— Vine la tine, mîine. Așa mi-a spus, și are s-o facă.
— Te-am căutat de trei ori la telefon, dar fata mi-a dat mereu același răspuns : „Nu e acasă !"
— O să procedeze de mînă forte, și nu văd nici o ieșire. Nici tu nu vezi vreuna, altfel mi-ai fi spus-o, după toate cîte ți-am povestit despre această după-amiază.
— Fata mi-a răspuns că nu ești acasă !
— Totuși, eram acasă.
— Și n-ai vrut să mă vezi ?
— Da, Alex, răspunse ea liniștită. N-am vrut să te văd.

Ședeau alături în mașină. Nu se priveau, se uitau prin parbriz peste radiator, spre stradă. Ria vorbise încet, ca apăsată de o tristețe trudnică, spusese totul, își mărturisise pînă și reproșul. Alex sesiză acest reproș, ca și lipsa ei de speranță. Începea să-și piardă încrederea în ea, se simțea din nou umilit.
— Și de ce n-ai vrut să mă vezi ? întrebă el. Motivul.
Ria nu-l privi, scoase cu mișcări domoale o țigară din portțigaret :
— Mi-a fost rușine din cauza ta.
— Asta înseamnă că și tu ești împotriva mea !
— Nu, sînt alături de tine !
— Dar astea-s numai aiureli !
— Ah, eram atît de obosită. Eram... Nu pricepi că s-a petrecut ceva care ne pune în primejdie ?
— Ba da. E pentru prima dată cînd se ivesc în calea noastră greutăți serioase. Și tu te-ai și speriat !
— Cunoști vreo ieșire ?
— Da, cunosc una.
— Care ?

— Închiriez o locuință, un apartament de trei camere. Am două mii de mărci economii. Ne căsătorim ! Tatăl tău se va gîndi mai bine — nu azi, dar într-un an. Și dacă nu într-un an, atunci în doi ! Vii imediat la mine ! Coborî, ocoli mașina. Lasă-mă pe mine la volan ! spuse el răstit.

Ea se trase pe locul de alături. Alex porni mașina. Ria îl cercetă dintr-o parte cu cîtă siguranță conduce, cu cît calm ambreiază motorul. Citi pe chipul lui tărie și hotărîre. Iubirea îi trezi amintirile.

— Erai atît de mîndru și atît de frumos !

— Nu s-a schimbat nimic ! spuse el.

— Unde mergem ?

— Vreau să fiu singur cu tine ! Vreau să știu dacă mă mai iubești !

— Mai e nevoie să ți-o dovedesc ?

— M-ai făcut să mă îndoiesc !

Ria tăcu, privind drept înainte spre șosea. Apoi rosti încet, gînditoare :

— Am cîteva mii de mărci, dar nu mi-a trecut niciodată prin cap să fac economii. Un apartament de trei camere ? Vom avea necazuri. Va trebui să ne păstrăm sîngele rece, să chibzuim totul cu sînge rece. Am putea să ne și rugăm de ei. Dar tu nu ești omul care să se roage.

— Te sperie să locuiești într-un apartament modest ?

— Nu știu.

— Ai venit azi numai ca să mă previi, da ?

— Voiam să fii pregătit pentru vizita lui. Pune ceva la cale. Nu știu ce.

— O s-o scoatem noi cu bine la capăt. Un an sau doi de greutăți.

— Îmi pare rău că te-au suspendat. Dar ziarele n-au scris rău despre tine.

— Ziarele nu scriu rău despre un mort.

— Crezi oare că s-a terminat cu cariera ta de sportiv ?

— Așa se pare.

— Te doare mult asta ?

— Da ! Dar alături de tine pot suporta. Dacă ești cu mine.

— Și dacă n-aș fi cu tine ?

— Ai să fii cu mine !

— Alex, ai un frate care a fost în Legiunea străină. De ce nu mi-ai vorbit despre el ?

— Nu-i fratele meu ! strigă el. Nu sîntem rude de sînge. Știi că tata s-a recăsătorit. A doua lui soție l-a adus pe ăsta în familie. N-am nici o legătură cu el !

— Dar ați locuit, desigur, multă vreme împreună.

— N-avem nici în clin, nici în mînecă unul cu altul.

— Ar fi trebuit să-mi spui. Nu vorbești niciodată prea multe despre tine. Nu mi-ai povestit prea multe nici despre femeia aceea. O chema Elfie, nu ? Te-a iubit ? Și tu... ?

— Da, m-a iubit. Dar eu te-am iubit pe tine mai mult decît pe ea ! De ce începi cu asta ? De ce nu spui : da, ne vom căuta un apartament. Vom face față tuturor greutăților. Vom aștepta. Voi fi cu tine și tu vei fi cu mine.

— Uneori, zise ea, se simte că n-ai avut mamă...

Alex încetini motorul, coti din șosea pe un drum de țară, care urca printre pomi fructiferi spre o coastă, pînă la marginea unei păduri. Acolo opri. Se lăsa umbra amurgului. Alex rămase cîteva minute tăcut lîngă ea, cu privirea pierdută în gol. Ria îl cerceta dintr-o parte și vedea cum chipul lui capătă aspectul unei siluete.

Cu mîna stîngă îl mîngîie pe obraz și-i spuse :

— Micul meu învingător jignit...

Alex simți cum cuvintele fetei se învăluie într-un zîmbet împăciuitor. Se întoarse spre ea, era acum tandru. Ria îi șopti numele ; în îngrijorarea ei, cerșea o speranță. Mîngîierile lui îi înfiorară pielea ca niște blînde semnale, cărora le răspunse. I se dăruia. Alex o copleși cu întrebări abia șoptite, care nu mai aveau nevoie de răspuns, da, așa trebuie să fie, așa trebuie să rămînă mereu :

Așa... așa...

Aproape de tot !

Așa... așa...

Mereu ! Mereu !

Despărțirea ar fi totuna cu moartea.

Își dădură unul altuia dovezi amețitoare, și le șoptiră, le îngăimară și se eliberară în acordul deplin al clipei celei mari.

Jablonski îi telefonase lui Alex la birou. Sosi exact la ora opt, cum anunțase la telefon. Urcase treptele, abia

își trăsese sufletul în timp ce le suia, dar cu tot efortul nu uitase să examineze casa, s-o evalueze. Nu-i plăcea. Nu-i plăceau nici strada pe care era situată, nici oamenii care-l priviseră pe ferestre. Și în timp ce-l urma pe Alex prin coridor, cu pașii grei ai unui om greu, era mai convins ca oricînd că datoria lui era să pună frîna !

Și iată-l în camera nu prea mare, așezat pe dormeza ce se lasă sub greutatea lui. Stă aici și-și pune în evidență întreaga forță.

Privește scurt în jur și întreabă :

— Ria a fost vreodată aici ?

— Nu, încă nu.

— Așa. Hm ! Hm ! Se agită puțin, mai păstrează încă o mină pe jumătate amabilă în timp ce începe să vorbească, nu poate să-și ascundă însă nemulțumirea ce-l stăpînește. Atacă imediat, se referă la discuția serioasă în legătură cu medalia, discuție de care îl prevenise. Trebuie să recunoști că ți-am oferit o șansă reală, deși succesele sportive nu prea mă impresionează. Sînt un om al realităților. Trebuie să privești lucrurile în față ! De aceea am și venit. Și vreau să sper că vom obține în această discuție, vreau să spun, hm ! că vom ajunge la o înțelegere. Ca să zicem așa, un fel de convenție cu care ambele părți să poată fi de acord.

— Există o singură posibilitate cu care ambele părți ar putea fi de acord...

Alex zîmbește, se simte întărit de cele petrecute în seara din ajun.

— Și, mă rog, care ?

— Ca Ria și cu mine să ne căsătorim.

— Mai există și alte posibilități. Vreau să spun, o anumită bunăvoință din partea mea.

— Ria și cu mine cunoaștem numai o singură posibilitate, aceea pe care v-am amintit-o, domnule Jablonski.

— Ascultă, am un nume, o faimă, sînt proprietarul unei întreprinderi. Bărbatul Riei va prelua odată această întreprindere. Și spune-mi, ce aduci dumneata în chestia asta ? Nu vreau să mai vorbesc despre faptul că n-ai nici o avere. Așa ceva nu mai e un lucru atît de important, dacă omul este înzestrat cu capacitate și cunoștințe. Dumneata însă ești un mic funcționar la „Benzolan A.G.“ Nu

ești deprins cu probleme mari, nu ai cunoștințe excepționale. Și la asta se mai adaugă ceva. Prezența dumitale ca șef în întreprinderea mea ar fi imposibilă. Da, să spunem lucrurilor pe nume. Te-ai făcut de rîs în fața a treizeci de mii de oameni. Lumea ar face haz în spatele dumitale.

Jablonski și-a pus mîinile pe genunchi, stă plecat puțin înainte, privindu-l pe Alex în față și repetă rar și apăsat cu vocea-i aspră, ca scoasă din adîncul trupului voluminos :

— În spatele dumitale s-ar face haz.

Chipul lui Alex se întunecă. Începe de la cutele dintre sprîncene ; e ca un avertisment de care Jablonski își dă seama numaidecît, la care reacționează pe loc.

— Așadar, domnule Kühn, vreau să ajungem la o înțelegere. Să zicem, fie, negustorește. Să precizăm poziția, situația dumitale. Am o fată pe care nu vreau să ți-o dau. Poți să fii sigur de opoziția mea. Și să nu subestimezi această opoziție. I-am arătat Riei clar primejdia de a fi dezmoștenită și alungată din casă. Asta a înfuriat-o, desigur. A luat acum atitudine împotriva mea. Și-o va menține cîtăva vreme. Apoi, cu timpul, o s-o lase puterile. E deprinsă cu o viață comodă, la adăpost de griji. Înțelegi, ea nu-i făcută dintr-un material solid ca mine sau ca dumneata. O viață în răsfăț... O s-o lase repede puterile. Atunci, devenind rezonabilă, se va întoarce în casa mea. Deprinderile de viață vor fi mai puternice decît iubirea. De asta sînt foarte sigur. N-ai nici cea mai mică șansă să-mi devii ginere ! Și cred că dumneata ai un cap destul de luminat, ca să nu treci cu el prin zid. Pe de altă parte, ai să pricepi, desigur, că, nu-i așa, n-ar fi de lepădat dacă...

Vede figura întunecată, acest obraz uscățiv și energic. „Neplăcut lucru !“ își spune. Alex îl cam sperie. Lovitura dată oficialului... Și amenințarea adresată celor treizeci de mii... A început să se teamă de el încă de la sărbătorirea zilei de naștere a Riei, cînd mielușelul nu s-a lăsat înjunghiat, ci și-a arătat dibăcia de vulpoi. Pînă acum încă nu s-a lămurit dacă repulsia lui față de Alex se datorește mai ales acestei trăsături tipice pe care a recunoscut-o la el. Vede cum pe chipul tînărului se adună încet

mînia. Se pricepe la oameni, iar acesta i se pare periculos. O forță ostilă.

— Așadar, domnule Kühn, să aranjăm totul ca între bărbați. Ei, cum spusei — negustorește. Am în buzunar o hîrtie...

— Ai fi în stare să-ți alungi fata din casă ? Adică ai fi gata mai curînd s-o pierzi decît s-o vezi măritată cu mine ? Mă jignești ! Nu-ți dai seama de asta ?

Din această clipă, discuția se înfierbîntă. Încep să vorbească tare. În camera lor, David și Paul spun :

— Acum, Alex face o greșeală.

Jablonski începu să sufle greu :

— Vreau să vă feresc pe amîndoi de-o rătăcire !

— Vrei să distrugi fericirea fetei dumitale !

— A ! Ce spui, fericirea fetei mele ? Dar înțelege o dată că fata mea e un copil răsfățat. I-ai plăcut. Ai impresionat-o, dar acum ești un om sfîrșit ! Ascultă, îți ofer... ei... s-o spunem, un credit. Fără dobîndă, pe termen nelimitat. Adică, ți-l dăruiesc. Dar lasă-mi fata în pace ! Cum ? Ei, să zicem că prin relațiile mele îți instalez o stație de benzină. La așa ceva te pricepi doar ! Asta-i singura dumitale posibilitate ! Ai să-ți găsești o femeie drăguță, din cercul dumitale. Ba da, ba da ! Ești un băiat foarte drăguț, dar... Fii cu scaun la cap ! Îți ofer un viitor. Am aici o hîrtie, pe care trebuie s-o semnezi. Stația de benzină. Ei, înțelegi, nu vreau nicidecum să te cumpăr. Numai așa, un mic plasture pe rană. Vă feresc pe amîndoi de-o rătăcire și, pe deasupra, îți asigur și dumitale viitorul. S-ar putea face oare mai mult pentru dumneata ? Spune singur ! Ai aici... Te rog să semnezi.

— Și-ai crezut într-adevăr că ai să mă poți prinde în laț cu asemenea tertipuri de geambaș ? Ai vrut să-l vîri în buzunar pe micul funcționar de la „Benzolan A.G." ! Mă mir c-ai putut ajunge atît de mare cu astfel de metode. Dar oamenii sînt proști, și dumneata îi cunoști numai din acest unghi.

— Viitorul... fii, te rog, rezonabil ! Dacă nu ești rezonabil, rămîi cu mîna goală. Din toate punctele de vedere ! Și gîndește-te bine... nici nu vă potriviți. Vreau să spun, ei... n-am nimic contra îngrijitorilor de toalete și a mercenarilor din Legiunea străină, dar...

— Ia-ţi fiţuica ! spuse Alex. Jablonski holbă ochii la el. Şi acum ridică-te ! strigă Alex, şi Jablonski îl ascultă. Iar acum şterge-o ! Da, şterge-o ! Faţa lui Jablonski deveni pămîntie, bărbia îi căzu. Şterge-o, n-auzi ? strigă Alex.

Jablonski nu se mişcă, numai faţa îi tresări, ca şi cum ar fi căutat să rostească un cuvînt, să mai facă o încercare de înţelegere.

Alex se duse la uşă, o deschise brusc. Cu dreapta întinsă arătă spre coridor.

— Afară !

Ochii lui Jablonski urmăriră acest indicator neînduplecat. Picioarele i se puseră în mişcare în direcţia poruncită, în timp ce privirea îi rămînea agăţată de această figură împietrită de mînie. Pe cînd se strecura pe uşă, se simţea ameninţat. Se aştepta să fie luat în pumni, lovit, bătut. Pe coridor grăbi pasul. Aproape fugea. Ajunse pe scară, respiră adînc, nu-şi mai simţea picioarele, aceste picioare groase, moi, care-l duceau în jos pe trepte.

Îl auziră plecînd... paşii grei ai unui om greu.

Uneori ofta, amintindu-și de bărbatul care se numise Lustig. Dar nu-i rămînea mult timp pentru asemenea gînduri ; avea de îngrijit trei copii și un bărbat care era mai pedant decît cel ce cîntase la vioară.

David și Alex îi pricinuiau griji. Kühn intervenea între ei cu asprime. Spunea : Alex, nu există nici o deosebire între voi doi ! David e fiul meu, la fel ca și tine ! Iar tu ai să încasezi în fiecare zi o porție de bătaie, dacă aflu că ai vrut să-l jignești !

Băieții s-au bătut prima dată în curtea din spatele casei. David l-a trîntit și i-a spus : Sînt mai puternic ! De aci înainte n-am să mă mai plîng altora de tine, am să te bat pe loc ! Paul era de față și urla jalnic. Tăcu abia cînd cei doi se ridicară de jos, își scuturară pantalonii și ieșiră din curte, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Paul porni lipa-lipa în urma lor. David îl așteptă și-l luă de mînă. Aproape întotdeauna Paul mergea ținîndu-l de mînă pe David. Dormeau amîndoi în aceeași cameră.

Lydia spuse : David trebuie să meargă acum la liceu, altfel o să fie prea tîrziu. E atît de deștept ! Pe Alex l-ai și înscris la liceu.

Kühn replică : Nu-i cu putință, Lydia. Nu ne putem îngădui așa ceva pentru toți trei copiii. Vor veni vremuri grele. Războiul e ca și pierdut.

Aducînd vorba de semnele timpului, își motivase convingător hotărîrea de a nu-l trimite pe David la liceu. Dar conștiința nu-i era împăcată.

CAPITOLUL IV

Heinrich Kühn sta în prag. David și Paul priveau peste umărul lui. Se uitau toți trei la Alex care-și făcea bagajele, în camera lui. Fața lui Kühn trăda ceea ce simțea în legătură cu această plecare : dezaprobarea. Paul lua lucrurile mai ușor — un fel de falsă alarmă, care pînă la urmă n-o să schimbe nimic din cele obișnuite. Gîndul că fratele său ar putea părăsi acum pur și simplu această locuință, după atîția ani de trai în comun, i se părea inacceptabil. David tăcea ; după părerea lui pentru Alex nu exista altă ieșire din impasul în care se găsea. Ceea ce îl uimea era că Ria pornea alături de el pe acest drum.

— S-a ținut de cuvînt, spuse bătrînul Kühn. A trecut exact o săptămînă de cînd l-ai dat afară de aici. O să se țină de cuvînt pînă la capăt. Nu cred că e bine ce-ai făcut. N-ar trebui oare să te mai gîndești ?

Alex vîra niște cămăși într-o cutie de carton. Două cufere mari zăceau pe podea, sertarele erau trase, ușa șifonierului deschisă. El umbla de colo pînă colo prin cameră, nu se lăsa abătut din pregătirile sale. Zise :

— Acum e prea tîrziu să mă mai gîndesc. Treaba s-a pornit. Nu ne-a lăsat altă alegere. Ria o să doarmă cîteva zile la un hotel. Pe urmă ne vom muta în apartamentul nostru. Un noroc că am rezolvat atît de repede problema locuinței. Închise un geamantan, adăugă apoi cu fața întoarsă : A costat, de altfel, destul.

— E tare ca stînca, zise Kühn. Mă băiete, omul ăsta-i mai tare ca tine.

— Dar se va gîndi în fiecare zi la toate astea, credeți-mă. Și dacă nu se va gîndi el, îi va aminti nevastă-sa. Frumoasă scenă trebuie să se fi petrecut între ei. Ria mi-a dat numai să înțeleg. Jablonski vrea să lase lucrurile să se desfășoare de la sine. Speră într-o nenorocire, așteaptă să ne vadă naufragiind.

— Te poți într-adevăr aștepta la o nenorocire, dacă ăsta speră în ea, spuse Kühn dînd din cap cu îngrijorare. Și cu fata ce intenție ai ? Nu sînteți cununați și...

— Am trecut-o ca subchiriașa mea. Dar săptămînile viitoare ne vom căsători.

— Alex, spuse Paul, dacă lucrurile n-au să meargă, vinzi pur și simplu apartamentul și te-ntorci aici.

Alex îl privi uimit :

— Ce-nseamnă „dacă n-au să meargă“ ? Ria mă iubește.

— Un apartament ca ăsta nu se vinde atît de ușor, fu de părere Kühn. Nu oricine pune pe masă, cît ai bate din palme, șase mii de mărci pentru un apartament cu două camere, bucătărie și baie. Tu aveai numai două mii, Alex ?

— Ria a dat restul.

— Și mobila ? întrebă Paul.

— O s-o procur.

— Ai să faci datorii, Alex. Asta-i rău, îl dojeni Kühn. Un început prost !

— Termină acum cu cobitul ! Voi ați început bine și ați sfîrșit prost !

Kühn tăcu și în gînd aprobă chestia cu sfîrșitul prost.

— Mare minune că vine cu tine ! spuse David. Te iubește mult, pesemne !

După o clipă de gîndire, Kühn zise :

— Poți lua veselă pentru patru persoane. Și tacîmuri și altele. Mai sînt cîteva lucruri rămase de la răposata mamă-ta și...

— Nu mai spune mereu : de la răposata mamă-ta ! Faci de fiecare dată o mutră, de parcă te-ai întoarce de-a dreptul de la înmormîntare.

— De cîțiva ani mă întorc mereu de-a dreptul de la înmormîntare, spuse Kühn posomorît. În orice caz, poți să iei lucrurile. Și încă ceva : ți-am pus azi pe masă o scrisoare de la Elfie. A venit o dată cu multe altele. Ai citit-o ?

— Da, da. Am citit-o, și le-am citit și pe celelalte !

— Și ?

— Îi e milă de mine. Tuturor le e, deodată, milă de mine. Regretă că am fost suspendat. Mă sfătuiesc să nu-mi plec capul. Sus capul ! Sus capul ! Și alte prostii ! De-o

săptămînă vin în fiecare zi cîte o duzină de scrisori. Nici nu vă închipuiţi ce silă îmi fac! Am să alerg din nou, fiţi siguri de asta! Să-i vedeţi ce-or să se minuneze!

— Da, dar Elfie ce-ţi scrie?

— Am spus-o doar — mă compătimeşte. „Dacă ai nevoie de mine, sînt totdeauna gata..." Compătimire! Şi cînd vă văd stînd aşa, aproape că-mi vine să cred că şi vouă vă e milă de mine. Dar vă înşelaţi. Căsătoria asta nu e o treabă îndoielnică. Ştiu totdeauna ce vreau! Şi duc pînă la capăt ceea ce vreau! Am să mă însor şi am să alerg din nou. Voi fi mai bun ca oricînd!

— Vrei prea multe, Alex, spuse Kühn.

— Trebuie să vrei multe, ca să realizezi măcar ceva! Tu ai vrut puţine şi n-ai realizat nimic!

— Chiar nimic? întrebă Kühn. Crezi oare că viaţa mea a fost egală cu zero? Era mîhnit că viaţa lui preţuieşte atît de puţin în ochii acestui fiu al său. V-am crescut! N-aţi răbdat de foame. Şi aţi arătat totdeauna ca scoşi din cutie. Aţi avut totdeauna ghete bune în picioare. Şi pe urmă v-am trimis la liceu, ca să învăţaţi cîte ceva! Şi voi ce-aţi făcut? La şaisprezece ani v-aţi luat o slujbă, ca să cîştigaţi mai repede bani. Dar şi aşa aveţi destule perspective.

— Pe mine nu m-ai dat la liceu, spuse David. Şi ştiai prea bine că eu l-aş fi dus pînă la capăt.

— Da, spuse Kühn şi pe obrazul lui alunecă o umbră de stinghereală. Ar fi trebuit să te dau şi pe tine.

David se gîndea la sacrificiul ce se săvîrşise sub ochii lui. Îi dădea tîrcoale, se întreba dacă e autentic. Asta se întîmpla în dimineaţa următoare, în timp ce conducea din nou maşina directorului de bancă. Sacrificiul pe care-l făcuse Ria Jablonski pentru fratele lui i se părea totuşi autentic. Pentru David acest lucru era ceva neaşteptat, ceva ce putea trezi încredere şi justifica speranţe. Lui nu i se întîmplase niciodată ceva asemănător. În admiraţia lui se împletea şi invidie. Îşi spunea că Alex a avut de suferit, ce-i drept, în ultimul timp, dar că viaţa s-a arătat pînă acum blîndă cu el. Găsea că acest deosebit noroc în dragoste n-ar fi pe de-a-ntregul meritat. Şi asta îl indis-

punea, îi trezea un sentiment de revoltă împotriva a ceea ce el socotea ca o nedreptate a soartei.

„Medalia de aur ! gîndi el. A obținut totuși o medalie de aur !“

Conducea mașina grea a directorului dr.h.c. Belling. Și în timp ce stătea la volan, se gîndea din nou că a fost un nedreptățit încă din copilărie. Se îndărătnicea în acest gînd care în ultima vreme se transformase într-o idee fixă : ideea că viața e mereu vitregă cu el.

La spatele lui ședeau patru — directorul Belling și trei delegați, care nu-și îndepliniseră mulțumitor mandatul. Din discuțiile lor, deduse că aceștia ar fi un fel de consilieri municipali, dar nu-și dădea prea bine seama. Lîngă el mai ședea unul, care abia se amesteca în discuție, dar asculta atent. O figură care rămînea în umbră.

— Domnii mei, spuse Belling. În timpul ședinței n-ați reușit să puneți cele opt milioane în lumina cuvenită !

Îi erau obligați, în afară de asta făceau parte din același partid. David înțelese asta din cuvintele lor. Domnii se apărară. O, totuși ! Au luminat cele opt milioane din toate părțile. Din propunerile lor au apărut de-a dreptul gigantice. Și n-au rămas chiar fără efect ; cu acești bani s-ar putea începe acum realizarea unor proiecte care trebuiau înfăptuite de mult.

— Dar vedeți dumneavoastră, parcul acesta este singurul spațiu verde din mijlocul părții de vest a orașului. În acest cartier locuiesc nouăzeci de mii de oameni : muncitori, mici salariați și funcționari. Asta înseamnă cîteva mii de bătrîni și bolnavi, care-și caută un loc de odihnă în parc. Și mai înseamnă multe mii de copii, care-și au acolo locul de joacă.

— A, da de unde ! spuse Belling. Cîteva gropi de nisip ! Am nevoie de parc ! În centru ne clădim blocul. Secționăm terenul prin străzi drepte, largi. Înțelegeți ? Corespunzătoare peisajului. Planurile se și află gata în biroul meu. Bărbatul de lîngă David dădu aprobator din cap. După cum știți, am și făcut unele jumătăți de promisiuni, spuse Belling.

— Da, da, spuseră domnii. Opoziția s-a produs mai ales din cauza copiilor, care nu vor mai avea loc de joacă.

— Dar, vă rog, domnii mei ! Cîte voturi au lipsit ? Numai cinci ?

— Da, desigur, însă mai e și chestia cu aerul curat. Minunații copaci de-acolo. În parc sînt vreo șase mii de copaci — stejari, fagi, frasini, ulmi, mesteceni...

— Și ce pretenție au ? Lăsăm în picioare cel puțin trei, patru sute.

— Da, și apoi mai e iazul.

— Of, doamne, băltoaca aia ! Domnilor, am făcut unele promisiuni !

Îi erau obligați și el le reamintea asta. Domnii se suceau și se-nvîrteau. David trebui să-i ducă pînă la parcul pe care-l cunoștea bine. Ei coborîră și cercetară imensa suprafață. Îi așteptă în mașină.

Cînd reapărură după o jumătate de oră printre copacii uriași și se-ndreptară spre mașină, David văzu cum Belling explica ceva cu gesturi largi, iar domnii dădeau din cap. Directorul Belling continuă să gesticuleze aprins și în mașină, lucru ce nu-i sta în obicei.

— Natural, spuse el. O vom numi Biserica parcului, am să propun asta ! Vom trece imediat la realizarea ei. Îi voi cointeresa și pe respectivii domni. Societatea noastră va participa cu un sfert de milion. Presupun că grupul dumneavoastră va veni cu aceeași contribuție... Domnul de lîngă David aprobă din cap. În marginea de vest a parcului lăsăm oarecare spațiu verde, cîțiva copaci. Biserica parcului ! Domnilor, cu asta vom obține sigur aprobarea proiectului. Avem mare nevoie de biserici. Firește, rămîne în sarcina dumneavoastră să prezentați ideea acestui așezămînt în modul cel mai convingător. Timpul ne presează, domnilor.

— Da, desigur, domnule director !

Directorul doctor h.c. Belling fu foarte bine dispus în tot cursul acestei zile. După masă porunci :

— Kühn, du-mă în Rheinstrasse.

După două ore, David trebuia să revină să-l ia. Era foarte cald în ziua aceea, dar directorul Belling apăru din casă, exact după două ore, voios și sprinten. Continuă să fie foarte bine dispus. Cu un suspin de satisfacție, se răsturnă pe perne și zise :

— Minunată vreme pentru concediu, nu, Kühn ?

— Desigur, domnule director, spuse David. Vremea e foarte bună.

Începu să se înfurie din cauza acestui răspuns slugarnic. Îi scăpase așa, pe negîndite, ca și cînd bunăvoința lui Belling îi aruncase și lui o fărîmitură prietenoasă. Se revoltă contra lui însuși din pricina tonului zelos cu care răspunsese și al acestui : „Desigur, domnule director !“ „Suflet de cîine ! gîndi el, afurisit suflet de cîine !“

— Du-mă acasă ! porunci Belling.

Era ora șase seara și pe străzi continua să fie foarte cald.

Ctitoria „Biserica parcului“ fu un succes. După numai cîteva zile, David se afla iar în drum spre Parcul de Vest. Domnii ședeau din nou în mașină, iar cel ce le dăduse însărcinarea era de astă dată mulțumit de ei. După mașina condusă de David mai urmau două limuzine grele. Partenerii puseseră mînă de la mînă și bacșișul gras topise toate împotrivirile.

Și iată-l pe Belling pășind înaintea lor, cu figura mulțumită, ca un conducător. Brațul lui drept arăta, descria cercuri mari și zece capete se clătinau aprobînd. Ședeau acolo în haine gri, cu fețele apărate de pălăriile de Homburg, împărțeau, parcelau, aprobau planurile de perspectivă ce se aflau în sertare. Erau domni cu greutate. Și erau conștienți de importanța lor.

Directorul Belling continuă să fie stăpînit de sentimentul victoriei și după ce se despărțise de partenerii săi.

— Avem încă multe de făcut azi, Kühn. Condu cît mai repede !

Porniră pe autostradă, vizitară un oraș situat la cîteva sute de kilometri. La întoarcere se dezlănțui o furtună.

— Dă-i drumul mai repede, Kühn !

— Îmi pare rău, domnule director. Nu pot conduce mai repede fără a vă pune pe dumneavoastră și pe mine în pericol. Șoseaua e udă. Și știți că...

— Dă-i drumul ! Mai am și alte obligații azi.

— E prea periculos.

Directorul Belling tăcu un minut și privi tahometrul.

Apoi spuse încet :

— Nu vrei ? Oprește ! răsună apoi aspru glasul din spate. Am să conduc eu.

— Cunosc un om care merge într-un fotoliu pe rotile, fiindcă a gonit așa cum ați vrut dumneavoastră...

— O obrăznicie fără margini ! spuse Belling încet. Ai să te căiești din cauza asta, Kühn !

În sufletul lui David explodă o nebunie subită, era ca o eliberare : îl va provoca la luptă ; îi va impune celui puternic o înfrîngere.

— N-am să-ți dau ocazia, nu mă voi căi, Belling.

O clipă fu liniște. Apoi, directorul vorbi ironic :

— Ah ! Interesant. Îmi spui Belling. Te răzvrătești.

— Ți se întîmplă pentru prima dată ?

— Ești un original, Kühn. De fapt ești făcut pentru lucruri mai mari...

— Știu.

— Da, simt asta din felul cum mă invidiezi.

— Am știut din totdeauna că pentru mine mai există și alte posibilități decît să te car cu mașina de colo pînă colo. David rîse încet. Știi, sînt de fapt un copil al norocului. M-am născut de Crăciun...

— Așa ai știut-o din totdeauna ? Pentru lucruri mai mari. Semeni cu fratele dumitale, ceea ce m-a și determinat să te angajez. Am bănuit aceeași putere de rezistență. De altfel, și el e un băiat original. Mi s-a părut interesant ca un ins să amenințe treizeci de mii de oameni.

— M-ai angajat de hatîrul alergătorului ?

— Da, și pentru că ai mințit cu atîta disperare.

— Pe atunci mai nutream încă speranțe.

— Minți prost. Am cercetat motivele minciunii dumitale și am aflat că ai fugit în Legiunea străină din cauza unui accident de care nu erai vinovat. Moartea unui om te-a făcut să intri în panică. Ai o conștiință sensibilă, Kühn.

— N-aș fi deci potrivit pentru afacerile dumitale ?

— Treburile mele sînt mult mai de soi.

— Te pricepi la afacerile dumitale. Oamenii sînt proști, nu-i așa ?

— Nu chiar așa de proști, Kühn, dar procedează totdeauna tocmai cum n-ar trebui. Întocmai ca și dumneata.

— Te gîndești acum cum m-ai putea umili mai tare...

— N-am nevoie să mă gîndesc. Te-ai umilit singur. Aveam planuri mari cu dumneata. Urma să pleci în numele meu cu cîțiva domni în Africa. Doi, trei ani. Ai fi realizat profituri apreciabile. Ești șofer excelent, vorbești o franțuzească distinsă, ai spirit de observație, și ai și curaj. Dar n-ai nici o șansă. Nemulțumirea dumitale îți va sta mereu în drum și-ți va pune în umbră calitățile. Puțini vor descoperi ceva din adevărata dumitale ființă. Eu mă pricep la oameni, Kühn. De exemplu, dumneata îți recunoști chiar acum înfrîngerea și te gîndești dacă n-ar fi cumva cazul să mă înjuri.

— Mă miști aproape pînă la lacrimi. Să te-njur ! N-am nevoie de asta. Ți-am arătat cîți bani dau pe dumneata, Belling. Asta mi-ajunge.

— Nu-ți ajunge !

— Ei bine, dacă vrei neapărat, Belling, ești un porc mizerabil și murdar. Văd pe chipul dumitale alb ca brînza cît de mult te-am lovit cu asta. Dacă ai ști că poți s-o faci fără nici un pericol, mi-ai da pe la spate cu ceva în cap. Dar vezi, mergem cu o viteză de peste o sută zece kilometri la oră. Nu ți-a fost de-ajuns, e însă destul de repede pentru ca, în caz de accident, căpățîna dumitale să se sfărîme ca o coajă de ou. Să nu-ți închipui că mi-ar fi frică de dumneata. M-am aflat cîndva în situația de a-mi apăra viața și de a ucide din cauza asta oameni. Ochi în ochi. Și dumneata ai ucis oameni, dar cu totul altfel — ca șef al plutonului de execuție — oameni care nu se puteau apăra.

— Îți dai desigur seama că te-am concediat fără preaviz !

— O, dumneata abia acum înțelegi că eu mi-am dat demisia încă de-acum cîteva minute ?

— Aș putea să te denunț pentru insulte...

— Sînt sigur că ai să te abții !

— Nu s-ar termina bine pentru dumneata. Oamenii știu să-mi aprecieze meritele. Te pot strivi, păduche !

— Aș putea să opresc mașina și să-ți trag o chelfăneală, Belling. Sînt destul de voinic. Hahaha !

Aprecia situația în care se afla ca o despăgubire ce i s-ar fi oferit.

Belling meșterea ceva la o cutioară. Deodată, în mîna lui apăru un revolver.

— Oprește ! spuse el. Te împușc, dacă nu oprești imediat !

David privi prin oglinda retrovizoare.

— Fii atent, Belling, am ieșit din zona furtunii. Acum mergem cu o sută douăzeci. Accelerăm, șoseaua e uscată. Acum am atins o sută treizeci. Ei, acum trage. Dar eu pot merge și mai repede, vezi, e o mașină de clasă superioară. La o sută patruzeci și cinci tot mai răspunde la accelerator.

— Oprește !

— Mă înveselești, Belling !

Belling puse ezitînd revolverul la o parte. David micșoră puțin viteza. Belling tăcu o vreme. Apoi spuse :

— Există o baladă, cred de Uhland. Începe așa : „Ca să devină el aristocrat, pe nobil îl ucise un argat". Citește o dată poezia și vezi ce spune mai departe. De fapt ce vrei, Kühn ? Ce țel urmărești în viață ? N-ai nici o șansă, Kühn !

David nu răspunse. Cînd ajunseră în oraș, opri mașina aproape de centru. Coborî, trînti portiera și zise :

— Știi ceva ? Condu-ți singur mașina pînă la bancă, Belling !

În seara aceea plecase Alex. Camera lui rămăsese aproape goală. Paul era trist. Spuse :

— Alex mi-a cerut să-i împrumut cinci sute de mărci, dar n-am avut decît trei sute.

— N-ai avut mai mult ? Noi sîntem niște pîrliți, măi Paule. Cunosc un om care a oferit ca bacșiș o biserică întreagă. Dar azi l-am dat gata ! L-am umilit ! Și chiar de-o să vînture miliarde și o să îngenunche întregul oraș, de mine o să-și aducă aminte ca de unul care-a făcut din el un cerșetor ! Eu ! Se bătu cu palma pe piept. Apoi întrebă : Ascultă, cum e chestia aia cu milionul ?

— De ce ? întrebă Paul.

— Poate că am să-l ridic eu. Ți-am spus că am să fac o ispravă !

— Palavre, Davide.

— Palavre ?... Vine un moment în viață cînd îți dai seama că ai să realizezi ceva ! Înțelegi, lucrurile au luat-o la vale !

— Nu prea pui mare preț pe viață, așa-i ?

— Ba din contră, pun preț pe multe. Dar în Africa se murea mai ușor. Voi ăștia de-aici vreți să ajungeți tot atît de bătrîni ca și copacii. Toți își așteaptă moartea și fac în pantaloni. Acolo am executat acțiuni mai periculoase — pentru interese străine. I-aș lua banii și el n-ar zice nici pîs !

— Taci din gură, omule ! îl dojeni Paul. Dacă ne-aude cineva...

Pe David îl mulțumi că simplul fapt de a fi pomenit de așa ceva trezise spaima. Se simțea în clipa asta ca un bărbat temut de alți bărbați.

— Bine, spuse el nepăsător. Bine, să nu mai vorbim de asta. Te-a și apucat cufureala. Pe toți de-aici v-apucă numaidecît cufureala !

Gîndurile lui se jucau cu ideea ce-i venise. Nu era încă propriu-zis o hotărîre, ci doar o hîrjoană cu periculoasa eventualitate. O cîntărea, așa cum cîntărește un aruncător piatra în mînă, încă nehotărît s-o arunce. Aducea în sprijinul ei justificări, le deducea din suma suferințelor îndurate, se îmboldea singur, amintindu-și de marile succese necinstite ale unor oameni ca Belling. Își spunea că e copt de ani de zile ca să poată cuteza ceva hotărîtor. Așa socotea : ceva hotărîtor ! În gîndurile sale reveneau însă și cuvintele : „Inimă de cîine“, frica aceea ce-ți întoarce stomacul pe dos. Da, să te scapi în pantaloni de frică ! Cînd va fi vorba de ceva serios de tot, probabil că am să mă scap și eu în pantaloni !

Sărbători ziua aceea ca pe un succes. Seara tîrziu își schimbă încă o dată hainele. Cu puțin înainte de miezul nopții se duse la localul unde obținuse un premiu de consolare. Dăduse urmare unei inspirații de moment : „Martha, gîndise el. Ea e potrivită pentru mine — pe jumătate curvă. Totuși numai pe jumătate. Dar parcă nu sînt toate la fel ?“

Trecuse mai întîi prin localuri mai mici, băuse, se înveselise, voia să fie bine dispus. Muzică ! Se simți ca și cum i s-ar fi făcut o primire cu muzică. Lumina voalată

era plăcută. Pahare sclipitoare, oglinzi, agitație nocturnă — totul era plăcut. La bar ședeau cîțiva domni. David li se simți superior, plutea pe valul unui sentiment de superioritate. La intrarea lui, Martha sta cu alte femei în spatele barului, vorbea tocmai cu niște bărbați. Se ridică și-i veni în întîmpinare. Zîmbea.

— Ah, spuse ea încet, micul meu soldat din Legiunea străină ! Tot singur ? Tot solo ?

David rînji :

— *La cicatrice* a fost mereu solo...

— Ești vesel azi. Ce vrei să bei ?

Bău singur. Ea era invitata domnilor de la bar.

— Bine, spuse David. Dar vezi de termină.

După o oră o bombăni :

— Ascultă, durează cam mult !

— Sînt oameni cu parale, șopti Martha. Fii cuminte, scot în seara asta un sutar.

— Mă rog, numai că de indivizi ca ăștia sînt oricum sătul pînă-n gît ! Azi sînt în fonduri.

— Nu te mai umfla așa.

— Un fleac de sutar ! Mutrele astea nu-mi plac.

— Nu mai face pe milionarul !

— Poate că am să devin. Ce-o să se întîmple atunci cu noi doi ?

— Oh, șopti ea, asta ar schimba unele lucruri ! Dar tu nu ești de soiul celor ce-ajung milionari.

— Mutre de porci ! rosti el tare. Domnii se uitară spre el. Da, la dumneavoastră m-am referit !

Domnii întrebară :

— Ce-i cu dumnealui, Martha ?

Femeia se întoarse spre ei și le zîmbi :

— Dumnealui visează !

David o apucă brutal de încheietura mîinii, îi trase obrazul lîngă el.

— Curvă, mîrîi încet. Sînt aici ! În noaptea asta viu la tine. Eu !

— Să nu-ți închipui că m-ai dat gata !

— Am să fac numaidecît toată spelunca fărîme ! Pe cine-l iei în noaptea asta la tine ? Pe cine ?

Fața lui era foarte aproape. Martha își pierdu cumpătul.

— Fii cuminte, David !

— Pe cine ?

— Pe tine, dacă ești cuminte.

Peste două ore se porni pe scandal. Striga :

— *La cicatrice* o să facă aici curățenie !

Domnii azvîrliră repede cîteva bancnote pe barul lustruit. Înainte de-a pleca, unul spuse :

— Martha, dumnealui visează cam tare...

David se uită în urma lor și rîse.

— Ești nebun ! zise femeia supărată.

— Nu ! rîse el. Azi sînt vesel. Sînt aici, Martha ! Eu ! Și-n noaptea asta nu trebuie să mai pui ceasul deșteptător. Am timp. De azi înainte voi avea mereu timp ! Azi am aruncat zarurile ! Înțelegi ?

Cînd plecară, afară se luminase de-a binelea. Pe străzi stăruia liniștea. Dimineața era încă neprihănită.

În drum spre casa Marthei, pășind alături de ea, David o întrebă :

— Dacă ai fi fata unor oameni bogați și ai iubi un bărbat care n-are nimic și ai ști precis că din cauza lui ai fi dezmoștenită și alungată din casă, ai pleca cu el ?

— Nu, răspunse Martha.

— Dar fratele meu, se lăudă David, are o astfel de femeie.

— Nu va rămîne cu el ! spuse Martha. De altfel, și eu am fost fata unor oameni bogați.

Urcară încet treptele. În odaia ei, Martha pregăti cafeaua și o mică gustare. David privea pe fereastră, în timp ce ea aducea cești și farfurii. Jos, în spatele casei, se afla o grădină ; o bucățică de pămînt bine îngrijit. David spuse :

— Frumoasă grădină.

— Ah, prostii ! exclamă ea.

David se uita în jos, la acel petic de liniște, simți deodată dorința ciudată de a avea o grădină la fel cu asta. Își imagina împlinirea acestei dorințe, se gîndi apoi la alte dorințe și mai mari, își spuse deodată : „Ce vreau eu ? Ce mi-am dorit ? Kühn, n-ai nici o șansă ! Kühn, ce țel ai în viață ?"

Rosti :

— Ce multe plante cresc colo jos. În Africa de Nord, în deșert, nu prea cresc multe.

— De ce ?

— E pămînt ars. Pămînt mort.

— Şi cum arată ?

— Arată de parcă din pămînt ar putea creşte numai ură.

Ea-l privi întrebătoare.

— Ţi-ai irosit timpul pe-acolo.

— Numai în oaze creşte cîte ceva.

Era acum liniştit de tot. Martha îşi spusese : „Ce curios, cum se calmează, aşa, deodată".

— O oază... ! murmură şi-şi îndreptă spatele.

Sta la fereastră, mai rosti o dată cuvîntul, ca şi cum l-ar fi cîntărit. Femeia se uită la el, dar nu-l înţelese...

L-au mutat la altă școală, fiindcă drumul de la locuința lui Kühn pînă la cea veche era prea lung și devenise prea periculos. Trăiau permanent sub amenințarea „alarmei aeriene". Era doar o școală elementară, dar Lydia îi spuse : Resemnează-te David. Ai să-i întreci totuși pe toți.

Cînd învățătorul cel nou îi trecu numele în catalog, îl privi cu răutate și-l întrebă : Ești cumva semiiudeu ? Nimeni nu-l striga acolo pe numele de botez. Le-o interzisese învățătorul. Și așa începu el să se deprindă cu faptul că-l chema numai Kühn. Învățătorul îl examinase chiar în prima zi. Intenția lui de a-l încurca fusese vădită. Dar după o examinare de zece minute, omul strigă : Aha ! Un băiețaș isteț !

Învățătorul se numea Erb. În fiecare dimineață intra în clasă, își punea demonstrativ pe catedră nuiaua de trestie și striga : Drepți ! Apoi arunca în sus brațul drept pentru salut. La ora de gimnastică îi punea să mărșăluiască. Pășea mîndru pe lîngă copii, ca un plutonier-major și comanda : Stîngu ! Stîngu ! Stîngu ! Apoi le ordona să stea din nou drepți, comanda : Stînga-mprejur ! Dreapta-mprejur ! Se socotea dator să facă instrucție cu ei. Era un bătăuș fără milă, care-și folosea adesea nuiaua și le striga în timp ce-i bătea : Am să scot din voi soldați germani !

David își spunea că omul ăsta trebuie să fie prost. Se pricepe să socotească și să scrie ca un învățător, dar în el trebuie totuși să zacă o prostie plină de cruzime. Erau dușmani, și amîndoi o știau.

Era pe vremea cînd în conștiința lui pătrunseseră cuvinte noi : ATACURI ÎN SERIE, MINE AERIENE, BOMBE EXPLOZIVE ȘI INCENDIARE, BIDOANE DE FOSFOR. *Ceasuri întregi stăteau prin beciuri. Cădeau bombe și femeile plîngeau.*

CAPITOLUL V

Gîndindu-se la feciorii săi, lui Heinrich Kühn nu-i trecuse pînă atunci niciodată prin minte că într-o bună zi vor pleca din casă și vor dispărea din preajmă-i. Acum însă simțea apropiindu-se acea meschină izolare pe care o aduce bătrînețea și care parcă l-ar fi pîndit încă de mult la ușă. Vorbise despre căsătoria băieților, dar nu-și închipuise niciodată asemenea schimbări. Se gîndea acum la viața împuținată ce-l aștepta și-l treceau fiori.

În timp ce stă la locul lui de muncă, toaleta, și-și ține contabilitatea, cu linii verticale trase pe marginea ziarului — treaba mare — cîntărește iar anumite posibilități. N-a avut încă nici o explicație. Poate că și Kitty o așteaptă. Ba ea a și făcut unele aluzii. La urma urmelor nu poți trăi mereu singur. Speră să se ivească o ocazie potrivită. Odată vă deschide totuși vorba despre asta. Kitty se ține încă foarte bine. Pare să fie și sănătoasă. I-ai mai putea da, dacă nu se îmbolnăvește, încă douăzeci de ani de viață. Prilejuri au fost, desigur. Ba chiar li s-a întîmplat să ajungă la un pas de ceea ce-l interesa, dar Kühn n-a mers mai departe. De ce n-a făcut-o ? Îl reține povestea aceea cam neserioasă, de la care i-a și rămas numele de Kitty. Ea vorbește adesea despre acest lucru : „Celebra pereche internațională de dansatori". Lui nu-i place să tot audă istoria asta. Dacă stai să te gîndești, la fiecare două zile : „Celebra pereche de dansatori"... Nu ! Dar acum, iată că băiatul lui cel mai mare a plecat de-acasă. Timpul nu așteaptă. Kühn simte presiunea timpului. Și apoi toate veneau mai curînd decît se așteptase : pierderile, bătrînețea și altele. Se gîndește deci la o explicație, în care cuvîntul iubire poate fi ocolit ; se gîndește la o introducere realistă... Prin urmare, omul nu poate trăi singur...

Stă cu ea la garderobă. În local se dansează. Muzica răzbate în surdină prin pereți. Kühn începe să vorbească despre fiii lui. Spune :

— Alex o să se însoare. Odaia lui a rămas de două zile goală. Cînd o să plece și al doilea, va fi încă o cameră liberă. Oameni străini nu mi-ar plăcea să am în apartament.

Ea e de aceeași părere.

— Nu, nu-i bine să ai oameni străini în casă. N-ar fi putut rămîne cu fata în locuința voastră ? întreabă ea privindu-l.

— Ei, Alex n-a vrut ! Ea e dintr-o familie foarte bună. Fată de oameni bogați.

— Aha, zice Kitty și pare să mediteze asupra acestui lucru. Acuma Alex nu mai aleargă... ori ?

Vorbiseră de cîteva ori despre incidentul de pe stadion. Kitty știe cîte ceva despre acest fiu. Nu-i displace că s-a mutat.

— Nu, spune Kühn. Nu mai aleargă.

— Și acum ce face ?

— Are griji cu locuința. Cu mobilele și așa...

— Cum ? întreabă ea.

— Ei, iacă, griji !

— Așa, firește, spune Kitty. Griji. Privește gînditoare în gol și amestecă în ceașca de cafea. Poate că la Olimpiadă ar fi cîștigat.

— Alex ? Sigur c-ar fi cîștigat !

— Dar acum cu asta s-a terminat. El ce-a zis atunci ?

— A fost grozav de furios.

— Furios ?

— A fost o lovitură, nu glumă. O lovitură a soartei, spune Kühn cu gravitate. A căzut de sus de tot. Era obișnuit cu victoria. Acum o să se însoare. Pentru el, e cel mai bun lucru.

Și în cele cinci minute de taifas, în timp ce Kühn își supraveghează ușa locului de muncă, cei doi se întîlnesc în părerea că oricînd căsătoria e un pas ce merită să fie făcut.

— Da, căsătoria e oricînd binevenită, întărește ea.

Kühn zice :

— Am strîns pe libret cinci mii de mărci. Am și o poliță de asigurare. M-am îngrijit de toate... chiar și de înmormîntare.

— Dar cine se gîndește neapărat la înmormîntare? spune ea.

— Trebuie să fii pregătit, iar mie nu-mi place neorînduiala.

— Dar să vorbești de înmormîntare...

— Ei da, continuă el. Cînd se căsătoresc doi oameni, unul dintre ei va trebui să urmeze cîndva sicriul celuilalt.

— O da, suspină Kitty, apoi, cu o smucitură a capului, continuă fără nici o legătură : Azi-dimineață mi-am făcut ondulații permanente. Pînă acum mă pieptănam altfel. Un coc la spate, așa era modern altădată.

— Și nu mai e?

— Nu. E modern așa cum mi l-am aranjat acum.

— Nu prea mă interesează ce e modern.

— Te ocupi prea puțin de tine, Heinrich.

— Prea puțin?

— Da. Eu te-aș mai dichisi nițel. Ce-ai zice de-o perlă la cravată, o vestă fantezi la un costum bine croit sau o mustăcioară englezească...

— Perlă la cravată? Pentru așa ceva sînt prea bătrîn.

— Cum adică? Trebuie să te mai aranjezi și tu. Să ai mai multă încredere în tine. Și... poate să te schimbi, adăugă ea încet.

— Pe vremuri... începe el.

— Ei, pe vremuri... suspină ea. Timpul, timpul... Parcă n-ar fi trecut decît cîțiva ani de cînd eram celebra pereche internațională de dansatori.

Of, se înciudă Kühn. Iar începe cu asta.

— Am clienți, spune el. Trebuie să mă duc.

La toaletă, trage două linii verticale pe ziar. Stă și-așteaptă, apoi se ridică și se privește în oglindă. „Te ocupi prea puțin de tine. Trebuie să te mai aranjezi și tu. Poate să te schimbi." Se uită în oglindă, își trece iute degetele peste buza de sus, își imaginează mustața — se hotărăște să-și lase mustață. O să mai aștepte pînă-i va crește. Pe urmă îi va spune lui Kitty că vrea s-o ia de nevastă. Timpul presează, povestea cu dansul trebuie lămurită. „Nu vreau s-o mai aud atît de des. O săptămînă, două... Pînă ce mi-o crește mustața."

Își fixează asta ca o condiție. „Peste două săptămîni am să... O introducere realistă : omul nu poate trăi singur."

A doua zi de dimineață Alex veni la tatăl său și-l rugă să-i dea un împrumut. Abia trecuse de nouă. David era încă în pat și-i auzi vorbind în camera de-alături.

— Două mii de mărci, spuse Alex. Am nevoie de bani.

— Nu, răzbătu glasul lui Kühn. Tu vrei totul dintr-o dată! Mama ta și cu mine am avut nevoie de cîțiva ani, pînă cînd ne-am înjghebat gospodăria.

— Banii ți-i cer doar cu împrumut! Nu pricepi asta?

— Îți dau cinci sute de mărci. Banii ăștia și lucrurile pe care le-ai luat să fie contribuția mea la...

— Atunci, împrumută-mi cel puțin o mie de mărci!

David se ridicase în pat și asculta. Kühn întrebă de Ria.

— Ea ce face? N-ar putea să muncească?

— Asta nu pot să-i pretind, spuse Alex. N-a muncit niciodată. Pe ea n-o poți trata ca pe oricare alta.

— Cinci sute de mărci îți dau. Și cum de nu te-ai dus azi la serviciu?

— M-am învoit pentru trei zile. Mobilele și celelalte lucruri...

— Așa? Te-ai învoit... Nici David nu mai lucrează!

— De cînd?

— De cîteva zile.

— Nu vrea, zise Alex. Am să-i spun eu o dată părerea mea.

Mai vorbiră o vreme despre bani, dar Kühn rămase neînduplecat. Apoi Alex trecu în camera în care frate-său ședea tolănit și fuma. David îl întîmpină nepăsător:

— Salutare!

Îl privi întrebător.

Alex nu răspunse la salut. Zise:

— Oare n-o să se aleagă nimic de capul tău, ai?

— Lasă chestia asta pe seama mea. Dar pot să te anunț că am niște planuri...

— Astea chiar le las pe seama ta. Pe mine mă deranjează doar faptul că te numești Kühn.

— În orice caz, nu fac datorii ca tine! La Paul și la bătrînu — și cine mai știe unde. Te-ai apucat de-o treabă extravagantă. Aproape s-ar putea paria c-o să iasă prost.

— Nu te privește. In orice caz am apartamentul și lucrurile care-mi acoperă datoriile! Tu n-ai ajuns să ai măcar un scaun al tău...

— Da. David căscă și-l măsură pe frate-său. Da, e adevărat. Pînă acum n-am avut nimic al meu. N-am avut măcar un sertar pe care să-l pot trage cu sentimentul că sertarul ăsta și tot ce e în el îmi aparține. Cam puțin pentru un om care se apropie de treizeci de ani. Dar am să schimb totul!

— Ce vrea să-nsemne asta?

— Poate că o să-ți spun cînd ai să fii destul de copt pentru așa ceva. Ai să decazi și mai tare. M-am gîndit la asta — treburile tale merg prost.

Alex îl privi cercetător.

— Te gîndești cumva la o chestie necinstită?

— Aș fi gata și de așa ceva. De cîțiva ani. David rînji. Ajungi la un moment dat cînd îți dai seama că ești în stare să dai lovitura cea mare.

— Nu-l vîrî și pe Paul într-o afacere necinstită! Te previn. E fratele meu!

— Și eu sînt fratele tău, replică David, zîmbind ironic.

Se măsurară cîteva secunde, apoi Alex părăsi camera fără să-și ia rămas bun.

Dincolo, Kühn îl întrebă:

— Ce-a spus?

— Nimic, răspunse Alex. Cu el nu pot sta de vorbă. Niciodată n-am putut vorbi serios unul cu altul.

— Da, aprobă Kühn, fiindcă amîndoi ați vrut totdeauna să treceți cu capul prin zid.

Apoi coborîră scările împreună. Kühn voia să scoată cele cinci sute de mărci de pe carnetul de economii. Trecînd prin imobil, prin fața tăblițelor cu nume foarte cunoscute, Alex se gîndea la oamenii care-l salutau aici altădată cu prietenie. „Bună ziua, Alex!“ Îl salutau cu un sentiment de respect. Îi știau succesele și le comentau. Dar acum? Acum era un fost, un om silit să lupte cu piedicile cele mai ridicule. Se simțea înjosit de greutățile ce-i ședeau în calea mobilării unei locuințe.

În fața băncii, Alex primi de la tatăl său banii și-i vîrî în buzunar. Mulțumi fără prea multă căldură. Se urcă în-

tr-un tramvai și se îndreptă spre locuința, unde de cîteva zile stătea cu Ria pe scaune sau dormea în paturi doar acontate.

O masă costă bani. Pe lîngă masă mai trebuie și cel puțin patru scaune. De așa ceva e nevoie și în bucătărioară, și în odaia de zi. Mai trebuie un dulap de bucătărie, o plită cu gaze și un frigider. Lămpi, cuțite, furculițe. Ești obișnuit cu astfel de lucruri. Alex se gîndea la toate astea și își dădea seama de constrîngerea pe care o exercită lucrurile cu care te-ai obișnuit.

Ria spunea :

— Căsnicia e o performanță.

— O vom scoate la capăt, zicea el. Te-ndoiești cumva ?

— Nu, spunea ea și zîmbea.

Stăteau în încăperea pe care voiau s-o aranjeze ca odaie de zi, dar care acum era goală. Bucătăria fusese pusă la punct. Le mai lipsea un dulap pentru haine și unul pentru rufărie. Stăteau și se uitau la pereții goi. Vizitaseră în ajun cîteva magazine de mobilă. Ria avea în minte piese de comandă specială, ca acelea din casa Jablonski, mobile grele, tapisate, care radiau demnitate. Iar în magazine nu găsiseră decît scaune banale, marfă de duzină, pentru un gust mediocru. Pe chipul Riei se citea nemulțumirea.

— Ah ! zise ea. Nu de-astea ieftine.

Plecaseră din magazin. El îi simțise deprimarea, dar nu spusese nimic.

În unele clipe, Riei i se părea de necrezut că s-a hotărît să facă pasul acesta : două camere cu bucătărie și o mică baie. Totul îi era încă străin, încă incomod. Geamantanele ei se aflau în dormitor. Patru geamantane mari cu rochii, două geamantane mici cu lenjerie și articole de toaletă. Cînd voia să-și schimbe rochia, trebuia să umble la geamantane, să îngenunche pe podea și să scotocească în ele. I se părea foarte curios. Era de necrezut — aproape o umilință.

Își dădea seama că Alexander suferă. Era mereu agitat, se chinuia cu procurarea șifonierelor, a meselor, a scaunelor și a altor mărunțișuri.

O dată Alex spuse :

— Peste cîteva zile trebuie să reîncep să alerg. Altminteri schimbarea asta ar fi prea bruscă pentru felul meu de viață.

— Unde vrei să alergi ? întrebă Ria. Pe pista clubului tău ?

— Nu, răspunse el. Ne vom duce afară din oraș, în pădure. De două ori pe săptămînă. De fiecare dată am să fac o oră de antrenament.

— Nu mai avem automobil.

Alex tresări.

— Așa-i, nu mai avem automobil ! Dar aș putea să alerg și în Parcul de Vest. Se află la numai zece minute de-aici.

Ria se gîndea la automobil. Jablonski i-l luase imediat. Așteptase exact opt zile. Apoi venise în camera ei. Făcuse scandal, strigase, iar mamă-sa se agita prin cameră, frîngîndu-și mîinile :

— Gustav ! Gustav ! Liniștește-te !

El însă nu se liniștise. De vreo două, trei ori ridicase chiar mîna, ca și cum ar fi vrut s-o lovească.

— Dacă-l apucă o criză de inimă acum ? Dacă-l apucă o criză acum... Are o inimă atît de slabă !

Nu fu chip să-l potolească, își arătase întreaga strășnicie care-l ajutase să devină mare.

— Să pleci din casa mea ! strigase. Ieși !

Gîndul că tînărul acela îl dăduse afară din casă îi îmboldise mînia.

— Dar nu poți să alungi din casă fetița ! Gustav, îți faci un păcat ! Și, de altfel, nici nu e permis pe criza asta de locuințe.

Știa prea bine că nevastă-sa atingea astfel latura juridică a chestiunii pe care n-o putea interpreta după bunul lui plac, dar nu se lăsă influențat de asta. Tot tărăboiul era de fapt revanșa pe care fiică-sa trebuia s-o sufere în locul lui Alex. Îi era teamă de omul acela, deși nu voia s-o recunoască. Era o frică ascunsă, care-și căuta o supapă în izbucnirea de furie.

Nu credea că Ria va părăsi cu adevărat casa. În timp ce fata începuse să-și împacheteze lucrurile și o auzea

umblînd de colo-colo prin cameră, ca să-și facă geamantanele, el ședea jos în hol, suflînd furios și spunea :

— Așadar, își strînge cu adevărat lucrurile ! Mathilde, ceea ce e putred trebuie smuls cu rădăcină cu tot. Mathilde...

— Dar tu lași fetița cu totul la bunul lui plac ! Gustav, eu n-am să admit asta...

— Așa ți se pare ție ! Nu te amesteca ! Săptămînile viitoare se va lovi de atîtea greutăți, că o să-i vină mintea la cap. Mă încred în ceea ce a moștenit bun de la mine !

— Tocmai asta-i ! gemu femeia. N-o să cedeze !

— Totuși ! amenință Jablonski. O să guste viața-n sărăcie, pe care va trebui s-o ducă acum ca soție de mic funcționar. E prea deșteaptă ca să nu tragă concluziile necesare.

— Și dacă te-nșeli, Gustav...

Mathilde plîngea.

Atunci el izbucnise în rîs pentru prima dată.

— Hahaha ! Nu mă-nșel ! Iar tu ai să-i dai să-nțeleagă că această casă îi e oricînd deschisă, dacă-și vine-n minți. Așa și-așa tot o să caute peste cîteva zile să se-ntîlnească cu tine. Și de fiecare dată ai să-i amintești că mașina o așteaptă aici, în garaj, că sus, camera ei e pregătită, că oricînd se poate întoarce la confortul din casa noastră.

Ria Jablonski se gîndea acum la această mașină. Zise :

— De-am fi avut măcar mașina... Mă obișnuisem atît de mult cu ea.

— Vom cumpăra o mașină ! replică Alex.

Ea-l privi plăcut surprinsă.

— Crezi că ne-am putea permite ? Vreau să spun, costă...

— Vom avea o mașină mică ! reluă el apăsat.

După-masă, cu cele cinci sute de mărci, pe care i le dăduse tatăl lui dimineața, se duseră să cumpere mașina cea mică. Costa cîteva mii de mărci. Alex plăti trei sute de mărci aconto. Vînzătorul fu foarte amabil. Mașina, un model sport englezesc, fusese ce-i drept folosită, dar arăta încă foarte bine.

Ria mai adună din nou din poșetă o sută de mărci. Alex avea și el un rest. Intrară să cumpere două fotolii și o masă-club. Erau niște comenzi speciale, pentru oameni cu gusturi mai alese, cum spunea vînzătorul, care fu, de asemenea, foarte amabil. Plătiră și aici un aconto.

Seara se hîrjoniră nebunatici prin odăițele lor.

Ria spuse :

— Mai am două mii de mărci în geamantan — un inel, care nu-mi prea place, un briliant...

Alex zîmbi :

— Mi-e foame.

Trecură în bucătărie și el o privi cum sparge ouă în tigaie, cum taie pîinea, fierbe cafeaua, apoi taie salam, pune feliile pe farfurie și le garnisește cu castraveciori.

— Să nu-ți închipui, se alintă Ria, că nu mă pricep la așa ceva.

— Știu că te pricepi.

Mult mai tîrziu, seara, ședeau amîndoi în cada de baie. O chemase el :

— A fost cald azi, vino...

Se bălăciră în apa călduță. Alex lua apă în pumni și-o lăsa să curgă pe ea. Ria spuse rîzînd :

— Acum începe luna noastră de miere !

— Pentru noi o să fie mereu lună de miere.

O purtă apoi pe brațe din baie în dormitor, privindu-i fața întoarsă spre el. O așeză pe pat, se îmbrățișară, o auzi spunînd :

— Cît de mult ne iubim...

În timp ce ședeau culcați, liniștiți, în întuneric, Alex îi șopti la ureche :

— Ai să fii întotdeauna curajoasă, da ?

— Da.

— Jură-mi că ai să fii curajoasă !

— Ți-o jur.

Își șoptiră pînă noaptea tîrziu micile lor întrebări și răspunsuri.

Ria se gîndea : „A cîta noapte ? A doua, a treia... Ori poate chiar a patra ?"

Spre dimineață, se trezi, trebui mai întîi să se reculeagă, se gîndi la lucrurile de care aveau nevoie și la cele ce vor veni, recapitulă în minte ultimele zile și-și aduse

deodată aminte : „Am uitat capa de nurci !“ Privi în juru-i, examină pereții străini. Se luminase de ziuă. Îl văzu lîngă ea, își puse mîna pe pieptul lui gol, exact deasupra inimii. Era un gest de tandrețe, ca și cum ar fi vrut să-l roage să-i ierte suspinul, gîndul ce-i smulsese acest suspin. Alex simți atingerea, dar nu se trezi decît pe jumătate. Toropit de somn spuse :

— Inima mea... Am o inimă mare. De la alergări... Olimpiada...

Apoi respiră din nou liniștit și adormi la loc.

În timp ce-și luau micul dejun, Ria zise :

— Mi-am adus aminte că mi-am uitat capa de nurci. E agățată în dulapul în care mama păstrează blănurile. Afară de asta, mama o să-mi dea niște bani, dacă am s-o rog.

— N-ai s-o rogi, spuse el repezit.

— De ce nu ? întrebă ea mirată.

— Tatăl tău o să triumfe ! Și-apoi, n-avem nevoie ! Trebuie să fim chibzuiți, părinților mei le-au trebuit ani de zile pînă și-au înjghebat gospodăria ca lumea.

Chipul Riei se întunecă, ca și cum ar fi ascultat protestul unor gînduri pe care lui nu i le împărtășea. Alex cunoștea aceste clipe, se temea de ele. Zise :

— Cu banii pe care-i vom lua pe inelul cu briliante o s-o scoatem deocamdată la capăt.

Ria rămase acasă singură. Alex se duse să-și scoată permisul pentru mașină. Vizită și un magazin de mobile, găsi un dulap combinat pentru camera de zi, care-i plăcu foarte mult. „O surpriză“, gîndi el și plăti acontul foarte ridicat, cu condiția ca mobila să fie adusă chiar în ziua aceea.

Cînd după-masă soneria zbîrnîi îndelung, spuse zîmbind :

— Acum vine surpriza...

La capătul scărilor se auzi zgomot. Duduiau pași și o voce strigă :

— Fii atent, Emil ! Bagă de seamă la partea lustruită ! Ai apucat bine ?

Apoi intrară în cameră doi hamali voinici, gîfîind și puseră jos dulapul.

— Așa, zise unul, iată dulapul pentru o fericire nouă !

Ria zîmbi forțat. Da, e foarte frumos. Da, da, desigur. Alex o privi atent și spuse :

— Nu-ți place ! Ți se citește pe față !

Din cauza acestui dulap izbucni prima lor ceartă. Nu-i destul de bun pentru ea ! strigă Alex. Și cînd te gîndești că a vrut să-i facă o bucurie. Da, dar de ce l-a cumpărat singur ? Ar fi trebuit s-o ia și pe ea. Nu se potrivește cu fotoliile și cu măsuța-club.

Dulapul acesta le-a amărît ultima zi. A doua zi de dimineață el urma să reînceapă lucrul. Ria se porni pe plîns. O duse din nou în patul din dormitor, îi potoli lacrimile în singurul fel în care se pricepea. Seara își spuseră că e o prostie să se certe așa. Nu voiau să se mai certe.

— Pentru ce ne mai trebuie, zise ea, am s-o rog pe mama să ne dea bani !

— Nu ! exclamă Alex.

A pus la socoteală și cele două mii de mărci pe care le vor obține pentru inel. Nici nu le trebuie mai mult. Ria nu pierdea vremea cu socoteli, se gîndea însă la nenumăratele lucruri care le mai lipseau, se gîndea și la ziua ce avea să urmeze, avea din nou o privire încruntată, ca ori de cîte ori devenea conștientă de nebunia lor. Alex îi ghici frămîntarea și în sufletul lui se strecură, dureroasă, amenințarea unei frici nelămurite.

— Și mîine, spuse ea, eu ce-am să fac mîine aici ?

— Ce fac toate femeile, răspunse Alex.

— Anume ce ?

— Mai întîi : să aștepți pînă cînd vin eu.

— Să aștept, să gătesc, să spăl vase și rufe, murmură ea întristată.

Se gîndea că toate astea nu s-ar fi întîmplat dacă Alex ar fi știut să cîștige simpatia tatălui ei... și dacă ar fi rămas victorios.

Alex o privi cercetător :

— Altor femei le face plăcere, constată el. Ție nu ?

— O, ba da, desigur, răspunse Ria. Am să mă descurc. Zîmbi stingherită, apoi adăugă : încă n-avem un garderob.

Învățătorul Erb îl bătuse. Fusese vorba de o vină cu totul neînsemnată: șușotise cu vecinul de bancă. La ora următoare, David dădu răspunsuri greșite. Învățătorul înțelese numaidecît că era o încercare de revanșă. Se apropie încet cu nuiaua, întrebă, ca să vadă cît e de încăpățînat: Șase ori șapte? Doisprezece ori doisprezece? Îl puse să rezolve o problemă de împărțire, obținu răspunsuri corecte. Apoi întrebă deodată: Șase ori șase? David răspunse: Treizeci și cinci. Erb ridică nuiaua de trestie deasupra spinării băiatului și repetă: Șase ori șase? Treizeci și cinci, spuse David cu chipul întunecat. Nuiaua vîjîi. Șase ori șase! Treizeci și cinci! Din nou nuiaua. Apoi întrebarea. Treizeci și cinci! răspunse David. Nu plîngea, dar fața îi era albă ca varul. Învățătorul repetă întrebarea de zece ori, și de zece ori îl lovi hotărît pe David. Îl chemă la catedră, era pornit spre împăcare, spuse încet: Șase ori șase! Treizeci și cinci, șuieră David printre dinți.

Cînd loviturile prinseră să curgă asupra lui, vomită deodată. Se îmbolnăvi, zăcu trei zile la pat. Lydia se duse la școală și strigă: N-aveți voie să-mi bateți băiatul! Nimeni n-are voie să-mi bată băiatul! Nimeni! Nimeni! Era ca turbată. Învățătorul Erb se dădea îndărăt pas cu pas din fața ei.

Cazul ajunse pînă la inspectoratul școlar. În urma stăruințelor Lydiei. Fu ascultat și fostul învățător al lui David. Acesta spuse: David mi-a fost cel mai drag elev. Un băiat timid, foarte inteligent și dotat cu o voință puternică. Da! strigă Erb. Iar această voință trebuie frîntă! Trebuie învățat să asculte!

CAPITOLUL VI

Nu știau nimic despre schimbarea petrecută. Cînd Alex veni la ei, îl năpădiră, curioși, cu întrebările. Da, firește, Ria e acasă, răspunse Alex. El a venit să-i vadă doar pentru o clipă.

Și apartamentul? îl întrebară.

Acum apartamentul e complet aranjat.

Stăteau toți patru în bucătărie, umpleau mica încăpere. Era spre seară. David prăjea cartofi. După rețeta franțuzească, zicea el. Socotise cîte o porție pentru Paul și pentru bătrînul Kühn. Îi făcea plăcere să prăjească din cînd în cînd cartofi după rețeta franțuzească și să invite pe cîte cineva să mănînce.

Kühn ședea la masă. Întrebă cu precauție :

— Așadar, totul e-n ordine ?

— Ți-ai lăsat mustață ? întrebă Alex zîmbind.

— Ei da, răspunse Kühn, mi-am lăsat mustață.

Paul își privi întrebător fratele mai mare. David vorbea despre bucătăria franțuzească, în timp ce amesteca în tigaie. Privirea lui cercetătoare se tot întorcea de la tigaie spre chipul lui Alex. Simțeau cu toții încordarea acestuia. Alex ședea lîngă ei, bătea darabana cu degetele pe masă, privea în juru-i ca și cum ar fi cercetat mobilele, pe care le cunoștea de ani de zile. Spuse de două ori :

— Ei, să mă duc și eu...

Dar rămase pe scaun, nu mai vorbi nici despre apartament nici despre Ria, deși ceilalți tocmai asta așteptau, ci despre lucruri fără importanță, și bătea mai departe darabana pe tăblia mesei. Privirile lor se ațintiseră asupra acestei mîini nervoase.

El le văzu privirile, figurile întrebătoare, se simți deodată ca încercuit de bănuieli. I se păru că s-a trădat, simți o pornire de mînie, se temu de propria-i impulsivitate și se ridică să plece. La ușă se mai opri o dată.

Kühn spuse :

— Peste cîteva zile ai să faci pregătirile de nuntă, nu ? Cum trăiești tu acum, se cheamă concubinaj !

— Da, da, bineînțeles, răspunse Alex. Peste cîteva zile. Se adresă apoi lui Paul : Vii cu mine cîțiva pași ?

Paul mormăi ceva despre cartofii pe care-i aștepta, totuși coborî cu fratele lui.

— Cu Ria, începu Alex încă de pe scară, cu Ria totul e în cea mai perfectă ordine. Dar e vorba de altceva...

Asta se întîmpla la două zile după ce-l părăsise Ria. Și exact la patru zile după ce camera de zi și dormitorul lor fusese complet aranjate.

Se opriră jos, în fața casei, și-și continuară discuția. Paul simțea că frate-său așteaptă de la el un ajutor. Alex nu mai era cel sigur de sine, cel superior. Începea mereu propoziții pe care nu le termina, era cu mintea aiurea. Se perindau pe lîngă ei oameni, care-i văzuseră aici ani în șir. Îi salutau și erau salutați. În trecere o femeie șopti bărbatului ei :

— S-a însurat cu una bogată.

Femeia nu făcea altceva decît să repete zvonul care circula pe strada lor și pe care-l credeau toți, fiindcă oamenii de-aici îl priviseră întotdeauna ca pe un bărbat de viitor. La fereastra casei de peste drum sta o femeie care-și amintea acum că o dată, cînd, tot de la fereastră, îi mai văzuse pe cei doi în fața casei, era mult mai tînără. „Pe vremea aceea, gîndi ea, erau niște copii."

Cei doi vorbeau, iar Paul simțea că frate-său ocolea unele lucruri, că spune adevărul numai pe jumătate. Într-adevăr, Alex nu suflă o vorbă despre seara în care venise acasă și n-o mai găsise pe Ria. Nu aminti nici încercările de a telefona la Jablonski, nici așteptarea de ceasuri întregi în fața casei, fără s-o poată vedea. Vorbi numai despre bani : două mii de mărci, bani pe care i-a luat de la întreprindere. Din casă...

Paul zise :

— Asta se cheamă delapidare.

Și mai era și chestia cu chelfăneala pe care Alex i-o aplicase practicantului.

— A vrut să mă ia peste picior în legătură cu Olimpiada. S-a hlizit în spatele meu. Asta o fac mulți acum. Am devenit un tip caraghios, nu-i așa ?

Practicantul l-a reclamat, şi Alex, fiindcă l-a bătut, a fost mutat în altă secţie. Nu se mai poate duce acum la înlocuitorul lui să-i spună : Ascultă, am luat de-aici cîteva sute de mărci, fiindcă mă gîndeam că am să vînd inelul cu briliante, care... vreau să pun banii la loc.

— Ar fi o dobitocie, murmură Alex. Şi nici n-am banii !

— Ai avut neapărat nevoie de ei ? întrebă Paul. Ria doar nu duce lipsă de parale.

— Aş fi pus banii la loc, nimeni n-ar fi... Sigur că ea are bani destui ! replică Alex. Ridică din umeri. Acum nu mai e nimic de făcut. Va ieşi totul la iveală.

— Şi ce-ai de gînd ?

— Am să trag consecinţele !

— Ce fel de consecinţe ?

— Nu spune nimic celorlalţi. Privirea lui lunecă pe lîngă frate-său. Nu ştiu încă. Am să găsesc eu ceva.

— Alex, Ria te-a părăsit ?

— Nu, nu ! Între Ria şi mine totul e în cea mai perfectă ordine. Crede-mă !

David şi bătrînul Kühn îl întrebară ce-au vorbit, dar Paul tăcu două zile de-a rîndul.

— Era doar nervos, răspunse Paul. Olimpiada şi chestii de-astea...

Se tot gîndea la fratele lui. Era dezorientat. Înţelegea că speranţele lui Alex fuseseră înşelate. Şi acum s-ar putea, datorită banilor sustraşi, să fie compromis public. Al naibii de prost pentru el ! Altădată îl socotise pe fratele său un fanfaron. Acum însă vedea în Alex un om care s-a aruncat în luptă cu toate forţele, dar care a fost descalificat de soartă dintr-o singură lovitură. În amîndouă serile următoare îşi propuse să se ducă la el, dar amînase mereu, nefiind sigur, după cum îşi spunea, c-o să-l găsească acasă.

Într-adevăr, în aceste seri, Alex n-ar fi putut fi găsit în locuinţa lui. Lipsea de la serviciu şi peste zi încerca să-i telefoneze Riei. Servitoarea dădea mereu acelaşi răspuns :

— Îmi pare rău, dar nu-i nimeni acasă.

Seara, camerele tăcute îi deveniseră insuportabile. Se duse cu maşina pînă aproape de casa lui Jablonski şi

aştepta. Dar n-o văzu pe Ria, ci pe Jablonski. care trecu cu maşina lui grea. Era cu un oaspete : doctorul Knitts.

Alex simţi că începe să tremure, se auzi înjurînd în şoaptă :

— Tîrfa ! Tîrfa !

Şuieră printre dinţii strînşi tot felul de injurii, devenind conştient că în ultimele zile începuse să vorbească de unul singur. Parcă se despărţea de el însuşi, dîndu-şi seama că e ridicul. Mîndria lui jignită încerca să se apere.

Colindă o vreme cu maşina pe străzile oraşului, sta la volanul automobilului sport englezesc, pe care îl arvunise numai, şi-şi chinuia mintea cu tot felul de gînduri. „Fuge de ea însăşi ! Evită o discuţie, fiindcă se teme de dragostea ei. Nu mai pot ajunge la Ria. Nici măcar o scrisoare ! Jablonski, cîinele ! I-a moştenit caracterul."

Încerca să-i găsească scuze, îşi amintea de frica lui nelămurită, îi revedea chipul, ca şi cum l-ar fi privit de dincolo de parbriz. Era o seară călduţă. Peste străzi plutea o adiere blîndă. Se gîndea : „Asta nu-i o seară în care să suferi ! E o seară pentru dragoste."

În centrul oraşului coborî din maşină, alergă pînă la gară, se opri în mijlocul sălii imense, se simţea ca un străin într-o ţară străină. I se părea că aude în jurul lui o limbă neînţeleasă. Privea miile de feţe pe care citea grabă sau plictiseală.

Îi găsi din nou scuze. Nu, Ria nu premeditase asta. De bună seamă a făcut-o cu totul pe negîndite ! Şi ajungînd la această concluzie era aproape de adevăr.

Ria se gîndise de cîteva ori la capa ei de nurci. În ziua aceea se dusese acasă, voind să-şi ia blana cea scumpă, nutrea şi speranţa unei împăcări. Mamă-sa izbucnise în lacrimi.

— Oh, fetiţo, atîtea necazuri ! Atîtea necazuri ! Şi lui îi vine foarte greu. Oh, nici nu-ţi închipui cît suferă, dar e dîrz ! Nu va ceda.

Se vărsaseră lacrimi din belşug, în timp ce maică-sa îi vorbea. Trecuseră prin casă. Ria îşi revăzuse camera, camera confortabilă, mare cît întregul lor apartament în care trebuia să se reîntoarcă.

— Te-a dezmoștenit. A făcut formele prin notariat. Ah, Doamne, și doar noi n-o să mai trăim cît lumea. Încă zece, poate cincisprezece ani. Cine știe, poate nici atîta! Și mașina ta. E în garaj. Mai ții minte cum spunea: „Fetița să aibă mașina ei". Cum o duci cu el? Să abați deodată asupra noastră atîtea necazuri... Nu ești fericită! Ți se citește pe față!

Era aproape de adevăr, în timp ce sta în imensitatea goală și încărcată de vuiet a gării. Își lega speranțele de ziua următoare, în fiecare zi spera în ziua ce avea să vie. „Mîine, gîndi el, mîine..."

A doua zi de dimineață primi o scrisoare. Rupse plicul și, stînd lîngă cutia de scrisori, citi cele două pagini așternute înghesuit. Păli, uită să-nchidă cutia și, ținînd scrisoarea în mînă, urcă încet treptele.

Ria îl ruga s-o ierte. N-a vrut asta. A fost luată prin surprindere. „Te iubesc, dar nu pot trăi astfel!" Și din nou rugăminți de iertare. S-a înșelat, și își dă seama că trebuie să rămînă acolo unde se află acum. Apoi îi punea dinainte întreaga lui vină, nu uita nimic din cele de care se făcuse vinovat. Alex își văzu dovedită atît de clar vinovăția, încît fu în cele din urmă aproape convins. Mîna cu care ridicase receptorul tremura.

De ce a fost atît de nestăpînit? Amenințase lumea de pe stadion. Lovitura peste obrazul oficialului. De ce nu și-a cerut cel puțin scuze? Și de ce l-a tratat așa pe tatăl ei? Ca și cum ar fi vrut să-l lovească și pe el! E absolut sigură că „papi ar fi putut fi determinat să-și schimbe părerea..." Vorbea și despre bani. A neglijat să vîndă inelul, dar dacă are nevoie de bani, să-i scrie mamei ei o scrisoare. Cu siguranță că i se va trimite suma cerută. Și tot ce-au cumpărat îi aparține desigur lui. Din ce a dat ea, nu vrea nimic înapoi.

Îi fulgeră prin minte gîndul la banii pe care i-a sustras pentru acest apartament. Trecu vina pe seama Riei. E vina ei! Nu s-a gîndit la asta, deși i-a spus că i-a împrumutat. Și acum își închipuie că el va scrie o scrisoare maică-si, să-i ceară bani! „Jablonski, își spuse Alex, îndărătul acestora se află Jablonski!"

Stătuse o oră în fața scrisorii, apoi sărise deodată, alergase la primul telefon public, formase numărul. Servitoarea răspunse din nou cum i se poruncise.

— Ascultă, urlă el în receptor. Spune-i Riei că dacă nu vine la aparat, am să sun de acum și pînă diseară fără întrerupere ! Și în timp ce rostea cuvintele astea își dădea seama că era o nebunie. Sau nu ! Spune-i că vin la ei ! Chiar acum ! Se va întîmpla o nenorocire ! Spune-i asta ! Numaidecît ! Aștept răspunsul aici !

O clipă de liniște. Apoi răsună vocea doamnei Mathilde Jablonski.

— Vai, domnule Kühn, n-are nici un sens...

— Am dreptul la o explicație ! strigă el. E un lucru josnic să procedați așa !

— O, Doamne, dar Ria nu-i aici. Și soțul meu, nu, nu va ceda. Trebuie să fii rezonabil, domnule Kühn. Eu n-aveam nimic împotriva dumitale. Dar soțul meu. Nu, Ria nu-i aici. E în străinătate. A plecat ieri seară și va lipsi mult.

Îi trebuiră cîteva secunde să se reculeagă :

— E-adevărat, doamnă Jablonski ? Spuneți-mi adevărul... Ria a plecat ? E-n străinătate ?

— Da, e în străinătate, dar n-am voie să spun unde...

Alex ținea receptorul în mînă, ca și cum ar fi vrut să mai rostească ceva. Dar nu mai găsi nici un cuvînt. Auzi din nou vocea ei :

— Alo, domnule Kühn, trebuie să fii rezonabil. Fii... Alo ! Domnule Kühn... A închis.

În aceeași dimineață, se duse la Jablonski, fără să obțină altceva decît dezlănțuirea unui scandal. Jablonski începu să strige, iar Alex strigă și el. Jablonski îl făcu mat. Își lua revanșa. Deschise larg ușa biroului, se opri în prag și urlă :

— Afară ! Afară !

Iar brațul lui drept îi arătă drumul, era un indicator care nu mai lăsa nici o îndoială.

Alex înțelese situația. Totul nu era decît o copie a ceea ce-i făcuse el lui Jablonski. Acum Jablonski era cel tare, era un munte — un munte de piatră !

Alex sta în fața lui, strîngînd din dinți :

— Se va întîmpla o nenorocire !

— Afară ! strigă Jablonski, și se uită în jur după militările care se iviseră în fața biroului : cam două duzini de bărbați, muncitori și funcționari.

Alex se îndreptă spre ei, trecu prin culoarul ce se deschise în fața lui.

De aici înainte nu mai întreprinse nimic. Nu mai făcu nimic, lăsă lucrurile să-și urmeze în voia lor cursul împotriva lui, ca un om care s-a culcat pe linia ferată și aude cu nepăsare venind de departe trenul. Zăcea fără vlagă în pat ; gîndurile lui se mișcau trîndave, ca într-o mlaștină a indiferenței.

Bătrînul Kühn și Paul, care veniseră seara la el, îl priviră cercetător, dar nu spuseră deocamdată nimic.

Către seară, Paul aruncase o vorbă :

— Ar trebui să ne ducem la Alex.

Revenise asupra afirmației că Alex ar fi nervos din cauza Olimpiadei. Ceva era în neregulă. Paul era încă descumpănit, dar își lega speranțele de tatăl lui. Kühn căzuse numaidecît de acord.

— Da, e ceva în neregulă, murmurase el.

Acum nu vorbeau prea multe, treceau cu Alex prin camere. Da, apartamentul e foarte frumos, spuseră ei.

— Și Ria unde-i ? întrebă Kühn.

— Nu-i momentan aici, răspunse Alex.

— Nu-i aici ?

— Nu. Ria are o întîlnire. Cu o prietenă.

Apoi Kühn deschise șifonierul din dormitor. Era gol. Bătrînul se întoarse încet către fiul lui. Paul privi întrebător.

Alex sta în fața lor și căta în podea. Vedeau că suferă și că rușinea îi îmbujorează obrajii.

Tăcură cîteva clipe. Kühn spuse apoi, fără să apese cuvintele și fără reproș :

— A plecat, nu-i așa, Alex ? A plecat ?

— Da, rosti el încet, apoi repetă cuvîntul mai tare. Kühn și Paul îi vedeau obrazul crispîndu-i-se. Și deodată începu să urle. Da, a plecat !

Apucă un scaun și-l azvîrli spre șifonier, încît oglinda zbură în țăndări, zăngănind. Ridică din nou scaunul, brațul său își luă vînt.

— Da, a plecat !

Scaunul se sfărîmă, se făcu bucăți, la spărturi lemnul deschidea răni albe.

— Ești nebun ! strigă Paul. Ai gărgăuni, măi băiete !

Îl apucă pe fratele lui în brațe. Alex voi să-l împingă de-o parte.

— Încetează cu nebuniile astea ! spuse Kühn. Eu știu ce-nseamnă să pierzi o femeie. Dar purtarea ta e fără sens.

Alex se întoarse cu spatele la ei.

— Nu mai pot locui aici, între mobilele astea. Am... am să fărîm toate troacele !

— Vrei să fărîmi toate troacele astea, Alex. Numai că asta nu se poate.

— Ai să vii iar la noi ! spuse Paul.

— Da, întări Kühn. Tot ce-i aici poți vinde. N-o să-ți mai facă de-acum înainte nici o plăcere să vezi lucrurile astea.

Rămaseră încă o jumătate de oră în odaia de zi. Discutară ca despre moartea cuiva. Kühn îl îndemnă pe Alex să pună capăt la toată povestea. Cînd bătrînul ieși pentru o clipă din încăpere, Paul întrebă repede :

— Și cu banii cum a rămas ? Chestia asta trebuie rezolvată !

Alex făcu un semn a lehamite.

— Am să-i spun eu. O să trebuie să rezolve el chestia asta, stărui Paul.

— Din partea mea... Da, da, din partea mea... zise Alex. Dar nu acum. Acum, cel mai bine ar fi să vă duceți. Sînt obosit, vreau să dorm.

Kühn fu mobilizat. Trebui să îmbrace uniforma aspră, deveni ostaş : soldat în armata teritorială şi paznic de prizonieri. Purta pe umăr o puşcă, pe care uita adesea s-o încarce, alerga cu cizmele-i grele pe lîngă convoiul de prizonieri, care tropăia pe străzi ca un miriapod, cu încălţări de lemn. Prin oraş mărşăluiau mulţi prizonieri. Erau voluntari, gata să scoată morţii de sub casele distruse. Heinrich Kühn comanda un astfel de convoi de ciocli captivi.

Alex, David şi Paul ştiau pe unde trece seara cu ruşii lui. Toţi trei erau nişte băieţi slabi, palizi, stăteau pe marginea străzii şi aşteptau pînă sosea convoiul obosit, condus de tatăl lor, obosit şi el. Băieţii alergau pe lîngă Kühn şi-i spuneau : Bună seara, tată ! Prima dată, Kühn le strigase : Plecaţi, sînt în serviciu ! Copiii păşiseră atunci tăcuţi pe lîngă el şi nu mai îndrăzniseră să-i vorbească, lui, care era în serviciu.

În zilele următoare, însă începu el însuşi să le vorbească. Întrebase : Coborîţi în beci îndată ce urlă sirenele ? Alex, David, vă înţelegeţi bine ? Trebuie să vă înţelegeţi, nu-i aşa ? Nu-i faceţi mamei griji.

Copiii alergau pe lîngă el, iar Kühn le vorbea şi era uimitor de blînd. Chipurile cenuşii ale prizonierilor îi priveau, se inclinau spre copii, erau uimitor de blînde. Băieţii se opreau cîteşitrei, îi lăsau să treacă pe bărbaţii aceia prin faţa lor şi le zîmbeau cu sfială.

La sfîrşitul săptămînii, Heinrich Kühn venea din cînd în cînd în permisie. Era tăcut, se gîndea la miile de morţi pe care-i văzuse.

CAPITOLUL VII

Paul îi povesti bătrînului a doua zi dimineaţa. Kühn ascultă în tăcere. Era la masă, îşi lăsă jos bucata de pîine din care muşcase, şedea pe scaun cu spatele drept ca lumînarea. Rămase aşa şi după ce Paul terminase şi căuta acum justificări pentru fratele lui.

— Ei da, spuse băiatul pe un ton nu tocmai convingător. Asta se poate întîmpla o dată oricui.

— Nu, rosti Kühn. Nu asta ! Asta nu ! Ah ! Oftă el... De nimic nu sînt scutit !

Se înclină înainte pe scaun, ca şi cum ar fi fost gata să se prăbuşească. Paul îl privi cu milă, îşi dădu deodată seama că tatăl lui e un om bătrîn.

Şi în timp ce şade aşa, Kühn şi porneşte în gînd pe drumul pe care va trebui să-l facă. Se scoală, geme, rămîne în picioare lîngă scaun, se pune apoi în mişcare. Se gîndeşte la libretul de economii, se gîndeşte că trebuie să-şi schimbe hainele şi să se bărbierească. Se priveşte în oglindă şi se vede cu mustaţă. Şi-atunci începe să ocărască încet, pentru sine.

— Eh ! mîrîie el. Mustaţă ! O perlă la cravată ! O vestă fantezi ! Eh !

Îşi rade mustaţa abia crescută. Apoi se priveşte în oglindă şi spune tare şi satisfăcut :

— Aşa !

Apoi iată-l pe Kühn pornind la drum. Merge repede, şi de data asta nu mai păşeşte cu ochii în pămînt, ca şi cum ar căuta ceva. Merge cu capul sus, cată drept înainte, ca un om ce-şi îndreaptă privirile spre orizont. Şi cu această privire neclintită se îndreaptă spre bancă. Libretul său de economii. Îşi ridică banii, stă în faţa ghişeului cu geam mat şi vede mîna care numără banii pe care i-a cîştigat la toaletă. Apoi pleacă şi vîră din mers banii în buzunarul hainei.

Acum o pornește din nou. Se îndreaptă exact într-acolo unde trebuie, fără să ia aminte la drum, cu sufletul împovărat de o uriașă umilință.

„Asta nu ! Nu asta ! Ah, răposata a fost scutită de așa ceva. Eu însă, nu ! Spunea că băiatul vrea să ajungă sus de tot ! Da, da ! Eu însă n-am fost scutit ! Sus de tot ! Așa spunea ea mereu.“

Își murmură gîndurile, e cufundat în gînduri. Și ele aleargă înaintea lui, au și ajuns în biroul directorului. Trece pe străzi, face tot drumul pe jos. Știe cu cine trebuie să vorbească. Dar încă nu știe ce cuvinte va rosti. Va fi tare ca un zid. Și apoi vede strada, vede clădirea aceea mare, forța rece a acestei instituții.

Urcă treptele, cunoaște biroul, bate la ușă. Omul stă cu privirea ageră în spatele mesei sale de lucru. Kühn se îndreaptă spre el. Pune banii jos și rostește :

— Banii aceștia vă aparțin.

Apoi începe să se roage pentru fiul lui, cu capul plecat mărturisește tot adevărul. După care așteaptă, cu o figură smerită, și ascultă plîngerile la adresa acestui fiu al său, care a fost în ultimul timp pricina atîtor supărări. S-au văzut nevoiți să-l mute într-o altă secție. Omul din spatele biroului se uită la bani, n-a luat încă o hotărîre. Kühn vorbește încet, stăruitor. Vorbește despre dezonoare.

Omul se lasă înduioșat, cedează încet rugăminților. Alex nu va mai lucra în această întreprindere. Kühn obține ca totul să se reducă numai la o concediere. S-a făcut ca de zid, și zidul rezistă. Nimeni nu va vorbi despre cele întîmplate. Distinge în cuvintele ce i se adresează o părere de rău.

— Un tînăr înzestrat cu multă energie... E regretabil... Un certificat ? Nu, așa ceva nu e posibil, din păcate. Trebuie să ținem seama de faptul că astfel de lucruri s-ar mai putea repeta. Înțelegeți ? Dar își poate face rost de-o altă slujbă. Îmi amintesc precis cum a venit la noi. Avea șaisprezece ani. Ne era drag tuturor. Avea înfățișarea unui băiat bun. Păcat. Mare păcat !

Drumul spre casă, Heinrich Kühn îl parcurse fără grabă. Seara i se adresă lui Paul :

— Poţi să-i spui c-am fost acolo şi am aranjat totul.

Nu rosti nici un cuvînt despre demersul lui cînd Alex veni în seara următoare şi-i zise :

— Îţi sînt dator aceşti bani. Şi-ţi mulţumesc.

Evitară să se privească în faţă, vorbiră cu ochii în lături.

Kühn întrebă :

— Ai vîndut apartamentul ? Şi mobilele ?

Alex pierduse două zile, ca să rezolve problema vînzării.

— Şi cît ai pierdut la treaba asta ?

— Ceva mai mult de jumătate, spuse Alex.

— Şi maşina ?

— Cred că maşina am s-o păstrez.

— Şi lucrurile tale ?

— Sînt toate aici.

— Aşa, bine !

Nu mai vorbi de banii pe care Alex i-i înapoiase acum. Dar se gîndea la primejdii, la perfidia soartei. O clipă stătu în faţa băieţilor şi-i privi. Trei bărbaţi tineri, dintre care unul a şi încărunţit. Îşi au tainele lor. Pe buze îi veni o întrebare. Ce-i cu voi ? Ce gînduri vă frămîntă ? Dar nu spuse nimic, se simţi străin şi în afara vieţii lor. Era poate condamnat să le vadă chipurile schimbîndu-se, maturizîndu-se, fără să ştie, de fapt, cum.

Zise :

— Trebuie să plec. A trecut de opt.

Alex voia să mai spună ceva. Făcu un pas în urma tatălui său pe coridorul slab luminat şi murmură :

— Tată...

Kühn auzi chemarea, auzi ceea ce băiatul nu rostise, îşi aduse aminte de nenumărate lucruri, care rămăseseră nespuse în aceşti mulţi ani. Auzi acum toată mulţimea acestor lucruri nemărturisite.

— Da, spuse Kühn. Da, ştiu...

Îl supravegheau ca pe un bolnav.

— S-a terminat cu el, spuneau ei.

Şi erau de părere că de Alex e mai rău decît de unul care n-a fost nimic niciodată. E un declasat.

Acum venea adesea în cameră la Paul și David, se așeza pe un scaun, dar abia deschidea gura.

Paul îi spuse :

— Ai să-ți găsești cu siguranță o altă slujbă bună.

Alex clătina din cap.

— Peste un an, ai să alergi din nou.

El clătină iar din cap.

Paul îi mai spuse :

— Elfie... Știi doar cît ține la tine.

— Nu ! zise el. O să vedeți că Ria se-ntoarce.

Paul făcu un gest de neîncredere. David nu-l cruță nici el :

— Povestea asta-i terminată.

Alex tăcu.

Așteptară ca el să-și vină în fire, să vorbească, să se miște, să-și fixeze din nou un țel. Stătea însă morocănos, iar o dată rosti un gînd numai pe jumătate :

— De-aș avea un capital cu care să-ncep...

Murmură cuvintele ca pentru sine ; se poticni de parcă s-ar fi izbit de-o piedică.

— Te gîndești la o afacere ? întrebă David.

— Da, cu automobile de ocazie. Doar sînt comerciant...

— Vrei să-ți iei revanșa ? Dar n-ai să poți.

— Lasă asta în grija mea !

— O las. Așa și-așa nu-ți poate da nimeni vreun sfat. Dar îți spun eu că n-ai nici o șansă.

— Ce vrei să afirmi cu asta ?

— Te-au doborît la pămînt. Iar tu ai vrea să dai o replică tare. Știi prea bine că n-ai să mai alergi și că ai pierdut definitiv femeia. Mîndria te îndrumă acum spre comerț. Vrei să te ridici nevătămat din înfrîngere ! Dar nimeni nu se întoarce nevătămat dintr-o înfrîngere, mai ales dacă e atît de gravă ca a ta... sau ca a mea.

— A ta ?

— Da, răspunse David. Viața mea e o înfrîngere, de care nu sînt vinovat.

— Înfrîngerea ta ! spuse Alex, apăsînd batjocoritor cuvîntul. Dar tu n-ai fost niciodată nimic !

— Într-adevăr, replică David zîmbind. Înfrîngerea mea e, ca să zic așa, înnăscută. Dar tu ți-ai cîștigat-o singur ! Și anume, prin vina ta însuți !

— Ai fi putut să fii altfel ! Şi-n meseria ta... Din totdeauna, spuse Alex.

David rîse :

— Sigur ! Eu aş fi... Am încercat să fiu altfel. Am vrut să fi fost, de pildă, fiu. Am vrut să fiu şi soţ. Şi m-am bucurat fără nici un temei că voi fi tată. Da, mi se şi încălzise inima de duioşie. Ha, ha, ha ! Nu sînt nici fiu, nici tată, nici soţ. Am fost mereu solo. Iar în ce priveşte meseria... Ştiţi prea bine c-aş fi meritat să fac mai multă şcoală ! Cea pe care o am, abia mi-ajunge să fiu un biet salahor ! A fi altfel... Am fost mereu în mişcare ca o moară de vînt ! Vîntul m-a tot învîrtit, dar n-am măcinat nimic ! Înţelegi tu ? Şi într-o zi îţi dai seama dintr-o dată de asta. E momentul cînd înţelegi că ai să săvîrşeşti o ispravă. Ajungi la o limită. Eu am atins punctul ăsta cu mult înaintea voastră. Acum l-ai atins şi tu, Alex. Acum eşti copt ! Mai ai totuşi o şansă — eu sînt şansa ta !

— Copt pentru ce ? întrebă Alex aspru şi-l privi ţintă.

David îşi continuă vorba încet, atent. Era dinainte mulţumit că ceea ce le va spune îi va înspăimînta. Se simţea acum din nou ca un om de care se tem alţi oameni, redevenise pe de-a-ntregul cel pe care camarazii îl numiseră *La cicatrice*. Era în el aroganţa celui ce se află în faţa morţii, alimentată de fraze patetice, cam ca acelea de pe actul de liberare : „Niciodată n-a păşit cu o înfăţişare mai bărbătească garda vreunui rege, a unui împărat, a unui autocrat, a papii sau a sultanului, niciodată n-a apărut vreun regiment, cu fireturi de aur, în stofe de un albastru-deschis sau roşu-aprins...". Trupa de elită... Se simţea acum ca un soldat din Legiunea străină care a supravieţuit morţii şi-şi hrănea orgoliul cu acest sentiment.

— Copt pentru ce ? repetă Alex.

David i-l arătă pe Paul :

— Fratele tău ştie un loc, unde se află o mulţime de bani.

Vorbi despre milion, îşi trase afară cufărul şi se jucă zîmbind cu pistolul încărcat.

— Numai pentru intimidare, înţelegeţi. Nu vreau să facem nimănui nici un rău. Numai ca un „Sesam, deschide-te !" Puse apoi arma la loc şi spuse :

— Împărţim în trei...

— Ești de-a dreptul smintit ! îl repezi Alex.

David rînji :

— Ar fi capitalul tău inițial.

— Individul ăsta e nebun ! Alex se adresase lui Paul. Ți-a și vîrît cumva gărgăuni în cap cu banii ăștia ?

— Mie ? Cum așa ? se apără Paul. N-am nici în clin, nici în mînecă cu chestia asta.

— Nu te-ai lăudat că ai de gînd să-i înapoiezi Riei, cît mai curînd, cele patru mii de mărci ? Nu vrei să păstrezi de la ea nici o para ! David părea amuzat. De unde vrei să iei banii ăștia ? Și de unde banii pentru revanșă ?... Am nevoie de un partener. De Paul nu poate fi vorba. Tu însă ești destul de tare. Greul mă privește ! Ia gîndește-te... dacă ai ști că e fără nici o primejdie, o simplă plimbare... N-ai ezita nici o clipă. Și-ți spun, dacă iau eu lucrurile în mînă, totul o să fie pentru tine fără nici o primejdie. Am experiență. Chipul lui exprima din nou aroganță. Voi trăiți înfricoșați de ceea ce e nepermis ! Vă mișcați printre lucruri interzise ! Dar cine a văzut ceea ce am văzut eu, nu se mai lasă intimidat !

— Crezi că dacă te-ai exersat cinci ani în ale crimei, ai putea aici... ?

— Am fost înarmat și instruit ca să ucid. Pentru motive politice, care erau totdeauna și interese negustorești ! Acum acționez din proprie însărcinare, și nu-i nici pe departe atît de periculos, și nici atît de murdar ! Aș putea cîștiga milioane cu furnituri de armament. Începu să facă socoteli, să se supraliciteze. În Africa *La cicatrice* e un personaj cunoscut ! strigă el. I-am putea vîrî pur și simplu în buzunar pe niște oameni ca Belling și Jablonski ! Iar tu o să te ridici și mai sus din înfrîngerea ta !

Alex tăcea.

— De ce faci totdeauna comparația asta ? se miră Paul nemulțumit. Cu inși de teapa lui Belling și Jablonski.

— Fiindcă ăștia-s indivizii care-ți dictează viața !

— E nebun, spuse Alex încet. Am auzit undeva odată că ăia din Legiunea străină aiurează.

— În ce mă privește știu ce pun în joc ! strigă David. Voi însă nu știți. Și de aia credeți că alții sînt tot atît de orbi ca și voi ! Eu am văzut cîte ceva din lumea asta !

— Ai dus o viață bestială și acum ești nimicit din cauza ei.

— O, da ! Am văzut lucruri foarte drăguțe.

Tăcu, își aducea aminte... „Am fost de cîteva ori în situația de a mă gîndi : «Acum s-a terminat cu viața ta». În Indochina, într-un lan de orez, și în junglă. «Uite-i colo pe cei ce-ți vor seca izvoarele vieții. Acum te curăță ! Oare aici trebuie să se întîmple și ăștia-ți sînt cioclii ?» Acolo moartea era totdeauna nedreaptă — în felul ăsta ! Și viața de-aici ? Totdeauna nedreaptă — în felul ăsta !" Se gîndea la chipurile cu ochi oblici și la figurile aspre, cu pomeți proeminenți și cu nas vulturesc, bărbați care îi ședeau împotrivă, care coborau din munte în deșert. Și în primul an am avut doi prieteni. Peiper se numea unul, pe celălalt îl chema Lücke. Cînd i-au luat cu targa, au lăsat în urmă o dîră de sînge care se întindea ca trasă cu sfoara de-a lungul șoselei. Întrebă deodată :

— Ați văzut vreodată cum se scurge viața dintr-un om, ca dintr-un furtun găurit ? „La postul de prim-ajutor răniții urlau de spaimă și de durere ca animalele. Am ajuns apoi la un spital de campanie." Da, zise el, am văzut lucruri foarte drăguțe ! Și suma lor o am aici în cap ! Se bătu cu degetul arătător pe frunte. Și-și spunea : „Am fost totdeauna în plină vîltoare".

Avea sentimentul că toate astea începuseră foarte devreme, încă de pe cînd prinsese a gîndi. Și de fapt ce-au fost ? Cum le-ar putea aduna laolaltă... și ce nume le-ar putea da ? Toate faptele bestiale și ordinele ce se băteau cap în cap — un terci vîscos de administrație, politică, dreptate și nedreptate, ideologii, teroare, războaie glorificate și păci rele — și-n acest sirop lipicios se bălăciseră cu toții, ca și cum ar fi avut ochii împăienjeniți. Iar bombele cădeau. La stînga, doi, trei, patru... la stînga ! Pluton, stai ! Stînga-mprejur ! Pe loc repaus !" Și steagurile, și decorațiile. Zdrențele slinoase ale prostiei, tabla presată a prostiei și idioatele banderole cu o cruce mincinoasă.. Toate astea și încă multe altele îi clocoteau în minte. Vorbea, medita cu mînie...

— Astea toate-s aiureli ! strigă Alex.

„Da, gîndi el, dacă vrei să le exprimi în cuvinte, toate-s aiureli. Dar dacă le înduri..." Spuse :

— Mi-e silă de toată maşinăria ! E un angrenaj de roţi dinţate, îmbucate solid între ele. Mă refer la tot rahatul ăsta mare !

— Acum e gata să acuze lumea întreagă, numai ca să demonstreze că a fost înşelat !

Alex dădu din cap.

— Înşelat ! Eu m-am ales cu ce mi se cuvine ! Înşelat ai fost tu ! Ai crezut că te poţi strecura printre cei o sută de mii de sus, dar ei te-au dat frumuşel pe uşă afară !

Alex se făcu roşu.

David rîse şi, arătînd cu degetul, zise :

— Te-am atins unde trebuie ! Ha, ha, ha ! Da, după părerea mea lumea-ntreagă se află sub tutela unor porci care au învăţat multe şi care se pricep să-şi manevreze ştiinţa în direcţia scopurilor lor ! Ascultaţi la mine, cînd vine pe lume un vierme de ăsta, găseşte totul de-a gata ; e instruit în mod automat ca să fie mereu deasupra, iar cînd viermele a ajuns matur, începe să croiască planuri şi să se întrebe : „Care sînt zalele mele ?“ Şi dacă-i înarmat cu ştiinţă, îşi dă seama cu ce e înzăuat, descoperă drumul spre putere ! Şi armura asta poate fi într-un caz o nouă lamă de ras, o fabrică de perne de cauciuc, sau orice altceva, de care nimeni n-are nevoie, dar pe care el se pricepe să-l vîre oamenilor pe gît, datorită celor învăţate. Armura poate fi însă şi o idee politică, o ambiţie fundamentată istoriceşte şi aşa mai departe. Înţelegeţi ? Viermele învîrte afaceri considerate ca foarte cinstite. Iar viermii se sprijină unul pe altul, se stimează reciproc. Ei n-ajung niciodată în vreo tranşee, nu mor din cauza bombelor, supravieţuiesc întotdeauna... armura lor rezistă la orice, sau, dacă nu, îşi găsesc numaidecît o altă armură. Ai priceput ? Totul e chestie de armură, lumea întreagă e pusă-n mişcare de-aşa ceva, cum e pus în mişcare ceasul de arc !

— Vorbeşti din invidie ! spuse Alex.

— Eu am ieşit prost din toate ! Dar, la urma urmelor, despre ce-i vorba aici ? Cei bogaţi vor să fie şi mai bogaţi, iar cei puternici, şi mai puternici ! Ceea ce şi reuşesc. Noi însă, noi sîntem numai nişte unelte pentru scopurile lor !

— Te roade invidia. N-ai pălăvrăgit mai adineauri de milioanele pe care le-ai putea cîştiga prin furnituri de arme ?

— Fiindcă nu vreau să se scoată untul din mine !

— În definitiv, ce vrei ? Nici tu singur nu ştii ce vrei !

— Vreau să mă salvez ! strigă David.

— Niciodată n-o să luăm banii de-acolo, spuse Paul. Niciodată !

— Poate că am să-i iau singur. Dar poate că o să meargă şi el cu mine ! David îl arătă pe Alex. E copt pentru aşa ceva !

— Asta-i nebun ! exclamă Alex. Şi cum s-ar petrece treaba asta ? Îşi închipuie că ar fi o simplă plimbare. E nebun !

Asupra orașului căzuseră douăsprezece mii de bombe. Heinrich Kühn și cîțiva soldați de pază cu prizonierii lor se refugiaseră în subsolul spațios al unui bloc, unde se aflau cazanele de calorifer. În timpul atacului, mulți dintre ruși se aruncaseră în genunchi și se închinaseră. După trecerea primului val de bombardiere, Kühn voise să știe ce s-a întîmplat cu familia lui. Pe cînd gonea în pas alergător pe străzile orașului sfîrtecat, învăluit în fum, îl sugruma teama. Dar casa lor se afla în picioare.

La înapoiere fu surprins de valul unui nou atac. Cînd ajunse la bloc, nu mai găsi decît o ruină fumegîndă. Alergă în beciurile celorlalte case și ceru ajutor. Cîțiva bătrîni înspăimîntați îl urmară fără convingere. Da, cei dinăuntru sînt îngropați sub dărîmături, spuseră ei. Și țevile de calorifer s-au spart cu siguranță, dar ar fi prea periculos să întreprinzi ceva, fiindcă de sus cad grinzi aprinse și bucăți de zid. Kühn începu să strige dintr-o dată : Dar nu-i putem lăsa să moară ! Îi imboldi pe bărbații înspăimîntați, luă asupră-și partea cea mai periculoasă a muncii, lipit de restul de perete al casei, începu să îndepărteze pietrele și bîrnele. Civilii îl ajutau, dar se țineau departe de zid. Trudi trei ore. Cu fața desfigurată de încordare bîlbîia : Nu-i putem lăsa să moară.

Cînd cei dintîi dintre oamenii prinși sub dărîmături începură să se tîrască afară prin deschizătura făcută, uzi și epuizați, Heinrich Kühn fu lovit de-o grindă care se prăbuși și-l culcă la pămînt. Îl bandajară, îi văzură sîngele curgînd, nu știau dacă mai trăiește. Și în timp ce-i pansau rana, două sute de ruși trecură prin fața lui unul după altul, se plecară spre el și mulți îi sărutară mîna. Apoi îl duseră la cel mai apropiat spital, îl însoțiră cu toții. Era ca o procesiune.

CAPITOLUL VIII

Uneori, Alexander Kühn se gîndea : „Totul a început pe stadion". Acolo, credea el, s-a abătut de pe drumul spre fericire. Totuşi, într-o seară, se duse la stadion. Mai întîi se furişă un răstimp de colo, colo, ca să vadă dacă în adevăr nu-i nimeni. Niciodată nu era nimeni la această oră, dar aşteptă pînă cînd auzi că bate ora zece, şi abia atunci îşi încălţă ghetele pentru alergări. Nu-şi dădea seama, dar de fapt venise să se încălzească la amintirea victoriilor trecute. Alergă prin întuneric treizeci de tururi, auzi sub picioare scrîşnetul pistei, îşi reaminti ovaţiile de altădată, se înverşună împotriva unor adversari imaginari — şi învinse.

Trăia sentimentul cel mare, incomparabil. Şi reflecta : „Tot eu am rămas ! Tot neînvins !" Şi stadionul pustiu prinse viaţă. Putea să-i vadă, să-i audă. Stătea acolo jos, în întuneric, şi se simţea înviorat de amintirea aplauzelor. Tribunele se înălţau sus, ca un turn în noapte.

A doua zi începu să-şi caute o nouă slujbă. Ofertele de serviciu erau numeroase. Citi ziarele, scrise autobiografii şi cereri de angajare. Năzuia spre ceva mai bun, aştepta ceva deosebit.

Urmară refuzurile. Apoi o invitaţie să se prezinte. Se duse ; se oferea un post de răspundere.

„Se caută pentru un post de conducere specialist în comerţ, în cadrul unei întreprinderi importante. Obligaţia principală constă în asigurarea vînzării în ţară şi în străinătate, dar acestui resort îi revin de asemenea strîngerea de informaţii de pe piaţă şi organizarea reclamei, pentru care are la dispoziţie un grup de colaboratori experimentaţi şi verificaţi. Succesele practice vor fi măsura de apreciere..."

Il refuzară. Nu avea nici un atestat de serviciu.

— Am lucrat mai bine de zece ani într-un post de conducere la „Benzolan A.G.".

— În cazul acesta de ce n-aveți nici un certificat ?... Ne pare rău, regretăm...

Fu refuzat de firmele care ofereau slujbe mai însemnate. Își dădu seama că nu-i rămîne altceva decît să accepte un post inferior de funcționar comercial. Astfel de anunțuri se găseau din belșug.

Își oferi serviciile unei firme care căuta pe cineva pentru vînzarea directă, om de încredere și prezentator rutinat : „Cîștig excepțional..." Era vorba de o expoziție cu vînzare, intitulată „Căminul și familia". Trebuiau prezentate mașini de spălat, plite de gătit cu gaz, cuptoare, modele noi de grătare, mașini de spălat vase și multe alte ustensile de bucătărie. Alex fu angajat pentru incinta tîrgului.

La standul de vînzare îl întîmpinară doi domni :

— Dumneata ești negustor ? Bine. Fii atent, trebuie să turui astea pe de rost. Preiei mașinile de spălat vase. Ai să găsești în broșură tot ce trebuie. Lucrezi cu mașina. Pînă poimîine trebuie să știi totul și să fii înarmat cu răspunsuri la orice întrebare. Ai să poți ? Atunci e bine, domnule... Cum ai zis ? Kühn ? Kühn ai zis ? Ei vezi, mi-am spus imediat : Figura asta ai mai văzut-o undeva. Prin urmare dumneata ești alergătorul. Ei, nu face nimic, nu face nimic ! Totuși te angajez, iar numele meu e Grübel. Ai să poți scoate aici bani buni, dacă ai să-ți dai osteneala...

Peste două zile se deschise expoziția. Își avea și el standul, iar publicul trecea prin fața lui, întreba, examina și-și vedea de drum. Domnul Grübel sta prin apropiere și-și supraveghea prezentatorii. La stînga lui Alex erau expuse plitele de gătit cu gaze, la dreapta, mașinile de spălat rufe.

Iar Alex vorbea și prezenta :

— Doamnelor și domnilor, vedeți dumneavoastră, acest aparat nou e prevăzut cu două coșuri. În coșul de sus se

pot introduce douăzeci de farfurii, zece ceşti, zece pahare şi douăzeci şi patru de tacîmuri complete. Observaţi, farfuriile acestea sînt murdare... Doamnelor, dumneavoastră ştiţi prea bine cît de împovărător e spălatul vaselor. Gîndiţi-vă la mîinile dumneavoastră şi la timpul liber pe care vi-l cîştigaţi. Omul ar trebui să se elibereze de robia gospodăriei. Aşa, acum observaţi cum se încălzeşte apa în acest cazan. Deci aici se încălzeşte apa. Şi acum... Acum toate vasele murdare, pe care le-aţi văzut adineauri, vor ieşi după cîteva minute din maşină curate şi strălucitoare. Nu aveţi altceva de făcut decît să apăsaţi pe acest buton. Avantajul acestei maşini faţă de cele similare constă în randamentul ei ridicat şi în capacitatea ei mai mare, deşi preţul, doamnelor şi domnilor, a rămas aproape acelaşi.

Bărbaţi şi femei se opreau lîngă stand. Îl priveau, îl ascultau. Puţini cumpărau, ceilalţi treceau mai departe.

— Doamnelor şi domnilor ! Resturi de spanac, terci din fulgi de ovăz, tăiţei uscaţi — totul este înlăturat de maşină în cel mai scurt timp. Resturi de spanac, terci din fulgi de ovăz...

O doamnă întrebă dacă maşina spală şi urmele de ruj de buze. Ea are o maşină, care nu îndepărtează urmele de ruj de buze de pe marginea ceştilor.

Făcură proba. Asistau vreo douăzeci de persoane. Dar rujul de buze rămase pe ceaşcă.

Doamna zise :

— Vedeţi, vedeţi ! A rămas pe ceaşcă !

Triumfa.

Alex se uită la ceaşcă, apoi spre domnul Grübel. Rosti încet :

— Da, într-adevăr, a rămas. Nu ştiu... poate c-ar trebui să mai încercăm o dată.

Cîţiva dintre privitori rîseră. Se grăbi să spună :

— Dar, doamnelor şi domnilor, este foarte simplu ! Luaţi un şervet şi treceţi uşor peste marginea ceştii.

Atunci în spatele lui începu să vorbească domnul Grübel :

— Doamnelor și domnilor, nu mașina e de vină. A fost o mică neîndemînare a prezentatorului. Voi repeta experiența !

Vîrînd ceașca murdară în coș, domnul Grübel îl privi în treacăt pe Alex. Și acesta văzu bine cum, în timp ce manevra ceașca, patronul trecu fulgerător pata de ruj printre degetul mare și cel arătător, întinzînd-o și mărind astfel suprafața pe care trebuia s-o atace apa. Cînd reapăru din mașină, ceașca era perfect curată.

Mai tîrziu, Grübel, îi spuse :

— N-ai îndemînare pentru așa ceva. Pînă cînd am să găsesc altul, poți să rămîi.

Alex sta în marea hală, îi auzea pe ceilalți vînzători vorbind în apropierea lui. Se făcuse alb la față.

— Doamnelor și domnilor, resturi de spanac, tăiței uscați...

Un tînăr îl recunoscu :

— Nu sînteți dumneavoastră fondistul Alexander Kühn ?

— În coșul de sus se pot introduce douăzeci de farfurii, zece cești și...

Vocea îi scăzu deodată. Apoi se opri în mijlocul frazei, cu ochii ațintiți în gol, pe deasupra privitorilor. Stătu așa cîteva secunde, apoi plecă din hală fără nici un cuvînt.

Paul îl aștepta pe David. Îl întîmpină în ușă.

— David, zise el, David, unul dintre pistoalele tale a dispărut ! Da, uite cum a fost ! Ședeam în bucătărie și deodată îl aud cum începe să se frămînte prin camera lui. Striga : „Porcii ăștia !“ Și după aia : „Curvo ! Curvă ordinară !“ Mi-am spus că și-a ieșit din minți. Apoi l-am auzit intrînd în camera noastră. M-am întrebat : „Ce caută în camera noastră ?“ Dar încă nu bănuiam nimic. M-am dus el și-l întrebam. Și mai înainte de a ieși pe ușă, a zis așa : Nici nu m-a auzit. Apoi a ieșit pe coridor. Mă țineam după el și-l întrebam. Și mai înainte de a ieși pe ușă, a zis așa : „Pe stadion a început totul !“

— Cînd a plecat ?

— Acum o jumătate de oră. M-am dus în camera noastră și am văzut çuvertura de pe canapea în oarecare dezordine. Și-atunci am înțeles deodată. „Măi, băiete, m-am gîndit, ăsta a umblat la geamantan !“ Și am căutat.

— Dar înainte de asta ce-o fi pățit ?

— Nu știu. Cînd am venit, l-am găsit acasă... Ce facem acum ? Eu mă duc la Elfie, trebuie să vie aici... Și de la un timp parcă începuse să reintre încet, încet, în normal.

— Trebuie să-l căutăm ! spuse David. A plecat cu mașina, o putem recunoaște ușor. Hai mai întîi pînă la casa lui Jablonski.

— O s-o împuște ! strigă Paul.

— Nu. Mai degrabă se-mpușcă el...

— Crezi ? Nu, asta n-o s-o facă !

— Sînt oameni care într-o încăierare disperată își spun : „Nu pot învinge și decît să mă doboare ăilalți, o fac mai bine eu“. Am văzut așa ceva o dată în Indochina, unul...

— Lasă acum poveștile ! Trebuie să-l căutăm.

Paul îl zorea.

Goniră pînă la casa lui Jablonski, parcurseră cu scuterul strada întunecată, de-a lungul șirului de mașini parcate, peste care zbura lumina farului dînd la iveală culori vagi. Mașina lui Alex nu era acolo, nici în apropierea casei. Nu se afla nici în fața localului unde mînca uneori seara, de cînd nu mai alerga. Paul intră înăuntru și întrebă.

— N-a fost aici. Hai la Elfie ! Îi dau cheia casei. Să aștepte în camera lui. Poate se-ntoarce.

David ședea pe șaua din spate. Se apleca înainte :

— De ce crezi că Elfie o să-i bage mințile în cap ?

— Măi, frate, de-ai cunoaște-o ! Îți spun eu, halal femeie ! strigă Paul peste umăr.

— Oi fi și tu îndrăgostit de ea, hai ?

— Eu ? Ești trăsnit !

— Nu cred ! strigă David.

— Ce ?

— Că o să se-mpuşte ! Joacă teatru ! Aşa, pentru el însuşi ! Un fanfaron !

— Amîndoi sînteţi nişte fanfaroni !

David tăcu surprins. Cînd va fi făcut el pe lăudărosul ? Alex, dimpotrivă, a fost întotdeauna un fanfaron. Dar aşa de uşor nu se împuşcă nimeni. Nu. Nu, nu-i chiar aşa de uşor. El ştie cît de mult ţine omul la viaţă.

Paul se opri în faţa unei case.

— Aici stă ? întrebă David. Nu te apuca să pălăvrăgeşti, nu-i povesti nimic despre pistol !

În timp ce şedea şi aştepta jos şi se uita la casa aceea străină, îi trecu prin minte : „Pe stadion a început... Pe stadion a... Pe stadion..."

Cînd Paul reapăru din casă, îi spuse într-un suflet :

— Dă-i drumul, mergem la stadion ! Ah, fii sigur ! E la stadion ! Îmi cunosc omul ! Înţelegi, pe locul victoriilor lui ! Ha, ha, ha !

Maşina lui Alex staţiona la intrarea stadionului. O văzură în întuneric ca pe un lucru părăsit şi uitat. Împinseră scuterul prin poarta îngustă.

— Aici trebuie să fie ! îşi spuseră.

Înăuntru strigară de două, trei ori. Nu le veni nici un răspuns. Întunericul se întindea tăcut peste arenă ; o tăcere imensă prin care îşi făceau drum.

— David, se sperie Paul, David, ar fi trebuit totuşi să ne răspundă ! Ar fi trebuit...

— Da, da, murmură David neliniştit. Hai, aprinde farul ! Să luminăm de jur împrejur.

Apărură cele două porţi de fotbal, se scufundară iar în întuneric. Apoi pista, intrarea la cabine. Rîndul inferior de bănci din tribune. Umbrele scoase la iveală de lumină îşi trăiau viaţa de-o secundă, păreau ghemuite, viclene.

Alex stătea sus de tot în tribună, nemişcat. Un contur omenesc, minuscul. Alergară amîndoi într-acolo, erau aproape fără suflare cînd ajunseră sus ; Paul avu o clipă de ezitare, îl lăsă pe David să treacă înainte. Acesta ră-

mase și el un moment locului, mai înainte de a se apropia de fratele său vitreg.

Alex se întoarse brusc spre ei și se răsti :

— Ce vreți ?

— Nu te ține de prostii !

Vocea lui Paul tremura.

— Da, dă-ncoa jucăria aia ! spuse David. Hai ! Nu pentru asta am adus-o cu mine acasă !

Alex nu făcu nici o mișcare. Nici cînd David îi luă revolverul din buzunarul de la piept. Stăteau în fața lui, cu privirile ațintite în jos, spre el.

David începu să rîdă încet :

— În orice caz, fratele nostru cel mare e încă în viață...

— Alex își ridică ochii spre ei :

— Da, e încă în viață.

— Aici voiai s-o faci ? întrebă Paul.

— M-ați căutat ?

— Nici n-a vrut s-o facă ! exclamă David.

— Nu, n-am vrut s-o fac. Mai sînt și alte soluții... Alex vorbea cu ezitări. Asta ai spus-o chiar tu, nu ? Și alte soluții...

Paul stătea tăcut lîngă Alex. Era încă buimăcit. David își revenise. Ceea ce simțea acum pentru fratele lui vitreg era un fel de compătimire. În clipa aceasta avea revelația că ei doi seamănă unul cu altul, de parcă ar fi frați adevărați, că au însușiri comune, care i-au făcut să se respingă reciproc, ca polii de același semn ai unui magnet. Paul continua să tacă. Creștea în el o revoltă surdă împotriva împrejurării de față și împotriva altora, aflate mult în urmă. Se simțea neputincios. Avea sentimentul că ei nu sînt la fel cu alți tineri, ca și cînd i-ar fi urmărit de la început o piază rea, lucru confirmat acum aici.

— Vino ! spuse David. Hai să plecăm !

— Elfie e la noi acasă, zise Paul. Te-așteaptă. Dar nu știe despre ce-i vorba.

— Elfie ? întrebă Alex, dar nu mai adăugă nimic.

Nu scoase o vorbă nici în timp ce sta lîngă David, care conducea mașina spre casă. Era copleșit de rușine. Ar fi intrat în gaură de șarpe. Înaintea lui se deschiseseră parcă încăperile înghețate ale viitorului. În săptămînile din urmă își pierduse orice reazim, i se spulberase liniștea și siguranța de sine. Îi era frică.

— În principiu, spuse David, am fi așadar de acord.

Alex tăcu.

Paul îi ajunse din urmă cînd tocmai coborau din mașină. Fu de părere că ar fi bine ca Alex să aibă acum o explicație cu Elfie.

— Ce rost are toată prostia asta ? N-am chemat-o eu !

Urcă treptele cu o figură întunecată. Îl văzură apoi trecînd pe coridor spre camera lui și deschizînd ușa. Înăuntru lumina era aprinsă și o femeie suplă, cu părul negru, se ridică de pe un scaun. Îl aștepta în mijlocul odăii.

Imaginea ei stărui în fața ochilor lui David și după ce ușa se închise din nou. Era mișcat de farmecul ei și de caracterul acestei femei care fusese în stare să-și aștepte iubitul atîta vreme. Cîteva clipe rămase nehotărît pe coridor lîngă Paul, cu privirile ațintite spre ușa închisă. Îl auziră pe Alex vorbind, dar nu putură înțelege cuvintele.

Alex îi spuse :

— Nu te-am chemat eu. Ai venit să rîzi de mine ? Da, toți mă iau acum în rîs !

— Paul mi-a povestit că ai necazuri.

— Și tu te-ai grăbit să vii ?...

— Iată-mă aici, zise ea.

— Da, rosti el gînditor. Acum sînt un tip caraghios. Apoi după o mică pauză. Nu... nu m-am purtat frumos cu tine. N-ar fi trebuit să vii aici.

— N-aveam de ales.

Alex își plecă privirea în podea, murmură :

— N-aveai de ales ?

— Arăți atît de schimbat...

— Toți oamenii se schimbă.

— Ai pierdut mult, Alex...
— Da, spuse el și rîse amar. Asta mi-e pedeapsa !
Elfie dădu din cap.
— Da, știu. Uneori sîntem greu pedepsiți.
— Pentru ce ? strigă el. Pentru ce ?
— Poate pentru ceea ce sîntem... spuse ea.

CARTEA A TREIA

David auzi un om strigînd pe stradă : S-a terminat războiul ! S-a isprăvit cu războiul ! Se duse la fereastră și se uită afară. Pe strada pustie nu se afla decît entuziastul singuratic, un om bătrîn, care-și agita cîrja ca pe un baston de tambur-major.

În oraș intraseră tancurile. Era ora patru după-amiază. Femeile stăteau prin gangurile caselor. S-a terminat războiul ! Nu, nu mai e război ! În orașul acesta nu mai e ! Și Lydia se reîntoarse în casă, se așeză pe un scaun și murmură ca pentru sine : Războiul s-a terminat. David și Alex ședeau lîngă ea.

Ceva mai tîrziu smulse de pe perete portretul bărbatului pe care-l votaseră cu mulți ani în urmă, într-o duminică, ea și Peter Lustig. Aruncați-l la lada cu gunoi, dar să nu vă vadă nimeni, le spuse copiilor. Lăzile de gunoi erau pline ochi. Dar ei zăriră totuși acolo încă două tablouri.

Ieșiră apoi puțin în oraș și-i văzură pe bărbații străini în uniforme măslinii. Ședeau cocoțați cu un aer indiferent pe tancurile lor, sau în autocamioane — niște învingători plictisiți. Lui David și lui Alex li se părea un act de curaj să treacă atît de aproape de ei. Văzură și cîțiva militari germani, înghesuiți într-un autocamion. O femeie de la parterul unei case strigă de la fereastră : Îi vedeți ? Ăștia sînt ștabii ! O să-i spînzure pe toți !

Seara, Lydia le spuse băieților că acum îl vor putea vizita pe tatăl lor la spitalul îndepărtat. Iar Paul se va întoarce de la cămin. Mîncau cartofi fierți și se gîndeau că s-a isprăvit războiul. Trebuiau să se deprindă mai întîi cu gîndul. Băieții aveau sentimentul că în țara aceasta fusese din totdeauna război.

CAPITOLUL I

Casierul-şef Jakob Neumann fu împuşcat în ziua de 30 august la amiază, fix la ora douăsprezece.

Se putea spune despre el că mai bine de cincisprezece ani slujise cu devotament banca în incinta căreia murise. Fusese din totdeauna funcţionar de bancă. Numai războiul îi întrerupsese această activitate. Fusese cîţiva ani soldat, supravieţuise, fără să obţină vreo distincţie, totuşi cu unele avansări. Se găsise întrebuinţare şi pentru priceperea lui Jakob Neumann. Etapele prin care trecuse în timpul războiului fuseseră : un depozit de aprovizionare al armatei, un serviciu de echipament militar şi alte asemenea secţiuni militare stabile. Nu fusese rănit, dăduse cu ochii de inamic abia cînd, fără să lupte, fusese făcut prizonier şi dus într-un lagăr, de unde îl eliberaseră după cîteva luni, deplin sănătos.

Sănătatea perfectă era una din însuşirile lui cele mai vădite care, alături de altele, cum ar fi sîrguinţa, perseverenţa şi corectitudinea i-ar fi garantat o carieră sigură. Dar pînă acum nu urcase în această carieră decît primele trepte. Jakob Neumann se consolase însă cu gîndul că va trăi cu siguranţă mai mult decît alţi cîţiva dintre colegii lui şi astfel va avansa de la sine. „Încă cincisprezece ani de serviciu“, se gîndea. Şi intervalul acesta echivala pentru el cu urcarea a încă două sau trei trepte în carieră. Numai sănătos să fie şi, slavă Domnului, sănătos era. Se îngrijea de sănătate ca de fiecare lucru ce-i aparţinea şi pe care şi-l cîştigase. Nu bea alcool, nu fuma ţigări de foi, nici ţigarete, mînca multe zarzavaturi şi fructe, refuza întotdeauna carnea grasă, bea lapte şi suc de fructe, evita cafeaua prea tare şi ţinea ca în fiecare seară să fie în pat punct la ora zece. Dimineaţa, cînd îl trezea nevastă-sa, se scula şi făcea exact zece minute exerciţii libere, cu fereastra deschisă. „Asta mă menţine sănătos“, obişnuia să-i spună soţiei.

Curios era faptul că, deşi perfect sănătos, cu şase săptămîni înainte de moarte, îşi mărise prima de asigurare pe viaţă. Se angajase să plătească o cotă aproape dublă. Mai tîrziu, nevastă-sa şi fiică-sa îşi spuneau că asta se datora presimţirilor. În realitate, pe Jakob Neumann nu-l chinuiseră presimţirile, ci fusese martorul morţii unui prieten. Numai în trecere, dar cu o spaimă ce l-a urmărit multă vreme, văzuse pe stradă moartea unui om. Nu se oprise ca alţi gură-cască, îşi căutase gînditor de drum şi deodată îşi dăduse seama că fiecare ar trebui să pună la socoteală neprevăzutul — chiar şi el. Această convingere devenise şi mai puternică a doua zi, cînd citi în ziar că pietonul Cutare a fost ieri ucis într-un accident. De atunci socotise pietonii drept o categorie specială — şi el făcea parte din această categorie.

Aceste gînduri îl determinaseră să majoreze prima. A fost singurul avantaj pe care l-a smuls morţii : un mic artificiu de calcul în folosul succesorilor şi spre paguba societăţii de asigurare.

Nu, soţia şi fiica lui se înşelau crezînd că avusese presimţiri. În toate săptămînile precedente fusese într-o dispoziţie sufletească egală, foarte temperată. Nici chiar în ultima zi nu-l stăpîniră emoţii sau gînduri neobişnuite.

Se sculă dimineaţa, execută exerciţiile de gimnastică, se spălă şi se bărbieri. În timp ce se rădea, îşi făcu o zgîrietură lîngă mărul lui Adam. Zări o mică picătură de sînge. Nu-şi bătu capul cu asta.

La micul dejun se răsti puţin din cauza chiflelor care nu i se păreau prea proaspete. Dar această uşoară indispoziţie îi trecu repede, trebuind să admită că soţia sa nu avea nici o vină. Era vina brutarului, după cum îi explicară nevasta şi fata. Amîndouă îi spuneau : „tăticule", şi lui îi plăcea să audă cuvîntul, dimineaţa, la micul dejun.

Mai tîrziu îşi puse în cap pălăria gri-deschis de vară şi îşi luă rămas bun de la soţie cu obişnuitul sărut de dimineaţă dat în fugă, coborî treptele cu fiică-sa, în vîrstă de şaptesprezece ani. În gînd admira prospeţimea fetei, îşi spunea, de asemenea, că ea învaţă la o şcoală superioară — cum îi plăcea să numească liceul — că are desigur bune perspective de viitor.

Se despărţiră la primul colţ de stradă, îşi mai făcură o dată un semn de salut, înainte de a-şi continua drumul în direcţii diferite. Mergînd, Jakob Neumann zîmbi o clipă, aşa, pentru sine. „Să fii silitoare, fetiţo", o îndemnase el.

La bancă, se aşeză la ghişeu, servi clienţii cu o figură calmă şi cu amabilitatea lui de netulburat. Îşi văzu de treabă ca în fiecare zi din cei cincisprezece ani. Primi şi transmise dispoziţii ; fu întrebat, chemat, i se ceru sfatul ; purtă discuţii telefonice, indică sume şi ceru să se calculeze sume.

Era o zi foarte călduroasă. Către amiază, canicula răzbătu şi în încăperile băncii. Jakob Neumann îşi şterse fruntea cu batista şi continuă să lucreze concentrat. Eliberă două transporturi de bani pentru firme mai mari. Fuseseră pregătite şapte expedieri de bani. Jakob Neumann lucra la ultima, care urma să fie ridicată de firmă curînd după ora douăsprezece. În coşul de expediţie se grămădeau pachete după pachete de bancnote.

Jakob Neumann mînuia bani, sume enorme curgeau printre degetele sale. Banii erau materia lui primă. Nu văzuse niciodată altceva în aceşti bani. Banii erau mortarul cu care lucrau marile întreprinderi ; bancnotele reprezentau, pentru el, certificatele impersonale ale unor valori metamorfozabile, care deveneau forţă vie numai în serviciul unor idei şi personalităţi.

Cu puţin înainte de ora douăsprezece, ultimii clienţi părăsiră banca. Funcţionarii îşi închiseră ghişeele. Uşile automate dinspre exterior fură blocate. Rămase neîncuiată numai strîmta uşă de fier din latura clădirii, îndărătul bolţii de intrare. Acolo avea să tragă peste cîteva minute maşina, pentru a ridica banii de salarii. Va intra din stradă, pe sub boltă şi se va opri lîngă uşă. Aşa s-a întîmplat totdeauna, şi aşa va fi şi azi.

Jakob Neumann sta şi aştepta. Era singur. Ceilalţi funcţionari ieşiseră prin uşa laterală. Se aflau acum în sala de mese situată la primul etaj al clădirii alăturate şi-şi mîncau supa de prînz. Uşa de fier rămăsese deci, ca întotdeauna, nezăvorîtă. Era o intrare necunoscută publicului şi, afară de asta, în casierie se afla un om, la dispoziţia căruia existau numeroase instalaţii de securitate. Ar fi putut

hotărî să lase pe altul în locul lui, dar era o zi importantă. Rămase să rezolve singur expedierea banilor.

În ultimul minut al vieții, Jakob Neumann șezu pe scaun și-și șterse sudoarea de pe frunte. Fu un minut gol de gînduri. Știa că afară soarele încingea caldarîmul. Își mai șterse o dată sudoarea.

Cînd auzi mașina, se aplecă și trase de sub tejghea coșul greu. Își îndreptă din nou spinarea, privi spre ușă și, schițînd această mișcare, înlemni.

Văzu doi bărbați. Unul dintre ei era ucigașul său.

Jakob Neumann fu găsit la ora douăsprezece și zece minute. După numai patru minute sosi în fața ușii laterale și cea dintîi mașină a poliției. Trei agenți în civil coborîră și intrară în sala ghișeelor.

Înăuntru funcționarii băncii stăteau grămăuiți și formau un cerc în jurul grozăviei. Se făcu loc de trecere pentru oamenii poliției, apoi cercul se închise îndată în urma lor și-i prinse în centrul tăcerii, acolo unde casierul zăcea nemișcat pe podea.

Una după alta sosiră și alte mașini ale poliției, veni și comisia penală.

Afară se îngrămădesc o mulțime de gură-cască, dogoarea îi prăjește, asudă și trăncănesc. Un atac banditesc ! Cine ? Unde ? Cînd ? Nu vor să plece, vor să afle totul. Apoi se răspîndește de cine știe unde în mijlocul acestei mulțimi vestea : un milion ! Și un murmur de glasuri repetă suma. Vorbesc aproape cu evlavie. Ah ! un milion ! Suma e rostită cu venerație. Și cîți morți ? Doi ? Nu, numai unul. „Acolo înăuntru zace un mort !“ spun ei.

Trei comisari interoghează persoanele care ar putea depune vreo mărturie. De la prefectura de poliție se transmite prin postul de radio dispoziția să se formeze o comisie de anchetă. Comisarul Klose preia conducerea. Este un bărbat corpolent, aproape de cincizeci de ani. Nu e nici renumit și nici nu arată a polițist în civil. Are ceva din înfățișarea unui om de afaceri dintr-o categorie inferioară, ceva de mic negustor. La subsuorile sacoului său gri-deschis se formează pete întunecate de sudoare. Superiorii îl apreciază. E demn de încredere și foarte stăruitor.

Iată o femeie care a văzut mașina. Ședea la fereastră și se uitase o clipă afară tocmai cînd trecuse automobilul. A zărit vehiculul din spate.

— Așa, era de culoare închisă mașina. Ori neagră, ori albastră, ori verde. Ei da, n-am putut vedea bine, fiindcă și intrase în umbră, sub bolta porții. În orice caz, de culoare închisă ! Marca ? Știți, la asta nu mă pricep. Era mare. Da, da ! Cîți oameni ? Mi se pare că doi sau trei. Cred mai degrabă că erau doi, și nu trei. Stați, trebuie să mă gîndesc mai bine. Bărbați înalți, foarte înalți ! Nu, mult mai înalți decît dumneata ! Cam cu atîta mai înalți decît dumneata ! Da, cel puțin cu atîta ! Ei, cam de treizeci, patruzeci de ani. Purtau pălării și ochelari de soare. Sau cam așa. Firește te poți înșela. Și tocmai atunci nu-mi pusesem ochelarii.

— Următorul ! spuse comisarul Klose.

Trase aer în piept suspinînd și-și șterse chelia cu batista.

Se prezentă un frizer și nevastă-sa, care aveau salonul peste drum.

— Tocmai închideam ușa — era amiază — iar mașina și ieșea pe poartă. Aproape că nici nu m-am uitat la ea. O mașină de culoare închisă, asta așa-i. Nevastă-mea a văzut-o intrînd ! Da, și i-a văzut și pe bărbați ! Cred că erau doi sau trei...

— Ai văzut tot ? o întrebă comisarul Klose pe nevasta frizerului.

— Sigur. Am văzut tot ! Stăteam de cîteva minute cu o clientă în fața prăvăliei. Mașina a venit, a intrat pe poartă și din ea au coborît doi bărbați. Din fața salonului nostru se vede pînă-n fund, pe sub bolta porții... Da, au intrat înăuntru, pe-aici, pe ușa asta. Cum arătau ? De niște oameni ca ăștia, zău că mi-ar fi teamă ! Ca niște criminali. Da, da ! Cînd mă gîndesc acuma bine, ca... Ei, mă rog ! De asta-ți dai seama dintr-o privire !

— Cum arătau ? Descrie-ni-i.

— V-am spus doar, ca niște criminali sadea ! Ei da, unul privea uite-așa. Așa privea. Vedeți dumneavoastră ? Iar ălălalt avea o figură osoasă. Da, da, asta vreau să spun, o figură aspră ! Ce mai, criminali sadea.

După un sfert de oră, comisarul Klose transmise prima comunicare : „Doi sau trei bărbați, în vîrstă de treizeci pînă la patruzeci de ani, au împușcat la ora douăsprezece, la amiază, pe casierul băncii. Au pătruns cu o mașină de culoare închisă — neagră, albastră sau verde-închis — prin poarta laterală a băncii și au intrat în bancă pe ușa laterală. După crimă au încărcat prada — un coș de expediție plin cu bani — în mașină și au plecat, după ce au întors vehiculul în curte. Semne particulare ale făptașilor : izbitor de înalți, supli, unul dintre ei trebuie să aibă o față aspră, sau foarte osoasă. Alte amănunte n-au putut fi obținute la fața locului. Paguba însumează peste un milion. Făptașii n-au lăsat nici o urmă. Cercetările continuă."

În sala ghișeelor, funcționarii vorbeau acum de-a valma, priveau cum se fac fotografii, se lansau în tot felul de ipoteze, în lămuriri că s-ar fi petrecut așa și așa. Se mai așternu o dată liniștea cînd fu scoasă afară targa. Își ațintiră cu toții ochii în urma ei, vedeau pînza albă ce-l acoperea pe cel ucis, cunoscut de ei toți. Se uitau după targă muți de spaimă.

Peste zece minute se dădu primul comunicat la radio. Concertul de prînz fu întrerupt și o voce anunță întregului oraș că un casier al băncii a fost ucis pentru un milion.

Era exact momentul în care un om urca încet treptele pe care le coborîse de dimineață Jakob Neumann. Jos se afla mașina comisarului Klose. Spusese funcționarilor băncii :

— Voi veni peste o jumătate de oră, cînd soția lui se va fi recules poate puțin.

Bărbatul urca scările foarte încet. Suferea sub apăsarea misiunii sale.

Kühn se schimbase. Era ca și cum și-ar fi lepădat pielea și ieșise la iveală un om mai în vîrstă, mai obosit. Lui David i se părea că, de cînd îl văzuse ultima dată, tatăl său vitreg s-a făcut mai scund. Kühn se mișca încet. Se văita mereu de dureri de cap, iar noaptea sta ceasuri întregi treaz. Da, da, răspundea el fără convingere la reproșurile nevestei-si, ar trebui să se caute. Uneori părea că visează ziua în amiaza mare. Atunci ochii i se împăienjeneau, încremenea ceasuri întregi fără să se miște. De fiecare dată trebuiau să-l strige tare, pînă cînd revenea încet la realitate.

Această realitate îl umplea de griji. Flămînzeau. Paul era din nou acasă, dar își spuneau că poate ar fi fost mai bine dacă ar fi rămas la țară, fiindcă nu venise aici decît pentru a răbda de foame împreună cu ei. Și băiatul vorbea necontenit despre prînzuri copioase, cu sosuri groase, despre carne și fripturi bine rumenite. Cînd se aduceau la masă cartofii doar puțin perpeliți și cafeaua de malț, începea să povestească despre cartofii prăjiți cu slănină, cu care se îndopase la țărani.

În definitiv, de ce trebuie să răbdăm de foame? întrebă o dată David. Fiindcă am pierdut războiul, iar banii noștri nu mai au acum nici o valoare, spuse Kühn. Așa fac întotdeauna învingătorii cu cei învinși. Asta nu o înțelegea David. Doar banii ăștia au avut cîndva valoare. Nici Kühn nu părea să înțeleagă.

Zicea : Există pe lume oameni care pot hotărî : banii voştri nu mai au nici o valoare ! Şi atunci într-adevăr nu mai au nici o valoare.

Lydia aproape că nu mînca nimic. Îi dădea pe furiş lui David. Dar fiindcă voia să fie dreaptă, le dădea şi lui Paul şi lui Alex. Obişnuia să spună : Eu m-am şi săturat.

CAPITOLUL II

Se întoarseră acasă la ora unu după amiază. Zbieraseră unul la altul, se certaseră aprig un ceas întreg. Apoi fiecare se dusese în camera lui. Alex se încuiase în odaie, rămase cîteva ore trîntit pe pat, holbîndu-se la tavan. Spre seară ieși pentru prima dată din nou din casă. Mergea încet, privea în jur. În clipa aceasta știa că pășise într-o nouă etapă a vieții lui. Viața dinainte se stinsese. Era ca și cum s-ar afla pe drum într-un oraș străin, unde nu cunoaște casele, iar toți oamenii întîlniți fac parte dintr-o tabără adversă.

Se duse la primul oficiu poștal și depuse patru mii de mărci. Adresant : Ria Jablonski.

Cînd ajunse iar acasă și deschise ușa apartamentului, auzi vocile lui Paul și David. Se duse la ei în cameră. Paul tocmai venise, întrebase numaidecît de Alex. Acum se întoarse spre el.

— Ah, în sfîrșit ! Unde-ai fost ? Nu așteptă răspunsul, privi figura răvășită a lui Alex și strigă : Casierul ! Dar așa ceva nu fusese prevăzut ! A fost împotriva înțelegerii noastre ! Își ștergea cu o batistă fața asudată. Asta nu trebuia să se întîmple ! Omule ! Asta nu ! Alex și David tăceau. A dat strechea în oraș ! Peste tot se vorbește despre asta ! Pe la noi a și fost poliția — patru oameni în civil. I-am văzut. Mai sînt încă în întreprindere. Probabil controlează listele de salariați. David, spuneai că treaba asta ar fi pentru tine un fleac, intri și... Dar acum e...

— Crimă ! spuse Alex. Arătă spre David. El a făcut-o ! El e ucigașul !

David închise ochii. Obrajii i se înroșiră, se întunecară, numai cicatricea îi rămase albă ; o linie albă de-a curmezișul obrazului. Cei doi îl priviră, își dădură seama că îl sufocă furia.

— Da ! Eu am făcut-o ! Iar el — el e domnișorul cel elegant, nu ? Bine o mai începem ! Amenință cu degetul arătător ridicat : Ca să fii lămurit — în fața legii asta nu contează ! Ești prins în horă ! Și te avertizez să ții seama de asta !

Alex îl mai întrebase de trei ori :

— De ce-ai tras ?

Stăteau față-n față. Paul vedea ura pe care o nutreau unul față de celălalt.

— N-ar fi fost nevoie să-l împuști ! De ce-ai făcut-o, cîine ?

— Încetați ! Încetați ! strigă Paul speriat.

Își reaminti de noaptea cînd se aflaseră toți trei pe stadion, în tribune. Acolo, așa i se părea, presimțise nenorocirea care avea să vină. Se gîndea din nou : piaza rea care-i urmărise din totdeauna...

David și Alex își întoarseră privirile spre fratele lor, pe chipul căruia se citea groaza. David spuse :

— Ascultă, Paul ! N-a fost în intenția mea. Totul a mers conform planului. Am ajuns acolo, am intrat, dar atunci tîmpitul ăla a fugit de la ghișeu... Tăcu o clipă, apoi strigă : Nu i s-ar fi întîmplat nimic, absolut nimic, dacă ar fi stat locului ! Am reacționat atît de brusc, încît mi-am dat seama de ceea ce s-a petrecut abia cînd s-a prăbușit.

Se duse la fereastră, rămase acolo tăcut și gîndindu-se : „Mîna a făcut-o... Nu mi-am dat seama... N-a fost de loc în intenția mea..."

Punea acum totul pe seama reflexelor care deveniseră a doua lui natură. Era acel gest reflex care în Indochina și în Africa îi dictase acțiuni ce-i salvaseră viața. Va fi vrut oare omul să ia vreo armă ? Ce-o fi fost în capul lui în acea clipă ?

— Și pe urmă ? întrebă Paul.

— Pe urmă dumnealui era cît pe-aci să mă lase baltă ! Închipuie-ți, a luat-o din loc ! A fugit pînă la ușă și a trebuit să-l trag înapoi... A vrut s-o șteargă ! Cine a ajuns pînă aici trebuie să meargă mai departe !

— Ei ? Și pe urmă, pe urmă ?

— Restul s-a desfășurat după plan.

— V-a văzut cineva, v-a recunoscut careva ? Și banii, unde ați pus banii ?

— Banii sînt în valize. Stai ! Își luă portofelul de pe canapea... Uite aici recipisa. Cum intri în gară, primul ghișeu de bagaje, imediat la dreapta. Ei da, încolo a mers exact cum ne-am închipuit, și totul a fost întocmai cum ne-ai explicat tu. Pe urmă am venit aici. Cealaltă mașină am părăsit-o pe o stradă dosnică. Pe drum el a pus banii în valize. Dar îndată ce ne-am aflat din nou în mașina lui — îl arătă pe Alex — a și început ! Ca și cînd ar fi fost momentul potrivit pentru reproșuri !

— Și pe urmă ? întrebă Paul.

— Pe urmă, ajunși aici a început de-a dreptul să urle. După aia s-a încuiat la el. Înțelegi, a închis ochii. Și-a vîrît capul în nisip...

— De aici înainte aș prefera să închid ochii ori de cîte ori te-ntîlnesc.

— Ah ! Dumnealui e nevinovat, nu ? Nu vezi unde vrea s-ajungă ?

— Încetați, încetați ! gemu Paul. N-are nici un sens.

— Am ascultat la radio. S-au transmis patru comunicate. Lipsește orice urmă a făptașilor. Nimic ! spuse David și pocni din degete. Absolut nimic ! Nici o descriere, nici un punct de reper ! Făptașii, doi sau trei bărbați, între treizeci și patruzeci de ani... Cei doi îl priviră. N-a fost în intenția mea, fir-ar al naibii să fie ! Sper că mă credeți !

— Doamne, Doamne ! suspină Paul.

David cătă la frații lui cu îndoială. Bănuia că în gîndul lor îl și sacrificau, le simțea panica din suflet. Găsi o amenințare cu care-i puse la locul lor. Ca și cum l-ar fi cuprins disperarea, spuse :

— Cred că lucrurile or să iasă prost...

Amîndoi se apărară. Paul, impetuos și cu multe cuvinte, Alex numai cu un nu hotărît. S-a întîmplat o nenorocire, de ce trebuie să-i urmeze și o a doua ? Își reamintiră calculele greșite pe care le făcuseră. Vorbiseră de o plimbare lipsită de primejdii. David fusese cel ce-i convinsese de asta. Stătuseră împreună de vorbă seri lungi și, cu o încredere crescîndă, se lăsaseră convinși de David că n-ar fi nici un risc — în fine o replică decisivă dată

mizeriei ! Căror mizerii ? Tuturor ! își spuseră. Iar Paul gîndise : „În fond, eu nici n-am să iau parte. La amiază nu-i nimeni acolo. Toți sînt la masă. Rămîne doar casierul. Sînt cîteva minute, fără nici o primejdie.“ Iar Alex se gîndise : „Intrăm. David face totul. El a plănuit treaba asta. A-nvățat așa ceva acolo pe unde-a fost. E priceput în asemenea chestii. E de fapt singurul lucru la care se pricepe ! Un minut. Și noi vom avea la dispoziție cîteva minute, absolut fără nici o primejdie. La amiază nu-i nici un om prin apropiere...“

Azvîrliseră peste prăpastie o punte, o punte de iluzii.

Kühn se întorcea acasă de la grădină. Coti pe strada lui, trăgînd după el un cărucior. Arăta ca un om în urma căruia tropăie ascultător un animal blînd. În fața ușii goli căruciorul : coșuri cu fructe, o albioară, o oală cu vopsea, o tăbliță de lemn și tot felul de mărunțișuri. Cără totul sus în apartament.

Iar sus, în casă, zise :

— Am pus să-mi facă o tăbliță. Uite-o. Lemnul e impregnat. Mi-am făcut rost și de șabloane. Și de vopsele. Mi-a umblat cineva la piersici ! Hoți ! spuse el. Și anul trecut mi-au luat din prune.

Fiii săi stăteau la masă și începură să mănînce. Nu vorbea nici unul. Le oferi fructe, dar ei dădură numai din cap.

— Piersici ! spuse el. Bine, dacă nu vreți... În orice caz hoților le-au plăcut. Ce-i cu mutrele astea la voi ? Îl privi întrebător.

— Cum ? făcu David.

Paul se grăbi și el :

— Cum adică ?

— V-ați certat ?

Nu, nu s-au certat, spuseră ei. Da, așa s-ar fi părut, îi cunoaște doar, zise Kühn. Apoi se apucă să amestece vopseaua, așeză niște ziare pe podea, le întinse, cotrobăi prin dulap, răscoli bucătăria, ca să găsească o pensulă. Potrivi șabloanele, oftă resemnat și zugrăvi prima literă. Ei văzură că era un A.

— Hoții... murmură bătrînul.

Văzură apoi o a doua literă. Era un T.

— Merge foarte bine.

Ţinea capul înclinat, privind cea de-a treia literă : un E. Ceva mai tîrziu spuse :

— Azi dimineaţă s-a petrecut în oraş un jaf cu omor. Un atac asupra unei bănci. L-au împuşcat pe casier. Pentru un milion. Muie din nou pensula. Mi-a istorisit peste gard vecinul, cînd a venit la prînz. Casierul era tată de familie. Ar trebui să se reintroducă pedeapsa cu moartea !... Erau treizeci de piersici, iar azi am găsit numai cincisprezece. Le-am numărat... Da, spuse el, pedeapsa cu moartea...

Cei trei stăteau tăcuţi la masă şi priveau cum Heinrich Kühn îşi zugrăvea tăbliţa. Citiră : ATENŢIE — PERICOL DE AUTOÎMPUŞCARE !

Aşteptară pînă cînd plecă bătrînul. Apoi David spuse :

— Paule, trebuie să aduci valizele. Tu nu trezeşti nici o bănuială.

— Eu ? întrebă Paul înspăimîntat.

— Da, pe el îl cunosc prea mulţi oameni. Figura ta poate fi cel mai repede uitată.

— Aşa, pe mine mă pot uita, nu ?

— Vreau să spun că tu n-ai nici un semn care ar putea fi reţinut, ca, de exemplu, cicatricea mea.

— Atunci, fie, spuse Paul. Aşa şi-aşa, tot am intrat în horă !

— Ţi-e şi ţie frică, la fel ca lui !

— Sigur că mi-e frică. Nu m-am simţit niciodată bine în toată afacerea asta. Iar tu arăţi de parcă ai şi fost pus în cătuşe.

— Ei drăcia dracului ! Mie nu mi-e frică. Mi s-a întîmplat un accident, asta-i realitatea, un accident de care nu trebuie să mai vorbim.

Mînia îi ardea obrajii.

Paul îl privi uimit.

— Nu ţi-e frică ? Într-o astfel de situaţie, David... asta e neomenie !

— Am fost obligat să săvîrşesc lucruri şi mai murdare ! Hai, vino, trebuie să rezolvăm şi treaba asta !

Alex le întinse fără un cuvînt cheia maşinii. Cînd tocmai erau gata de plecare, radioul începu emisiunea de seară despre Jocurile Olimpice. Alex sări în picioare şi întoarse butonul. Cei doi îl priviră.

— Nu vreau să aud nimic de așa ceva! Nici un cuvînt! Paul era gata să-l contrazică, dar Alex i-o tăie scurt: Dacă vrei să-mi faci plăcere, nu-mi vorbi de Olimpiadă! Acum plecați. Are dreptate, trebuie să rezolvăm și treaba asta!

David porni mașina și se strecură în șirul de vehicule. Era una dintr-acele seri de vară, în care toate ferestrele sînt deschise, iar din case răzbat pe stradă glasuri pînă tîrziu în noapte. Paul îndrăzni să se gîndească la Erika. Dar i se părea că acum e mai departe de ea ca oricînd. Ziua de azi va trage un hotar nu numai între el și Erika, ci între el și toți ceilalți oameni. Nici unul nu va ști nimic, vor vorbi cu el, vor rîde, vor sta cu el la aceeași masă, dar el se va simți disprețuit de dînșii. Și nu există leac împotriva acestui lucru, își spuse.

Depresiunea sufletească nu-l împiedica totuși să admire siguranța cu care David conducea mașina, felul cum pornea, cum doza forța motorului, cum aprecia distanțele. Era acel mod calm și totuși agresiv de a conduce, pe care-l observase și la Alex cînd era la volan. Paul se gîndea că cei doi seamănă și în privința asta... „Eu sînt, față de ei, abia un ins de mîna a doua..."

— Paule, spuse David, frica o să treacă.

— Crezi?

— Da, absolut sigur. Te gîndești poate că sînt o bestie, fiindcă mi-e mai puțin frică decît vă e vouă. Dar am văzut cum erau uciși mii de oameni pentru un rahat.

— Fiecare ține la viața lui.

— Închipuie-ți, la Siddi-bel-Abbes există un muzeu unde se află expusă proteza de lemn a antebrațului căpitanului Danjou. E păstrată acolo aproape ca o relicvă, înțelegi? Și de ce? Pentru că în anul 1863, la Camerone, în Mexic, a comandat o unitate sacrificată pînă la ultimul om. Luptau acolo pentru Napoleon al treilea.

— În curînd n-o să mai existe nici o Legiune străină.

— Mercenari vor exista însă mereu. Salahorii unor idei pe care, și-așa, timpul tot le-nghite...

— Ce gînduri îți mai trec prin cap!

— M-a interesat întotdeauna istoria... Căpitanul Danjou și oamenii lui făceau parte din detașamentul care trebuia să preschimbe Mexicul în imperiu francez. Și Algeria... În anul 1833 mercenarii din Legiunea străină au început să subjuge Algeria pentru Franța. Era un jaf și o crimă.

— Acum o vor pierde, zise Paul. Știu ce vrei să spui, dar exemplele tale nu mi se potrivesc. Sînt cu cîteva numere mai mari.

— Frica o să treacă, Paule... Eu mi-am însușit morala celor mari. Ei înșiși m-au instruit îndelung în privința asta. Sînt un răzvrătit ! spuse David mîndru. Într-o zi, toți oamenii vor deveni revoluționari !

— Morala celor mari ?

— Da, spuse David, principiile epocii de piatră. Noi am pornit la atac, Paule !

— Nu se poate compara, Davide. Nu-i nici o...

— Ai recipisa pentru bagaje ?

— Da.

— Intră și fii calm. Nici un bacșiș, nici un cuvînt, nimic ! Ia valizele și adu-le afară. Te aștept în mașină, aici.

— Da, spuse Paul. Și dacă se întîmplă ceva ?

— N-o să se-ntîmple nimic !

— N-ar fi bine dacă, mai întîi, așa de departe... ?

— Hai, dă-i drumul !

Paul porni încet, spunîndu-și că, în definitiv, e obligat la asta, de vreme ce ceilalți doi au făcut pînă acum mai mult decît el. O performanță... ? La urma urmelor, asta l-a supărat mai mult pe Alex : David s-a priceput să prezinte toată afacerea ca pe o mare performanță.

În sala gării nu e nimeni. Pustiu în fața ghișeelor. Dar dacă... s-or fi ascuns ! Acum au să mă vadă venind.

În sala imensă nici o mișcare, Paul se oprește la ghișeu. Scoate recipisa. Un bărbat îmbrăcat cu un halat cenușiu întinde mîna și i-o ia.

— Cele două valize, vă rog, spuse Paul.

Se uită în altă parte. Vede dincolo șirul chioșcurilor. Vitrine luminate... flori, țigări, ciocolată, praline, parfum pentru doamnele care călătoresc, noua briantină pentru tipii moderni. *Veți deveni mai cuceritori și mai plini de încredere în voi...*

Cele două geamantane se află în fața lui. Miinile lui Paul apucă mînerele. Valizele sînt grele.

— Un moment ! strigă omul în halat. Asta face...

— Ah, scuzați ! spune Paul și plătește.

Apoi pleacă, ducînd în stînga și-n dreapta cîte o valiză și simte cum se cască înapoia lui golul sălii, ca mii de ochi ai unor urmăritori necunoscuți. Afară David îl așteaptă lîngă mașină.

— Dă-ncoa ! O valiză o punem în portbagaj, pe cealaltă la spate, pe banchetă. Da, știu, sînt grele.

Apoi motorul pornește. Mașina se pune în mișcare. Paul are senzația că se află într-o luntre, care se dezlipește, în sfîrșit, de mal și-și taie drum sigur pe apă.

David rîde, cînd aude suspinul de ușurare al lui Paul.

— Cu drumul ăsta ai cîștigat mulți bani, Paule.

Și Paul gîndește : „Bani mulți... Și frica o să treacă..." Iar cu banii vor umbla atenți. David și Alex nu sînt niște prostănaci. Se va orienta după ei. Într-o zi, vor fi ieșit cu bine la liman. Totul va reintra în normal. Și, la urma urmei, a fost totuși o performanță...

— De altfel, spune David într-o izbucnire de încredere, există totuși ceva de care mi-e teamă. Mi-e frică să fiu singur. Acum ai să rînjești, așa-i ?

— Eu ? Nu, nu, așa ceva nu mă face să rînjesc.

David opri mașina pe o stradă.

— Așteaptă aici, mă duc la cîrciuma de colo să iau ceva de băut. Numai o sticluță... spuse el. Azi trebuie să beau ceva !

Închiseseră ferestrele și trăseseră perdelele. Cele două valize se aflau pe masă. Încă nu fuseseră deschise. Alex ținea cheile în mînă. Zise :

— Mai înainte de a împărți gunoiul ăsta, trebuie să lămurim unele lucruri. M-am gîndit la toate. Poliția a și fost azi la voi, la întreprindere, Paule. Asta dovedește cît de bine se orientează. Noi am luat numai coșul cu bani, nici o para din casă. Cu asta ne-am trădat, lăsînd să se vadă cît de bine am fost informați. Cîți oameni lucrează în secția ta, Paule ?

— Așa, cam vreo șaptezeci.

— Poliția îl va pune sub lupă pe fiecare în parte. Am fost destul de nebun ca să particip la treaba asta, dar acum vreau să fiu sigur că nu se va face nici o prostie cu banii.

— Foarte bine, spuse David. Acum îmi placi mai mult. Își turnă un pahar de rachiu și-l goli. Vreți și voi ?

Alex dădu din cap, Paul bău o jumătate de pahar.

Alex le înfățișă un plan, fixă un răstimp, în care nu vor trebui să se atingă de bani. Ceilalți doi îl ascultau în tăcere. Ceea ce spunea era convingător. De fapt, părerea lui ar fi că mai bine să arunce tot mormanul ăsta de petice de hîrtie. Dar la așa ceva se opuseră și Paul, și David. Alex prevăzuse că se vor împotrivi.

— Tu, Paule, ai să faci cu banii ăștia ce-am să-ți spun eu !

— Da, e bine așa, aprobă David.

În timp ce Paul și David se duseseră la gară, Alex rămăsese în cameră. Meditase îndelung; ajunsese la convingerea că e constrîns să se supună întîmplării. Pînă acum luptase numai pentru a se afirma. De azi înainte va trebui să lupte pentru propria-i libertate, pentru onoare, nume... vina trebuie să rămînă neștiută ! Vor trebui să trăiască cu cea mai mare prudență...

Căzură de acord să îngroape banii. Fiecare în cîte un loc sigur. Asupra acestui lucru nu se iscă nici o neînțelegere. Și pe urmă ? Ce va fi pe urmă ? Se priviră dezorientați.

— Două luni nu ne vom atinge de ei ! Două luni, spuse Alex, atîta vreme am să te mai pot suporta.

David ridicase paharul, îl lăsă din nou jos, se uită cu atenție la fratele lui.

— Să mă suporți ? întrebă el.

— Da. Pe urmă nu vreau să te mai văd. Altfel mi-ai aduce mereu aminte de toate astea !

David ridică din nou paharul. Îl goli, înghiți, își trecu limba peste buze.

— E bine, spuse el. Două luni, pe urmă am să mă mut.

Deschiseră apoi cele două valize. Ședeau tăcuți alături și priveau pachetele îndesate. Încercară să nu se gîndească la omul care mînuise acești bani și-și fixase prin asta suma care avea să-l coste viața.

Scoaseră pachetele, mai întîi cu ezitări, le cîntăriră în mînă, citiră banderolele — cinci mii, zece mii...

E clipa în care iau banii în primire. Seamănă cu acei moștenitori grăbiți care deplîng moartea rudei bogate, dar se gîndesc numaidecît la avantajele ce decurg pentru ei. Apoi încep să numere. Numără fără întrerupere o oră și apoi împart în trei. Fiecare are în fața lui cîte un morman de pachete de bani puse unul peste altul. Dar fețele lor nu exprimă triumf, ci mai degrabă o nedumerire plină de mirare. David își dă seama de asta. Bea, îi toarnă și lui Paul un pahar și zice :

— Tot ce trebuie să facem e să fim tari ca pumnul ! Își strînge pumnul și-l agită în aer. Așa de tari trebuie să fim ! Viața noastră n-o să mai fie niciodată de aici înainte searbădă !

Rîde.

„Astăzi, astăzi, gîndește el, iată-mă pornit la atac — eu am fost făptașul !“ Se umflă de îngîmfare, își spune că viața lui întreagă a avut ca țintă această zi unică, zi în care avea să se elibereze și să sfărîme toate granițele. Vorbi despre Legiunea străină și despre o altă zi, cînd lichidaseră în Vietnam un sat întreg. După aceea, unii se duseseră la preot, fiindcă Legiunea străină avea și preoți pentru spovadă. Iar un camarad îi spusese că nu știe cele zece porunci.

— Închipuiți-vă, mi se văicărea : „Ce să-i mărturisesc eu popii ? Nu-mi mai amintesc cele zece porunci. De unde să mai știu eu ce-i aia... să nu ucizi pe tatăl tău și pe mama ta.“

David rîse în hohote.

— S-a îmbătat, spuse Alex cu dispreț.

David încetează să mai rîdă. Își dă seama cu ciudă că, fără să vrea, a vorbit despre vinovăție.

Mai decid să-și îngroape banii chiar a doua zi. Apoi Alex spune :

— Luați-i și încuiați-i. Scoateți cheia din broasca șifonierului. Valizele le iau în camera mea. Paule, mîine te duci ca de obicei la serviciu. Culcă-te !

— Da, spune David. Haideți la culcare.

Ia sticla și o pune la îndemînă lîngă divan, pe podea.

— Lasă lumina aprinsă, îi cere Paul.

— Nu poţi să dormi, ai ? Na, mai ia un pahar, îţi face bine...

— Tu de ce-ai să te apuci ? întreabă Paul după ce bea.

— Furnituri de armament ! rosteşte David cu importanţă. Nu mărturiseşte că afacerea aceasta îi e cunoscută doar din istorisirile arabilor şi ale celor din Legiunea străină ; crede în realitatea ei, ca în toate cele în care vrea să creadă. Am să vă arăt eu cum se cîştigă banii. Pe urmă am să pun să mi se clădească un mic castel pe coasta Spaniei. Acolo ai să mă poţi vizita oricînd.

— Lasă palavrele !

— Nu mă crezi ? Îţi spun că am să-i vîr pe toţi în buzunar. În Africa, *La cicatrice* e încă un personaj cunoscut !

David apucă din nou sticla. „Astăzi ! S-a făcut !“ Salută beţia, care-l apără de asaltul gîndurilor. Îşi aduce aminte de oameni pe care i-a cunoscut, nu mai ştie nimic de ei, îşi aminteşte cuvinte pe care şi le-au spus, locuri pe care le-a uitat încetul cu încetul. Luptă împotriva asaltului gîndurilor, zicîndu-şi că nu e chiar atît de vinovat. Nu ! Ziua de azi a fost numai continuarea a ceva foarte vechi, de treizeci, patruzeci, o sută sau o mie de ani. În ziua de azi i s-a ordonat : *Quartier blanche !* Bolboroseşte cuvintele ca pe o scuză.

Paul aţipise, dar tresare speriat şi întreabă :

— Ce-o să facă Alex ? David nu răspunde, iar Paul îşi răspunde singur : Poate că o să se însoare cu Elfie. Ştiu că se întîlneşte cu ea, dar nu spune nimic despre asta.

Alex stă dincolo, în camera lui. Priveşte ţintă în gol. Caută să ocolească ziua de azi. Gîndurile lui fac un salt înapoi. Îşi aminteşte de Olimpiadă, de ultima lui cursă. Acuză cele treizeci de mii de chipuri care l-au înjosit, vede boturile larg căscate, pumnii agitaţi în aer... Şi pe Ria Jablonski. Şi pe tatăl ei. Ria ! „Te iubesc, dar nu pot trăi aşa.“ Intervenţia făcută de tatăl lui. Iar cînd m-am prezentat, directorul mi-a spus : „Ne pare foarte rău“.

Încă nu s-a întîmplat nimic. Îşi aminteşte : se învîrtea prin odaie şi se gîndea la bani. Mulţi bani. „Am să deschid un magazin ! Automobile de ocazie ! Să-i fac concurenţă lui Jablonski ! Credite fictive. Cunosc tertipurile... Am să lucrez zi şi noapte. Ce-au să se mai mire !“ Îşi

amintește cum își și făurise planuri după felul de a gîndi al celor mari : „În afara vilei din oraș, încă una la țară, și pe lîngă automobilul sport, încă o mașină cu șase locuri pentru familie. Va trebui atunci să mă îmbrac și în frac. Oare la frac se poartă cravată albă sau neagră ?“ Își recunoaște acum îngîmfarea ; dar nu era numai îngîmfare, ci și nesiguranța, fragilitatea întregii lui ființe, din totdeauna ascunsă îndărătul oricăreia dintre performanțele sale.

Stă în odaia lui și chibzuiește asupra propriei sale vieți. Acum fapta a fost săvîrșită. „David era nepăsător, liber de orice emoție, atunci cînd am cotit pe sub bolta porții. Înăuntru se afla omul acela. Ne-a văzut. Apoi a luat-o la fugă. Și pe urmă David. Omul și-a dus mîna la piept. A vrut să se întoarcă. A vrut... Apoi a căzut încet, cu fața în jos. Încă două luni. După care trebuie să se mute. Nu vreau să-l mai văd ! Am fost bolnav. Am fost nebun, pesemne. Nebunie ! Nebunie !“ Și aude cuvîntul acesta ca un ecou care se repetă la nesfîrșit.

Heinrich Kühn se duse cu băieții lui să cerșească. Plecară cu trenul la țară. David și Alex se codiseră să poarte rucsacul cîrpit și gol, pe care-l considerau ca un semn vădit al cerșetoriei. Paul se înhămase el la rucsac. Pășea cuminte în urma tatălui lui, care bătea pe la porțile țăranilor și-și rostea refrenul : Foamete, nevastă bolnavă acasă și aici cei trei copii... Și, rostind cuvintele, arăta spre picioarele subțiri ale lui David și Alex. De cele mai multe ori, sătencele bine hrănite se uitau cu dispreț la firavii băieți de la
E atît de mîndru, spunea Lydia. Și eu sînt mîndru !
David refuză să-i mai însoțească pe ceilalți la țară.
oraș și spuneau cu asprime : N-avem nic !
strigă Alex. Kühn pleca numai cu Paul. Uneori aduceau cîțiva cartofi și nițică pîine. Odată aduseră un cîrnat întreg. Pe ăsta l-a cerșit Paul, îl lăudă Kühn. A spus unei țărănci că bunul Dumnezeu știe precis cîți cîrnați are în cămară.

Heinrich Kühn se duse cu fiii lui să și fure. Furară căpățîni de varză de pe un ogor de la marginea orașului. Kühn spunea : Asta nu-i, de fapt, hoție adevărată ! Se duseră totuși acolo numai o singură dată. Furtul îi cerea un mare efort lui Kühn, pentru că îi dădea emoții mari și din cauza aceasta îl chinuiau puternice dureri de cap.

Oamenii din imobil spuneau : Arătați rău. O spunea și capul de familie de la etajul inferior. Fata lui

de optsprezece ani devenise prietena unui soldat american. De atunci tatăl ei fuma țigări de foi cu banderolă. Spunea : N-aveți chiar nimic în plus ? Trăiți numai conform prescripțiilor, numai cu ceea ce căpătați pe cartele ?

Da, spuse Heinrich Kühn. Flămînzim conform prescripțiilor.

CAPITOLUL III

Au așteptat două luni și au suferit din cauza fricii, care la Paul și la David se topi încet, ca o slăbiciune, de pe urma căreia se refăceau treptat. Au fost și recidive, și ei știau că nu sînt încă destul de apărați împotriva acestor spaime acute ce le răvășeau sufletul. Socoteau că prima săptămînă fusese cea mai grea. În cursul acestei săptămîni auziseră zilnic despre cele întîmplate.

Paul fusese și el anchetat. Și el, și toți ceilalți funcționari fuseseră întrebați dacă pot da vreo declarație în sprijinul cercetărilor. Paul dăduse din cap.

— În ziua aceea ați fost aici ?

— Da, am fost aici, răspunsese Paul.

Desigur, funcționarii știau asta. Știau, de asemenea, că el însoțise în cîteva rînduri transportul de bani. Ce fel de viață duce tînărul ? O viață ordonată. În afară de asta, e fratele cunoscutului fondist. Aha, aiuritul ăla, cel care, de curînd, pe stadion... Da, acela. Dar a fost un foarte mare alergător. O viață foarte ordonată, spuneau ei.

Mai era acolo un bărbat înalt, zvelt, care în ziua de 30 august nu venise la lucru. În afară de asta își cumpărase de curînd un mic automobil. La 1 septembrie. Și-l plătise imediat cu bani peșin. Omul avea treizeci și cinci de ani și lucra în întreprindere numai de trei luni. Poliția judiciară descoperi că mai suferise o condamnare cu zece ani în urmă. O escrocherie.

— Aveți un alibi ?

— Un alibi ?... Am fost acasă !

— Ne pare rău, dar trebuie să mergeți cu noi, pentru o confruntare. Înțelegeți, încă nu formulăm nici o bănuială, dar...

Bănuiala o formulară însă funcționarii. Declarară că omul vorbește foarte puțin. Și după cum se știe : apele liniștite sînt adînci...

Funcționarul fu arestat, fiindcă, la confruntare, nevasta frizerului declarase : „Cam așa arăta. În orice caz, amîndoi erau înalți ca dumnealui."

Cînd omul nu se mai întoarse, Paul își auzi colegii grăbindu-se să-l condamne. Spuneau cu voce tare : „Ăsta nu e străin de lovitură !" Cîte unul declara că gîndul acesta îi trecuse prin cap de la început. Și cine nu observase că individul avea ceva perfid în toată ființa lui... ?

Paul era uimit, dar nu scoase nici un cuvînt. Își aminti încă multă vreme această după-amiază. Vedea bărbați cu priviri serioase deschizînd în pauze ziarele, și știa ce citesc. Iar pe la colțuri de stradă erau strigate în gura mare titlurile tipărite cu litere groase. Și încă ceva : un premiu de cincizeci de mii de mărci !

Fiecare dintre cei trei auzea asta. Cîteva zile au fost palizi, îi auzeau pe vînzătorii de ziare, auzeau strigătele ce răsunau în urma lor și le aminteau că ei sînt ucigașii.

Apoi, încetul cu încetul, titlurile senzaționale, tipărite cu litere groase începură să amuțească. Nu se mai vorbea mare lucru despre ziua de 30 august. Era rîndul altor vești. Relatări de la Olimpiadă. Iar apoi : prăbușiri de avioane, deraieri de trenuri, oameni arși sau mutilați. Oameni fugiți dintr-un sector în celălalt. Mai era vorba apoi despre politicienii care-și dădeau avertismente unul altuia, se amenințau cu eventuale contralovituri, și din nou cu contralovituri la eventualele contralovituri, cu contradeclarații, cu contraprograme și contradogme. Toată neliniștea din lume, strigată la colțurile de stradă, înghiți ziua aceea în care un om murise de o moarte violentă.

Paul și David deveniră mai siguri de ei. Căutaseră distracții, și le și găsiseră. Paul se dusese o dată într-unul din acele locuri rău famate, se simțise din nou mizerabil și mai pusese pe deasupra un purcoi de bani pe masă, cum își spunea singur.

Alex însă nu se liniștise. Gîndurile lui înțepeniseră ca limbile unui ceas oprit în clipa morții. Îl mai beștelise de trei ori pe David, îl numise ucigaș. Nu în gura mare, dar cu vibrația unei uri de nestins.

— Sîntem legați unul de altul, răspunsese David. Încă n-ai înțeles asta ?

— Prin ce ? întrebase Alex tăios.

— Ei bine, dacă vrei s-o știi — prin aceeași vină !
— E vina ta, replicase Alex.
După aceea abia mai schimbaseră cîte un cuvînt. După două luni, David începu să se pregătească de mutare.
În tot acest timp Heinrich Kühn își îngrijise grădina, săpase, adunase bălegar și plivise poteci. Iar seara potrivise ceasurile și plecase la toaleta lui. În unele dintre zianeală demcntă", cum o numea unul dintre jurnale, era despre asasinarea casierului. Această faptă „de o îndrăzrele pe marginea cărora își trăgea liniile verticale, citise descrisă în cele mai mici amănunte. Iar Kühn dăduse din cap și spusese : „Ce oameni, ce oameni..." După ce aflase că era banca de unde fiul său ridicase uneori bani pentru firmă, citise totul cu cel mai mare interes.
Într-unul din ziare se publica și o informație despre căsătoria Riei Jablonski cu un anume doctor Knitts. Această gazetă n-avea să i-o arate lui Alex, fiindcă băiatul părea să redevină rezonabil. „Elfie și Alex, gîndea Kühn, frumoasă pereche..." Dar încă n-au ajuns atît de departe. Probabil că Alex nu se poate încă decide. Încă n-a adus-o din nou în casă.
Alex află totuși despre căsătorie. Citi știrea, lăsă să-i cadă ziarul și rămase cu privirile în gol. Ria Jablonski — informația venea ca o chemare dintr-un timp de mult trecut, răzbătea din cealaltă sferă a vieții lui. Văzu din nou linia de hotar care-i despărțea viața în două. Mai tîrziu își va spune mereu în gînd : „Asta a fost înainte... a fost după..." Nu mai suferea din cauza Riei, era numai amintirea unei dureri violente. Din această clipă i se părea un lucru hotărît că se va căsători cu Elfie.
Din seara aceea, cînd fata venise în camera lui și-l așteptase, se întîlnea din nou cu ea. Nici pe departe atît de des ca mai înainte, dar se duceau împreună cu mașina în pădurile din împrejurimi ; mergeau la cinema, se opreau uneori într-o cafenea. Treceau sub tăcere toate împrejurările care-i răniseră. N-o săruta. Elfie avea răbdare, aștepta cu încredere trecerea timpului. O dată spuse :
— Ești ca de gheață...
Alex medită la aceste cuvinte.
Elfie se explică :
— Vreau să spun că ești ca împietrit.

El răspunse :

— Cu timpul o să fie mai bine...

Nu știa dacă o iubește, dar prezența ei era ca o alinare, și îi era foarte recunoscător.

David se pregătea de despărțire. Își cumpărase un apartament. Îl contempla cu satisfacție, ca și cum ar fi fost casa pe care și-ar fi clădit-o el — o oază. Cumpărase și mobile — dintre cele mai bune. Trei covoare persane veritabile. Triumfător, îl anunțase pe Paul :

— Apartamentul meu e situat în cel mai distins cartier al orașului.

Avea acolo de toate : frigider, televizor cu picup și bar. Își aranjase o cameră de lucru cu un birou masiv, fotolii impozante și bibliotecă încăpătoare. Nu lipsea nimic în toate cele patru camere mari. Cîteva zile în șir, David nu se ocupase de altceva decît de cumpărături. Plănuise exact totul și putuse indica fără ezitări hamalilor locul unde trebuia așezată fiecare piesă. În felul acesta își înjghebase locuința — după cum i se părea, fără nici o osteneală. Se simțea ca un om cu sufletul pur.

În seara cînd sosi și ultima piesă, un studio-divan scund, cu încrustații, și fu pus la locul potrivit, David se așeză la birou, singur în cameră, își trecu mîna peste suprafața lustruită, bucurîndu-se de mobila aceasta solidă. „Aici am să-mi scriu scrisorile..." se gîndi. De fapt, încă nu știa cui avea să-i scrie. Lui Klausmann ? Da, ar trebui. Poate într-una din zilele următoare. Și cui să-i mai scrie ? Dădu din umeri și se ridică.

Se duse la micul bar și-și turnă de băut. Cu paharul în mînă, trecu încet prin apartament. Cerceta amănunțit fiecare piesă în parte, trăgea cîte o înghițitură din pahar, dădea din cap, își admira averea, cu satisfacția egoistă și vie a unui copil. Se lăuda singur. El era maestrul, constructorul și *stăpînitorul* acestei averi. Se mișca fără zgomot în liniștea din jur, în încăperile în care mobilele grele ședeau impunătoare ca zeii într-un templu păgîn.

În fața biroului se opri din nou. Îl fulgeră o idee. Îi apăru ca o încununare a tuturor gîndurilor sale din acea zi : va pune să i se facă un portret în ulei. Un bust. Cam de un metru și jumătate. Poate chiar puțin mai înalt. Da,

așa ceva s-ar potrivi de minune deasupra biroului. Cercetă peretele gol, fixă de pe acum locul. Desigur că cicatricea n-avea ce căuta pe tablou : era de pe acum decis să comande pictorului un portret de semiprofil.

Rosti cuvîntul — fericire. Asta așteptase ; aceasta era credința lui cea mai vie : bunăvoința, simpatia și prietenia, într-un cuvînt favoarea soartei ce i se cuvenea de mult. Se simțea pornit pe drumul către culmea vieții. Din această locuință își va face vînt, ca să-i vîre în buzunar pe toți ceilalți. Rîse încet și închină paharul spre locul de unde îl va privi în curînd portretul fără cicatrice.

S-ar fi putut muta mai curînd aici, dar amînă totul pentru sfîrșitul săptămînii. Nu făcu prea multă risipă de vorbe, ci-i spuse lui Kühn doar atît :

— Astă-seară mă mut.

Ședeau la masă. Alex îl privi, dar tăcu. Kühn zise :

— Ah, așa, deodată ? Și unde vrei să te duci ?

— Mă mut la o femeie. Paul o să meargă mai pe urmă cu mine. El știe adresa. Apartamentul aparține femeii.

— Un apartament ? murmură Kühn.

— Da, răspunse David. N-o să-mi simțiți, firește, lipsa.

Îi privi rîzînd strîmb.

Figura lui Heinrich Kühn exprima din nou acea umbră de stinghereală. Îi veneau pe limbă unele întrebări, dar tăcu, ca și Alex.

Mai tîrziu Paul îl ajută pe David să-și facă bagajul.

— Uite-ți aici cămășile, spuse el.

— Da, pune-le înăuntru.

Nu erau multe lucruri de împachetat. Același geamantan, cu care venise David, fu de ajuns pentru a-i cuprinde toată îmbrăcămintea.

— N-am luat niciodată multe lucruri de aici, zise David. Dar se compensează. De fapt nici n-am adus multe, atunci cînd am venit aici cu mama. Ridică geamantanul. Putem pleca, Paule.

Kühn sta la ușă :

— Ei da, zise el, vrei din nou să pleci... Să știi... mie, mie nu mi-ai stat niciodată în drum. Cu Alex... voi nu v-ați prea înțeles. Da, ei, toate cele bune ! Cred că ai să mai vii să mă vezi, nu-i așa ?

Cînd ajunseră jos și ieșiră pe ușă, David mai privi o dată în juru-i. Rosti gînditor :

— Aici nu m-am simțit niciodată acasă.

Dar păstră la el cheia casei, ca și cum n-ar fi fost sigur că nu se va mai întoarce cîndva.

Luară un taxi și se duseră la noua locuință. Paul fu surprins.

— Aici, spuse David și arătă în juru-i cu un gest larg, aici sînt acasă !

Paul găsi apartamentul prea mare, prea costisitor.

— Și, mai ales, nu te simți neliniștit ? Așa, singur ?

— Mai tîrziu voi avea adesea oaspeți. Și o soție. Da, o soție. Zîmbi visător. Apoi, într-o inspirație bruscă, se întoarse către Paul : Ți-o prezint astă-seară ! Ce ochi ai să mai faci, cînd ai s-o vezi ! O femeie care ține la mine...

— Astă-seară ? întrebă Paul șovăind.

— Firește ! strigă David și-l bătu pe spinare. Avem toate motivele să petrecem !

Îi plăcea această semiobscuritate, în care lucrurile păreau să ia altă culoare și contururi mai delicate. Îi plăcea să șadă la bar, să comande băuturi, să privească și să fie privit, ca un om care-și poate permite să șadă acolo. Mai mult decît orice, însă, prețuia murmurul abia auzit al muzicii, înrîurirea băuturii și vecinătatea femeilor. Toate astea la un loc trezeau în el o stare de pace, îi dădeau pentru o vreme sentimentul că s-a împăcat cu lumea, iar lumea s-a împăcat cu el.

Cînd intrară, David îi spuse lui Paul :

— Astă-seară va fi totodată și petrecerea de adio. Plec curînd în Algeria. E timpul.

— În Algeria ?

— Da, știi doar, furniturile de arme. Am să rămîn acolo vreo două luni, să văd cum stau lucrurile. În drum, mă opresc pentru un mic concediu la Paris.

Se așezară alături pe scaunele de la bar. Martha avea clienți. Salută cu o scurtă înclinare a capului.

— Ea e, spuse David încet.

— Ca întotdeauna ? îl întrebă femeia.

— Ca întotdeauna, răspunse David. Două rînduri !

Martha aduse paharele, zîmbi și zise :

— Am multă treabă !

Apoi se duse din nou la locul ei, înainte ca David să-i mai poată adresa vreun cuvînt. Pe scaunele de la bar ședeau peste o duzină de bărbați.

— Aici e totdeauna multă treabă, spuse David ca o scuză. Vine ea îndată.

Paul observase graba plină de siguranță cu care se mișca, dar care, în ciuda zelului de a fi serviabilă, impunea distanță.

— Ei... ce părere ai ?

— E drăguță, spuse Paul. Dar are o înfățișare rece.

— Toate fețele devin reci, după ce trec de douăzeci și cinci de ani.

— Toate ? Ei, lasă !

— Da ! Uită-te bine la ele. Răceala trebuie să existe în vreo trăsătură oarecare. Într-o cută, sau în ochi. Privește-le atent. Răceala asta nu lipsește niciodată !

Paul reținu observația lui David. Își rememoră chipurile unor femei pe care le cunoștea. Ria Jablonski ? Da. Și asta de-aici. Erika ? Nu.

— Și Elfie ? întrebă el.

— Ea nu, răspunse David pe gînduri. Ea încă nu.

Cînd Martha luă paharele goale, David îi spuse :

— Sperăm că te întorci curînd. Dă-i și tu rasol !

— Îmi iei iar în rîs breasla, replică ea ironică.

— Ăsta-i fratele meu.

David puse mîna pe umărul lui Paul.

— Așa ? Ei, bună ziua, domnule frate.

Felul în care o spuse arăta că în ochii ei nu e mare lucru să ai un frate. Paul observă străfulgerarea de mînie și de nesiguranță de pe chipul lui David. Acesta se simțea atins în buna lui dispoziție. Venise aici să i-l prezinte pe fratele său și să se laude puțin cu Martha.

Ea îi observă supărarea și schimbă tonul.

— Mai încolo se mai potolesc lucrurile. Atunci viu. E nițel cam nerăbdător fratele dumitale. Îi place să facă tărăboi. Ultima dată a început să zbiere : „Vreau o porție de ciorbă de mazăre !“ Avea poftă de-așa ceva. Dar noi nu servim ciorbă de mazăre. Ei, fiecare se dă-n spectacol cum

se pricepe. Își țuguie buzele ca pentru un sărut. Puțină răbdare, sălbăticiune mică.

— Ei, cum o găsești ? întrebă David.

— Hm...

— Ce-nseamnă : hm ?... Se pricepe în meseria ei ! Păpușica asta scoate aici în fiecare zi cîte un sutar.

— Știe cum să te ia, Davide.

Existau asemenea femei. Își dăduse seama de asta acum. Erau și altele pe care David le-ar fi putut cuceri, ca și cum ar fi avut o vorbă fermecată cu care să-și deschidă drum spre afecțiunea lor. Presimțea că Martha l-ar putea face pe fratele lui să sufere, așa cum suferise și încă mai suferea el din cauza Erikăi.

Mai tîrziu, cînd se așeză și Martha lîngă ei, seara deveni totuși plăcută. Băură mult. David îi vorbi femeii despre o surpriză pe care i-o pregătise.

— O mare surpriză.

Martha deveni curioasă, încercă să-l descoasă pe Paul, care nu știa însă la ce se referea David și se temea că frate-său i-o fi și cumpărat vreun cadou scump, poate un inel cu briliante sau așa ceva. Cu gîndul acesta, atingea și alte temeri care-l sileau să fie mereu de veghe. Era periculos să bei aici, să consumi de sume care atingeau aproape salariul lui lunar. Simțea lămurit primejdia, dar stăpînit de o emoție plăcută trecu ușor peste ea, în timp ce dansară, închinară paharele, iar femeia spuse de cîteva ori :

— Ai un frate tare simpatic.

Plecară abia cînd scaunele din local fură puse pe mese. În stradă, la ușă, Paul își luă rămas bun.

— Nu ne vom mai vedea cîtăva vreme, Paule. David îi scutură mîna. Numai bine, toate cele bune ! Îl trase mai aproape : Și fii cuminte !

Se uită după fratele lui, stătu o clipă așa și-l urmări cu privirea cum cobora strada. Apoi se întoarse spre Martha, se mai gîndi că astăzi părăsise camera lor comună, că în curînd va pleca în Algeria și că ziua de azi trebuie să fie o zi de adio. Adună într-un mănunchi toate aceste sentimente.

— Fratele meu... zise el aproape mișcat și dădu din cap. Ține mult la mine...

Ea îl privi dintr-o parte, înțelese că David face parte dintre acei bărbați care, sub efectul alcoolului, pot deveni brusc foarte sentimentali.

— Ascultă, întrebă. Ce-i cu surpriza ?

— Numaidecît, spuse David. Mai întîi vreau să știi ceva.

— Ce vrei să știi ?

— Nu ne-am văzut de paisprezece zile... de cîte ori m-ai înșelat între timp ?

— Lasă acum glumele astea ! Ce-nseamnă să te înșel ? Sună de parcă am fi căsătoriți ! Știi doar ce-am spus chiar de la început. Și acum ai și început să ridici pretenții !

Mergeau alături. Strada era pustie și parcă de curînd măturată.

— De cîte ori ? repetă el răstit.

— Ei, bine, am luat cu mine în cameră un bărbat drăguț. Acum vreo săptămînă.

Îl privi batjocoritor, se simțea ca un jucător care are în mînă o carte mai bună.

— Asta trebuie să înceteze ! strigă el.

Martha îi rîse în față. Era un rîs care nu-și dădea nici o osteneală să ascundă batjocura ; rîsul cristalin al unei soprane. Ha, ha, ha ! David auzi ecoul răsfrînt de zidurile caselor... Da, da, da !

Își mușcă buzele, pentru o clipă fu descumpănit, apoi spuse :

— Luăm un taxi. Mi-am cumpărat un apartament... asta-i surpriza.

— Să merg cu tine în apartamentul tău ? Vrei poate să mă bați ?

— Nu vorbi prostii !

— Ei bine, atunci hai să-l văd și eu !

Se duseră cu taxiul pînă la noua locuință a lui David. El își rumega planul. Cînd deschise ușa, spuse :

— Ai să locuiești cu mine aici !

— Aici ? întrebă Martha mirată.

— Da, zise el și o conduse în prima încăpere. Vreau să împart cu tine ceea ce vezi.

Martha intră, trecu prin camere, cercetă totul în tăcere. David rămase la bar, umplu un pahar pentru el și unul pentru ea, așteptă să vadă ce impresie i-a făcut

apartamentul lui. Cînd femeia se întoarse, îi cercetă fața. Trăsătura de batjocură parcă-i dispăruse. Se lăsă într-un fotoliu și-l privi întrebătoare.

David îi întinse paharul și spuse :

— Noi doi ne potrivim. Ești o femeie cu experiență și ești singură.

— Și ?

— N-ai să-mi spui că te simți bine... singură !

— Și ?

— Ți-ai așteptat norocul. Ai așteptat un bărbat care să-ți poată oferi ceva... Eu sînt norocul tău !

Martha rămase tăcută, continua să-l privească încă nedumerită și-și dădea seama că David e surescitat.

— Vom face un act prin care vom stipula că tu ai suportat jumătate din toate cheltuielile. Cîștigi bine, va fi plauzibil că ai economisit treizeci sau patruzeci de mii de mărci. Locuința e proprietate personală. Am cumpărat-o.

— Și eu ce să fac aici ?

— E căminul nostru !

— Mă iubești ?

— Poate.

— Asta zic și eu surpriză !

— Locuiești la oameni străini ! Nimic nu-ți aparține... nici patul, nici dulapul, nimic ! Aici ai fi acasă ! O vreme ai mai putea lucra. Mai am încă afaceri în Africa. Afaceri mari ! Cîtva timp am să lipsesc.

— Cît ?

— Poate o jumătate de an, în total. Între timp am să mai vin pe-aici.

— Asta este o cerere în căsătorie ?

— Și asta, dar nu numai atît. Ți-am spus că ne potrivim. Și pentru viitor am planurile mele.

— Unde, tot în Africa ?

— Nu, aici în Germania.

Martha zîmbi :

— E aproape de necrezut. Te-am subestimat. De la început am avut slăbiciune pentru tine. N-am știut niciodată de ce. Te credeam un fanfaron, dar acum începi să mă convingi...

— Îți spun eu ce te-ai gîndit ! Un biet pîrlit, ți-ai spus ! Ha, ha, ha ! Un smintit de mercenar din Legiunea

străină, te-ai gîndit ! Coborî glasul și spuse cu o privire încărcată de subînțelesuri : Sînt oameni care în Legiunea străină au devenit milionari. Înțelegi tu, pietre prețioase din pagode, pietre prețioase, mari cît oul de porumbel... În Indochina... Pradă de război. Înțelegi ?

Martha îl asculta, încerca să nu-l ia în serios, spunîndu-și că e beat, ținea totuși seama de această locuință și, împotriva voinței ei, era totuși convinsă. Rămase o clipă pe gînduri, apoi întrebă :

— Și în Africa, despre ce afaceri e vorba ?

— Asta-i treaba mea !

— Și cu contractul cum rămîne ?

— Aranjăm totul la notariat.

— Să nu-ți aduc cumva o dovadă a capitalului pe care-l posed ? întrebă ea.

David rînji cu gura pînă la urechi :

— Dacă vrei, putem declara că tu ai plătit totul. Lucrezi de cîțiva ani. Ai fi putut economisi atît.

— Da. Atît aș fi putut avea. Bine, zise Martha, să facem actul. Știi că în cazul ăsta aș putea să te-azvîrl de-aici ?

— Ți-aș suci gîtul !

Ea rîse, continuă :

— Nu, mi-aș dori ceva mai bun.

— Spune, ce ți-ai dori ? Apoi strigă : Nu există nici o dorință pe care să nu ți-o pot împlini !

— Sînt obosită, răspunse ea zîmbind. Acum n-am altă dorință decît să mă culc în noua mea locuință. Dacă și mîine voi avea sentimentul că toate astea sînt adevărate, vom vedea ce-i de făcut.

David continuă să vorbească încet, stăruitor, în timp ce treceau în camera cealaltă. Martha îi auzea vibrația glasului, îi sesiza nerăbdarea. Se simțea iubită, își spunea că e un bărbat care a avut parte de prea puțină dragoste, care s-a aflat mereu în căutarea unei iubiri... un bărbat pe care tocmai de aceea îl va putea oricînd domina.

La rîndu-i, David se gîndea : „Ne potrivim !“ El și-o alesese. O considera destul de tare pentru tot ce s-ar putea întîmpla... dar mai înainte de toate destul de răbdătoare să-l poată suporta.

— Mîine, zise el, mîine facem actul.

Învățătorul Erb se reîntoarse la școală. Fusese suspendat numai puțin timp, fiindcă se ajunsese la concluzia că nu era decît un simpatizant inofensiv. Nu mai venea cu nuiaua de trestie și nu mai saluta cu :

„Heil !", *ci cu un umil : Bună ziua ! Vorbea acum despre nebunia oarbă a unei clici criminale care, spunea el, a dus patria de rîpă.*

Pentru clasele mai mari erau prezentate filme documentare : lagăre de concentrare și alte sălașe ale crimei, crematorii și munți de cadavre ; era înfățișată toată mașinăria revoluției mic-burgheze și idioata ei sete de distrugere. După aceste reprezentanții, Erb avea grijă să vorbească în cuvinte mișcătoare despre soarta concetățenilor evrei. În pauze fuma pe ascuns țigări americane. Elevii se strîmbau în spatele lui, iar David scrise într-o pauză pe tablă : Cîine mincinos ! Dedesubt își puse numele : David. Erb înțelese îndată această încercare de revanșă. Dar nu făcu altceva decît să arunce o scurtă privire spre tablă și să spună cu o blîndețe silită : Ștergeți ! Cine a mîzgălit din nou tabla, măi băieți ?

Un cîine laș ! spuneau elevii. Cînd se întorcea cu spatele, îi atîrnau de haină cozi de hîrtie, îi aruncau buretele ud în cap și rîdeau de poltroneria cu care încerca să se apere în fața lor. Sentința pe care o rosteau copiii se referea nu numai la Erb ; își băteau joc de toate încercările celor maturi de a se dezvinovăți și de a se apăra.

CAPITOLUL IV

Alex o aduse pe Elfie din nou în casă. Vorbea acum de căsătorie. Dar existau unele piedici, tatăl și fratele ei se opuneau.

— Nu vreau să-l mai văd pe-aici ! se răstise tatăl lui Elfie.

— Te-a părăsit, atunci ! intervenise și fratele ei. Pentru o femeie cu bani. N-a putut să pună mîna pe ea, și acum se întoarce la tine. Nu ești decît manta de vreme rea. Un coate-goale !

Ea le răspunse că-l iubește. Le-o spuse o singură dată ; după aceea nu mai replică în nici un fel la toate atacurile. Luptă în tăcere, dar cu hotărîre.

— N-ai să mai poți veni pe la noi, îi spuse lui Alex. Tata și fratele meu...

— Nici nu vreau să mai viu ! zise el. Știu, fratele tău... De cînd s-a înscris la facultate își închipuie că ar fi...

— Nu ! îl întrerupse ea. Nu e asta ! Și faptul că sînt împotriva ta nu poate schimba nimic între noi ! Răspunde-mi un singur lucru : n-ai preferat-o pe cealaltă numai pentru bani...? Adică atunci nu m-ai părăsit pentru bani ?

— Nu, spuse el. N-a fost pentru bani.

— Ar fi fost groaznic. Ar fi fost aproape tot așa de rău, ca atunci cînd cineva ar ucide pentru bani. Ar fi trebuit să mă ștergi din inima ta...

Îl văzu pălind. Alex îi auzea vocea înceată, rostind cuvintele cu ezitări, din sfiala de a-și dezvălui gîndurile.

— Era mai frumoasă decît mine. Da, știu. Era și mai elegantă. Dar eu... eu te-am iubit mai mult.

Mai vru să adauge ceva, însă vocea i se înecă. Luptase pînă atunci, își interzisese să plîngă în fața lui. Alex își dădu seama că plînsul acesta era vechi, că i se împotrivise multă vreme. Îi privea părul, îi simțea fața lipită de pieptul lui și nu știa ce să facă. Se gîndea la vorbele ei. Sufletul

i se cutremura de groază. Avea sentimentul că aceste cuvinte îl străpunseseră, ca o săgeată.

Mai tîrziu veni în odaie Paul. Văzu că Elfie plînsese și spuse că a intrat numai să le dea bună ziua.

— Dar pic prost, desigur...

— Nu, nicidecum, zise Elfie.

— Bine, bine !

Rîse forțat, nu știa ce să mai spună, era încurcat fiindcă dăduse așa buzna peste plînsul cuiva.

— Elfie și cu mine ne căsătorim, îl anunță Alex.

— Așa ? Ei, asta-i fain de tot ! Își frecă mîinile, se scărpină în cap și repetă : Zău că-i fain de tot ! Eu am fost oricum contra ca el să...

— Tu ai fost contra ?

Elfie îl privi cu prietenie.

— Da, întări Alex. Ți-a ținut întotdeauna partea.

După ce Elfie plecă, Alex îl căută pe Paul în bucătărie.

— Să nu pomenești niciodată de David ! îi ceru el.

— Și de ce nu ? Într-o zi tot o să-l cunoască.

— Nu, n-o să-l cunoască ! În casa mea David nu va pune piciorul.

Paul stătea în bucătărie și cumpănea că într-o seară ca asta s-ar putea pune la cale ceva. Nu-și imagina prea bine ce, se gîndea totuși la ceva deosebit, sperase ceva deosebit. Alungă ideea de a vizita una dintre casele știute. „Am eu nevoie de asta ? se întrebă. Nu ! Fete, pot găsi cu duzinele ! Sînt un om bogat !“ Și cînd tatăl lui veni în bucătărie, el încă se mai gîndea că e un om bogat. Întreprindea un fel de trecere în revistă a posibilităților care-i stăteau înainte. Medita : un om bogat se trezește dimineața și din prima clipă își spune că e un om bogat. La gîndul ăsta, fiecare dimineață îl umple, desigur, de bucurie.

Se adresă bătrînului.

— Alex și Elfie s-au decis să se căsătorească.

„Alex poate spune : fac asta sau asta. E un om liber. Și eu aș putea, dar trebuie să fiu prudent. Mie nu mi-e permis să fac orice, încă multă vreme.“

— Se însoară ? În sfîrșit ! Foarte bine ! zise Kühn.

„Nu, eu nu sînt un om bogat ! N-am voie s-o arăt. Nu se vede... Dacă las să se vadă, ajung sărac. Un om foarte sărac...“

— Am fost totdeauna de părere că Elfie e femeia potrivită pentru Alex, zise Kühn. Băiatul ăsta fierbea în el, acum își vine din nou în fire. Fiecare-și găsește o supapă de siguranță. Cînd ți-au spus ? Așa, acum un sfert de ceas ? Da, asta mă bucură. Mi-a pricinuit griji în ultima vreme. Multe griji ! Ceea ce-i mai rău e că în treburi de-astea trebuie să stai de-o parte, străin. Înțelegi, Paule ?

Gîndurile lui Kühn se apropiau din nou de acel domeniu din care se simțea exclus : neputința de a pătrunde într-o viață înrudită și totuși străină. Se afla iar în fața acestei întrebări nerostite : Ce-i cu voi ? Ce vă frămîntă ? Timpul trece, și voi vă schimbați. Sau nu e numai timpul care vă schimbă ?

— Înțelegi, Paule ? repetă el chibzuind.

Își scoase ceasul din buzunar și-i cercetă cadranul. Apoi întoarse ceasul de bucătărie, îl atîrnă din nou în perete, rămase în fața lui și-l ascultă ticăind.

Mai tîrziu, în drum spre slujbă, se gîndea la viitor. Alex se va căsători. Va începe iar să lucreze, poate că va mai și alerga, dar nu atît de mult ca înainte. Acum a reușit să biruie necazul pricinuit de suspendare, de Olimpiadă. Paul ? Ei da, el încă nu se însoară. Ceva mai tîrziu se gîndi și la David.

Cînd ajunse la restaurant, după ce o salută pe Kitty, spuse :

— Băiatul meu cel mare o să se însoare în curînd. O privi cu prietenie pe garderobieră, își trecu degetul gros și arătătorul peste buza de sus. Se uită îndelung la femeie. Părul ei era frumos pieptănat ; fața, întreaga-i înfățișare, încă bine conservate, așa cum remarcase de multe ori. Și, ținîndu-și încă degetele la buză, spuse : Poate că totuși am să-mi las mustață...

Pînă acum, Paul încă nu făcuse risipă de bani. De cîteva ori închiriase o mașină sport scumpă de la o agenție, vîjîise cu ea pe autostradă și se împăunase puțin cu luxul de împrumut. Înregistrase privirile femeilor tinere și pe ale bărbaților, care evaluau mai întîi mașina, apoi se fixau asupra lui cînd cobora în fața vreunui local. Citea din ochii lor că îl socoteau fiul unui tată foarte bogat. Cu prilejul haltelor la astfel de localuri, afișa o mină blazată, distrată,

comanda cele mai scumpe mîncăruri, mînca totuşi puţin şi dădea bacşişuri regeşti. Apoi ieşea de fiecare dată cu nasul cîrn în vînt — unul dintre acei tineri pe care îi aşteaptă treburi deosebit de importante. Stînd apoi degajat la volan se lăsa desfătat de acest sentiment : Eu ! Fiul unui mare industriaş !

Cu aceeaşi maşină se duse în după-amiaza unei zile de lucru pînă la poarta fabricii unde lucra Erika şi o aşteptă. În fine apărură muncitoarele şi funcţionarele, înghesuindu-se la ieşire. Paul luă o mutră blazată, îşi aprinse pipa cumpărată în acea după-amiază.

Erika rîse de el. Îi spuse :

— Paule, nu te grozăvi atîta cu un automobil închiriat... Nu, nu mă urc. Merg cu altă maşină.

— Cu ce maşină ? întrebă el bănuitor şi privi în jur.

— Cu autobuzul ! rîse ea în hohote şi plecă.

Rămase o clipă încurcat. Apoi puse pipa la o parte. Întoarse maşina în mijlocul străzii plină de automobile şi motociclete şi, apăsînd pe accelerator, trecu foarte aproape pe lîngă staţia de autobuze, cu motorul duduind. O văzu aşteptînd, îl bucură ca un semn de admiraţie spaima ivită pe chipurile oamenilor. Erika era şi ea speriată. Privirea lui îi surprinse perplexitatea.

Mai tîrziu îl năpădi nemulţumirea. Se dojeni, se aventurase într-o primejdie inutilă, se gîndea la urmările posibile ale unui accident de automobil. Îşi clocea înfrîngerea suferită.

A doua zi, se duse la cel mai bun croitor din oraş. Auzise vorbindu-se despre această casă de mode. Intrase în concediu şi voia să-şi comande două costume. „Pentru concediu", cum îşi spunea.

I se ieşi în întîmpinare. Un domn îl conduse în raionul de stofe.

— Poftiţi, vă rog.

Un altul îl luă în primire.

— Ce doreşte, vă rog, domnul ?

Alese, reţinu două dintre cele mai bune stofe desfăcute în faţa lui. I se spuse preţurile şi aprobă din cap. Se supuse apoi întregii ceremonii a luării măsurilor.

— Un moment, domnule... Aşa, acum vă rog, încă puţin braţele. Mulţumesc frumos, domnul meu.

În timp ce i se luau măsurile, începu să se simtă domn. Croitorii dansau în jurul lui, cu mişcări de balerini.

— Pantalonii strîmţi. Şi umerii largi, zise el.

— Se înţelege, domnule.

— Aş dori să am gata ambele costume în cîteva zile.

— Desigur, domnule. Dădeau din cap aprobator. Domnul e zvelt ca o mlădiţă, dar cu umerii largi...

În aceeaşi zi îşi cumpără şi pantofi. Văzuse într-o vitrină o pereche de pantofi de antilopă care-i plăcuseră grozav. Preţul i se părea nemaipomenit. Totuşi îşi spuse : „Măi, frate, dar ăştia-s pantofi, nu glumă ! Ce-i drept, o să se umple uşor de praf. Antilopa e foarte pretenţioasă. Însă aş putea avea în buzunar o periuţă de sîrmă..." Îşi cumpără pantofii şi periuţa de sîrmă.

Îşi mai cumpără în ziua aceea cămăşi, cravate, apoi : butoni de aur, un inel cu pecetie, o tabacheră şi o brichetă, toate de aur. Avea mustrări de conştiinţă, dar voia să încerce măcar o dată puterea banilor lui. Mai cumpără : un deşteptător de voiaj într-un etui de piele, marfă de lux ; o pereche de papuci bărbăteşti din piele de crocodil : un portofel cu despărţitură pentru monede, tot din piele de crocodil ; un halat bărbătesc de casă, din mătase, un fular de mătase ; o geantă de voiaj din piele ; o sticluţă din cel mai scump parfum bărbătesc şi, în fine, un aparat de fotografiat şi un binoclu scump. După ce răsfoi lista de cheltuieli, simţi şi mai lămurit că se jucase cu primejdia. Dar era frumos să cumperi Minunat era acest sentiment, să poţi indica un lucru şi să-l primeşti în proprietatea ta.

Îi telefonase apoi la birou. Erika venise la aparat şi îl repezise :

— Nu trebuie să mă chemi aici !

Paul voia s-o vadă, îşi făcuse un plan.

— Ştii unde mă poţi găsi, sîmbăta seara. Paul cunoştea sala de dans. Sînt acolo cu o prietenă.

Înainte de a mai putea spune ceva, fata închise. Paul ştia cum va decurge întîlnirea. Uneori, Erika se aşeza acolo cu cîte o prietenă şi se lăsa admirată. De cele mai multe ori în faţa ei se plantau doi, trei adoratori. Nu puteai să fii singur cu ea. Nici măcar cinci minute...

Localul nu-i era simpatic. Foia un furnicar de fete care o ţineau tot într-un rîs. Totuşi sîmbătă seara se duse acolo.

Purta unul din cele două costume noi, o cămașă nouă, pantofii de antilopă, inelul cu pecetie la mîna stîngă, avea tabachera de aur și bricheta în buzunar... nu uitase nici periuța de sîrmă.

Erika sosi cu o prietenă, fu imediat asaltată de doi băieți. Cînd Paul o invită la dans, ea-i spuse :

— Ce vrei de la mine ? Să-mi vorbești ? Ai mai vrut o dată. De ce afară ?... Bine, fie, doar două minute. Îl privi. Ai un costum nou.

Merseră pînă la colț. Era o stradă liniștită, fără circulație.

— Ei, spune ce vrei ?

— Pe tine ! replică el cu o privire sumbră. O știi doar !

Fata dădu să plece.

— Ascultă, zise Paul, am aici în portofel toate economiile mele... Lucrez de ani de zile, și am fost econom. Își pregătise fiecare cuvînt. Îți dau... o mie de mărci !

— Ești de-a dreptul nebun !

Se răsuci să plece.

— Două mii ! zise el și o apucă de braț.

— Dă-mi drumul, lăudărosule !

Era buimăcită, îl privea cu silă.

— Șase mii !

— Aiurezi !

— Mi-am economisit banii... Te vreau ! Șapte mii !

— Îmi întinzi fără-ndoială vreo cursă ! Vrei poate să mă faci de rîs.

— Plătesc înainte ! Poți depune mai întîi banii undeva. Șapte mii !

— Nu fi nebun ! Lasă-mă să plec ! Dă-mi drumul !

— Opt !

Fata se uită în ochii lui, apoi își aținti privirile în pămînt.

— Dă-mi drumul, nu se poate.

Paul așteptă. Ea nu mai spuse nimic.

— Vreau să te am o singură dată !

— Ești trăsnit ! Nu ! Și-apoi... după aia ai să le povestești tuturor !

— Îți jur... nimănui ! Opt mii ! O dată !

— Ai furat banii ?

— I-am economisit, ieri i-am scos de la bancă.

— Opt mii ? Nu-l mai privea, se uita în jos. Vocea ei devenise acum o șoaptă : Opt mii ? Și dacă... Unde ?

— Unde vrei tu. Poate la un hotel.

— Cînd ?

— Cînd vrei tu !

Paul îi privea fața, gura crispată.

— Vrei să mă păcălești. Atîția bani n-ai tu.

— Îi am aici în portofel... în bancnote de cîte o sută de mărci.

— Să viu... să viu acum ?

— Da.

Vorbea răgușit, i se uscase gîtul.

— Nu știu, zise Erika.

Paul nu-i răspunse, își holba ochii la fața ei, pe care se încrucișa zbuciumul gîndurilor.

— Opt mii, repetă el.

— Dar pe urmă n-o să-ți pară rău ?

— Nu, te vreau o dată, ca să-mi recapăt liniștea.

— Cîtă vreme ?

— Pentru totdeauna.

— Vreau să spun, cît timp...

— A, asta-i ! Două ore.

— Așa ceva nu se pedepsește ? Dar, nu, nu cred, zise ea.

— Nu e un delict. Știu precis !

Fata încă mai ezita. Apoi fu sigur că primește. Erika spuse :

— Mi i-ai da imediat ?

— Banii ? Da.

— Așteaptă-mă aici, adăugă ea. Mă duc să-mi iau pardesiul.

O așteptă ; sîngele îi vîjîia în urechi, în timp ce stătea singur pe stradă. Cînd se reîntoarse, fata îi zîmbi nesigură și se opri în fața lui. Paul înțelese ce vrea, îi arătă portofelul și scoase banii. Numără bancnotele de cîte o sută de mărci. Numără pînă la optzeci. Îi întinse banii. Mîna Erikăi se pregătea să-i ia.

În clipa asta, triumful lui se sparse în cioburi. Fu ca un zornăit lugubru. Dorința îl părăsi cu totul — neașteptat pentru el, mai repede decît și-ar fi putut închipui. Îl domina un impuls străin, rece. Nu înțelegea nimic, o văzu

doar cum, privindu-l speriată, se trage un pas înapoi. Văzu cum primeşte prima lovitură, cum spaima îi goleşte faţa de sînge şi-i dă un aer stupid, cum gura se chinuie să îngaime cuvîntul pe care palma lui îl zdrobise.

— O! o! strigă ea.

O rupse la fugă. Îi auzea tocurile lovind sec caldarîmul, plînsul care se frînse la colţul clădirii, cînd fata dispăru după el. Paul rămase locului, îşi scutură capul. Îl scutură mereu, ca şi cum cineva i-ar fi spus nişte lucruri pe care nu voia să le creadă.

În clipa aceea se simţea pierdut. Nu se gîndea acum la teama de a fi descoperit, îl copleşea o altă spaimă şi mai mare, de parcă ar fi fost conştient că se prăbuşeşte sau că moare. Era ca o clipă de groază trăită de un om luat prin surprindere, care vede furişîndu-se umbra ucigaşă, dar nu distinge încă adevăratul chip al nenorocirii.

Nu rămase mult locului, ci plecă mai departe, porni pe un drum de care îşi dădu seama cu încetul că duce la David.

Acesta îl primi bine dispus:

— Aha! Intră, intră!

Era în papuci, avea pe el o jachetă de lînă foarte comodă şi se şi trînti îndată în fotoliul din faţa televizorului.

— Vizionez programul.

— Îţi place să te simţi comod...

— Da, am pasiunea confortului.

— Nu eram sigur că am să te găsesc acasă, zise Paul.

— Plecarea mea a suferit o mică amînare. Martha locuieşte cu mine aici. Am fost în luna de miere.

— Aţi fost ?...

— Cum vrei s-o iei. Nu poţi fi mereu în luna de miere.

Pe ecran un bărbat punea întrebări stupide unui alt bărbat tînăr: „Aţi propus vreodată soţiei dumneavoastră să-i cumpăraţi o pălărie, mai înainte ca ea să v-o fi cerut ?" Era renumita emisiune „Şarada căsniciei pentru tinerii căsătoriţi". Îndrăgită de milioane de telespectatori.

— O dată poţi să-ţi pierzi timpul şi cu aşa ceva, spuse David şi întinse mîna după paharul pe jumătate plin, aflat pe măsuţă, lîngă fotoliu.

Îşi pusese picioarele pe un taburet.

— Unde e Martha acum ? întrebă Paul.

— La serviciu. Atîta vreme cît nu-mi voi fi pus afacerile pe roate, va continua să lucreze.

— Alex se însoară, zise Paul. Foarte curînd.

— Eu nu sînt chiar atît de sigur că am să mă căsătoresc. Trebuie mai întîi să te lămurești. Se poate întîmpla să-ți dai seama că nu te potrivești perfect cu celălalt...

— Dar, altminteri, te simți foarte bine, nu? întrebă Paul.

— Minunat! Ți-am spus-o, frica o să treacă. Ai mai citit ziarele? Eu le citesc în fiecare zi. N-au nici un indiciu. Bîjbîie în întuneric.

Tînărul de pe ecran trebui acum să se întindă pe podea și să facă exerciții de înot, pentru a dovedi că știe să înoate. Spectatorii rîdeau în hohote. Găseau scena delicioasă.

— Închide prostia asta! spuse Paul enervat.

— Ei, ce-i?

David își privi întrebător fratele.

— Eu nu mă simt atît de bine ca tine!

David coborî picioarele de pe taburet și-și îndreptă spinarea în fotoliu.

— Ce s-a întîmplat? E ceva în neregulă?

Apăsă butonul și vorbăria de pe ecran amuți.

— Totul e-n regulă, doar că nu mă simt așa de bine ca tine! Mai vreau să-ți spun că după căsătorie Alex preia o stație de benzină. Elfie își aduce și ea economiile. El dă restul. Desigur, sub forma unui împrumut fictiv luat de la mine. Economiile mele... Da, Alex mai are încă relații bune. A intervenit pentru el doctorul Sommer. L-au susținut și unii oameni cu bani din cadrul clubului... Eu? Nu, eu nu mă apuc de nici o afacere. În primii ani încă nu. Așa, afacerea cu armamentul nu-ți mai place? N-am crezut niciodată în ea. N-a fost oare o poveste cu care ți-ai descărcat inima?... Vrei să salți dintr-o dată? Vrei să cîștigi cu asta o jumătate de milion? Dar ai putea să și ajungi lefter.

— N-am să investesc totul, spuse David. Și de-ar fi să se întîmple ceva, mai sînteți doar și voi. Sîntem o familie de oameni cu bani. Rîse, apoi adăugă: Toți fac afaceri murdare. Și David Kühn o să se ridice odată!

— Cîtăva vreme ai să lipsești de aici. Ai încredere în ea? întrebă Paul. Dacă te înșeală?

David ridică din umeri.

— Sînt convins că n-o să-mi fie credincioasă luni în șir. Asta-i avantajul să trăiești cu o tîrfă — n-ai îndoieli.

Mai tîrziu, Paul se afla într-o cîrciumă. Ședea singur la masă și se tot uita la patroană. Mai fusese pe-aici cu cîtăva vreme în urmă. Deși cîrciumăreasa era o femeie de aproape patruzeci de ani, o găsea atrăgătoare.

S-ar fi putut duce și acasă, fiindcă ziua i se părea irosită, dar gîndul la camera lui goală și tăcută îl umplea de tristețe. Comandă o sticlă de vin, se uita în gol și-și ridica privirile numai cînd patroana trecea prin încăpere.

„Așa-i, își spuse el. David a plecat de-acasă. Alex o să se însoare. Am să rămîn singur în casă cu bătrînul. Odată și-odată camerele vor rămîne goale de tot. Oamenii pleacă. Oamenii mor. Așa-i ! Și eu... Dar nu chiar atît de curînd. Într-o bună zi ești mort. Mort ca..."

Fața i se umbri. Cînd vîrî mîna în buzunar, simți asprimea periuții de sîrmă. I se păru o nerozie nemaipomenită ca un bărbat să poarte în buzunar o periuță de sîrmă cu care să-și curețe pantofii. Tîmpită înfumurare ! Prostie ! Totul era de-o prostie nemaipomenită. Toată viața lui. Își dezaprobă viața. I se părea goală de orice conținut. În afară de complicitatea la o crimă, nu mai era în ea nimic deosebit.

Atunci intrară în local trei cîntăreți, își scoaseră pardesiile și rămaseră în pantaloni căzăcești și rubăști cu gulere brodate. Începură să cînte din gură, iar unul ținea și acompaniamentul la balalaică. Trei ruși purtați de vînt încoace de cine știe unde, care colindau din local în local. Aveau voci puternice : doi bași și un tenor.

— Sînt ruși emigranți, șopti patroana și puse a doua sticlă în fața lui Paul. Vin uneori pe-aici.

Comandă vin pentru cîntăreți. Aceștia închinară în sănătatea lui. Apoi cîntară pentru el. Cîntece care erau foarte vechi. Unele vesele, dar cele mai multe triste. Puternicele voci de bas și tenorul, la care se adăuga tonul săltăreț al balalaicii -- totul părea că vine de departe, ca ecoul unor tristeți de demult : amintirea unui om care era singur și cînta.

Paul era un fel de mediu — îi determinau cu cîntecele lor dispoziția sufletească. Iar el sta la masă suspinînd și-și

amintea lucruri pe care nu le trăise. Se gîndea și la posibilități de împlinire, la isprăvi bărbătești, își spunea că din totdeauna a fost gata de jertfe, care însă nu i-au fost cerute niciodată.

Îngreuiat de vin și de cîntece, se gîndea : „Ah, ce fel de om sînt eu ?"

Cei trei ruși făcură o pauză, iar tenorul șopti :

— Acum trebuie să cîntăm ceva vesel, altminteri nu ni se mai dă nimic de băut.

Paul întinse fiecăruia cîte o sută de mărci. Comandă vin pentru el și pentru cîntăreți.

— Un om bun ! Un om foarte bun ! strigară cîntăreții.

— Nu, nu ! lălăi el. Sînt un păcătos, un mare păcătos !

— O, nu ! strigară cei trei. Un om bun ! Un suflet bun nu poate păcătui ! E un om distins ! Un prinț ! Nu poate păcătui !

În local se aflau zece clienți. Numai bărbați. Paul comandă vin pentru toți. Chefliii se îngrămădiră mai aproape. Și unul se aplecă la urechea lui și-i șopti :

— Ascultați-mă, aș avea pentru dumneavoastră o afacere... o fabricuță de inele pentru șervete de masă... Da, iată am unul la mine. Ne-ar trebui cam opt mii de mărci ca să dăm drumul producției. Și văd că sînteți un tînăr bogat...

Paul îi ceru să-i scrie adresa și-i promise banii.

— Mîine, spuse el. Mîine.

Omul îi aruncă o privire fugară.

— N-ați putea chiar azi...? Vreau să spun, un mic avans... Sînt meseriaș particular...

În clipa aceea însă veni și patroana, se așeză la masa lui și bău un pahar... Rușii cîntau.

Paul o întrebă :

— Nu ești măritată ?

Nu, n-avea bărbat. Era văduvă.

— Ești frumoasă, spuse Paul cu limba împleticită.

Cîrciumăreasa rîse, dar roși puțin.

Cîntăreții se însuflețiră pentru publicul lor, dădură glas unei veselii melancolice, intonară cîntece de înfrățire, cîntece despre iubirea cutezătoare și despre fericirea îndrăzneață a omului singur. Erau grozav de sentimentali.

Dar, între timp, lui Paul îi suna la ureche ca zumzetul unei viespi :

— Sînt meseriaş particular... un mic avans...

Paul le dădu din nou bani ruşilor. Cîntăreţii îl ridicară în slavă, îi strînseră mîna, îl bătură pe umeri, jubilau.

— Un om bun !

Apoi se liniştiră, se priviră unul pe altul, clătinară din cap şi se simţiră obligaţi să cînte şi mai cu foc.

— Eşti frumoasă... Da, te iubesc. Îi şopti : Vreau să te iau de nevastă...

Femeia rîse, îl mîngîie pe păr şi spuse :

— Eşti un băiat bun...

Ruşii cîntau pentru el. Paul bea şi se jeluia în gînd : „Ce fel de om sînt şi eu !"

Rezultatele obținute de Alex la liceu deveniră din ce în ce mai proaste. David era în ultima clasă a școlii elementare și se aștepta la un certificat de absolvire excelent. Am să ajung totuși mai departe decît el, spunea Alex. Lydia zicea : Voi amîndoi trebuie să vă faceți un rost ca lumea.

Ședeau în bucătărie și mîncau. Kühn spuse că, dacă Alex n-o să-și dea mai multă silință, David o să-l întreacă. Și Paul ? Ei, el ce-o să facă atunci cînd va fi mare ? Paul răspunse : Să cîștig bani și să mănînc în fiecare zi foarte mult !

Cînd Kühn se duse cu farfuria goală s-o clătească la chiuvetă, zări lîngă paharele pentru spălat pe dinți tubul de pastă americană pe care fata de la etajul inferior i-l dăruise lui David. Murmură : Un tub de pastă se presează de la coadă spre cap și nu pur și simplu la mijloc. Cine-a făcut asta ?

Alex spuse : David ! Iar David strigă : Minte ! Te-am văzut azi-dimineață că tu ai făcut-o ! Se luară la ceartă, iar Alex sări deodată de pe scaun și-l înțepă pe David cu furculița. Văzuseră cu toții : dacă n-ar fi prins-o cu mîna, furculița i-ar fi pătruns lui David în gît. Se tăvăliră pe podea, prinși ghem. Furculița rămăsese înfiptă în mîna lui David. Kühn îl

croi pe Alex cu bătătorul, pînă îi căzu mîna de oboseală. David îl doborîse pe Alex, dar Alex nu voia să se dea bătut. Traseră de ei, mai chemară și ajutoare din vecini. După aceea, Kühn gemea buimăcit : Piei din ochii mei ! A vrut să-i înfigă furculița în gît ! Piei din ochii mei, haimana !

CAPITOLUL V

Cu două zile înainte de nuntă, David încă mai ezitase. Atunci venise Paul și-i risipise orice îndoială. Răspîndise în jurul lui o stare de euforie. E de la sine înțeles că David trebuie să vină la nunta fratelui său! El, Paul, va vorbi cu Alex.

David clătină din cap.

— Îl cunosc mai bine decît tine.

— Asta ar fi culmea, ca nici măcar la nunta lui...

— Își vîră capul în nisip. Asta-i! E laș, se minte singur: Cîtă vreme nu mă vede, crede că nu s-a întîmplat nimic. David suflă să împrăștie fumul țigării. N-ai băgat încă de seamă că totdeauna a fost laș?

— Laș? Totuși a mers cu tine.

— Ar fi trebuit să-l vezi cum era să mă lase baltă la bancă.

— De frică, dar... Paul făcu un gest.

— Știu, nici tu nu vrei s-auzi nimic despre asta.

— Nu prea des. Mi-e de ajuns că la birou trebuie să-mi amintesc mereu... Tot n-ai plecat?

Nu, David își amînase din nou plecarea.

Paul îi mai povesti despre noua locuință în care se vor instala Alex și Elfie. Stația de benzină e o afacere pusă pe roate, care merge strălucit. Vechiul concesionar renunță la ea fiindcă vrea să se retragă din afaceri. O să se aranjeze totul, iar această ciudată și neînțeleasă dușmănie între Alex și David trebuie să înceteze. Nunta ar fi un prilej binevenit pentru așa ceva. Paul vorbi despre viitor, evocă drumul care-l va lua fiecare dintre ei și care va pune ordine în viața fiecăruia. O familie de oameni de afaceri, mici pînă la mijlocii: venituri sigure, căsătoriți, copii. Iar restul... uitat, depășit, o experiență amară, o alunecare sau un ocoliș către o viață în bună rîndui-

ială. David își privea gînditor fratele; își dădea seama cît ar vrea Paul să creadă în toate cele pe care le ridica în slăvi.

În ziua nunții, David cumpără un coș cu crizanteme albe. Florile erau atît de grele, că abia le putea duce. Spera să facă impresie. Luă un taxi, indică strada și numărul casei. După ce ajunse, cercetă cu privirea împrejurimile. Constată cu satisfacție că el locuia într-un cartier mai distins. Faptul acesta îi dădea un sentiment de superioritate.

Urcînd scara, se gîndea: „N-am fost încă niciodată la nunta unor tineri. Am asistat la una singură: a mamei mele și a lui Kühn. Dar atunci n-a fost o nuntă adevărată. Aici invitații vor sta în jurul mesei. „Vă felicit cu ocazia cununiei, sau a nunții". „Trăiască tînăra preche!" Sau: „Toate cele bune". „Nu, nu, vă rog, nu vă deranjați. Vin numai să beau o cafea. Ați prînzit de mult." La urma urmelor nu dau buzna. „Ce vrea și ăsta?" În definitiv sînt îmbrăcat cuviincios. Nu-i poate fi cuiva rușine cu mine. Știu cum trebuie să te porți la o masă. „Ascultă, o vorbă, așa, între frați..."

Iată-l în fața ușii. O ușă nouă: lăcuită proaspăt, o tăbliță cu numele locatarului, un buton strălucitor de alamă și sus, la înălțimea ochilor, vizeta. Dar în spatele ușii, o liniște ciudată. Mai ezită o clipă.

Cel care-i deschise fu Paul. Pe figura acestuia trecu o undă de perplexitate. I se adresă în șoaptă, aruncînd o privire bănuitoare pe coridor, spre ușile odăilor.

— Am mai trecut o dată pe la tine. Nu te-am găsit acasă. A spus nu. Nu, așa a spus. Vino-ncoace în bucătărie.

David puse coșul cu flori pe pardoseală, în bucătărie. Paul era încurcat.

— Așa... a spus nu. Dar acum sînt aici.

— O nuntă cam rece, zise Paul. Tatăl ei a venit numai la biserică. Acum sînt aici mama și fratele lui Elfie, care a mai adus un prieten de la facultate...

Paul continua să vorbească în șoaptă. Da, și fratele lui Elfie tot n-a lăsat să-i scape ocazia ca să arunce două-trei înțepături. La un moment dat, Alex s-a făcut vînăt. Elfie a și plîns din cauză că tatăl ei a refuzat să vină aici. Vesel e numai Kühn. Toată fața îi strălucește. Și-a lăsat din nou mustață și ne-a dat să înțelegem că se gîndește să

se recăsătorească — zicea că atît de bătrîn nu e încă. Doctorul Sommer, antrenorul și Zanella au fost aici la prînz.

— Așa... făcu David și se uită la resturile de friptură de pe bufet.

— Spune-mi, cum a fost la biserică ?

— Ei, la biserică a fost clasa-ntîi, măi frate ! Foarte solemn. A cîntat orga, apoi : „Pînă cînd vă va despărți moartea." Nu, zău, a fost fără cusur.

— Așa. Ei, acum mă duc înăuntru !

— Nu, n-are nici un sens !

Tocmai atunci intră în bucătărie Alex, încă în haine de mire. Rămase o clipă locului în ușă, îl privi pe David, părea încurcat.

— Am vrut să-ți urez de nuntă mult noroc.

David zîmbi.

— Florile sînt de la tine ? întrebă Alex.

Fața îi era foarte gravă.

— Florile ? Hm — da. Te deranjează ? Alex tăcu. Atunci... Te felicit.

— Mulțumesc, spuse Alex.

Paul sta lîngă ei. Pe chipul lui se citea nemulțumirea. Dădu să vorbească, dar pînă la urmă tăcu.

— Ascultă, zise Alex. Mi se pare că atunci nu m-ai înțeles. Nu vreau să mai am nici o legătură cu tine. Nici una ! Nu vreau să te mai văd în casă asta !

— Vrei să spui că dacă ne vom întîlni pe stradă să trecem unul pe lîngă altul ca niște necunoscuți ?

— Dacă ne întîlnim, ne putem spune firește bună ziua... în trecere.

— Bine, fie, ți-am urat așadar noroc în căsnicie... în trecere. Se întoarse apoi către Paul : Nu ți-am spus că eu îl cunosc mai bine decît tine ?

— Așteaptă, zise Paul. Te însoțesc cîțiva pași.

Cînd David intră în casă, Martha ședea în fața oglinzii și se pieptăna. El stătea în odaie, privind-o cu o figură posomorîtă, fără să scoată o vorbă.

Martha nu se întoarse, ci vorbi către imaginea lui reflectată în oglindă :

— Ai și venit ? Credeam că ai să rămîi cîteva ore.

— N-ai putea să te scoli nițel mai devreme ?

Ea apucă peria și începu să-și perie părul.
— O vizită de nuntă foarte scurtă. Nu ți-a plăcut, sau te-au dat afară ?
— Ce mai faci, de fapt, altceva decît să dormi, să te îmbăiezi și să șezi în fața oglinzii ?
— Muncesc. Stau opt ore la bar !
— Sigur, sigur ! Da, da, știu !
— Ești cam nervos în ultimele zile, micul meu aiurit...
— Dacă nu încetezi să-mi mai spui „micul meu aiurit", am să te plesnesc !
— Ah, ce vesel a mai evoluat conviețuirea noastră !
— În Indochina am trăit cu o femeie care nu știa să-și spună decît numele. Singh ! Era surdomută. Doar Singh. Dar în acest singur cuvînt putea exprima totul. Într-un singur cuvînt spunea totul.
— Ce istorii frumoase îmi povestești iar, micul meu... Aproape că-mi dau lacrimile.
Începu să-și pilească unghiile.
David se întoarse spre ea și zise :
— Într-o zi am să te snopesc în bătaie !
— Nu te-aș sfătui.
Glasul ei era domol. Nu-și ridică ochii de pe unghii.
David își scoase haina și o atîrnă pe speteaza unui scaun. Apoi se întinse pe una dintre cele două canapele.
— Ai supărări încă de cîteva săptămîni. De asta îmi dau seama. Dar mai e ceva. Ceva care-ți stă mereu pe suflet. Și vrei să-ți descarci supărarea pe mine...
David ședea culcat pe spate, vorbea către tavan :
— La început muțenia și surzenia, ca și gîngăveala ei trudnică m-au cam îngrozit. O dată ne-am hîrjonit amîndoi... am gîdilat-o și ea a rîs tare. Apoi am mai făcut asta de multe ori. Voiam s-o aud rîzînd. Cînd eram supărat, Singh plîngea...
— Ai putea să mă gîdili și pe mine puțin. Poate că o să rîd și eu.
— Tu nu poți rîde. Tu ai sufletul gol !
— Mă tem că într-o zi trebuie să-mi arăt colții.
Martha vorbea fără enervare.
— Într-o zi am să te snopesc zdravăn în bătaie !
— Poate că ai dori să mă vezi și plîngînd ?

— Ar fi poate totuși ceva omenesc ceea ce mi-ar fi dat să văd atunci la tine. Alături de tine nu te poți încălzi. Ești ca și moartă ! Afară de anumite clipe...

— Te-am silit eu să faci la notariat contractul ?

— M-a înșelat înfățișarea ta. M-am gîndit poate că ai nevoie de cineva. Mi-am băgat în cap că ai avea nevoie de compătimirea mea !

— Am învățat să trăiesc singură !

— Da, da ! Știu ! Și nu te mai poți dezobișnui, atît de bine te-ai deprins ! Am făcut o afacere grozavă cu tine ! Rîse. O afacere nemaipomenită !

— Și eu aș putea să istorisesc povești. O istorioară care ți-ar umple ochii de lacrimi.

— Spune-o !

— Eram cît p-aci să ți-o povestesc. În primele trei săptămîni, am fost gata-gata. Dar acum momentul prielnic a trecut pentru noi.

— O poveste scîrboasă, nu ?

— Tot atît de scîrboasă ca propria-ți poveste !

— Ce-ți închipui că știi tu din ea ?

— Mai mult decît crezi ! Viața ta ți-o simte oricine. Neliniștea... neliniștea ta. David tăcu, se ridică și o privi cu atenție. M-ai adus aici, nu fiindcă mă iubești, ci fiindcă nu poți sta singur. Ți-e teamă de singurătate, ca unui copil de întuneric. Vorbea rar și încet, ca pentru ea, în timp ce-și făcea manichiura. De ce oare ? Ori de cîte ori rămîi singur, începi să bei și ești prost dispus. Și cînd te-ai săturat de dragoste, zaci în pat lîngă mine și începi să-ți clocești gîndurile. Mă pricep puțin la bărbați. Mai c-aș zice că ai ceva pe conștiință. Legiunea străină... ? Ei da, dar numai lucrul ăsta nu poate fi, fiindcă uniforma îi zăpăcește pe bărbați și-i face să treacă peste orice porcărie. Datoria și așa mai departe... Aș putea să gîndesc în fel și chip. Cum e, de exemplu, cu pietrele prețioase din pagode ? A trebuit mai întîi să împușcați cîțiva oameni ? Sau poate și mai rău... poate i-ați supus la torturi pînă v-au trădat ascunzătoarea...

David sări în picioare, se repezi la Martha și o apucă de gulerul capotului.

— Ține-ți fleanca ! șuieră el. Trăncăneala asta tîmpită !

Ea-l privi liniştită şi zise :

— Nu-mi rupe capotul. Se netezi cu palma, îndreptă fără grabă cutele. N-o să mă crezi, dar îmi place să locuiesc aici cu tine. Îmi place confortul. Şi nu respect întocmai convenţia, ori de cîte ori vrei ?

— O, încetează să vorbeşti aşa ! Mi se face scîrbă !

Ea oftă şi nu mai continuă. David se trînti din nou pe canapea. Îi auzi oftatul, dar n-o privi. Se gîndea la pălăvrăgeala ei, se îndepărta în gînd de ce auzise, voia să se depărteze. „Hertha !" îşi spuse el. Dar între ei doi era poştaşul. „Ar fi fără sens ! Poate nu chiar fără sens ! Bună ziua. Klausmann mi-a răspuns. Nu, n-are timp pentru Algeria." Se gîndea la faptul că s-ar putea duce şi mai departe. „Azi sau mîine, sau oricînd îi va conveni. Da, ar putea chiar să ia o maşină şi s-o caute. Singh ! Banii sînt puşi în siguranţă ; nici un motiv să-şi facă griji."

El şi cu Paul îşi îngropaseră banii împreună. Locul îl propusese Paul. Era micul luminiş pe care acesta îl hotărîse astă-vară ca sălaş al biruinţei lui, dar care, datorită Erikăi, devenise un loc al înfrîngerii. „Un ascunziş sigur ! îşi spunea David. Aş putea pleca la Paris. Să vorbesc franţuzeşte, să mănînc bucate franţuzeşti. În apartament sînt ascunşi destui bani. La urma urmelor, nu poţi să te duci tot la trei zile cu maşina în pădure şi să scormoneşti. Douăzeci de mii în bancnote de cîte o sută de mărci. Un mic concediu la Paris. S-o înşel... Asta e !"

Gîndurile acestea îi dădeau satisfacţie. S-ar întîmpla totuşi ceva. Pînă acum nu s-au întîmplat prea multe. N-a progresat cu nimic. Semăna cu un călător rătăcit în pădure şi care-şi dă seama că s-a învîrtit în cerc. Din nou pe acelaşi drum. Descrii cercuri...

— Ascultă, zise el. Dacă mîine dimineaţă nu sînt aici, înseamnă că voi lipsi cîtăva vreme. Am să plec poate în Franţa.

— La vremea asta ?

— Orice vreme e bună pentru aşa ceva.

— Cît timp ?

— Probabil cîteva săptămîni.

— Bine, spuse Martha. Dacă vrei tu aşa. Atunci şi eu am să fac ce-mi convine.

— De asta sînt sigur. E singurul avantaj pe care-l prezinți, că nu am nici o îndoială în privința ta.

— Cum te mai minți ! Dar tu o vrei !

O auzea cum umblă prin casă, ședea culcat pe canapea și fuma. Nu se gîndea la ea, se gîndea numai așa, pentru sine. Nu știa cît e ceasul, cînd Martha veni spre el, se opri alături și-l privi.

Își zise : „Acum va pleca, e seară". Femeia așteptă, în cele din urmă spuse :

— Plec.

— Bine.

— La ce te gîndești ?

— La nimic precis.

— Te gîndești la Singh ?...

El n-o privi, căta țintă spre tavan. Răspunse :

— Da, mă gîndesc la Singh.

— Și la ce te mai gîndești ?

— La nimic, numai atît, la Singh.

— N-ar putea să-ți fie de nici un ajutor. Nici o femeie n-ar putea. Ție nu. Am plecat.

— Da, bine.

O auzi ieșind, mai rămase culcat o oră. Apoi se sculă. Împachetă cîteva rufe în geamantan. Era tot același geamantan. Scoase banii ascunși. Luă din șifonier un pardesiu, apoi comandă la telefon un taxi. Își mai turnă un pahar și, privind în gol, așteptă mașina.

În timp ce se afla în mașină, se gîndea : „Strasbourg !" Nu știa de ce, dar își propuse acest oraș ca primă țintă. Peste șapte ore se afla la Strasbourg. Căută un hotel și semnă în registru. Îi veni așa, deodată. Scrise : Dr.h.c. Belling.

În noaptea aceasta, Alex nu dormi aproape de loc. Musafirii plecaseră tîrziu. Bătrînul Kühn pornise spre casă puțin cam amețit, satisfăcut și fericit. Paul îl însoțise o bucată de drum pe David și se reîntorsese. Fratele lui Elfie își întrebase prietenul încă pe scări :

— Ce părere ai de el ?

Colegul îi răspunsese :

— Un ins ciudat.

Vorbi despre tăcerea lui, despre rezerva rece, vizibile chiar în timpul mesei... o permanentă stare de veghe, care te indispune ca dovada unei neîncrederi mereu la pîndă.

— Un om umilit... spuse prietenul.

— A fost un renumit fondist, preciză fratele lui Elfie.

— Da, știu. Un egoist de o forță înspăimîntătoare.

Cam în acest timp zări Elfie florile. Întrebă :

— De la cine sînt crizantemele astea splendide ?

— De la un cunoscut. Au fost trimise aici.

Li se aduseseră multe flori, dar acestea erau cele mai frumoase. Elfie se oprise în fața coșului, scoase cu atenție o crizantemă și contemplă albul strălucitor. Se întoarse spre Alex, îi căută ochii și-l întrebă :

— A fost frumos, cu toate cele întîmplate, nu ? Nunta noastră a fost frumoasă.

— Da, spuse el. Nunta noastră a fost... Mie mi-a plăcut. A fost totul așa cum se cuvine.

Simțeau amîndoi golul rămas în încăperea în care șezuseră invitații. Aceștia vorbiseră și ridicaseră paharele, iar Kühn repetase de nenumărate ori :

— Totdeauna am fost de părere că Elfie e femeia potrivită pentru Alex.

Acum stăteau amîndoi în cameră și se gîndeau la toate cuvintele rostite, cîntăreau încă o dată această zi. Alex își aminti că la un moment dat tatăl său ridicase paharul și spusese cu o privire concentrată :

— Închin pentru viața cea grea !

Și toți clătinaseră aprobator din cap : doctorul Sommer, antrenorul, Zamella, mama și fratele lui Elfie, prietenul și chiar Paul dăduse cu înțelegere din cap.

Alex intră în baie și începu să se spele pe dinți. Elfie veni ceva mai tîrziu. Reîntorși în dormitor, se opriră lîngă paturi. Ea își privi bărbatul, apoi își desfăcu primii nasturi de la rochie. Era încă ceva neobișnuit, dar știau că totul va deveni cîndva de la sine înțeles. Alex își aduse aminte de cealaltă femeie, își aminti locuința lor, o privi pe Elfie și își spuse : „Nevasta mea !“

Apoi Elfie veni la el. Amîndoi se gîndeau că așa trebuie să fie, fiindcă e noaptea lor de nuntă. Alex îi răspunse așteptărilor. Ea îi spuse : „Bărbatul meu !“ Îi șopti asta la ureche. Alex își dădu seama că prin aceasta voia să-i măr-

turisească dăruirea. Dar nu se putu elibera de gîndurile sfredelitoare.

Elfie zise :

— Vreau un copil de la tine. Acum... acum...

— Da,.. da...

Mult mai tîrziu, se sperie la gîndul că ar putea să aibă un copil. Văzu primejdia, își dădu seama că în timpul zilei nu-l preocupase nimic altceva. Elfie dormea, nu băgase de seamă că, pe cînd o îmbrățișa, Alex era frămîntat de gînduri. Se simțea vinovat ca de o nelegiuire. Dar ea nu observase nimic.

Florile din camera alăturată își împrăștiau parfumul. „A făcut oare bine că l-a dat afară ? Da, trebuie să nimicească această solidaritate impusă de ticăloșia înfăptuită împreună și cu care celălalt se fălea. El a săvîrșit crima, își spuse. Eu eram bolnav ! Vor trebui să treacă ani !“

Ședea culcat pe spate, auzea în întuneric, aproape de tot, răsuflarea ușoară a soției sale. Celălalt, cel de la 30 august, stătuse și el culcat așa lîngă nevastă-sa. Femeia îi auzea răsuflarea. Acum patul e gol. Ea își aduce aminte. În ureche îi mai răsună glasul lui, dar bărbatul nu mai e alături. Femeia vorbește în gol. Gîndește în gol. Pentru ea, bărbatul acela a rămas de neînlocuit. Alex înțelese că a trăi alături de cineva e un fapt irepetabil, intui durerea iscată de pieirea unuia sau a celuilalt. Amintirea acelei zile de august îl făcu să geamă.

Apoi se gîndi din nou la boli, la acele tulburări ale minții, de care oamenii nu pot fi făcuți vinovați... Stări trecătoare... Da, tulburări... Le aprobă ca circumstanțe atenuante doar pentru el, nu însă și pentru David. Asta era singura lui putință de a mai trăi : să arunce în spinarea celuilalt toată povara. Era convins de vina acestuia, se gîndea la el cu ură. Acum, stînd culcat lîngă nevasta lui. dădea acestei uri și sensul unei ispășiri. Nu exista pentru el altă posibilitate, ca să trăiască.

Și-apoi copilul... Poate că ăsta era ceasul ? Ar crește. S-ar numi Kühn. Numele acesta... Alergase cot la cot cu el ca un val al entuziasmului. „Perspective încă mai am, gîndi Alex. Relațiile mele la club...“ Îi mai stăteau deschise înainte multe căi... Își reaminti victoriile. „Nu, nu voi

mai alerga !" Deodată își dădu seama de asta cu deosebită claritate. Flacăra ambiției se stinsese sub povara spaimei. Recordul devenise fără sens. Altădată... recordul era o confirmare... „Am învins..."

Apoi căzu într-un somn neliniștit, se trezi din nou, auzi bătînd ceasurile : în cameră, în turnurile bisericilor, pe frontoanele școlilor. Simți orașul ca o prezență vie. Sute de mii de oameni se aflau acum culcați în case și dormeau. Peste zi întorseseră ceasurile, iar ceasurile ascultau și, în noapte, măsurau, numărînd, timpul.

„Acum sînt însurat..." Își spuse asta și avu un sentiment de uimire, ca un om care ajunge la ținta dorită, deși o pornise pe un drum greșit.

Heinrich Kühn era o şaradă pentru ştiinţa medicală. Somităţi recunoscute se interesau de cazul său. Voiau să studieze procesele stranii de comandă care se petreceau în creierul lui. Îi oferiră o internare gratuită de cîteva luni într-o clinică neurologică. Dar el nici nu voia să audă de aşa ceva. Spunea că, la urma urmelor, e vorba numai de faptul că nu poate dormi mai mult de patru ore pe zi... iar tulburările de memorie nu-l deranjează prea mult ; nu mai are acum dureri şi ar vrea din nou să lucreze. Se duse la vechea sa firmă şi redeveni contabil.

Pentru David, Heinrich Kühn căută un loc de ucenic. În cercurile comerciale se vorbea că, dacă timpurile se vor normaliza, motorizarea va lua un mare avînt. Iar timpurile normale erau foarte aproape. David făcu o mutră amărîtă cînd auzi că va trebui să se facă lăcătuş-auto. Asta-i o meserie bună ! spuse Kühn.

David şedea lîngă patul mamă-si şi o privea îngrijorat. Lydia suferea acum de accese de leşin, după care, două-trei zile, trebuia să zacă. Lăcătuş-auto ! murmura dezamăgit. Ea-i spuse : David resemnează-te ! Ai să-i întreci totuşi pe alţii, dacă ai să fii destul de răbdător. Poate că o să dureze douăzeci de ani, dar ai să ocupi locul care ţi se cuvine.

În aceste zile își făcură o fotografie de familie. Pe un rînd stăteau cei trei fii, în spate, tatăl și mama. Kühn spunea că au ieșit la liman după vremuri grele, iar acum vrea această fotografie a familiei lor, care a rămas întreagă. Pentru mai tîrziu : Noi în anul atîta și-atîta, pe cînd mai eram încă împreună.

CAPITOLUL VI

Heinrich Kühn venea aproape în fiecare după-amiază la stația de benzină. Luase obiceiul acesta îndată după nunta lui Alex. Venea, sta prin birou, nu vorbea mult, dar arăta o față extrem de mulțumită. Uneori se posta la o pompă și începea să servească benzină clienților. Nu-l rugase nimeni, dar se părea că-i face plăcere. Cînd se întorcea în birou constata :

— Progresăm ! Da, progresăm !

Calcula apoi cîți litri de benzină vînduse în cele cîteva minute și ce cîștig rămînea.

— Așadar, dacă aveți nevoie de mine, spuneți-mi. Știți doar că peste zi am timp. La grădină, așa și-așa nu mai am ce face.

— Bine, răspundea Alex, dacă avem nevoie te chem.

— Strașnic că ai obținut stația asta ! exclama Kühn. Ce mai, ești totuși un om de afaceri... Da, totdeauna a fost econom, fiul meu, oamenii au știut cui îi pot încredința o asemenea afacere.

Rostea acestea cu arătătorul ridicat spre Elfie. Ea-l aproba zîmbind.

Înainte să plece, se mai oprea la intrare două, trei minute, privea animația și-i asigura pe șoferii care așteptau :

— O clipă, fiul meu vine imediat. Numai un moment, vă rog.

Dădea și personalului de la stație dispoziții, care erau numaidecît ascultate. Cu asta își spunea că și-a împlinit datoria. Apoi îi mai saluta o dată cu o fluturare a mîinii pe Elfie și pe Alex și pleca. Era ca și cum s-ar fi schimbat rolurile, el devenind fiul, iar Alex tatăl. Greutățile familiale se împărțiseră, iar Kühn era de părere că sosise clipa retragerii lui definitive. Se gîndea acum din nou la căsătoria cu garderobiera, încerca să evalueze cît mai avea de trăit. „Poate încă zece ani“, își spunea.

Stația de benzină se afla la o răscruce cu perspectiva largă. era o afacere cu vad bun, cu șase pompe electrice, un birou spațios, un atelier de reparații și două hale de spălat. Trei salariați și Alex serveau clienții. Elfie stătea în birou, la casă. Alex număra seara banii și-i aducea acasă, ca pe un repros ce sporea necontenit. Era simplu să cîștigi bani. Aproape că putea calcula ziua cînd va fi în stare să pună la loc ceea ce luase din treimea sumei jefuite și s-o îngroape definitiv și complet.

Un reporter sportiv îl vizitase pe Alex la stație și-i luase un scurt interviu. Veneau curioși și prieteni ai sportului.

— Sperăm că veți alerga în curînd din nou.

— V-am văzut atunci cînd l-ați întrecut pe Slawek.

— Dumneavoastră sînteți cunoscutul fondist ? Păcat, la Olimpiadă ați fi avut șanse !

Simțea cum trecerea timpului îmblînzește sentința pronunțată atunci împotriva lui, cum iertarea progresează de la sine. Răspundea clienților amabil și cu modestie la astfel de întrebări. Uneori se gîndea cu adevărat să alerge din nou. Își spunea că ar trebui să-și programeze un ușor antrenament zilnic, ca să nu-și piardă condiția fizică. Cînd i se va ridica suspendarea, ar putea începe imediat pregătirea în vederea performanțelor. Cîntărea toate acestea, se însuflețea. Dar asta se întîmpla numai ziua, cînd îl stimula simpatia admiratorilor. Seara și noaptea se risipea orice urmă de convingere. Știa că nu mai e același om. Numai pe dinafară putea să pară absolut intact, pe dinăuntru se simțea alterat, ca și cum se rupsese ceva în el. Știa că dacă ar mai alerga acum, după nouă mii de metri n-ar mai găsi acea forță capabilă să explodeze într-un finiș. Cînd își imagina acest ultim efort chinuitor, resimțea o slăbiciune pe care numai cei bolnavi de inimă o cunosc. În fond, era totuși conștient că această slăbiciune nu aparținea corpului, că între el și performanță se interpunea o neputință sufletească.

Odată îi vorbi despre simptomele trupești doctorului Sommer, care venise la stația de benzină. Îi spuse :

— Nu mă simt prea bine.

— De cît timp n-ai mai alergat ?

— De mai bine de două luni.

— Trebuie să alergi din nou, îl îndemnă doctorul. La nuntă nu-mi spuneai că ai vrea să începi un uşor antrenament ? Aşa nu mai merge, Alex !

— Da, zise el, ascultînd ceea ce-i vorbea medicul despre aparatul circulator şi despre atrofierea unor părţi ale muşchilor.

În aceeaşi seară, Alex îşi luă pantofii de alergări şi-şi îmbrăcă treningul.

— Nu pot veni şi eu cu tine ? întrebă Elfie.

— Alerg în Parcul de Vest. N-are sens să vii şi tu, ar trebui să stai singură, în întuneric.

— La vară, spuse ea, nu-i aşa, la vară ai să alergi din nou pe stadion ?

— Da, poate.

Alergă în întuneric pe aleea circulară a parcului. Auzea din nou pe pistă zgomotul familiar al pantofilor cu cuie. Porni încet, acceleră întrucîtva ritmul. Trebuia să facă mereu ocoluri pe iarbă, fiindcă arbori tăiaţi îi bărau drumul. Nu-şi puse întrebarea de ce se taie copacii parcului.

Începu să transpire, se încinsese, ştia că ar putea să alerge mult în acest ritm mediu. Retrăia ceva din vechea bucurie a trupului. Era ca un excitant care-i redeştepta forţele. Îşi reaminteşte lupta cinstită, aude din nou aplauzele, strigătele de îndemn : „Kühn ! Kühn !" A uitat că l-au hulit ; îşi aduce aminte numai că-l iubeau, fiindcă era un învingător.

Sîmbătă, la vremea prînzului, Paul veni la staţia de benzină cu un automobil. Personalul şi chiar Elfie şi Alex tresăriră curioşi cînd puternica maşină sport coti spre pompe.

Alex zîmbi strîmb şi spuse :

— Ei, e Paul !

Acesta coborî geamul, făcu semn cu mîna şi strigă :

— Alex !

Omul de la pompă, care tocmai voia să alerge afară, se întoarse la farfuria lui.

Alex ieşi, se apropie de maşină.

— Ce vrei ? Vino înăuntru, tocmai mîncam.

— Nu, nu voiam să intru. Ascultă...

— Paul, îl întrerupse Alex grav. Mașina asta bate la ochi ! Crezi tu că un mic salariat ca tine și-ar putea permite să închirieze la fiecare sfîrșit de săptămînă un astfel de automobil ? Trebuie să încetezi !

Paul reflectă, apoi spuse :

— De cîteva ori... Oricum, în curînd vine iarna și s-a isprăvit cu mașina.

— Trebuie să încetezi imediat ! repetă Alex cu hotărîre.

— Ah, nu mai face pe grozavul !

— Nu fi obraznic, mucosule !

— Mucos ? Tu ai tot ce vrei ! Ești însurat, ai stația asta de benzină ! Totdeauna ai avut totul. Dar dacă mă mișc și eu o dată... David și-a aranjat și el un apartament scump. De altfel, David s-a întors. Da, a fost în Franța. Locuiește acum pentru cîteva zile la Paul.

— De ce ?

— Probabil că s-a certat cu a lui. Ce știu eu ? Zice că-l calcă pe nervi.

— Asta nu-mi place.

— La ce te gîndești ? David e un om cu experiență, băiete. Citește jurnalul în fiecare zi. E de părere că ăia n-au încă nici un indiciu !... M-ai întrerupt tocmai cînd voiam să-ți spun. Uite, de-asta am venit.

Și Paul îi întinse prin fereastră un ziar.

— N-am vrut să intru. Am auzit întîmplător. Cînd luam mașina de la agenție. Am cumpărat ziarul.

Alex privi foaia, citi rar :

— Gustav Jablonski... În zorii zilei...

— Absolut pe neașteptate, spuse Paul.

— A murit...

— Da, probabil un atac de cord.

— Mort... spuse Alex.

— Sigur că e mort.

— Doamna Mathilde Jablonski... Adînc îndurerată... Doctor Knitts și Ria Knitts, născută Jablonski.

Două anunțuri mortuare. Unul pe jumătate de pagină, altul pe un sfert, anunțuri impozante, după dimensiunile omului. Alături, celelalte anunțuri mortuare făceau o impresie meschină — morți mici, înghesuiți de acest mort pretențios.

Alex nu spuse nimic. Paul îl observă cum se uita gînditor către Elfie.

— Dacă n-ai fi forțat lucrurile, acum totul s-ar fi aranjat de la sine.

— Mi-a oferit o stație de benzină. Întocmai ceea ce am acum și ceea ce aș fi putut avea mai devreme. Alex zîmbi cu amărăciune. Cu toții ne înșelăm în calculele noastre.

— Aproape, zise Paul. Numai cîteva luni... Dar în orice caz Elfie e mai bună decît Ria !

Spuse același lucru și seara, în timp ce ședea în camera lui David și discutau că Alex a fost făcut mat de un om pe care timpul aproape că-l scosese din joc.

— Elfie nu știe nimic despre tine, zise Paul. Nu vrea el.

— E ideea lui fixă. Mă crede un diavol sau așa ceva. David rîse. Poate că nu e zdravăn la cap. Nu te-ai gîndit niciodată că ar putea să fie nebun cu adevărat ? Nu mă refer neapărat la individ în ansamblu. Poate fi normal în toate privințele, dar să aiureze numai într-o singură direcție. Există cazuri de-astea. Cum aude cuvîntul fatal... și ăsta sînt eu. Paul dădu din cap. S-ar putea să fie o boală a familiei voastre. Să presupunem că taică-tău n-ar avea acel mic dezechilibru din cauza rănii, ci...

— Vrei poate să spui că tata ar fi nebun ?

— Nu, asta nu ! Dar l-au ținut atunci totuși într-o clinică de boli nervoase. Îți amintești cum spuneam noi, că e în spital ? Cuvintele clinică de boli nervoase le rosteam numai cu ușile și ferestrele închise.

— Dar a fost acolo numai sub observație !

— Ei, da, firește. Alex are și el o idee fixă. E nevoie de doi, cel mult trei ani, și totul o să treacă.

David vorbi apoi din nou despre scurtul lui concediu petrecut la Paris. Povesti despre femei. Două, trei, patru femei. Le numără pe degete. Paul nu prea era impresionat. David simțea nevoia să spună gogoși, tăcu apoi și se gîndi : „Astea-s lucruri fără nici o însemnătate".

A mai avut o întîlnire despre care ar fi vrut să-i povestească. Un cerșetor care i-a dat motive de meditație. La noi nu mai sînt cerșetori, dar la Paris încă există. Omul era postat lîngă Sacré-Coeur.

Ținînd bancnota gata pregătită în buzunar, David intenționa să-și îngăduie o mică glumă.

— Ești cerșetor ? întrebase el.

— Da, domnule, sînt cerșetor.

— Pentru asta îți trebuie curaj.

— Nu, numai înțelegere.

— Și de ce ți-ai ales locul aici lîngă biserica asta minunată ?

— Locul ăsta-i face pe oameni milostivi.

— Și sînt buni și milostivi ?

— Da, foarte.

— Cîștigi, așadar, bine ?

— Am tot ce-mi trebuie.

— Atunci n-ai nevoie de la mine de nimic ?

— Nu.

— Bine, nici nu-ți dau nimic.

— Știam, domnule. Un cerșetor nu dă niciodată ceva altui cerșetor.

N-a mai scos mîna cu bancnota din buzunar. Era uluit, ca și cum un miel pe care ar fi vrut să-l tragă de lînă îl mușcase dintr-o dată cu colți de lup.

Nu-i povesti totuși lui Paul despre această jignire, îi spuse doar că ar avea nevoie de cîteva zile, ca să reflecteze. La noua direcție de marș, cum zicea el. Vrea să investească ceva bani, și cu o altă parte a capitalului să-și înceapă, în fine, marea afacere din Algeria. Martha ? În privința ei, n-a luat încă nici o hotărîre.

— Nu-mi mai place. Un automat. Funcționează doar cînd arunci bani în el.

Paul își reaminti, îi istorisi experiența lui. Erika — da, pentru bani ar fi putut s-o aibă. Dar n-o mai vrea. David fu mirat, n-ar fi crezut că Paul e capabil să facă uz cu atîta brutalitate de bani. De altfel, și el ar avea nevoie de bani. Nu mulți. Să-i împrumute Paul cîteva mii de mărci, pînă cînd se vor duce din nou la ascunzișul lor.

— Cum adică ! se miră Paul. Toți banii pe care i-ai luat ultima dată i-ai și...

David făcu un gest de neputință cu amîndouă mîinile.

— Atît de mulți bani în cîteva săptămîni !

— Parisul ! spuse David cu emfază. Parisul e scump !

Timp de două săptămîni, David nu se duse acasă la el. Ca la revenirea din Legiunea străină, locuia cu Paul în camera acestuia. Şi se gîndea din nou la Hertha. Nu era doar dorinţă, se iluziona că în acest oraş există oameni, rude, cunoscuţi, pentru care ar fi un oaspete binevenit. În gînd, zărea chipul Herthei luminat de un zîmbet, bucuria de a-l revedea şi o uşă deschisă. Poate că voia să verifice asta, cînd a doua zi de dimineaţă se duse la casa în care locuia ea şi aşteptă mult în faţa intrării.

Hertha tresări, voi să închidă uşa imediat. El îşi vîrî piciorul în deschizătură. Îi vedea privirea descumpănită, ţinea piciorul nemişcat şi zîmbea ironic. Încercările ei de a închide uşa fură zadarnice.

— Bărbatul meu ! şopti ea, bărbatul meu e acasă !

— Ai să mă prezinţi. Mă întorc din Legiunea străină. Te cunosc mai de mult. Am venit să-ţi fac o vizită...

— Hertha ! strigă o voce dinăuntru.

„Aha !" gîndi David, poştaşul. Apoi intră în urma ei. Hertha spuse :

— Un vechi cunoscut al meu a venit să-mi facă o vizită.

Îl prezentă, vorbea încet.

David îşi spuse îndată că Hertha se decisese pentru bărbatul mai rău. Alesese certitudinea : o faţă rotundă, inofensivă, un bărbat care la fiecare zi-ntîi îşi aduce cuminte leafa acasă, un cetăţean mediocru, de dimensiuni normale, a cărui slujbă consta în distribuirea scrisorilor.

— Un cunoscut ? întrebă bărbatul.

— Da, de mult de tot, spuse David zîmbind.

Savura acum sentimentul superiorităţii sale, era convins că Hertha e nevoită să-i compare.

— Am fost cinci ani în Legiunea străină. În Africa şi Indochina... M-am întors acum cîteva săptămîni.

— În Legiu-nea stră-ină ? întrebă omul lungind cuvintele.

— Da, am vrut să văd şi eu cîte ceva din lumea asta. Şi acum, m-am gîndit, trebuie să-i spun Herthei bună ziua. Sper că nu vă stingheresc.

— Aşa, în Legiunea străină ?

— Ia loc, spuse Hertha cu o figură imobilă.

— Da, mulţumesc, mulţumesc. Se aşeză. Şi cum o mai duci ? Văd că eşti fericită-n căsnicie.

— O duc bine. Da, sînt fericită în căsnicie.

— Şi eu am de gînd să mă căsătoresc săptămînile viitoare, spuse David. De fapt, am vrut să viu cu logodnica, dar n-am ştiut dacă pot să...

— O, nu ne deranjaţi, spuse bărbatul.

Hertha şedea alături, cu faţa liniştită, peste care trecea cîte o umbră de stinghereală. David observa asta şi se amuza. Africa şi Indochina ! Căuta să facă impresie. Cînd ai fost plecat atîta vreme, te gîndeşti, fireşte, la patrie şi la oamenii pe care i-ai cunoscut. Reîntoarcerea la viaţa de altădată... Revenirea dintr-un război... Desigur că aduci şi cicatrice, chiar neatins nu poţi să scapi din aşa ceva.

— Împotriva cui aţi luptat ? întrebă bărbatul.

Nu ştia nimic, habar n-avea că ar fi pe undeva război. În ziar citise cînd şi cînd despre tulburări. Da, dar nu citeşte prea des ziarul. Are televizorul, iar războaiele străine nu-l interesează.

— Ştiu, spuse David. Aici nu se ţine seamă de ele.

Apoi se ivi prima pauză neplăcută. Nu mai aveau ce vorbi. Ar fi putut să plece, dar nu voia încă, începu să se laude că n-a venit înapoi cu mîinile goale. N-avea ce povesti altceva care să le poată trezi interesul.

— Da, spuse David. Pietre preţioase, mari cît oul de porumbel ! Le-am găsit în pagode.

— Atunci sînteţi un om bogat ?

— Sigur. N-aş mai vrea să fiu niciodată sărac !

— De fapt, nici nouă nu ne merge rău, spuse poştaşul. Şi cînd am să-mi împlinesc anii de slujbă, o să am pensie.

Toată viaţa lui va trebui să împartă scrisori ? Nu, nu toată viaţa, cam douăzeci de ani. În momentul de faţă e în concediu de boală.

— Am ceva la picior...

Peste cîteva zile se va duce totuşi la slujbă.

— Vedeţi, voiam să vă invit la masă. La *Lukullus* o să vă placă, desigur.

— Nu se poate, zise poştaşul. Sînt în concediu de boală şi n-am voie să ies din casă.

— Aha !

— Nu, repetă el. Sînt funcţionar şi nu mi-e permis.

— Păcat ! spuse David. Dar la un rachiaş v-aş invita cu plăcere.

Nu, nici asta nu se poate din păcate. Unui funcţionar nu-i e permis. La o adică s-ar putea aduce cîteva sticle de bere de alături. Şi iată-l pe bolnavul nostru ridicîndu-se să aducă berea de la cîrciuma din colţ. David îşi scoase portofelul. Îl deschise larg şi lăsă să se vadă un pachet de bancnote, la care omul holbă ochii. Poştaşul începu numaidecît să calculeze, continuă să socotească şi pe drum : acolo erau cel puţin patru-cinci mii.

— Cum de poţi să-mi faci una ca asta !

Hertha tremura de mînie.

David rîse.

— Sînt eu vinovat că bărbatu-tău se poartă ca un caraghios ?

— N-ai ce căuta aici ! Pleacă imediat !

— Am venit să te văd. Fii cu scaun la cap. E ceva cu totul nevinovat.

— Nu-i nevinovat, după cele ce s-au întîmplat aici, cînd...

— Va fi o vizită foarte veselă, las' pe mine.

O mîngîie pe obraz şi faţa Herthei se roşi la atingerea mîinii lui.

Băură bere, iar David povesti din nou despre pietrele preţioase. Poştaşul vorbi despre poziţia lui socială şi despre dreptul lui la pensie, după cîteva sticle deveni aproape îndrăzneţ şi declară că şi el ar fi vrut să vadă lumea, că s-ar fi înrolat la nevoie chiar în Legiunea străină... dacă n-ar fi ajuns prin strădania lui la situaţia de acum.

La plecare, David le spuse :

— Cu prilejul vizitei viitoare, am să vă aduc o piatră preţioasă de-astea. S-o vedeţi. Sau... Ezită, părea că reflectează. Am să vă dăruiesc una. Da, am să vă fac cadou piatra preţioasă, ca amintire.

— O, adevărat ?

Poştaşul Müller îl privea pe David cu îndoială.

— Da, sigur.

— Aveţi atît de multe ?

— Mai am nouăsprezece bucăţi.

— Ce... ce valoare are o piatră ?

— Prima am vîndut-o mult sub preț, dar mi s-au dat pentru ea patruzeci de mii.

— Cum ? Pa-tru-zeci de mii ?

Fără voia lui, bărbatul Herthei era convins că așa stau lucrurile. Își spunea că s-ar putea ca povestea asta să fie adevărată. De altfel, se știe că cei mai proști țărani au cartofii cei mai buni. Omul citea multe romane de cincisprezece pfenigi. Iar în acele romane era vorba și despre numeroase alte lucruri...

— Da, da, repetă David. Am dat-o cu mult sub valoarea ei.

Se ridică să plece, și poștașul îl asigură că va fi oricînd un oaspete binevenit.

David luă drept bună invitația, așa că peste trei zile se înființă din nou pentru o scurtă vizită și, după cum dorea, o găsi pe Hertha singură acasă.

— Pleacă ! strigă ea. Aduci pe capul nostru nenorocirea !

El zîmbi, dar din reproșurile mînioase ale femeii înțelese că în ultimele trei zile poștașul aproape că nu vorbise despre altceva decît despre pietrele prețioase. Seară de seară, întorcîndu-se acasă o întrebase : „A fost ? A adus piatra ?“ Iar la slujbă se și interesase la un coleg : „O piatră prețioasă, cam atîta de mare... Formase cu degetul arătător și cu cel mare un cerc. Cam atîta de mare... ce nevoie să știi și ce fel de piatră e ?“ Aha ! La asta nu se gîndise. Îl va întreba neapărat. Spera s-o poată face în aceeași seară.

Hertha aproape că plînsese de mînie. Poștașul o îndemnase : „Ar trebui să-i faci puțină curte. Înțelegi ?“

Într-o dimineață, David îi puse Herthei pe masă un pachețel de bancnote. Îi înșiră ce ar putea cumpăra cu banii. Cu lacrimi în ochi, ea-i spuse :

— Cîine, ticălosule !

— Nu sînt eu vinovat că bărbatu-tău e un tont !

Nu-i putea ierta Herthei că alesese un dobitoc, numai pentru a se pune la adăpost de griji. Arătă cu mîna spre pachețelul de bancnote.

Ea continua să ezite. Apoi luă banii de pe masă, îi smulse, ca și cum i-ar fi fost indiferent ce se va întîmpla de aci înainte, după ce primise să meargă atît de

departe în acest joc ameţitor. David ştia ce putea pretinde pentru aceşti bani, şi ea ştia de asemenea. Rămase la Hertha toată ziua. Seara fu salutat cu prietenie de bărbatul întors de la lucru. David se scuză îndată că a uitat să aducă piatra. Se gîndea să facă rost de un cuarţ de Rin sau ceva asemănător, ca să nu piardă încrederea poştaşului. Avea să le spună atunci : Piatra asta nu face să v-o dau. Am să vă dăruiesc alta mai scumpă.

Cînd plecă, ştia că de acum încolo va putea veni la Hertha oricînd va voi.

Poştaşul făcea calcule, îşi şi adăuga banii obţinuţi pe piatră la pensia lui de slujbaş, visa o căsuţă pentru bătrîneţe, se agăţa în gînd de această întîmplare fericită care-i fusese adusă în casă, ca de vînt, tocmai din Indochina. Chibzuia : „Trăsnitul ăsta din Legiunea străină... Trebuie să baţi fierul cît e cald... E bine să-l mai şi împingem niţel din spate..."

— Trebuie să fii drăguţă cu el, îi spuse nevestei-si.

Citi reproşul din ochii femeii.

— Ei, ce ? E doar logodit. Nu vrea să se însoare în curînd ?

Cînd poştaşul Müller venea seara acasă şi vedea pardesiul lui David atîrnat în antreu, nu se ducea de-a dreptul în odaie. Intra mai întîi în bucătărie, închizînd fără zgomot uşa, aştepta. Apoi ieşea din nou pe sală, tuşea discret, asculta o clipă la uşă şi bătea mai înainte de a intra. Seara, sta în cameră şi-şi rumega gîndurile. O cută de amărăciune se ivea atunci pe faţa lui de om de treabă.

— Trebuie să-l crezi pe cuvînt, Hertha ! Cu aşa ceva nu te întîlneşti de două ori în viaţă !

O dată îi spuse nevestei-si :

— N-am putea să-l denunţăm ? Pietrele sînt cu siguranţă furate. Poate ni se dă o recompensă...

După paisprezece zile se produse cotitura. Veni pe neaşteptate, determinată de un gînd pe care-l rosti David, şi din acea clipă fu definitivă.

Stătuse culcat alături de ea pe divanul din odaia cu tapetele gingaş înflorate. Hertha se sculă. O privi cum începe să se îmbrace. Îi văzu faţa obosită. Spuse :

— De fapt trebuie să mă bucur că nu m-am însurat cu tine. Asta mi s-ar fi putut întîmpla şi mie...

Femeia îl privi constertă. David îi văzu spaima mută, apoi rușinea — rușinea neputincioasă care-i aducea tot sîngele în obraji. Își smulse rochia de pe scaun și-și acoperi goliciunea.

David părăsi în ziua aceea casa, știind că nu va mai reveni niciodată. Lăsă pe masă o sumă apreciabilă, nu-i mai adresă Herthei nici un cuvînt. O șterse din viața lui fără greutate. Încă de pe scări se gîndi că a doua zi avea să se întoarcă în locuința lui.

Dă-i drumul, puşlama! Bagă-te sub maşină şi deşurubează axul cardanic!... Ce-i? Încă tot n-ai terminat? Te fac eu numaidecît să te mişti mai repede!... Tonul acesta îl jigni pe David. Se duse la maistrul său şi se plînse de calfa de lăcătuş la care fusese repartizat în atelier. Maistrul se opri în faţa lui cu arătătorul ridicat: Anii de ucenicie nu sînt ani de boierie!

Înţelese că aici nimeni nu-i va da dreptate. Era un privilegiu al calfelor să-i muştruluiască pe ucenici, o compensaţie tîrzie pentru vremea în care pătimiseră ei înşişi de la şefii lor. David deveni conştient de această tradiţie a nedreptăţii, începu să urască hala neprietenoasă, în care se aflau o mulţime de automobile aduse la reparaţie.

Într-o după amiază, Paul veni să-i facă o vizită. Se furişă timid pe uşa atelierului. Vreau să văd şi eu odată automobilele alea mari, spuse el în şoaptă. David privi rugător spre calfă, îl imploră din ochi să-l cruţe. Fratele meu, zise el, fratele meu mai mic. Calfa rînji, dar nu-l mai luă în răspăr atîta timp cît Paul rămase îl atelier. Îi îngădui băieţelului chiar să se aşeze la volanul uneia dintre maşini. Erau modele dinainte de război, aparţinînd cele mai multe ofiţerilor din armata de ocupaţie — tranzacţii în compensaţie. Lui Paul îi plăcu atelierul. Vezi?! îi spuse

calfa cu reproş lui David. Dar el nu e obligat să stea mereu aici, replică băiatul. Paul fu de părere că atunci cînd David va deveni meşter, are să-i placă şi lui meseria asta.

David privi în juru-i, măsură din ochi atelierul şi gîndi : O viaţă întreagă aici ? Dădu din cap cu melancolie : Meşter... nu voi deveni aici niciodată.

CAPITOLUL VII

Deschise ușa cu un sentiment de stăpîn. Ușa lui, locuința lui... făcea efortul să recunoască din nou în toate acestea o realizare a lui.

Martha îi ieși înainte. Era îmbrăcată în capot. Îi inspiră parfumul. Îl găsi plăcut.

— Ah ! spuse ea. Te-ai întors !

Zîmbea ; David o privi cercetător, avu impresia că recunoaște în ochii ei ceva ca o bucurie. Chipul lui deveni mai prietenos. Se gîndea că vor putea s-o ia din nou de la capăt, acum, după despărțire...

Mai tîrziu, Martha spuse :

— A fost cineva pe-aici și s-a interesat cu ce bani am cumpărat locuința asta.

— Cine-a fost ? întrebă el.

— Doi bărbați, care s-au plimbat prin apartament. S-au legitimat. De la Administrația financiară.

— Și tu ce-ai răspuns ?

— Cum ne-am înțeles. Le-am arătat actul. Le-am spus : „Apartamentul și tot ce se află în el a fost plătit cu banii mei !“ Au vrut să știe de ce a fost trecut mai întîi pe numele tău. „Intenționam oricum să ne căsătorim, le-am explicat. Abia mai tîrziu, după o ceartă, am insistat ca totul să fie trecut pe numele meu. Căsătoria noastră devenise problematică.“

David se așeză într-un fotoliu, privi gînditor la covorul scump, ales nu demult cu atîta grijă.

— Nu mi-au plăcut mutrele lor. Mutre de copoi.

— Povestește-mi totul de-a fir a păr. Ce te-au întrebat... exact ?

Întrebaseră multe, dar chiar de-a fir a păr... Nu, nu-și mai amintea exact. Se interesaseră mai ales în legătură cu banii.

„Domnilor, le-am spus, lucrez de șase ani la bar și în nici o noapte n-am cîștigat mai puțin de o sută de mărci !“

M-au întrebat dacă aş putea dovedi. „Fireşte!" le-am răspuns.

Chipurile celor doi bărbaţi exprimaseră îndoiala... acel fel de îndoială, în care, pe lîngă ciuda că nu găsiseră dovezi, se adăuga şi o scînteie de invidie. Îşi dăduse imediat seama de asta.

„Domnilor, le mai spusese, am ascultat în aceşti ani palavrele a mii de bărbaţi. Cu asta se poate cîştiga suficient, ca să-ţi poţi aranja un astfel de apartament. Şi acum nu mă mai deranjaţi. În timp ce dumneavoastră dormeaţi, eu am muncit!"

Părăsiseră apartamentul cu feţele contrariate.

David o sfredeli cu privirea.

— Mă pot bizui pe tine, nu?

Era o recunoaştere. Dar, în timp ce spunea asta, îşi dădea seama şi de greşelile pe care le săvîrşise. „Acum e într-adevăr apartamentul ei. Actul... Martha se poate juca după plac cu mine." Se gîndea că aproape o treime din partea lui de bani se şi irosise.

— Da, zise ea. Te poţi bizui pe mine. Respect întotdeauna convenţiile încheiate. Actul are acum, ca să zicem aşa, putere legală.

Surîse. David simţi că femeia se foloseşte ca de un atu de situaţia ei de superioritate. O cercetă, cu sprîncenele puţin încruntate. „Îşi dă cît se poate de limpede pe faţă sentimentele", gîndi el. Îşi reaminti totul. Şi i se părea oarecum comic: risipise multă energie s-o aducă în acest apartament — acum ar fi imposibil s-o izgonească. Apartamentul fusese o greşeală de calcul. Prima mişcare într-un joc... o deschidere nenorocită. Dar poate că îl iubea cu adevărat, în felul ei, curios. Poate că va trebui să înveţe să înţeleagă felul acesta. O privi de jos în sus. Acum Martha îi zîmbea iar cu prietenie. Lui însă recunoaşterea greşelilor îi stăvilea pornirile. „Sînt un prost!" îşi spuse. Deodată se simţi jalnic. Era obosit — prima lîncezeală în strădaniile lui de cînd se afla din nou în acest oraş.

Martha zise:

— Te-am aşteptat.

— M-ai aşteptat?

— Da.

— Şi?

Ea-l întrebă :
— Unde-ai fost ?
— La Paris.
— Și cum a fost la Paris ?
— Peste tot e la fel.
Femeia își dădu seama că e obosit. David se afla la un pas de revelația că lucrurile nu se schimbă dinafară. Că, în ce-l privește, nu s-a depășit niciodată, că, în toate locurile, în toate împrejurările, va rămîne el însuși.

A doua zi se înființă la Paul. Îi spuse :
— Mi se pare că începe adulmecatul. La mine acasă au fost doi indivizi, dar Martha le-a arătat ușa.
— Martha... știe ceva ? Cine a fost la tine acasă ?
— Nu te scăpa în pantaloni ! îl sfătui David. Am să mă însor cu ea. Nu știe absolut nimic !
Îi dădu explicații în legătură cu actul semnat de el și de Martha. Paul nu înțelese rațiunea acestui act. Femeia nu l-ar putea izgoni oricînd ?
— N-o s-o facă, n-are tărîțe-n cap !
— Nu-mi prea place. E prea cu experiență, prea rafinată...
— E tocmai bună pentru mine. Ai să vezi, o să devină o soție ideală !
A avut cu ea o discuție lămuritoare și acum sînt hotărîți să se căsătorească. În ce-l privește, va mai pleca o dată în Algeria. Vrea, totuși, să încerce afacerea aceea, care nici nu-i cere prea multă osteneală. Mai tîrziu, Martha va înceta să lucreze la bar. Ar putea lua în arendă un mic hotel. Sau și mai bine : o pensiune rentabilă, la munte, cu vreo zece camere. Da, au căzut amîndoi de acord, astea sînt planuri care stau în picioare. E sigur că Martha va deveni o femeie pricepută în afaceri. Și el va deveni în cele din urmă un om de afaceri. Plănuiseră nunta pentru primăvara viitoare.
— Da, i se adresă David lui Paul. Va fi o adevărată sărbătoare. Nu ca a lui Alex și Elfie. A lor a fost înmormîntare, nu nuntă.
— Doi copoi de la Administrația financiară ? Paul reflecta. Cu siguranță pentru încasarea impozitelor.
— Ei și ? Totul e în ordine !

— Așadar, vreți să vă căsătoriți ? spuse Paul. În familia noastră se anunță cîteva schimbări.

Heinrich Kühn vorbise și el de dimineață despre căsătorie. Aproape cu sfială, cum i se păruse lui Paul, tatăl său îi anunțase vizita garderobierei. Pentru sfîrșitul săptămînii.

— Făcea o figură, de parcă ar fi trebuit să-mi ceară mie voie, povesti Paul. Și, apoi, Elfie așteaptă un copil. Da, tot felul de schimbări... Dar chestia cu cei doi copoi trebuie să i-o povestesc și lui Alex. Știi că el nu s-a atins de nici o para din banii aceia ? Și-a acoperit din încasări tot capitalul investit.

— Își fură singur căciula, zise David.

— M-am certat cu el, fiindcă nu mai vreau să rămîn la vechiul meu loc de muncă. Ție încă nu ți-am spus. Tu pleci în concediu, el are o stație de benzină, iar eu trebuie să mă cocoșez mai departe în biroul de calcularea salariilor ?

— Nu face boacăne, Paule !

Sigur, lor le e ușor să vorbească, sînt departe de primejdie. Dar el — el trebuie să mai rămînă pe loc, acolo unde discuțiile despre acel 30 august încă n-au amuțit cu totul. Și mai e omul acela care a stat închis, nevinovat, aproape două luni. Firma l-a concediat, dar el s-a adresat tribunalului pentru judecarea conflictelor de muncă. Dezbaterile au durat mult. Cum vina lui n-a fost dovedită. au trebuit să-l reangajeze. Iar el, Paul, trebuie acum să-l întîlnească zilnic.

— Mai rabdă un an, spuse David.

— Cel mult șase luni.

Cam atîta va mai dura pînă ce se va decide și David ce afacere să întreprindă. În orice caz, într-una din zilele următoare Paul trebuie să-i mai aducă ceva bani. Să închirieze din nou mașina sport rapidă. Cel mai bine, pentru sîmbătă seara. Cum ? S-a certat cu Alex și din cauza acestei mașini ? Bine, să mai închirieze mașina încă o dată, pentru ultima oară anul acesta.

— Adu-mi, așa, cam vreo cincisprezece mii. Sau să zicem douăzeci de mii. Cîteva mărci în plus nu contează.

— Cîteva mărci ! rosti Paul cu reproș.

— Ei, știi doar ce vreau să spun ! Nu mai face mutra asta posacă. Ai să vezi că în curînd totul are să arate altfel.

— Vrei să mă trimiți singur la ascunzișul nostru ? Trebuie să vii cu mine !

— Bine, bine, consimți David.

Și va trebui să mai reziste cel puțin o jumătate de an în biroul de calcularea salariilor, atîta lucru poate să facă. Da, și în viața lui adie acum un vînt proaspăt. Paul ar trebui să ia exemplu. Va trebui să întreprindă și el ceva. Să-și mențină spiritul treaz, așa cum se întîmplă cu el, cu David ! În curînd se va duce cu Martha din nou la teatru. Acest lucru va trebui să se repete mai des. Vor să frecventeze și concertele. Și poate că se va înscrie iar la un curs seral ! Niscaiva istorie... poate și economie politică.

Paul îl privea și gîndea : „Ce mai pălăvrăgeală. Parcă e în transă".

Ce s-a ales de vioara tatălui său ? întrebă David. Ei cum, vioara tatălui său adevărat. Da, vrea să ia lecții. De ce nu ? Vioara cultivă spiritul, e un instrument care stimulează viața interioară. Ah, ce păcat ! Tatăl lui cînta foarte bine. Așa... a dăruit-o, încă de acum cîțiva ani. Tare păcat. Da, sigur, ar putea să-și cumpere una, dar de fapt ar fi vrut să cînte la vioara tatălui său... Ce-i cu el ? Nimic, dar din timp în timp trebuie să te mai cravașezi singur ! Altfel, spiritul îți adoarme. Devii mărginit. Înțelege asta Paul ? Trebuie să devii om !

Sîmbătă dimineață, Heinrich Kühn zise :

— Prin urmare, ea vine azi. Vom bea aici o cafea. Apoi ne vom duce la Alex, la stația de benzină. Vreau să vă prezint pe amîndoi.

Îl privise cercetător pe Paul și-i așteptase reacția. Dar Paul nu răspunsese nimic.

Heinrich Kühn îi ieși înainte lui Kitty la stația de tramvai. Purta costumul de culoare închisă. Pusese masa în odaia lui. Cumpărase prăjituri și cîteva flori. Paul le auzi glasurile în fața ușii, apoi pe tatăl său :

— Așa, pe-aici, te rog... Da, aici locuim noi de la...

Apoi intrară. Tatăl său o împinse încetișor în cameră.

— Acesta-i fiul meu cel mai mic, Paul. Da, cel mai mic.

Părul îi e proaspăt ondulat. Poartă o rochie simplă, neagră. O apariție plăcută, o femeie de condiții foarte onorabile. Această constatare o face, cu satisfacție, Heinrich Kühn, în timp ce Paul și cu ea schimbă primele cuvinte.

Apoi se așază cu toții în jurul mesei, la o cafea : îngrijitorul de toaletă, garderobiera și băiatul. Ea vorbește mai distins ca de obicei, se poartă puțin cam afectat. Spune de cîteva ori :

— Da, da, ai băieți mari și buni, Heinrich.

Paul se uită la cei doi bătrîni cum stau alături. Îi găsește puțin cam caraghioși, cînd fac pe rușinoșii, zîmbesc stingheriți, ca și cum abia acum și-ar da pe față pentru prima dată afecțiunea veche de cîțiva ani. Le era parcă teamă că nu prea mai au dreptul să-și realizeze această intenție de a-și întemeia un cămin.

— Omul nu poate trăi veșnic singur, spune ea.

— Nu, nu, aprobă Heinrich Kühn dînd din cap.

Plecară apoi toți trei la stația de benzină. Kühn se străduia să întrețină conversația. Käthe era vioaie ca o păsărică, făcea pe „tinerica“, găsea Paul.

— Are o întreprindere frumoasă, Käthe. Ai să te minunezi.

— Nu găsiți, domnule Kühn, că tatăl dumneavoastră e prea modest ? Mereu îi spun, Heinrich, îi spun, ar trebui să mai ai și tu nițică grijă de tine...

— Da, da, răspunse Paul. E prea modest.

La stația de benzină Kühn zise :

— Da, iar acesta este fiul meu cel mai mare, Alex. Și ea e soția lui.

Käthe zîmbi stingherită, era impresionată de stația de benzină pe care o vedea, și de acest fiu. Vorbi și mai afectat decît acasă, la cafea, în timp ce stăteau toți în birou, unde se încasau fără întrerupere bani, se schimbau bani și se înregistrau socoteli. Soseau mereu alte automobile. Alex avea mult de lucru.

— Sper că ne veți face o dată o vizită, spuse el.

Fu apoi chemat de unul dintre salariații săi.

Heinrich Kühn zise :

— Îndată. Fiul meu vine numaidecît.

Se plimbă apoi cu Kitty de colo pînă colo prin stația de benzină, îi arătă, îi explică totul, avînd totodată grijă să-i asigure pe șoferii care așteptau :

— Fiul meu vine numaidecît.

Oamenii îi zîmbeau cu indulgență, îl lăsau pe Heinrich Kühn să-și dea importanță.

-

Mai tîrziu, Paul se duse la agenție și închirie automobilul sport. David îl și aștepta.

— Unde întîrzii atît ? Am bilete la Operă. N-am timp decît o oră... Martha, strigă el, ies puțin cu Paul ! Da, da, mă întorc imediat.

Era nevoie să ia și sapa. Din pivniță, de-acasă.

— Repede, repede, spuse David pe scări.

După ce se urcară în mașină, își schimbă gîndul.

— Ascultă, ai putea să te duci foarte bine și singur. Eu sînt gata îmbrăcat — iar în pădure e umed. Fii atent, îți dau cheia de la apartament și pui banii în biroul meu. Sus, primul sertar din dreapta. Scoți cheia și o vîri sub covor. Unde ? Firește, lîngă birou ! Ei, nu mai juca teatru ! Doar nu ți-o fi frică în pădure... ? Nu, am nevoie de bani. Mîine vreau să plec, chiar pe la amiază. Astăzi o să aibă loc o mică serbare de despărțire. După Operă. Pe urmă vino și tu la bar. Da, vino ! Martha e astăzi liberă și vrea să fie clientă acolo unde, de obicei, trebuie să servească... Dar ce-ar putea să se-ntîmple ? Ai mai luat și altă dată bani de acolo. Totuși, vreau să plec neapărat mîine. Vreau să termin cît mai repede chestia cu Algeria. Așadar, fii bun și fă-mi serviciul ăsta. Cum ne-am înțeles, îmi aduci douăzeci de mii. Ți-am spus oare că am pus un pictor să-mi facă portretul ? Cînd mă întorc, tabloul va fi gata. Clasa-ntîi, crede-mă !

David se înapoie în apartament. Martha îl întrebă :

— Ce voia ?

— Nimic deosebit, răspunse el. M-a tapat de bani.

— De ce-ai sunat ? Doar ai cheie.

— N-o aveam în buzunar.

Paul acceptase cheia împotriva propriei lui voințe. Se duse cu mașina acasă și luă cazmaua. Conducea încet. Ședea la volan prost dispus. Avea pică pe frații lui. David era

un încrezut. Locuia în apartamentul acela ca un prinţ. Nu şi-ar fi putut amîna cu o zi plecarea şi petrecerea de despărţire ? Iar Alex... ? Devenise un om de afaceri stimat. Alerga de colo-colo prin staţia lui de benzină şi dădea ordine. Cei doi s-au ales numai cu foloase. În schimb, viaţa lui au împovărat-o cu ponoase. „Frica o să treacă." Idiotul ! Cînd trebuie să te întîlneşti în fiecare zi cu omul acela care a stat nevinovat la închisoare, cînd trebuie să auzi mereu vorbindu-se despre acea zi de august...

Îi era frică. Nici în timpul ultimei vizite la ascunzătoare nu i-a prea fost la-ndemînă. Putea fi văzut. Putea să se întîmple ceva... ceva neprevăzut !

Nu-l zări nimeni în timp ce ridica brazda de iarbă, dădea pămîntul de-o parte şi deschidea capacul lăzii de lemn. Scoase unul dintre borcane. Mîinile-i tremurau. Pe şosea treceau automobile răzleţe. Lumina farurilor aluneca sclipind vag printre copaci şi tufişuri. Douăzeci de mii. Şi cinci mii pentru el. Pădurea i se părea plină de vietăţi ascunse. Era leoarcă de sudoare. Mînia împotriva fraţilor săi creştea.

— Idioţii ! fanfaronii ! şuiera el încet.

Îi învinuia că niciodată nu ţinuseră seama de părerea lui.

Munci o jumătate de oră, apoi răzorul de iarbă fu din nou netezit.

Pe şosea stopă o maşină. Paul lăsă jos cazmaua şi banii. Se furişă într-acolo pînă la vreo douăzeci de metri. Se opri în spatele unui copac şi zări nişte poliţişti care se învîrteau în jurul automobilului său. Cizmele străluceau. Cataramele şi nasturii uniformelor sclipeau metalic.

Strigară, înaintară o bucată spre el.

Prima pornire a lui Paul fu să dea bir cu fugiţii. Apoi ieşi de după copac şi se îndreptă către poliţişti.

— A, aşa ! spuse el. Nu-i decît poliţia.

— De ce ? întrebară poliţiştii. Cine credeaţi că e ? Ce faceţi aici ?

Paul văzu cele patru chipuri care-l examinau. Îi luminau faţa cu lanterna.

— Mă dusesem să mă uşurez şi mă gîndeam : oare cine-mi umblă la maşină ?

Simţea că-i îngheaţă picioarele, că spaima îi seacă puterile.

— Actele dumneavoastră, vă rog ! Şi ale maşinii.

Feţele se aplecară asupra hîrtiilor.

— Să vă uşuraţi... ? Acum un sfert de oră am fost anunţaţi de un şofer că pe drumul din pădure s-ar afla o maşină... părăsită. Doar nu v-a trebuit atîta vreme să vă uşuraţi.

— Mi-a fost rău.

Doi dintre agenţi se îndreptară spre marginea pădurii, îşi plimbară lanternele de jur împrejur.

— Dar încetaţi odată ! strigă el către cei doi poliţişti. Ce înseamnă asta ? Sînt Paul Kühn, fratele fondistului ! Da, fratele lui Alexander Kühn.

Agenţii se întoarseră. Îşi dădu seama că le potolise bănuiala. Aşa, fratele alergătorului... ? A deschis o staţie de benzină ? Da, întocmai. Îl cunoşteau.

Plecară, urîndu-i şi „drum bun".

Paul luă banii şi cazmaua. Apoi îşi şterse sudoarea de pe faţă. Furios, dădu drumul motorului. Avea să le spună el părerea lui ! Ei l-au atras în acest fiasco. „Fraţii mei ! Iar acum se îngrijesc numai de treburile lor." În timp ce se îndrepta spre oraş îi ura pe amîndoi.

— Porcii ! rostea în şoaptă.

L-au vîrît într-o primejdie care ar putea să-l distrugă. Amîndoi erau vinovaţi !

Duse banii în apartamentul lui David, se plimbă prin camere, repetă :

— Fanfaronul !

N-a făcut nimic ca să merite o astfel de locuinţă. A sacrificat un om pentru casa asta.

Apoi se duse la Alex.

— Trebuie să-ţi vorbesc imediat ! Singur !

Elfie făcu ochi miraţi.

— Ce s-a întîmplat ?

El nu răspunse şi o luă înaintea lui Alex, care pălise. Îi spuse :

— Erau gata-gata să mă prindă... chestie de-o secundă !

Şedeau jos, în maşină. Alex îl asculta.

— Fir-ar al dracului ! Idiotul ăsta !

Paul îi povesti și despre agenții de la Administrația financiară. Pe ăștia i-a stîrnit de bună seamă cineva. Și încă ceva ! Ce-ar fi dacă polițiștii ar avea vreo bănuială oarecare ? Dacă vor face cercetări în timpul zilei și vor găsi bulgări de pămînt sau alte urme ?

— Banii trebuie luați de-acolo. Încă astăzi. Cine știe ce le mai dă prin cap ? Ar putea să răscolească... Acesta ar fi sfîrșitul !

— Asta nu mai e viață ! strigă deodată Paul.

— Idiotul ! spuse Alex. Îți dau un sfat... ferește-te de el.

— Tu ești tot atît de vinovat ca și David ! îi strigă Paul.

Se duse din nou la luminișul din pădure. Alex îi dăduse sfaturi bune. Din păcate, adăugase el, nu-l poate însoți... din cauza lui Elfie. Da, mașina trebuie trasă adînc pe un drum din pădure. Apoi să pregătească totul, să se întoarcă, să ia lada și s-o îngroape în alt loc. Dar locul trebuie să și-l imprime bine în minte !... Apoi Alex se întorsese în casă și la întrebările insistente ale nevesti-si răspunsese doar :

— Nimic important. M-a tapat de bani.

Paul fu prudent. Îi trebuiră trei ceasuri, apoi reîngropă banii la cîțiva kilometri mai departe, într-un colț unde se aflau trei fagi, foarte aproape unul de altul, aproape lipiți. Ar fi recunoscut locul și pe întuneric, în pădure, exact la șaizeci de metri de la șosea.

Hainele îi erau murdare. Se schimbă, se duse apoi la Alex, care se și culcase.

— Ce mai vrei ? E trecut de miezul nopții !

Spaimele prin care trecuse încă nu-i pieriseră. Se simțea în continuare amenințat. Oare n-ar putea Alex să meargă cu el să vadă locul ? Locul cel vechi. Pe întuneric se poate să fi scăpat ceva din vedere. Dacă polițiștii ar face dimineața vreun control, ar putea descoperi cine știe ce. Atunci, cu siguranță că l-ar căuta din nou. L-ar întreba : „Domnule Kühn, ce-ai dezgropat sau îngropat noaptea trecută acolo ?“ Poate că le-ar veni în minte să ceară re-

lații asupra lui. Atunci ar trebui să le dea numele întreprinderii unde lucra. De aici n-ar mai fi decît un pas pînă la stabilirea relației : biroul de calcularea salariilor — furtul de la bancă.

— Cred că vezi totul prea în negru, încercă să-l liniștească Alex.

— Dar ce să spun dacă ar veni la mine cu asemenea întrebări ?

— Nimic ! Nu știi nimic. Nimeni nu poate dovedi că tu ești cel care a săpat acolo. Du-te acum acasă și vîră-te în pat !... Unde i-ai pus ?

Paul îi descrise noul loc. Alex observă cît era de agitat.

— Hai ! îl îndemnă el, du-te acum acasă ! Doamne, poți să scoți omul din fire cu spaimele tale !... Ce să-i mai spun lui Elfie acum dacă mă întreabă... ?

Paul plecă umilit ca un cerșetor. Se duse la bar. Îi era silă să vorbească. Îi era silă de toate.

David trona într-un cerc de bărbați și femei. El dădea isonul, ridica paharul, rîdea, strigă ceva de care toți cei de la masă rîseră în hohote. „Iară face pe grozavul, gîndi Paul. Chefuiesc cu toții pe socoteala lui.“ Paul se apropie de masă, o văzu pe Martha, nu salută. David îi răcni ceva prietenos. Chipul tînărului rămase rece. Aruncă pur și simplu cheia apartamentului lui David pe masă. Unul dintre pahare se răsturnă și doi, trei dintre cheflii săriră în picioare, temîndu-se să nu li se murdărească hainele.

— Uite-ți cheile ! zise Paul. Vino, trebuie să-ți vorbesc.

David îl privi încurcat. Se ridică anevoie, iscodindu-i obrazul. Toți se uitau la noul-venit. Amuțiseră. Frații coborîră și luară loc în mașină. Paul începu să povestească. David ascultă fără să scoată o vorbă.

Paul îi strigă :

— Beția a fost pentru tine mai importantă decît siguranța noastră ! M-am săturat ! Asta nu mai e viață !

David era afectat.

— Încetează, atitudinea asta e primejdioasă. La urma urmei eu am realizat totul...

— Realizarea ta a fost o crimă !

David schimbă vorba.

— Să nu ne certăm. Ai dreptate, trebuia să merg și eu. Mîine voi pleca, apoi totul va fi altfel. Ți-ai întipărit bine în minte locul ? Bine. Dar ce-ai spus adineauri sună a ură. Și sentimentul ăsta ar fi periculos între noi ! Ezită, apoi continuă pe un ton împăciuitor : Să rămînem prieteni, Paule. În orice caz, îți mulțumesc. Și cînd mă voi întoarce, să-mi arăți locul. Acum, vino să bei un pahar.

— Nu, răspunse Paul. Dă-te jos, vreau să plec !

N-avea nici o țintă în noaptea aceasta. Își spuse că niciodată n-a avut vreun țel către care să se fi îndreptat în mod conștient. S-a lăsat condus, iar acum era părtaș la o vină de neșters. Goni cu mașina prin oraș de colo, colo — străzi alese de hazard. Totul plutea în nesiguranță. Suferea, împovărat de frica pe care i-o puseseră în circă frații lui. O va retrăi mereu, nu va putea să se ferească de ea, va trebui să se suporte pe sine însuși și frica, în fiecare zi...

Acceleră motorul mașinii puternice, începu acest straniu joc cu viteza, se puse singur la încercare într-o cursă primejdioasă, ca și cum ar fi trebuit să știe în clipa aceasta dacă mai valorează ceva, dacă mai e ceva de capul lui. Străzile erau pustii. Vedea cum se prăbușesc perspectivele : cele perpendiculare, cele orizontale, sfîșiate de viteză. Apoi auzi în spatele lui o sirenă, își dădu seama că e urmărit — un infractor la legile circulației. Tăie două curbe, auzi scrîșnetul pneurilor. Sirena se stinsese în urmă. Zîmbi, se avîntă într-o nebunească provocare a primejdiei. Era ca o cercetare a oracolului — va fi confirmat sau infirmat.

Cînd, la o încrucișare, văzu cele două mașini care își încetineau mersul, ca să-i bareze peste două secunde drumul, își dădu seama că acesta e sfîrșitul. N-avea nici o posibilitate să întoarcă, nici să cotească pe altă stradă. Mașina lui era acum ca un proiectil lansat pe traiectorie. Se

gîndi la oameni, voi să le cruțe viața. Răsuci violent volanul, dădu maximum de viteză și obligă mașina să se smulgă derapînd în noua direcție. Văzu deodată un perete întunecat azvîrlindu-se spre el, recunoscu adevăratul chip al dezastrului, înțelese cu o claritate ultimă și definitivă ce-l așteaptă. Îi cruțase, și de acest lucru crezu că mai este conștient : era cea mai de seamă faptă a vieții lui.

N-a fost durere, a fost doar ca sunetul unui clopot mare ce se sparge— adînc în urechea lui. Apoi sunetul se depărtă, se stinse. Era mort.

David începu să învețe engleza și franceza. Își cumpărase manuale pentru ambele limbi. Gîndea : Dacă am să învăț în fiecare seară cincizeci de cuvinte englezești și cincizeci franțuzești, în trei luni am să vorbesc destul de bine. Avea greutăți cu fonetica, deși în manuale se indica pronunția. Scria toate cuvintele mai complicate într-un caiet, se ducea apoi la Alex și-l întreba. Își impusese această obligație și voia să-și dovedească sieși și fratelui său că o poate duce la capăt. Alex spunea cu dispreț : Vrea să învețe dintr-o dată două limbi !

David nu replica în nici un fel. În fiecare seară ședea cîteva ceasuri aplecat deasupra cărților. După trei luni se duse la fratele său și-i zise : Would you like to have a talk in english or in french with me ?[1] *Vorbiră o oră. Apoi Alex spuse uimit : Într-adevăr știe ! Da, spuse David, ar vrea să urmeze și niște cursuri, să audieze conferințe despre istorie. Se organizează acum școli serale. S-a publicat în ziare. Kühn asculta această discuție. În conștința lui se treziră din nou mustrări.*

Heinrich Kühn avea griji. Încă mult înainte ca superiorii săi să fi observat, el își dăduse seama că nu mai e apt pentru postul de contabil. Nu mai putea să adune ore în șir cifre. În cele din urmă șeful său de

[1] N-ai vrea să discutăm în engleză sau în franceză ? (Engl.)

secție îi adusese fără asprime la cunoștință : Domnule Kühn, așa nu mai poate merge, din păcate.

Nu-i povestise Lydiei nimic despre asta, nu voia s-o neliniștească. Starea ei se înrăutățise. Doctorul spunea : Inima... și prea prost hrănită.

Dar aproape că nici nu mănîncă ! strigă Kühn. Nu mai vreau să te văd că dai totul copiilor !

Ea zise : În curînd o să fie mai bine.

CAPITOLUL VIII

David se întoarse în prima săptămînă din ianuarie. Martha încercă în zadar să-l descoasă. El nu istorisi nimic despre călătorie. Ceea ce ar fi putut povesti se reducea la atît : Se luase după un zvon, după spusele prietenilor săi de afaceri de atunci, care-i ceruseră la Siddi-bel-Abbes arme — un pistol automat, din cînd în cînd cîte un revolver, pe care totuși nu li le procurase niciodată. Îi șoptiseră : Arme ! Cei din Legiunea străină vorbiseră despre același lucru : Arme... afaceri de milioane ! Făcuse atunci trafic cu benzină, anvelope de schimb, mărfuri furate de el cu o noapte înainte.

În timpul acestei călătorii sperase să se întîlnească cu omul potrivit. Își riscase în mai multe rînduri viața. O viață nu prea avea mare valoare în Algeria. Orașul era parcă infectat de ambiția și încăpățînarea sectară a generalilor îngîmfați. Teroriștii se ciocneau cu teroriști — încă mai prostește decît în alte părți.

Pe străzi, patrulele circulau în linie de trăgători. Pentru locuitorii orașului, ieșirea din casă era interzisă de la miezul nopții pînă la șase dimineața. În suburbia *Maison Carrée* se traseră focuri. David se aruncă la pămînt. Văzu un musulman prăbușindu-se. Asta se-ntîmplă la 24 decembrie. În cartierul Pieței se trase asupra lui David. Veni în grabă o mașină cu polițiști.

— Sînteți rănit ?

Nu, David nu era rănit. Gîndea : „Sînt născut de Crăciun. Sînt un copil al norocului.“ A doua zi, în Rue Roche un european fu lovit de un glonț — David se găsea la numai douăzeci de metri de cel ucis. Atentate cu materiale explozive. Incendii. Se afla la *Café Le Normand* din suburbia Birmandreis. Sticlele de anason de pe mese începură deodată să sară în țăndări. Auzi șuierul gloanțelor care ricoșau, era culcat pe podea și mai spera încă să găsească omul potrivit. De fapt, își dădea seama tot mai mult

că s-a angajat pe drumul unei afaceri murdare, dar își alunga gîndurile amintindu-și de porcii de sus, cum îi numea, și își spunea că n-ar fi o vină prea mare să fie și el un porc mic. A fost însă scutit, ocazia unei „mici porcării" nu i s-a oferit. Se urzeau afaceri deosebite, dar el n-a găsit legătura. Supărat, își rosti singur sentința : n-are stofă pentru lucruri mari !

Colindă pe străzi. Sobele de tablă ale vînzătorilor de castane fumegau. În camera lui de la hotel nu era lumină electrică. Se duse la cazinou, pierdu bani, văzu europeni, era convins că unii dintre aceștia ar fi oamenii de care avea nevoie, dar se lovea de un zid de neîncredere. Neîncrederea era generală. Tancurile duruiau pe bulevardele largi. David rătăcea pe străzi, își căuta norocul, ca un cîine care adulmecă pe aproape un os, fără să-l poată găsi.

Despre toate astea i-ar fi putut istorisi Marthei. Dar tăcu, prost dispus. O pensiune rentabilă la munte... Despre asta vorbi cu Martha, după ce declarase :

— Nu mai e nevoie de o a doua călătorie.

Petrecură o noapte plăcută, căci ea nu se mai duse la lucru. În această noapte discutară mult despre afaceri. El vorbi despre cîștiguri mijlocii, sănătoase, cu care ar putea fi mulțumiți. Principalul e să nu mai trebuie să slujești unui stăpîn, unui străin. Da, cu asta fu și ea de acord și îi dovedi încă o dată cu cît dor îl așteptase.

Dimineața îl sună de la un telefon public pe Alex, la stația de benzină. David dormise bine, luase un mic dejun substanțial. Țigara îi făcea plăcere. Avea din nou sentimentul că și-a limpezit treburile.

Ținea receptorul la ureche, începu convorbirea pe un ton împăciuitor. Chiar și fața îi era prietenoasă, ca și cînd s-ar fi aflat ochi în ochi cu interlocutorul și ar fi căutat o cale de înțelegere.

— Alex, îți telefonez în mod excepțional... Spune-i, te rog, lui Paul să vină pînă la mine. M-am întors din călătorie. Și tu...

Păli dintr-o dată, înlemni de o spaimă plină de mirare.

— Paul a... Da, cum ? Ascultă, eu doar... În noaptea, cînd... Cu mașina sport ? Nu se poate ! Omule, asta nu se... Paul a... E...

Nu mai spuse nimic. Puse receptorul în furcă, ieşi din cabină, se opri în faţa ei ca şi cum ar fi ascultat cu capul mult aplecat un zgomot care cerea cea mai deplină concentrare. Începu să meargă, vedea strada, casele, oamenii, se opri din nou, părea că se gîndeşte, se puse din nou în mişcare, simţea cele din juru-i ca o lume fantomatică, imperceptibilă pentru auz.

Cînd ajunse acasă, se îndreptă către Martha. Ea îl privi — întrebător, cercetător. O smulse în sus de pe scaun şi-i spuse apropiindu-şi gura de faţa ei :

— Fratele meu... e mort !

— Ce ? făcu ea. Ah...

David o lăsă acolo, se duse la birou, luă cheia fostei locuinţe şi porni în jos pe scări.

Acasă nu găsi pe nimeni. Camera era neschimbată. Se aşeză pe canapea, privi patul care era încă aşternut, ca şi cum ocupantul lui urma să-şi petreacă noaptea aici. Privirile lui David alunecară pe dulap, pe masă. Simţea legătura dintre odaie şi fiinţa fratelui său. Auzi vocea, cuvintele, care năvăleau spre el ca aduse de valurile amintirii şi care fuseseră rostite cu ani în urmă sau numai de scurtă vreme : „N-am nici un fel de prestanţă ! — Ei, clar, măi frate ! Ei, clar, măi frate !"

Camera i se părea încremenită. David stătu acolo o oră întreagă. Apoi suspină adînc şi se ridică. Încă nu se gîndea la bani.

Acest gînd îi veni mai tîrziu. Îi fulgeră prin minte ca o bruscă spaimă fierbinte, însoţită de conştiinţa limpede a pierderii. Îi mai telefonă o dată lui Alex şi strigă în receptor :

— Trebuie să vii imediat ! Imediat ! Trebuie să vorbesc cu tine !

Alex zise :

— Ştiu ce vrei, dar pentru asta avem timp şi diseară. Oricum, nu mai e nimic de făcut !

Alex veni cu maşina lui abia seara. Nu se urcă în apartament.

— Nu, spuse el ; rămînem aici în maşină.

— Cum, nu mai e nimic de făcut ? întrebă David.

— I-a îngropat în alt loc, pe care-l cunoştea doar el. Tu eşti de vină. Ai fost prea comod. În noaptea aceea fierbea

de mînie. Probabil a vrut să-și descarce nervii cu mașina. A gonit pe străzi ca un nebun. Îl urmărea poliția. Ziarele au scris : „ Un conducător de automobil lovit de amoc".

Numai un lucru rămînea de nedezlegat în această întîmplare : ambii șoferi ai mașinilor amenințate declaraseră că nici măcar n-a încercat să-i ocolească. Mașina a cîrmit în fața lor, direct spre zid, ca și cum aceasta ar fi fost intenția celui de la volan.

David tăcea, se gîndea la ultima lor întîlnire, își amintea mînia fratelui său.

— Da, porți o mare vină, spuse Alex rece.

— De ce ?

David dădu din cap. Se apăra, nu voia să recunoască adevărul. Ca să cîștige timp, întrebă de tatăl său vitreg. A devenit foarte tăcut, foarte liniștit, răspunse Alex. Apoi vru să plece.

— Dar nu poți să mă lași baltă !

— Îți dau zece mii. După aia, nimic. În trei ani am să ajung destul de departe, ca să-ți pot oferi un împrumut... bani cinstiți !

— Ești nebun ! Din cauza mîniei, vocea lui David tremura. Peste trei ani ! Și pentru asta am riscat eu totul !

— Ai pierdut, și ești singur vinovat. Și, de altfel, îți voi da banii peste trei ani, numai dacă în acest răstimp ai să muncești fără încetare.

— Trebuie să-mi dai ceva din partea ta !

— Nu, nu trebuie ! Ar fi o prostie să-ți dau acum bani mulți. Ești un sac fără fund...

— Îți face probabil plăcere să mă vezi frămîntîndu-mă ? Acum ești din nou fratele cel mare, mi-ești superior, nu ?

— Nu-mi face plăcere. Știi, doar, că m-ar bucura să nu te mai văd de loc.

— Ei bine, să lăsăm asta. Cît dai ?

— Zece mii, spuse Alex.

— Ce să fac cu ei ! Am nevoie de zece ori mai mult !

— Nu de la mine, răspunse Alex.

— Ai să te răzgîndești, ascultă-mă pe mine ! David se silea să fie precaut. Vocea îi era răgușită, cînd întrebă : Nu există nici un fel de puncte de reper ? N-a spus nimic ?

— Mi-a vorbit despre trei fagi înalți, aflați unul lîngă altul, foarte aproape. Trebuie să fie pe aceeași parte, cîțiva kilometri mai aproape de oraș.

— Altceva nimic ?

— Nimic.

David tăcu, se reculese și zise :

— Așadar... cît dai ?

— Zece mii. Îi am aici, într-un plic.

David apucă plicul, îl vîrî în buzunar.

— Ai să te răzgîndești. Ți-o spun. Am să merg pînă-n pînzele albe... Vrei să mă pedepsești !

— Da, și asta.

— Pentru ce ? strigă David.

Alex nu răspunse.

Martha se întoarse dimineața, curînd după ora cinci, venind de la serviciu, de la bar. David o auzi și se sculă. În noaptea aceasta aproape că nu putuse să doarmă. Se întîlniră în bucătărie și se priviră cu fețele obosite. Nu spuse nimic, și femeia îi observă rezerva mută. El își pregăti cafeaua și tăie pîine.

— Ai din nou figura ta împietrită, zise ea.

David tăcu.

— Fratele tău... Ei da, spuse Martha. Sigur, e trist, dar poți totuși să te porți normal. La urma urmelor, fiecare moare o dată ! Vorbea iritată. Ce e nemaipomenit în asta ? Crezi că i-a venit greu ? Te înșeli, dragul meu ! N-am putut niciodată înțelege de ce oamenii fac atîta teatru în jurul morții.

El se opri din mestecat și o privi țintă. Martha tăcu, își pierdu siguranța de sine cînd David se îndreptă spre ea. Îi văzu mîna ridicată.

— Te previn ! spuse Martha.

David se opri în fața ei, lăsă mîna jos, făcu un semn a lehamite.

— Ah ! exclamă el cu o expresie de dezgust.

Apoi trecu pe lîngă ea și ieși din bucătărie.

În dimineața aceea închirie un automobil. Se gîndi și la o cazma, dar cînd descoperi în portbagajul mașinii o rangă cu vîrful ascuțit, cazmaua i se păru inutilă. Prima dată nu îngropaseră lădița prea adînc. Era o lădiță solidă,

legată în fier. Cincizeci de centimetri de pămînt peste capac fuseseră de-ajuns. Cu siguranță că nici Paul n-a îngropat-o mai adînc.

Se duse cu mașina pe șoseaua din pădure, ședea la volan și privea atent spre partea dreaptă, cerceta siluetele copacilor. Era o pădure de esențe diferite : stejari, pini, fagi. Mai nutrea încă o mică speranță.

La vechiul loc ridică brazdele de iarbă. Îi fu ușor. Pămîntul nu înghețase. Răscoli terenul, înțepă apoi cu fierul. Nu se așteptase să găsească ceva, însă voia să înceapă căutarea în mod sistematic. Acționa gîndindu-se cum ar fi procedat și el însuși în împrejurări similare.

Așadar, atunci a venit poliția. Paul a plecat, s-a întors apoi și a luat lădița. A pus-o în mașină, aici. Și pe urmă ? Eu aș fi mers cel puțin un kilometru. Cam pînă aici... aici trebuie să fiu atent. Trei fragi aflați foarte aproape unul de altul ? Atenție !

Parcurse distanța de două ori. Apoi găsi mai multe sectoare unde se aflau cîțiva fagi mari. Acolo avea să înceapă.

Frunzele uscate îi foșneau sub picioare. Pantofii i se umeziră. În curînd simți umezeala răzbătînd prin pielea subțire a încălțămintei. Trei fagi, foarte aproape unul de altul. Măsură din ochi distanța pînă la șosea : cincizeci, șaizeci de metri. Cu siguranță că Paul n-a pătruns mai adînc în pădure.

După o jumătate de oră găsi trei fagi. Da, aceștia erau mai apropiați unul de altul decît ceilalți. Cercetă pămîntul, răzorul de iarbă. De la locul cel vechi, știa cît de afînat ar trebui să fie terenul acesta dacă s-ar fi săpat de curînd cu o cazma. Trase trei linii : de la un copac la altul. Apoi începu să sape înăuntrul acestui triunghi. Rădăcinile ierbii erau înfipte solid. Împlînta oblic fierul în pămînt, apoi sălta. Iarba se ținea tare.

Se silea să procedeze sistematic, își spunea că lădița trebuie să se afle undeva pe această distanță, cinci sau șase kilometri în lungime, la o depărtare de șosea pînă la șaizeci de metri. Își mai spunea că dacă un bărbat e hotărît să rezolve această problemă, cîndva tot ar ajunge la țel. Munci de dimineață pînă la lăsarea întunericului. Apoi se întoarse acasă, epuizat, cu pantofii uzi și hainele murdare. Abia putu să înghită ceva și se vîrî imediat în pat.

A doua zi de dimineață se trezi cu dureri în mîini și picioare și cu senzația unei moleșeli supărătoare. Puse starea aceasta pe seama efortului fizic neobișnuit și se sculă. La micul dejun bău un pahar mare de coniac. După aceea se simți mai bine. Sticla o luă cu el în mașină.

Făcu din nou calcule, ajunse la trei sute șaizeci de mii de metri pătrați pe care îi avea de cercetat. „Să rămîi calm ! Să ai răbdare ! Să nu te enervezi !"

Începu în mod ordonat, își spuse din nou că se află în fața unei probleme mari — cea mai mare problemă a vieții sale — pe care probabil o va dezlega. Trase o înghițitură zdravănă din sticlă. Către amiază înjură pentru prima dată, așa, pentru el. Era foarte obosit. Se odihni puțin pe bancheta din fund a mașinii, se luptă cu această moleșeală de plumb. Apoi apucă din nou sticla, căută să se convingă că a căpătat puteri noi și porni din nou la treabă. Strădaniile sale deveneau tot mai superficiale. Împlînta ici, mergea mai departe, împlînta colo, căuta trei fagi, încercă și într-un loc unde se aflau trei stejari, se opri din nou și merse mai departe prin frunzele umede și prin liniștea pădurii, în care răzbătea surd zgomotul automobilelor de pe șosea.

Gîndurile, amintirea a ceea ce pusese în joc pentru acești bani îl mînau înainte. Oare de data aceasta nu se întorsese cumințit din Algeria ? Scormonea iarba, blestema în șoaptă și se gîndea : „M-aș mulțumi și cu puțin. O mică pensiune. Zece camere. La munte !... Iarba e înrădăcinată zdravăn. Acolo doi fagi și unul, ceva mai departe. Iarba... Și doar asta nu e prea mult, o mică pensiune cu opt camere... după toate cîte le-am îndurat !"

Dialoga cu propria-i mînie. Înfrigurat scormonea pămîntul, se simțea înjosit că trebuie să răscolească aici ca o cîrtiță. Rîvnise totul și nu izbutise să păstreze nimic. Apucase totul atît de bine în mînă ! O mînă din care i-a scăpat totul. Așa i se părea acum. Era sortit chinului, așa cum un cal e predestinat să tragă la ham. Ceea ce nu înțelegea era doar cine îi impusese acest jug al tristeții. O forță adversă nevăzută, neînțeleasă...

Făcuse bășici la degete, își ștergea cu mîna murdară sudoarea de pe față, se încovoia și scormonea din nou pămîntul. Gîndurile i se învălmășeau. Aproape că le putea

auzi. Cineva vorbea fără încetare. O convorbire cu cel Necunoscut : rugătoare, insistentă. „Doar nu cere prea mult, şapte, opt camere la munte ! Lovit ! Din totdeauna lovit ! De ce tocmai eu ? De ce ? Vreau să ştiu." Era ca o întrebare adresată potrivnicului duşmănos.

Apoi începu să vorbească tare, să adreseze injurii celui Nevăzut. Marelui adversar... Îi dădu un nume. Spuse :

— Porcule ! Porc murdar ! Eu să fiu cel vinovat de toate, hai ? Totdeauna eu ? Dacă toţi ar fi buni, aş putea şi eu să fiu bun ! Atunci mi-ar fi şi mie cu putinţă să fiu bun ! Eu să fiu ţapu' ispăşitor ! Am cerut prea mult ! Mă faci să rîd. La fiecare cuvînt împlînta fierul în pămînt, suflînd greu. A fost o murdărie viaţa mea ! O porcărie a fost. Să trăieşti printre ignoranţi... Şi Paul, fratele meu Paul ! Acum vocea i se schimbă, deveni rugătoare. O dată trebuie să am şi eu noroc ! O dată trebuie să am şi eu noroc ! O dată trebuie doar... o singură dată măcar ! Cu asta trebuie să fie de acord oricine ! Doresc prea mult ? O pensiune cu patru camere...

Apoi, deodată, fierul întîmpină o rezistenţă. David îşi dădu seama că e lemn. Zgîrie cu degetele pămîntul răscolit, jubilă şi, tremurînd din pricina grabei, dezveli cu degetele scîndura netedă.

— Ah ! exclamă cu voce tare.

Stînd în genunchi, scormoni pămîntul şi găsi o scîndură — o bucată dintr-o lădiţă. Gemea de deznădejde, ca un căţeluş în somn. Scîndura purta o inscripţie. Se mai putea descifra : CASTRAVECIORI ACRI DELICIOŞI.

Zăcu nemişcat în iarbă o jumătate de oră. Apoi se ridică, zvîrli scîndura putredă cu piciorul şi se îndreptă spre maşină. Se şi întunecase.

Ajuns acasă, începu să-i fie frig. Făcu o baie fierbinte, dar îi fu frig şi în baie. Apoi îşi spuse că ar trebui să bea ceva şi să mănînce. Bău în grabă trei pahare unul după altul. Îşi prăji ouă, sta în faţa tigăii şi privea fără poftă petele albe care zvîcneau la foc, cu cercurile portocalii ale gălbenuşurilor plutind deasupra. Mirosul şi sfîrîitul tigăii îi treziră amintirea ştearsă a nenumărate prînzuri pe care şi le pregătise singur, pe care — stînd singur la masă —

le consumase în încăperi tăcute, în care își trăise viața singur.

Nu voia să doarmă, avea sentimentul că dacă s-ar întinde acum, pe întuneric, în pat, s-ar lăsa pradă unui atac venit de nu se știe unde. Era o frică acută, care făcea să-i clănțăne dinții, ca și cînd o prezență străină s-ar fi furișat lîngă el.

Rosti cu voce tare :

— Trebuie să beau ceva !

Dar voia să bea înconjurat de oameni, să simtă apropierea oamenilor, pentru ca întunericul și liniștea nopții să fie alungate de lumina electrică și de rumoarea unei mulțimi de voci.

Se îmbrăcă, hainele de comandă, cămașa albă, scrobită și cravata scumpă îi veneau parcă într-ajutor, dîndu-i un aspect exterior mai acceptabil. Coborî apoi la mașină și se duse la bar, la același, ca și cînd în tot orașul n-ar fi cunoscut alt local.

Nu erau mulți clienți. Se așeză pe unul dintre scaunele înalte. Martha veni la el. I se adresă pe un ton glumeț :

— Ce dorește să bea domnul ?

— C-u-um ? făcu el cu limba împleticită.

Privea pe deasupra ei, ca și cum ar fi refuzat s-o recunoască.

Jignită, Martha se îndepărtă. Colegele ei văzuseră scena. Chelnerii care-l cunoșteau, de asemenea. Martha se simți obligată să dea lămuriri, să le explice de ce o respinsese. Spuse încet :

— Fratele lui... Fratele lui a murit !

Îl vedeau stînd acolo. David nu privea pe nimeni, se uita la paharul pe care-l ducea la gură la răstimpuri egale. Întoarse capul spre o masă anumită, își aminti de noaptea aceea în care i se oferise un premiu de consolare. Fusese atunci cu femeia care poartă acum numele de Müller... Masa era și astăzi aceeași. Gîndi : „Acum o sută de ani !“

Rămase la bar patru ore. În ultimul ceas se gîndi la Paul. Avea sentimentul că fratele lui se află undeva pe-aproape, ca și cînd între ei doi ar fi continuat să existe o legătură ; era senzația celui care, amputîndu-i-se de curînd un picior sau o mînă, simte încă mădularul amputat.

Nu-l tulbură nimeni din gîndurile lui. Martha îl servea în

tăcere, punîndu-i înainte paharele pline. Nici nu-l privea. Dar, în cele din urmă, în lumina slabă observă că-i curg lacrimi din ochi, deși fața îi rămăsese încremenită. Făcea impresia că ochii-i varsă lacrimi împotriva voinței lui.

— David, zise ea. David, ce-i cu tine? Îi atinse mîna și-și dădu imediat seama că are febră. Spuse : Ești bolnav!

David auzi această constatare nu numai din gura ei : două-trei femei îi apucară mîna.

— Are febră ! Sigur că are febră. Și fața îi e roșie.

— E bolnav !

El murmură :

— Ce-ți pasă ? Ce vă pasă... mutre de oi.

Martha chemă un taxi. Ceru imediat voie să plece. În mașină, David zise cu limba împiedicată :

— Ce mutre tîmpite aveți !

— Vorbești prostii, spuse Martha.

— Bine, gîngăvi el, fără să se miște de pe pernele mașinii, pe care zăcea moale, vorbesc prostii.

Apoi începură să-i clănțăne dinții. Șoferul auzi și întrebă :

— Ce are ?

— Friguri, răspunse Martha.

Cînd ajunseră în apartament, David nu se mai putea ține pe picioare. Îl puse în pat.

— Să chem un doctor ? întrebă ea. Bine, dacă nu vrei... Dar mai am cîteva aspirine și ai să le iei !

Îi aduse lapte fierbinte și tabletele. David înghiți o aspirină. Martha sta aplecată deasupra lui, ținîndu-i mîna pe frunte. Îi duse din nou ceașca la gură. El închise ochii, o auzea mergînd în jurul lui, prin vălul febrei și al conștiinței de sine aproape adormite simțea grija ce-i poartă. Era pentru prima dată cînd i se încredința cu totul.

Totul era aidoma ca atunci cînd fusese rănit : chipuri care se aplecau deasupra lui, glasuri care i se adresau — acea prietenie care picura asupra lui din ceața ce-i învăluia privirea orbită. Încercase atunci acest simțămînt : căldura ajutorului căruia i te poți încredința cu ochii închiși și fără teamă. Nu-l părăsiseră în suferință. În spitalul curat de campanie îl vegheaseră cu grijă ; starea lui era îngrijorătoare. Îl întrebaseră dacă vrea să se spovedească.

— Dar nu sînt catolic...

— Te poți, totuși, spovedi, fiul meu, spusese preotul francez.

Asta a fost ieri. Și ceea ce se întîmplă acum este astăzi. Între ele nu e nici un interval de timp. Murmură :

— Să nu ucizi pe tatăl tău și pe mama ta...

— Ai febră mare, spuse Martha.

— Am împușcat copii.

— Aiurezi din cauza febrei.

— Nu ! continuă el. Noi am ucis și copii.

— Pe unde ai fost ? Pantofii, hainele tale... toate-s murdare și umede, în bucătărie.

— În pădure. Banii sînt în pădure. Pot să am încredere în tine. Paul i-a îngropat. Între cei trei fagi înalți. Bani... Castraveciori acri delicioși...

Începu să se bîlbîie din nou, vorbind despre un om care trecea pe stradă. Zace mort pe stradă.

— Eu ! spune David, eu !

Și-apoi, cum au luat banii... omul de la ghișeu. Înșiră frînturi dintr-o mărturisire. Și cu Paul cum a fost ? În noaptea aceea, cînd l-a trimis singur.

— Eu ! spune el. Eu !

Se spovedește, și e o spovedanie adevărată, își cere iertare. E bolnav și beat, dar pentru spovedania aceasta sufletul lui s-a pregătit de mult, împotriva voinței sale. Se spovedește în fața femeii care stă lîngă pat și care începe încet, încet, să-și dea seama de legătura dintre anumite lucruri.

Martha rămase lîngă patul lui, se gîndea că va chema în curînd medicul. David aiura, întreba de fratele său Paul și iar de bani. Uneori vorbea franțuzește, atunci nu-l putea înțelege. Mai tîrziu se liniști, dar ea îi putu descifra schimbările mimicii : frică, groază, apărare. Ca într-o pantomină, în fața ei se desfășura viața infernală a unui om pierdut.

Nu-i era frică de moarte. Dimineața nu se mai putu ridica din pat, iar medicul spuse : Imediat la spital ! Ea se opuse, rosti în șoaptă : În curînd o să fie mai bine. Apoi făcu un fel de bilanț final al vieții ei cu Heinrich Kühn. Șoptea fraze trunchiate, îi spuse că viața lor comună n-a fost atît de rea... rău a fost doar ceea ce a venit dinafară... Copiii s-au săltat și ei din greu. Dar acum vor urma desigur timpuri bune, pentru că nu e posibil ca mereu să fie vremuri grele.

Kühn lipsise de la lucru. Acum nu mai era contabil, era numai curier și ducea actele dintr-o cameră în alta.

La ora douăsprezece, David făcea pe translatorul pentru un client. De cînd vorbea englezește, se bucura în atelier de oarecare vază. Azvîrli calfei lui cîteva țigări din pachetul pe care-l primise pentru serviciul de tălmaci.

La ora douăsprezece, Alex se afla încă la școală. Paul ședea în sala de gimnastică, unde avea loc o reprezentație dată de un teatru de păpuși și copiii se distrau grozav. August Prostu întrebă : N-ați văzut-o pe Talpa-iadului ? Și deodată apăru o fantomă înspăimîntătoare, un schelet alb, care făcea : Uuaahh !

La ora douăsprezece Lydia spuse : Ai grijă de David.

După masă, Kühn le zise: E la spital. Se întoarce curînd. David, Alex și Paul îl priveau tulburați. Seara, Kühn se duse la doctor să-l întrebe. O slăbiciune generală... inima, spuse doctorul.

Da, dar cauza? strigă Kühn. Cauza?

Medicul îl privi și-i răspunse: A suferit prea mult de foame.

CAPITOLUL IX

Zăcu în spital trei săptămîni. Îl duseseră pe targă. Simțise cum îl duc. I se părea că e ușor ca o pană purtată de vînt sau de curent, împotriva voinței lui. Apoi se văzuse apucat de angrenajul acestui mecanism al sanitarilor. Se gîndise din prima clipă că ar putea ajunge la ultima etapă : încăperile reci din pivniță destinate celor ce și-au trăit viața. Suferea sub apăsarea acestor gînduri care-i provocau panică. Era teama că zilele lui poate s-au și sfîrșit. Tot ceea ce încă nu rezolvase, nu pusese în ordine îl chinuia ca și cînd ar fi fost un om care mai avea multe de spus, încă și mai multe de făcut. Cînd se trezea din delirul pricinuit de febră, spera din nou în timpul care-i mai rămînea și care putea netezi totul.

Convalescența începu în săptămîna a doua. Către sfîrșitul acestei săptămîni, ceru să i se telefoneze lui Alex. Acesta veni, dar părea că o făcuse din constrîngere, ca și cum și-ar fi îndeplinit fără convingere o datorie. Sora spusese la telefon că e ceva urgent. Vorbise cu Elfie, care pusese jos receptorul și întrebase :

— Un frate al tău ? Ce fel de frate ? De ce nu mi-ai vorbit niciodată despre el ?

E un frate vitreg cu care nu mai avea a face de mult, spusese Alex. Și chiar dacă ar fi vorba de un frate, ei drăcia dracului, ce importanță are ! Ea se mulțumise să-l privească atent cu ochii ei liniștiți.

Alex se opri lîngă patul lui David. Pe fața lui mai stăruia o urmă de enervare.

— Ce ai ? întrebă el.

— Am avut congestie pulmonară.

— De ce ai cerut să mi se spună că ar fi ceva urgent ? Doar nu-i nici un pericol de moarte.

— Alex, zise David. Am nevoie de bani. Rezerva aceasta costă o groază de parale.

— De ce-a trebuit să te internezi la clasa întîi ?

— Nu vreau să zac alături de suferințele altora. În glasul lui nu era nici o umbră de împotrivire, era doar ceva ca o rugăminte. Așa nu mai poate continua, Alex. Trebuie să găsim un numitor comun. De ce nu vrei să-mi dai bani ?

— Ești un pericol pentru mine și familia mea. Elfie așteaptă un copil. Ești un pericol chiar și pentru tine însuți, dacă ai bani mulți pe mînă.

Alex calculase lucrurile la rece. David era înlăturat. Paul era mort. Nu mai existau banii pe care David să-i poată arunca în jurul lui ca pe un nor de praf. De partea care-i aparținea, el, Alex, nu se va atinge niciodată. Alungase cu totul acești bani din minte, spera să-i uite cu încetul. Amintirea lor va deveni mereu mai slabă, ca o otravă, care, diluată tot mai mult, sfîrșește prin a nu mai fi periculoasă. Se așteptase la opoziția lui David. Dar acestă zace sfîrșit pe perne. Din ochii lui pierise îndărătnicia. Ochii lui cerșeau. Alex își coborî privirile spre el ; îndărătul compătimirii, pe care și-o înăbuși repede, simți ca o pornire de triumf. Fuseseră trei, dar numai el singur ieșise nevătămat la liman. În gînd, considera asta o performanță.

— Peste doi ani primejdia nu va mai fi atît de mare, spuse Alex. Atunci am să te ajut să-ți asiguri existența.

— Și pînă atunci ce să fac ? Cine a ajuns atît de departe ca mine nu mai poate trăi cu o mizerabilă leafă săptămînală.

— Te ajut, dar nu acum.

— Am făcut om din tine, zise David.

Glasul lui era slab, plin de reproș.

— M-ai tîrît cu tine în murdărie, replică Alex. Mai aveam încă relații. N-aș fi avut cîtuși de puțin nevoie de așa ceva !

— Știu că-mi arunci în cîrcă toată vina. Atitudinea ta față de mine a fost întotdeauna dușmănoasă. Poate că totul a început încă de pe cînd aduceam de la școală note mai bune decît tine. Nu te-ai și închipuit milionar ? N-ai și fost un fel de erou ? Dar te-au doborît, și asta n-ai iertat-o. Erai tot atît de copt ca și mine pentru ceea ce am săvîrșit, doar motivele noastre erau diferite...

Alex tăcea, părea că gîndește. Spuse :

— Îți mai dau o dată zece mii.

— E prea puţin, prea puţin!

David clătină din cap.

Alex plecă. David privi spre uşa ce se închidea în urma lui.

Cînd veni Martha, David zăcea cu gura deschisă în pat şi dormea. Apoi o privi morocănos cum despachetează nişte fructe şi i le pune pe noptieră. Reluaseră între ei acel ton de cicăleală care se insinuează în căsniciile ce s-au ofilit şi au eşuat în indiferenţă.

— Da, a fost aici. Nu, n-am obţinut nimic! Ce era să fac? I-am vorbit frumos!... Ascultă, aduci bărbaţi străini în casa noastră?

— Aiurezi, răspunse ea.

Mantoul ei scump de blană era trîntit la capul patului. David îl privi şi se gîndi la banii pe care-i cheltuia Martha pentru îmbrăcăminte.

— Ascultă, în definitiv am putea da cu chirie două dintre camerele noastre.

— De asta te-a convins frate-tău, nu? Te faci tot mai mic. Te sfrijeşti, dragul meu. Trebuie cu încetul să pui frîna, altfel, într-o bună zi, o să trebuiască să te adopt ca pe copilul meu. David tăcu înciudat. Ea adăugă: Să vii mai întîi acasă şi-apoi om vedea noi mai departe. Acum sîntem doi contra unu! Îi poţi aminti cu duhul blîndeţii ce-l aşteaptă.

— Termină! strigă el şi se ridică în pat. Nu mai începe mereu cu asta.

Numai cu prilejul primei ei vizite fusese altfel. Vorbiseră atunci aproape cu tandreţe. A doua oară, Martha începuse să-i pună întrebări. Ştia totul. Iar David trebui să afle că îşi dăduse în vileag taina. Îşi amintea vag de ziua aceea în care, în frînturi de fraze, îi destăinuise adevărul.

— Nu înţeleg cum poate ajunge cineva, într-un răstimp atît de scurt, dintr-un bărbat, o cîrpă. N-ai urlat tu odată cu îngîmfare: „Eu sînt norocul tău!“ Poate că ar trebui să preiau eu cîrma. Peste cîteva zile are să ţi se dea drumul de aici. La urma urmelor, eşti aproape sănătos.

— Nu! spuse el cu tărie. Nu sînt încă sănătos! Trebuie să mai rămîn o vreme aici!

— Vrei să te ascunzi. Înțeleg prea bine !

— Haina de colo e de nurci. Cît a costat ?

— Banii mei, răspunse Martha.

— Banii tăi vin de la bărbați. Sînt în ea și banii mei.

— Asta mă privește. N-am primit cadouri de la nimeni. Legăturile mele cu bărbații au fost de natură strict profesională !

— Da, da, știu.

— Dar dacă te interesează... de cînd trăim împreună, n-am avut de-a face cu nici un bărbat.

— Așa, zise el. Cu nici unul, în tot acest răstimp...

— Da, cu nici unul !

— Ascultă, am putea să vindem tot ce avem și să punem amîndoi banii la un loc. Poate că ne-ar ajunge...

— Nici vorbă de așa ceva !

— Alex vrea să-mi mai dea încă zece mii.

— Nu. Despre asta am discutat cel puțin de cinci ori. Totul era clar. Acum vine el și, fiindcă spune o dată nu, îți și schimbi părerea.

— Peste doi ani m-ar ajuta...

— Îngădui să ți se fure șansa !

David o privi pe gînduri : în curînd are să plece. Era obosit, își simțea slăbiciunea, recunoștea că de aci înainte ea va fi cea care va dicta. Era ca și cum în tot acest răstimp de luni de zile se luptaseră unul cu altul, iar acum, în chip destul de inexplicabil, Martha rămăsese cea mai tare. Căuta să-și lămurească motivele secătuirii puterilor lui, însă îi accepta tutela, ca un bărbat istovit de ani îndelungi de căsnicie. .

Afară, în fața ferestrelor, se lăsase întunericul. Lumina din cameră era gălbuie. Cu fața veștedă, David zăcea în patul lui de suferință. Spuse :

— Încă nu sînt sănătos. Va trebui să mai rămîn mult timp aici.

— Nu, zise ea. Am vorbit cu medicul. Ai să te întorci în curînd acasă !

Martha venea în fiecare zi. Aducea fructe și dulciuri, căuta să-l convingă că trebuie să-și recapete forțele.

Odată, David întinse mîna spre ea. Palma lui urmă linia piciorului, în sus. Făcu gestul cu totul pe neașteptate, ca și cum ar fi vrut să se convingă că e femeie,

Martha zîmbi, spuse :
— Ești iar sănătos.
Rămase cu mîna pe coapsa ei și rosti pe un ton în care se amestecau și admirație, și dispreț :
— Ești... Ești o...
— Ce sînt ?
— Două picioare clasa-ntîi, răspunse el încet.
— Îți recapeți puterile. În curînd ai să te îngrași din nou.
Se îngrășă într-adevăr puțin, dar insuficient. Cînd îi dădură drumul acasă, hainele încă atîrnau largi pe el. Observînd asta, își săltă sacoul în față și murmură încet :
— Ei drăcie !
Ieșea din casă numai ca să telefoneze. Se instăpînise gerul. Pentru el era un chin să meargă prin frig, să poarte la telefon convorbiri violente cu Alex și apoi să i le relateze Marthei.
Aceasta îi spuse :
— Trebuie să întreprinzi ceva.
Voința lui însă părea incapabilă să-l determine la acțiune. Se gîndea : „Acum, ea mă instigă". Din cauza asta o ura.
Odată, în drum spre cabina telefonică, făcu un mic ocol. Se luă după doi școlari care-și purtau pe umeri patinele. În apropiere se afla un parc micuț, iar în parc, un patinoar. Stătu o vreme să privească, cu gulerul ridicat, cu mîinile vîrîte adînc în buzunarele paltonului și se simțea torturat de dorința de a fi unul dintre acești băieți cu patine. Rămase acolo și privi prin grilajul de sîrmă la furnicarul de pe patinoar, pînă cînd frigul îl alungă acasă. În ziua aceea îi spuse Marthei că n-a fost posibil să vorbească cu fratele său.
Alex era neînduplecat. Îi mai dăduse încă un plic, cu banii promiși. Discuțiile de mai tîrziu ajunseseră pînă la insulte.
— Nu se poate discuta la telefon, îi spuse David Marthei. Trebuie să vorbești mereu pe ocolite.
— Ai putea să-i spui ceva mai răspicat.
— Poate atît de răspicat, încît să ne frîngem gîtul, nu ?
— Ești un prost !

— Așa, murmură el, un prost... Își încruntă sprîncenele. Devii impertinentă ! Cum adică ? Cum de-ai devenit atît de nerușinat de impertinentă în ultima vreme ?

— Pentru că te-ai dat pe față, ca un nătăflet.

Ea zîmbi.

— Am să te-azvîrl de-aici !

Fața lui se făcuse roșie. Mînia se aduna încet în el.

Martha spuse triumfătoare :

— Să mă azvîrli afară ? Nu mai poți s-o faci ! O știi prea bine !

David se repezi spre ea :

— Crezi că m-ai vîrît în cofă ! L-ai prins pe nătăfleț în clește ! O lovi cu toată palma. Iar nătăflețul trebuie să joace acum după cum îi cînți tu !

Lovind-o mereu, o împinse pînă în dormitor. Martha nu plîngea, își apăra doar fața cu mîinile, se trînti pe pat.

Cînd îi dădu pace, își întoarse din nou fața spre el. Cum ședea culcată pe pat, îi zîmbi și spuse :

— Am încasat eu și cu totul altfel de lovituri. Mi se pare că ai început să redevii bărbat.

David ieși din cameră, era buimăcit. După un sfert de ceas se întoarse. Martha continua să stea culcată și să-i zîmbească. Era o chemare, căreia i se supuse. Nu avea de ales.

Mai tîrziu, ședeau întinși alături liniștiți. El întrebă deodată :

— Mă iubești ?

— Da. răspunse femeia.

David îi șopti în ureche :

— Spune-mi că mă iubești.

— Da, te iubesc.

— Spune-o de cîteva ori.

— Te iubesc. Te iubesc.

— Da, bine, zise el.

În ziua aceea scoase la iveală tabloul, pe care și-l comandase. Pozase zece ore, împărțite în mai multe ședințe. Plătise pe el o sumă însemnată, dar contemplase pictura numai cînd se afla singur în apartament. În timpul bolii, tabloul zăcuse pe dulap. I-l arătă acum și Marthei... portretul lui fără cicatrice.

Ea spuse :

— Ai putea să arăți așa și în realitate...
— Cum adică ? Făcu un pas înapoi cercetînd tabloul. Nu arăt așa ?
— Nu, răspunse ea. Nu mai arăți așa.

În dimineața următoare se duse hotărît la cabina telefonică. Alex nu era la stația de benzină. I se spuse că se va întoarce abia peste două ore.
— Cine sînteți dumneavoastră ? întrebă Elfie. Ați mai telefonat parcă de multe ori.
— Un prieten.
David zîmbi spre receptor.
— Ce doriți ? Doriți ceva de la soțul meu ?
El schimbă deodată tonul :
— Ascultă, fetițo, sînt cumnatul tău. Și ai dreptate, și eu m-am săturat de aceste veșnice telefoane ! Spune-i și lui asta. Da, da, și eu fac parte din familie. Numai că bărbatu-tău nu vrea să țină seama de asta. Nu doresc absolut nimic de la el. Dar mi-e dator ceva. Și m-am plictisit să-l tot rog. Spune-i că sîntem doi contra unu ! Să se gîndească la răsplată. Da, da, spune-i numai atît. Știe el despre ce-i vorba. Știe... Mîine telefonez din nou. Da, la aceeași oră.
— De ce nu veniți aici, ca să vă văd și să vă cunosc ? întrebă Elfie.
— Nu vrea el. De ce nu ? Pentru că mă socotește un rahat. Nu, asta e ceva ce ne privește numai pe noi doi.
— Ce fel de răsplată ? întrebă Elfie.
Dar la celălalt capăt al firului, după un scurt salut, telefonul se închise. Tînăra femeie rămase o clipă stînd așa, cu mîna încă pe receptor. Apoi intră în birou un client, să plătească. Ea primi banii, îi lăsă să lunece ușor printre degete în casă : monedele de argint la argint, cele de cupru la cupru, bancnotele în sertarul cel mare. Se gîndea la apelurile telefonice și înțelese că pricina lor sînt banii.
Cînd se întoarse Alex, îl înștiință imediat :
— A telefonat fratele tău ! De ce mi-ai ascuns că în tot acest timp el a fost cel care te chema la telefon ? Trebuie să-i dai răsplata. Mi-a spus că știi despre ce e vorba.
— Ce ? întrebă Alex. Trebuie...
— A spus să te gîndești la răsplată. Sîntem doi contra unu, a mai adăugat. Alex ce... ?

El ridică brusc capul :

— A spus asta ?

— Alex, îmi ascunzi ceva. De ce nu vine fratele tău aici ?

— A spus asta... ?

— Pentru ce-i datorezi o răsplată ?

— A îndrăznit să vorbească în felul ăsta cu tine !

— De ce nu-l cunosc ? Tu-i interzici să vină aici... de ce ?

— Nu-i fratele meu ! E o lepădătură de mercenar din Legiunea străină. Un individ fără nici un căpătîi !

— Nu înțeleg. Doi contra unu... Parcă sună a șantaj. Există ceva ce tu... vreau să spun, ceva care nu e curat ?

Își privea bărbatul, aștepta. Alex sta în fața ei, dar se uita afară pe fereastră. În fața pompelor de benzină apăru o mașină. Apoi încă una. Ea întreba. El tăcea, se gîndea la pericol. „David va reveni ! Va reveni mereu ! Doi contra unu... Cîinele ăsta ! N-ar fi putut să fie el victima accidentului de automobil ? Nu, a trebuit să fie Paul. Ăsta rezistă la toate — Legiunea străină, boala, beția..." Alex intui primele mișcări ale unui joc, care ar putea să-l scape de șantajist, să-i redea libertatea. Dacă nu... Dacă nu...

— Trebuie să-mi spui, Alex.

— Mai tîrziu, Elfie. Am să rezolv problema cu el. Îi mai datorez ceva bani. Sînt ani de-atunci. Nu-ți mai face gînduri fără rost.

David telefonă a doua zi. Alex îi răspunse prietenos. Îl rugă să mai telefoneze peste o săptămînă. Da. Atunci totul se va aranja.

— Sigur de tot... totul se va aranja cum vrei tu.

Dorea să cîștige timp, o săptămînă de reflecție : soluția definitivă.

David nu are spirit comercial. Nu va fi capabil să conducă o afacere, indiferent care ar fi. Va primi bani și-i va spulbera. Apoi va veni din nou. Va reveni mereu. O viață întreagă ! În spaima ce-l cuprindea pe încetul, Alex vedea o singură soluție definitivă.

După-amiază se opri la stația de benzină o rablă de automobil. Alex ședea singur la casă. Remarcă această mașină care între celelalte părea un vagabond printre cetățeni înstăriți. Proprietarul ei intră în birou. Un băr-

bat chel, mărunt, gras. Haina deschisă îi atîrna în cute neglijente, de-o parte și de alta a burții. Probabil vreun geambaș, vreun negustor ambulant cu niscaiva cheag. Intră, își zăngăni mărunțișul în buzunar și plăti costul benzinei. Alex îi dădu restul. Omul ridică mărunțișul cu trei degete, bucată cu bucată, de pe talerul de sticlă. Și în timp ce era încă ocupat cu bănuții, spuse :

— Dumneavoastră sînteți așadar alergătorul... ?

— Poftim ?

— Vreau să spun că odată ați fost un alergător renumit. Zece mii de metri și... Pentru zece mii de metri trebuie să fii tare, nu-i așa ? Alex îl privi întrebător. Păcat, zise grăsunul. Ar fi trebuit să alergați mai departe. Uitați-vă la mine, eu nu pot să alerg ca lumea. Dar ajung totdeauna acolo unde vreau. Omul rîse măcăind. Da, da, păcat. Mă refer așa, în general... la toți acei tineri care încep atît de promițător...

— Ce vreți să spuneți cu asta ? întrebă Alex.

Bărbatul duse arătătorul mîinii stîngi la nas, ca și cum ar fi stat pe gînduri.

— Dumneavoastră mai aveți un frate, care a fost în Legiunea străină. Unde e acum ?

— Nu știu, răspunse Alex brusc.

— Așa, așa ! Ei, n-are nici o importanță. Și Paul, fratele dumneavoastră Paul... Da, da, foarte trist. A murit într-o mașină închiriată care-l costa vreo două sute de mărci pe zi. Ce de bani mai cîștigă tinerii din ziua de astăzi ! Nu găsiți ?

— De ce să nu cîștige ? zise Alex.

Chipul îi devenise foarte atent.

— Natural, natural, spuse grăsanul și zîmbi. De altfel, numele meu este Klose, comisarul Klose...

Ajunsese la ușă și ieși dînd prietenos din cap. Alex îl urmări cu privirile, înlemnit, stătu așa pînă cînd intră clientul următor.

Se întîlni cu David. Merseră cu mașina o bucată de drum afară din oraș. Soarele strălucea. Vedeau cum pădurea scoate aburi. Începe primăvara, spuseră ei. Da, în două-trei săptămîni.

— Ascultă, zise Alex. Așteaptă încă zece zile, s-a mai încălzit, dar pămîntul e încă umed. Dacă ai putea aștepta

atît, n-ar mai trebui să ne bălăcim în noroi. Asta şi din cauza urmelor.

— Bine, consimţi David. Mai aştept atît. Dar am cuvîntul tău !

— Ai cuvîntul meu.

— Unde i-ai îngropat ? întrebă el.

Alex cumpăni numai o secundă, apoi zise :

— În spatele stadionului... Şi cu femeia ce-i ? „Doi contra unu..." Ştie tot ?

— Nu trebuie să mi-o iei în nume de rău, Alex. Eram supărat. Am spus-o la telefon numai aşa, într-o doară.

— Şi ce i-ai trăncănit femeii ?

— În timpul febrei... Am spus cîte ceva, dar era în timpul febrei. Ascultă, punem şi noi ordine în socotelile noastre. Mă-nsor cu ea. Vino odată să ne faci o vizită.

Alex simţi că lui David i se luase o povară de pe inimă, îi remarcă strădania de a înnoda cu el raporturi prieteneşti. După un şantaj dus pînă la capăt, nu se aşteptase la atîta naivitate. Gîndurile lui hotărîră execuţia.

Spuse :

— Da, poate am să vin cu Elfie săptămîna viitoare. Să vedem... N-a întrebat nimeni de tine ?

— Nu, nimeni. De ce ?

— Şi-n femeia ta poţi avea încredere ? Ai pus apartamentul pe numele ei...

— Toată încrederea ! răspunse David. Alex, a fost un accident... Ai să uiţi. Ascultă, cînd un cazan face explozie, nu cazanul e de vină, ci presiunea. Aşa a fost şi cu noi...

Seara, îi spuse Marthei :

— În sfîrşit, am căzut de acord cu frate-meu. Îi era frică, la urma urmelor nevastă-sa aşteaptă un copil. Dar îmi dă bani. Or să vină odată şi în vizită. Ai să pregăteşti atunci o masă bună pentru patru persoane, nu-i aşa ?

— Fie, spuse Martha. În sfîrşit, bine că ai aranjat. A durat destul.

În cursul următoarelor zece zile, Alex se hotărî. Gîndul la soluţia definitivă îl făcea să geamă. Dar era decis. Aduna justificări, îngrămădea în faţa lui toată vina lui David. Şi pe deasupra, mai venise şi comisarul Klose. De ce a venit ? Primele urme ?

David va fi descoperit. Probabil că va fi pus sub acuzare, dacă femeii îi va trece prin cap să vorbească la o anchetă... Ea își va păstra apartamentul. Dar eu, eu nu știu nimic ! Nimic ! Eu sînt Alexander Kühn, alergătorul ! Cîștig bani mulți. E ridicol, domnii mei ! Declarațiile acestei curviștine... Nu permit așa ceva !

Cîteva nopți nu fu chip să doarmă. Gîndurile lui vînturau mereu justificările. În cele din urmă își acordă deplină putere. Și, în sfîrșit, găsi că intenția lui devenise de-a dreptul o datorie.

Se plimba de colo pînă colo cu o figură meditativă.

— Alex, spunea Elfie, Alex, nu vrei să-mi mărturisești ce-i cu tine ? Știu... Bag de seamă de cîteva zile... Nu, zise ea, cînd încercă să-i dea niște explicații cam complicate. Nu vorbi acum despre toate astea. Simt că m-ai minți.

— Dar, Elfie ! Pentru ce te agiți atîta ?

— E foarte ciudat. Ai un frate de care n-ai pomenit niciodată și care caută să te șantajeze. Iar tu nu-mi spui de ce !

— Ai așteptat în tot acest răstimp să-ți spun ce e între mine și fratele meu ?

— Da, am așteptat.

— Cu ani în urmă, am făcut prin mijlocirea lui o afacere necinstită. N-are importanță ce... Ei bine, înstrăinarea unor lucruri. Din partea mea, să-i zicem hoție ! Și astăzi încă îmi mai reproșez. El a plecat apoi pe neașteptate în Legiunea străină și eu nu i-am mai dat lui și complicelui său ceea ce le promisesem. N-am mai vrut să-i dau banii, pentru că eram încă furios din cauza faptei săvîrșite.

Elfie crezu, fu de acord că e mai bine să nu aibă relații cu un astfel de frate, fiindcă, desigur, nu el, Alex, fusese inițiatorul acestei fapte.

— E atît de nedemn ! zise ea ; se simți însă liniștită că lucrurile se întîmplaseră cu ani în urmă.

După această explicație, vorbiră despre fapta de odinioară ca despre acele impasuri întunecate ce se pot ivi o dată în viața oricui. Mai tîrziu vorbiră și despre copil. Elfie spuse :

— Vreau să am doi copii. Și noi am fost doi acasă.

— Și noi, spuse Alex. Noi tot doi am fost.

Cînd începură vremurile bune și se găsea din nou suficient de lucru, ca să-ți cîștigi existența, firma îl înștiință pe funcționarul comercial Heinrich Kühn să ceară pensionarea înainte de termen. Omul se rugă de superiori. Fură înțelegători și-l mai tolerară o vreme. În fiecare dimineață venea la birou cu teama că aceasta ar putea fi ziua concedierii. Se gîndea că un om nu poate să trăiască multă vreme așa. Se duse din nou la doctor, se lăsă consultat și stărui să fie trimis pentru observații într-o clinică neurologică. Medicii își bătură capul cu el cîteva săptămîni și încercară diverse medicamente. Acestea se dovediră eficace împotriva stărilor de halucinație, dar tulburările de care suferea centrul somnului nu răspundeau la nici o terapie.

Heinrich Kühn era internat într-un salon în care se mai aflau cinci bărbați. Doi dintre ei erau demenți inofensivi. Unul fusese îngrijitor de toalete și innebunise cînd, după douăzeci și cinci de ani de căsnicie, îi fugise nevasta. Se posta în timpul zilei în fața toaletei comune și cerea taxă, cu vorbele : Treabă mare ? Treabă mică ? I se plătea cu nasturi de pantaloni, cocoloașe de pîine și petice de hîrtie. Celălalt era un palavragiu, care povestea istorii închipuite, se împăuna declarînd că e rudă cu un rege și că va pleca a doua zi cu vaporul personal în China. Mai pre-

tindea că pierduse un picior în război, dar îi crescuse la loc. Și în tinerețe mîncase din farfurii de aur.

Acolo îl vizitară pe tatăl lor Alex, David și Paul. Intrară cîteșitrei cu fețele intimidate. Iar bolnavul nu știa ce să le spună. Da, da, suspină Kühn. Iar îngrijitorul de toalete zicea : Treabă mare ? Treabă mică ?

CAPITOLUL X

În seara în care își dăduse întîlnire cu David, Alex intră în atelierul stației sale de benzină și căută un ciocan greu, cu coada scurtă, folosit la montarea pneurilor de autocamioane. În mașina lui se aflau doi saci mari și o lopată. Lui Elfie îi spusese :

— Mă duc să alerg în Parcul de Vest.

Se uită la ceas. Abia trecuse de zece. „N-am încotro", gîndi el. Cîntări ciocanul în mînă, încercă altul, îl apucă însă din nou pe primul și hotărî că acesta îi va fi unealta. Se pregătea parcă pentru o operație... o măsură antiseptică necesară ca să-și pună propria viață în siguranță.

Cu puțin înainte de unsprezece, Alex era la stadion. Parcase mașina pe o stradă mai îndepărtată. Avea s-o ia mai tîrziu. David urma să vină la unsprezece. Într-o ultimă convorbire, Alex îi spusese : „Ne ducem fiecare separat și ne întîlnim în spatele tribunelor". David acceptase. Ar fi fost de acord acum chiar dacă pînă la locul întîlnirii ar fi trebuit să alerge douăzeci de kilometri.

Alex stă lîngă peretele din spatele tribunei. S-a rezemat de el. Știe că nici un om nu se află prin apropiere. Lumina e slabă : cer înnorat, lună plină. Cunoaște locul, pe-aici a trecut ani în șir. Aici staționa mașina Riei. Îl aștepta pe el. Cîtă vreme s-a scurs de atunci ? Totul a început la stadion. „De ce tocmai în acest loc trebuie să încheie socotelile ? se întreabă el deodată. N-aș mai fi putut să indic altul, după ce-i spusesem că am ascuns banii aici. Locul acesta... nu, nu e bine. Ciocanul... aici la brîu, ascuns sub haină. David va săpa. Se va apleca. Sînt mai puternic decît el, chiar dacă... Îl voi lovi. David e un ucigaș ! Un ucigaș e ! Comisarul Klose... Nu mai e cu putință nici o amînare. Timpul care va urma... Săptămînile viitoare vor fi grele de tot. Ultimul martor. Vina lui. El e vinovatul."

Cu o mişcare bruscă îşi trage mănuşile, îşi vîră bine degetele înăuntru. Un fior rece îi furnică pielea. „Oare n-ar fi existat şi alte soluţii ? Da, cu cîteva luni în urmă, acum însă, nu. Se încurajează : Nu mi-a mai lăsat altă cale. E vorba de Elfie, de copil. Şi nu cumva şi de el însuşi ? Îl scutesc de multe. Sting o viaţă vrednică de milă."

Aude un zgomot. Mai mult o bănuială decît o certitudine. Muşchii feţei i se contractă. Încă o dată gîndurile i se poticnesc ca înaintea unei piedici. Dar simte în suflet ceva care-l împinge înainte. Este iar acea hotărîre de fier care făcuse din el un mare alergător.

Paşii se apropie. Alex se desprinde de zid.

— Aici, vino aici, spune cu o voce coborîtă şi simte cît de greu îi e să vorbească.

Umbra se îndreaptă spre el.

— A, iată-te ! David stă în faţa lui. Începem imediat, da ?

— Te-a văzut cineva ? Ei i-ai spus ceva ?

— Nu, nu, cum ne-am înţeles. Martha nu ştie nimic. Nici un cuvînt.

— Bine, vino.

— Am adus o servietă pentru bani, zice David.

— Da, bine. Aici, ia lopata. Ai să sapi tu. Dacă mi-aş murdări pantofii, m-ar sîcîi Elfie cu întrebările.

— Bine, dă-ncoace. Unde e ?

— După colţ. Sînt cîteva tufişuri, acolo unde-ncepe păduricea. Ajungem numaidecît. La seama unde se află liliacul. Da, aici îl şi poţi simţi. Din locul ăsta sînt exact zece paşi.

— Eşti sigur ?

— Foarte sigur. Nouă, zece... Aici ! Aici trebuie să sapi. E la un metru adîncime.

David împlîntă lopata. Scrîşnetul lopeţii se repetă. Stă aplecat. Capul îi e foarte aproape. Alex se uită ţintă la acest cap : o pată rotundă şi întunecată. Îl aude pe David respirînd. A şi împlîntat lopata de zece ori. De douăzeci de ori şi mai bine. Sentinţa a fost pronunţată de mult. Totuşi, încă o pledoarie în favoarea lui, apoi împotriva lui... O amînare foarte scurtă, cu repetarea zadarnică a unui proces, în care sentinţa rămîne neschimbată. Gîndurile lui hotărăsc din nou, ordonă sfîrşitul... execuţia.

Și David sapă. Se adîncește o groapă între tufișurile de la marginea stadionului. Sapă, deodată însă își încetinește mișcările, trage cu urechea în tăcerea nopții ; se simte pîndit. Parcă ar intui o primejdie... un dușman necunoscut care se apropie pe furiș... Gîndește : „E cineva pe-aici. Sîntem supravegheați." Vrea să spună asta și se îndreaptă din șale.

Mai apucă să vadă doar brațul care cade. Se aruncă la o parte. Nu e o apărare conștientă. E o mișcare reflexă, fulgerătoare, ca și spaima care-l cuprinde. Apoi, ca o explozie : o lumină orbitoare în fața ochilor. A și uitat ce-a fost. În adîncul amintirilor lui apare imaginea unei grenade care explodează. După aceea mintea îi redevine limpede. E din nou conștient.

Strigă numai o dată, scurt :

— Alex !

Se simte prins, nu se poate apăra. Lovitura i-a atins doar în cădere capul, însă parcă l-a paralizat. Zace pe spate și-și privește fratele aplecat deasupra lui, își dă seama de intenția acestuia. Începe să se bîlbîie :

— Alex... n-a fost în serios, Alex...

Tremură de groază, ca și cînd s-ar teme nu numai pentru el, ci și pentru fratele lui.

Acesta îl privește, spune :

— Trebuie !

Sună ca o explicație din care David ar trebui să înțeleagă că există multe motive care-i îndreptățesc fapta.

Alex ridică ciocanul. Dar ceva din lăuntrul lui oprește lovitura. O barieră. Glasuri, imagini, fugitive ca stelele căzătoare, nume, perioade de timp, locuri, o țesătură a vieții lui, în care se împletește chipul lui David... Luptă împotriva tuturor acestora, vrea să se imboldească prin ură. Spune :

— Cîine ! Șantajistule !

Îl scutură cu mîna stîngă. Dreapta și-o ține în continuare ridicată. „El a tras cu pistolul ! El ne-a tîrît pe toți în porcăria asta !" Dar nu lovește. De vină e chipul care-l privește mut : un chip umilit, înfrînt. Obrazul parcă i s-a înnegrit din cauza sîngelui ce-i curge. Bariera nu poate fi trecută. Alex nu poate zdrobi chipul unui om. Renunță brusc, lasă ciocanul să cadă și fuge, părăsește locul acesta

unde a mai abandonat o dată... Fuge. Și în timp ce-n sufletul lui crește o groază imensă, se simte ca nimicit, dîndu-și seama ce bestie zace în el.

Peste zece minute se întoarse. David zăcea încă la pămînt. Lopata, ciocanul și sacii se aflau alături.

— Hai, spuse Alex. Te duc cu mașina acasă. Scoală-te. Poți să te ridici ?

Îl ajută să se pună pe picioare. David, stînd lîngă el, rosti :

— Nu poate fi adevărat...

Cuvintele păreau că se împleticesc.

În mașină, străbătînd străzile, Alex rupse deodată tăcerea ce domnea între ei :

— Tu ești vinovat ! Tu ne-ai vîrît în această situație fără ieșire ! Simțea parcă nevoia să se apere încă o dată împotriva groazei. Se mai calmă puțin, spuse : Sîntem în cea mai mare primejdie ! Am să te ajut, David, dar nu acum !

Îi dădu explicații, îi vorbi despre comisarul Klose și despre greșelile pe care David le și comisese.

Acesta murmura :

— Nu poate fi...

— Trebuie să mai aștepți un an, David. Ne pîndește o amenințare, am simțit asta cînd a venit la mine Klose. Și femeia aceea, cît de tare e ? Va fi strînsă cu ușa și ea !

David repeta mereu :

— Nu poate fi adevărat !

Era parcă tot printre tufișuri, gîndea : „Atît de departe a vrut să meargă. Atît de departe !"

Arunca toată vina pe Martha. Ea îl îmboldise. Se socotea un neputincios, capitula, ajunse definitiv la convingerea că își ratase viața. Și în timp ce simte primul val de greață și îi vine să vomite, iar în fața ochilor i se rotesc încet scîntei, înțelege consternat că nu și-a dat seama niciodată de tragedia pe care a provocat-o.

Nu vòia nici un medic, își puse singur diagnosticul : gravă comoție cerebrală. În primele zile vomită. Urmară apoi altele în care zăcea apatic în pat. Durerile pieriră treptat. Martha îl întreba, dar el nu răspundea. Și nu putea

suporta lumina. Femeia îl îngrijea, dar în această grijă se amesteca și dispreț. Zăcea în cameră cu storurile trase. Ea îi aducea mîncarea la pat. David nu-i mulțumea niciodată. Slăbise și mai mult. Martha ședea uneori cîte un sfert de ceas lîngă el, îl observa cu gînduri încă nedecise. David nu reacționa, zăcea cu figura împietrită și se lăsa supravegheat. Părea numai o rămășiță a bărbatului pe care Martha îl cunoscuse cu luni în urmă și care, acum, îi devenise de neînțeles.

Zăcea tăcut, liniștit, în patul lui. Totul s-a petrecut cu multă vreme în urmă. Se scufunda în amintiri, ca un bătrîn dornic să regăsească în el copilul care, din cîteva cuburi mititele, voise să-și clădească o casă mare. Și-și reamintea speranța îndrăzneață de altădată de a face din viața lui un fel de operă de artă.

Cînd se ridică pentru prima oară din pat, afară strălucea soarele. Lumina lui nu-i mai provoca dureri de ochi. Își luă încă o dată de pe dulap portretul și-l privi. În fața oglinzii, clătină din cap și puse tabloul la o parte.

Martha îl întrebă :

— Unde vrei să te duci ?

— Mă duc să mă plimb o oră.

— Ce-a fost cu tine ? Unde te-ai rănit ?

— O chestie fără nici o importanță.

— Și cu banii ce e ?

— Nu mai există nici un ban. Noi doi ne vom despărți. Ceea ce mai am împart cu tine.

— Să ne despărțim ?

— Da.

— Să împărțim ?

— Da.

— Așa... zise ea. Vrei să împarți ceea ce oricum îmi aparține !

David nu răspunse, dar se gîndi că puterea aceasta el i-o dăduse. Martha mai încercase încă o dată să și-o verifice asupra lui. În definitiv, de ce a ales-o tocmai pe ea ? Da, s-a bizuit pe dîrzenia ei, pe tăria ei. Ar fi existat și alte posibilități, alte femei. Se gîndi la Singh. Muții sînt devotați. Muții sînt vrednici de încredere. Iubirea li se citește în ochi, nu te poți înșela niciodată.

În cursul acestei prime plimbări sub soarele blînd de primăvară, luă hotărîrea să învețe limba surdomuților. Știa unde se află în oraș institutul de surdomuți, o școală sau așa ceva. Își avea planul lui.

În zilele următoare cercetă diferite librării. Se părea însă că nu există nici un manual pentru surdomuți. Librarii îi aruncau priviri mirate, dar asta nu-l impresiona. Unul îi spuse :

— Fiți atent ; puneți palma mîinii drepte — sau a celei stîngi — la inimă și apoi o îndreptați spre persoana căreia vă adresați. Librarul zîmbea. Asta înseamnă : te iubesc. O propoziție importantă...

Omul credea că face o glumă nevinovată, dar lui David i se păru că aceasta e o propoziție într-adevăr foarte importantă : să pui mîna la inimă și apoi să întinzi palma deschisă. Înarmat cu această știință, stătu cîteva seri în fața Institutului de surdomuți. O dată îl cuprinse amețeala și trebui să se rezeme, dar era ca posedat de planul lui. În a șaptea zi, pe seară, văzu în curtea Institutului cîțiva bărbați și cîteva femei care discutau în limba surdomuților. Din acest grup se desprinse o femeie. Se luă după dînsa. Era zveltă și tînără. Se urcă în același tramvai cu ea, coborî cînd coborî și ea. Își spuse deodată : „Oare sînt nebun ?“

Îi auzea tocurile bocănind pe asfalt, o urmări prin întuneric, o vedea bine ori de cîte ori trecea pe sub vreun felinar. Femeia privi înapoi. El se apropie, repetînd în gînd semnele mutești.

Planul lui este acesta : vrea să-și mai înceapă încă o dată viață, cu ea. Vrea să înceapă modest de tot. Jumătate din suma pe care o va obține din vînzarea actualei locuințe vrea s-o investească într-un mic apartament. Vrea să trăiască modest, vrea să muncească, vrea să trăiască alături de „cei săraci cu duhul“, iar acum, înaintea lui, pășește ea. Pe ea a ales-o. Ea trebuie să-i fie un al doilea eu mut, vrednic de încredere.

Femeia privește în jur, grăbește pasul. David aproape a ajuns-o. În fața lor se întinde o stradă pustie, cuprinsă între case joase, parcă ghemuite în întuneric. N-a mai fost niciodată prin acest cartier. Este unsprezece noaptea. Surdomuta privește din nou în jur, apoi se oprește chiar sub

un felinar. David îi vede fața, se apropie, îi cercetează chipul și citește pe el spaima. Apoi o salută, încet, aproape cu sfială, un mic gest. Mîna, inima, palma întinsă : declarația de dragoste.

Străina pare că nu înțelege. Și David repetă gestul, îl repetă de trei, patru ori la rînd. Fața ei nu trădează altceva decît teamă. Apoi se întoarce și pornește mai departe. El pășește alături.

— Ascultă... spune. Ascultă...

În ochii ei nu se citește nici o înțelegere. O apucă de braț, și femeia începe să strige :

— Po-li-a !

— De ce strigi după poliție ? Nu vreau să-ți fac nimic ! Ascultă-mă, eu..

Femeia strigă încă o dată. E un strigăt groaznic, nearticulat. David fuge, se îndepărtează în goană, se oprește abia cînd se simte din nou în siguranță pe o stradă laterală. Acolo îl cuprinde un nou acces de amețeală și trebuie să se așeze pe treptele unei case și să aștepte pînă cînd scînteile mișcătoare îi dispar din fața ochilor.

Merge pe străzi, vrea să ajungă la cea mai apropiată stație de tramvai. Și apoi, deodată, se oprește, ca unul care s-a rătăcit, care nu mai cunoaște drumul, nu mai vede în general nici un drum. Pe urmă, fără nici o legătură, își aduce aminte de bărbatul care a fost tatăl său : a plecat într-o zi, purta uniformă și nu s-a mai întors. Și femeia micuță, speriată, care l-a vîrît în familia Kühn... Nici ea nu s-a mai întors. Stă locului ca un om care după mulți ani își aduce deodată aminte și începe să fie copleșit de tristețea că și-a irosit toți acești ani.

Se gîndea la ziua de azi și la cele trecute și se întreba dacă nu e într-adevăr nebun, dacă nu înnebunise pe-ncetul, așa încît nu-și dădea seama decît acum — și dacă nu cumva nebunia îl împinsese spre această cale de ieșire, făcîndu-l să se simtă din nou copil, la aproape treizeci de ani, și să izbucnească pe stradă într-un hohot de plîns ca într-un extaz al tristeții.

În seara zilei cînd David își primi certificatul de calfă, se organiză într-un birt o mică petrecere. El se îmbătă mai rău decît ceilalți ucenici și începu să se bîlbîie : Am să vă întrec pe toți, căcăcioșilor ! La sfîrșitul petrecerii, îl bătură. Plecă acasă copleșit de rușine. În locuința lor se certă cu Alex. Kühn era de serviciu, ca îngrijitor de toaletă. Se încăierară. Alex, care făcea exerciții de atletică ușoară, fu de data aceasta mai puternic. Paul plîngea, din cauză că frații lui se băteau. După aceea, David rătăci un ceas întreg prin oraș, umilit de îndoita înfrîngere. Noaptea o întîlni pe scară pe fata care locuia la etajul de jos. Prietenul ei american plecase, al doilea și al treilea erau de mult în America. Avea acum un copil. Îi spuse : Ei, ei, David, ești beat ?

Da, răspunse el privind-o cu seriozitate. Se proptea cu greu de balustrada scării. Vecina îl întrebă dacă nu vrea să-i facă o ceașcă de cafea. Vino înăuntru, îl pofti ea. Dar David nu voia, din pricina părinților ei. Tata e în tură de noapte, iar mama e plecată din oraș, zise ea. Mai tîrziu, în timp ce ședea pe un scaun în bucătăria lor, David își reaminti de nimicurile de fabricație americană pe care fata i le dăruise uneori mai înainte. Apoi o cuprinse în brațe. Fata rîdea și-l privea cu atenție. Fața lui era foarte serioasă. Îl mîngîie cu vîrful degetelor pe frunte și-i spuse că face o mutră de parcă ar fi vorba de viață

şi de moarte. Apoi îl sărută uşor pe gură. El o trase alături pe vechea sofa din bucătărie. Ea zîmbi cu ochii închişi, cînd îi simţi mîna care o dezgolea. Să mă dezbrac ? şopti .

Da ! spuse David cu o voce răguşită. Da.

A doua zi se lăudă în atelier, vorbi urît despre ea şi spuse : M-am culcat cu o femeie.

CAPITOLUL XI

În toate aceste zile nu vorbiseră decît despre nimicuri. Martha dormise singură în patul ei. Îngrijorarea care o cuprinsese pentru prima dată o împiedicase să-i ceară explicații. Cînd, în sfîrșit, se duse dincolo, la el, la o săptămînă după ce vorbise despre despărțire, îl găsi stînd în mijlocul camerei. O privi și spuse :

— Am să plec să cerșesc !

Din tonul lui patetic își dădu seama că David se și vedea în postura de cerșetor, imagine pe care și-o făurise în gînd.

— Da, adăugă el, cerșetor lîngă Sacré-Coeur !

Apoi începu să se clatine, făcu o mișcare ciudată, nemotivată, ca un dansator pe sîrmă ce-și pierde echilibrul. Se îndreptă șovăind spre un fotoliu și se trînti în el. De acolo o privi cu bănuială, ca și cum ar fi vrut să vadă dacă ea și-a dat seama de faptul că-și pierde echilibrul. Chipul Marthei trăda uimire. David murmură :

— Fratele meu... M-a lovit în cap.

La început asta mai-mai că o înveseli, apoi însă se sperie. Ceea ce spusese David i se părea aidoma bîlbîielii mincinoase a unui copil surprins asupra unei greșeli. Își formulă sentința. „E nebun !“ Acum era foarte sigură, rememora toate simptomele. Din clipa aceasta, teama puse definitiv stăpînire pe ea. Își spunea că viața îi e în pericol, se gîndea la tragedii sîngeroase. Încet, urmărindu-l necontenit, ieși din cameră. I se părea că David are în el ceva din neliniștea încordată a unui animal ținut în cușcă : oricînd gata să muște cu viclenie.

Îl auzea cum se agită alături, de colo pînă colo. Uneori se oprea și chipul lui căpăta o expresie gînditoare și mirată. Îi venea greu să cugete. În creier i se iscau dereglări neașteptate, la fel cu acelea de pe ecranul televizorului cînd imaginea scînteiază deodată și se destramă, pentru ca mai apoi să se unească din nou într-un tot. Gîndea : „Capul meu e de vină. Ceva e în neregulă în capul meu.“

Își aminti : S-a gîndit la lucrul acesta pentru prima dată în seara cînd și-a făcut declarația pe mutește. Încercarea de atunci i se părea astăzi o copilărie. De fapt, în ultimele zile și-a pus întrebarea dacă nu cumva tot ceea ce a întreprins în viață n-a fost decît ceva copilăresc, naiv, dacă nu cumva a refuzat pur și simplu să renunțe la punctul de vedere egoist al unui copil. Cu asta credea că a ajuns aproape de adevăr. Iar acum vrea să se elibereze definitiv... ca cerșetor. Se gîndea la întîlnirea de la Paris. Ca să cerșești îți trebuie înțelegere, spusese omul. Și oare nu l-a recunoscut cerșetorul ca pe unul de teapa lui ? Așa și era, din totdeauna a aparținut tagmei cerșetorilor. Va renunța la apartament și la tot. Se va lăsa pur și simplu să decadă. Se gîndea la o viață de ispășire, îl însuflețea gîndul de a intra în rolul celui ce renunță la toate. Așa cum crezuse în tot ceea ce voise să creadă, credea și în această ispășire. Avea sentimentul că a ajuns la prima treaptă a înțelegerii supreme.

Zăcu ore în șir pe spate, meditînd la tulburările lui cerebrale. „Martha a observat că amețesc, își spunea. Acum își închipuie că sînt nebun. E ceva riscant." Se ridică, își descălță pantofii și se furișă pînă la ușă. Privi prin gaura cheii. Martha ședea într-un fotoliu și își pilea unghiile. Fața îi era gînditoare, închisă în ea, ca a cuiva care n-a mai vorbit cu nimeni de multă vreme, sau care trăiește de ani de zile singur în această casă.

David gîndi : „Veșnic își pilește unghiile".

Martha trăgea cu urechea la camera alăturată. După ce nu-l mai auzi multă vreme mișcîndu-se, își scoase papucii și numai în ciorapi se furișă ușor spre ușă. Privi prin gaura cheii. David ședea culcat pe canapea și răsfoia ziarele. Nu putu descoperi nimic neobișnuit în purtarea lui și se întoarse în vîrful degetelor spre fotoliu.

Ceva mai tîrziu îi auzi de dincolo rîsul. Rîdea cu accente de ură, de amărăciune. Alergă numaidecît spre ușă. Îl văzu. Citea, mototoli apoi foaia, ziarul întreg, îl aruncă pe podea cu furie și-l călcă în picioare. Mișcările lui îi apărură Marthei ca dansul straniu al unui nebun, din care într-o clipă de nesupraveghere izbucnește întregul șuvoi al urii.

— Porcii ! Porci murdari ! strigă el.

Ea stătea la ușă, gata de fugă, se gîndea că, dacă ar ataca-o, să alerge pe culoar și să strige după ajutor.

David se liniști însă repede, ridică ziarul de pe podea și-l netezi cu palma. Mai citi încă o dată, cu voce tare, dar de data aceasta zîmbea. Era unul dintre jurnalele pe care nu le putuse răsfoi cît timp fusese bolnav. O luă de la început.

„Punerea pietrei fundamentale a Bisericii parcului... Orașul s-a hotărît să folosească Parcul de Vest cu mai multă chibzuință. Directorul dr. h. c. Belling a făcut propunerea ca o parte din parc să fie destinat scopurilor religioase. În felul acesta a dat ființă ctitoriei Bisericii parcului. Fotografia noastră îl reprezintă, în momentul în care pune piatra fundamentală, pe omul care și-a cîștigat atîtea merite în ceea ce privește prosperitatea orașului. A cîntat un cor de copii, iar un cvartet de coarde a încadrat actul solemn, la care au luat parte personalitățile de frunte ale clerului și ale administrației orașului..."

Lăsă ziarul să cadă din nou pe podea. Martha deschise ușa și-l întrebă :

— E ceva deosebit ?

— Nimic deosebit. Ia murdăria asta de aici.

Ea se aplecă, nu-l pierdea din ochi, se mișca prudentă, asemeni celui ce intră în cușca unei fiare sălbatice. Ridică foile una cîte una. Apoi vru să iasă fără nici un cuvînt.

— Ascultă, spuse el. Nu mă ai la mînă. Nu există nici un martor !

— Vrei să-mi bagi cine știe ce în cap ?

— Prin plecarea mea nu pierzi prea mult. Apartamentul îți aparține, cu tot ce e în el. Îți aparține totul... totul ! Am să plec peste cîteva zile.

— Cînd ? întrebă Martha.

— Așa, peste trei, patru zile.

Nu-l credea, presimțea o manevră vicleană.

— Ce-ai să faci ?

— Am să cerșesc. Lîngă Sacré-Coeur.

Martha nu mai avu curajul să doarmă în apartament. Lipsi o zi și-și închirie o cameră la hotel. Apoi se întoarse, intră cu băgare de seamă. Privi prin gaura cheii la ușa fiecărei camere, îl văzu șezînd în ultima odaie.

David își spunea că Martha ar fi trebuit să fie de mult acasă, chiar dacă ar fi petrecut o zi întreagă cu un bărbat. Nu voia să-i iasă în întîmpinare, se convinse de prezența ei simțind-o că se uită prin gaura cheii. „N-are încredere în mine", își zise.

În timpul celor două zile următoare, David și Martha se furișară prin încăperi ca niște fantome ale propriilor lor spaime încarnate, se pîndiră prin gaura cheii.

În ultima dimineață, întoarsă de la bar, ea se odihni o oră în fotoliu. Se mai spionară încă o dată. David văzu că Martha și-a scos rochia. Mai înainte de a se schimba, se duse și ea din nou la ușă. Îl văzu culcat. Gîndi : „Doarme". Gîndurile ei se roteau în jurul ideii neînduplecate că David e nebun și cînd doarme.

Părăsi apartamentul în vîrful picioarelor. Luă o mașină. În camera de așteptare a avocatului trebui să zăbovească mult. Era acolo numai o femeie de serviciu care trebăluia cu zgomot prin încăperi. Apoi veniră secretara și o dactilografă. În cele din urmă sosi avocatul : proaspăt bărbierit, ușor parfumat, bine dispus, într-un costum gri.

Luă loc în fața lui și începu să vorbească, o stăpînea în primul rînd grija de a se pune în siguranță.

— Interesant, interesant ! exclamă domnul avocat din cînd în cînd. Nu, nu aveți de ce să vă temeți, dacă mă ocup eu de această afacere.

Dar avocatul ar putea dovedi că ea este proprietara apartamentului... ? Desigur, din punct de vedere juridic, situația apartamentului este absolut ireproșabilă. Există actul redactat atunci de el. Glasul lui avea un plăcut timbru baritonal. Îi garanta securitate deplină. În definitiv ea a trebuit să ducă o luptă grea cu sine însăși. O, desigur, acest lucru e cu totul de înțeles.

Discutară un ceas, apoi avocatul luă receptorul, formă un număr.

Cei de la Prefectura poliției voiau să trimită un automobil.

— Nu, nu, domnii mei, venim cu mașina mea. Nu trebuie să se facă vîlvă ! Recompensa însumează... Prea bine. Îmi garantați că doamna, clienta mea, rămîne în umbră ? Îmi mai garantați că...

Îi garantară totul.

— Mă lăsați pe mine să vorbesc, zise avocatul, pe cînd se aflau în mașină și treceau prin oraș.

— Cum spuneați că se numește barul unde lucrați ? A, foarte drăguț. Poate am să vin să vă fac o vizită acolo...

Apoi intrară în clădirea Prefecturii, pe un coridor văzură o duzină de agenți de care erau așteptați. Din toată duzina rămaseră numai patru. Ceilalți fură îndepărtați din încăpere cu gesturi energice de către un bărbat mărunțel și gras.

— Klose e numele meu, comisarul Klose. Da, vă cunoaștem. Omul rîse măcăind. În săptămînile ce urmează ne-am fi cunoscut și mai bine. Dar așa merge mai ușor. Pot să vă mărturisesc că am contat mult pe dumneavoastră.

Avocatul începu să vorbească. Uneori, Martha aproba din cap. Comisarul Klose sări la un moment dat de pe scaun și ieși din încăpere.

— Așa, zise el. Aparatul s-a pus în mișcare... Continuați, continuați !

Pe perete, chiar deasupra capului lui Klose atîrna o mică placă de lemn cu un aforism, spiritual în intenție. Martha îl citi, se gîndi o clipă, găsi aforismul cam prezumțios. Dar o preocupa.

— Știți, a durat cam mult pînă cînd dumneavoastră...

— Domnule comisar, spuse avocatul cu reproș. Zbuciumul sufletesc, înțelegeți ?

— Dumneavoastră sînteți fiica unui fost ofițer... Executat, da, știu. În 1945. Nici un fel de rude. Crescută într-un orfelinat... Și mai tîrziu... Klose bătea toba cu degetele pe tăblia biroului și o privea gînditor. Mai tîrziu ați fost trei luni sub control. Bine, bine, v-ați prins din nou curînd în cursă...

— Domnule comisar ! spuse avocatul.

— Prea bine. În orice caz, se pare că recompensa vă este asigurată. Dar ceva mai devreme ar fi fost...

— L-am iubit ! spuse Martha.

— Așa, l-ați iubit !

— Da. Acum e nebun. Am să-i trimit întotdeauna de Crăciun cîte un pachet.

— Ei da, se va bucura cu siguranță.

Cei patru bărbați rîseră. Martha îi privi mirată.

Spuse :

— Venirea mea aici a fost cel mai bun lucru pe care-l puteam face pentru el.

Cineva intră în birou și-i șopti ceva comisarului Klose. Acesta și agenții părăsiră încăperea.

— Numai o clipă, zise Klose.

Martha se întoarse către avocat și-l întrebă încet :

— Pot lua banii imediat ? N-aș vrea să mai calc pe-aici.

Klose reveni și spuse :

— L-au adus. Cu celălalt sînt pe drum.

Martha rămase în biroul comisarului trei ore, se tot uita la maxima atîrnată pe perete, deasupra capului lui Klose : „Imposibilul se face îndată, minunile durează ceva mai mult".

Alex avusese de gînd să-l viziteze pe David. Dar nu rămăsese decît la intenție. Își dădea seama că ezitarea lui poate deveni o primejdie. Seara de pe stadion era un coșmar care nu-i dădea pace. Ar fi existat și alte soluții... chiar de la început ! Se simțea nenorocit, gîndea mereu : „Am fost bolnav. Am fost, desigur, bolnav. Iar eu m-am crezut totdeauna cel mai tare, cînd de fapt eram cel mai slab."

Se hotărî la un compromis. Într-o dimineață îi spuse lui Elfie că mai are de rezolvat cîteva scrisori. Ea plecă singură la stația de benzină. Alex începu o scrisoare. La ora nouă dimineața, cînd veni femeia angajată cu ora, care se ocupa zilnic de gospodărie înainte de amiază, scrisese totuși numai atît : „Dragă David".

Voia să-i scrie că amîndoi trebuie să uite. Voia să-i vorbească despre o cotitură în relațiile dintre ei, fiindcă, la urma urmelor, au crescut împreună și, chiar dacă s-au ciocnit cînd și cînd, poartă totuși amîndoi numele de Kühn. Voia să-și exprime și căința pe care nu dorea totuși ca David s-o considere slăbiciune. Apoi voia să examineze posibilitățile pe care le-ar putea găsi împreună pentru David. Era o scrisoare grea. O începu de două ori și rupse apoi colile, luînd-o de la capăt cu aceleași două cuvinte și cu data. Ședea în fața hîrtiei și auzea dincolo, în odaie, femeia dereticînd.

Şi-a rezemat capul în mînă şi reflectează. Trebuie să fie o scrisoare lungă... o purificare atotcuprinzătoare. În intervalul acesta sună cineva la uşă. Aude, dar nu acordă atenţie.

Trei bărbaţi intră în cameră. Poartă paltoane şi pălării pe care nu şi le scot. De sub borurile pălăriilor îl cercetează figuri tăcute. Se îndreaptă în scaun şi se uită la ei. Oamenii continuă să tacă, doar îl privesc. Are sentimentul, certitudinea bruscă : aceştia sînt călăii.

— Da... spune el. Da.

Apoi străinii încep să vorbească, rar, foarte convingător în superioritatea lor rece. Lui i se pare că cei trei au venit să-l ducă la locul de execuţie.

Apoi se ridică. I se îngăduie să schimbe cîteva cuvinte cu femeia. Minte :

— Spune-i soţiei mele că mă voi întoarce curînd.

Femeia iese din nou din cameră. Unul dintre agenţi dă din cap :

— Nu, domnule Kühn, în apartamentul acesta nu vă veţi mai întoarce.

— Nu mă voi mai întoarce... ?

Rosteşte întrebarea ca pentru sine. Apoi coboară cu toţii scara. Jos se află o maşină.

— Aşa-s instrucţiunile, spun ei şi-i pun cătuşele.

Nu se apără. Dar se uită mirat la mîinile sale încătuşate şi se gîndeşte la moarte.

Sus, în cameră, pe birou a rămas scrisoarea. O foaie de hîrtie albă, goală, datată, care începe cu : „Dragă David“.

In camera mobilată își pusese rufăria într-un dulap cu miros străin și cu uși care scîrțîiau ușor. Kühn murmurase : Trebuie să am grijă de tine, dar nu se împotrivise prea mult ca David să se mute. Acum se gîndea la fata de la etajul inferior. Amîndoi știuseră că legătura lor tăinuită avea să aibă un sfîrșit. Lui i-o interziseseră familia. Alex îl mai și batjocorise. Și totuși pentru David nu existase decît această posibilitate : s-o iubească.

Ședea în liniștea cămăruței, se gîndea : Locuiesc acum aici. Era ca și cum și-ar fi luat alt nume. Se simțea foarte departe de viața lui din trecut, la care medita ca la un lucru pe care trebuie să și-l lămurească. Prin minte i se perindau însă numai frînturi de gînduri, confuze. Unchiul meu David cu sabia... Vioara tatălui meu... Existau și niște manuscrise într-o cutie de pantofi. Unde or fi oare ? ABBA... Iar asta înseamnă tată. David, marele rege. Șopteau cei din sala de gimnastică : O, ce voinic e... Se spărgeau vitrine. De ce fac asta ? Toți spuneau : A început războiul ! Cine-ți împletește cozile astea frumoase ? Zboară cărăbuș. David al meu trebuie să învețe ! Șase ori șase ! Treizeci și cinci ! Prizonierii bocăneau cu galenții lor. Așa procedează întotdeauna învingătorii cu cei învinși. Nu avem ni'c ! Și cîinele mincinos, cu

nuiaua... porcul laş ! Toţi porcii laşi !... Lăcătuş-auto ! Ea n-a mîncat nimic. În curînd o să fie mai bine... Vremurile bune ! Zboară cărăbuş. Să ,mă dezbrac ? Zboară cărăbuş.

Cămăruţa era strîmtă, şi el gîndea : Ca o celulă. Aşa am să trăiesc eu... într-o celulă.

CAPITOLUL XII

Încă nu făcuseră mărturisiri. Fostul mercenar din Legiunea străină se pornise pe scandal. Celălalt tăcuse de la început. În cursul anchetei, întreprinsă de opt agenți încercați, sub directa conducere a lui Klose, comisarul alergase dintr-o cameră în alta, zvîrlindu-și întrebările ca pe niște săgeți.

Către seară, Klose gemuse :

— Ah ! Sînt tari, dar i-am prins în plasă.

Către unsprezece noaptea începuse să strige :

— Gata ! Să punem punct ! Luați-i !

Avertismentele lui rămăseseră fără răspuns. Comisarul Klose fusese nevoit să prezinte superiorilor un raport modest. Cu această ocazie trebuise să-și șteargă sudoarea de pe frunte. Cînd ieși din camera judecătorului, se răsti la secundanții săi :

— Trebuie să-l aduceți pe tatăl lor ! Să-l luați din scurt chiar în noaptea asta și să-l strîngeți bine în chingi. Apoi mîine dimineață : trebuie interogată nevasta alergătorului. Și încă o dată muierea aia de la bar ! Mîine de dimineață ! Și să dați un comunicat presei cu toate numele. Da, asta a hotărît-o șeful pe barba lui ! Se liniști din nou și continuă, nu fără oarecare automulțumire : Ei da, domnii mei, am avut dreptate chiar de la început. Erau doar niște amatori. Profesioniștii nu și-ar fi asumat niciodată un asemenea risc. Un singur minut ! Niște amatori excepționali, amîndoi tari. Ei da. Așadar înștiințați-o pe nevasta ăluia și pe... tîrfa individului. Și-acum, pe mîine dimineață !

Așteptă cu bucurie această dimineață, comunicatul din presă... „Prin munca minuțioasă a poliției judiciare s-a reușit..." Bucuria lui semăna cu aceea a unui pescar. O captură norocoasă ! Așa cum se ivește numai la zece ani o dată. I se oferea ca o compensație pentru miile de pești-

șori care se zbătuseră în plasa lui. Era cazul lui, captura lui de mult rîvnită.

Heinrich Kühn nu știa nimic. Ședea în fața mesei lui, pe care se aflau pieptenii și periile, purta jacheta albă de lucru și-i privea buimăciți pe agenți.

— Nu-i adevărat! Nu poate fi adevărat. Arătați-mi legitimațiile.

— Vina fiilor dumitale a fost dovedită, domnule Kühn.

— Crima și furtul de la 30 august...

— Descarcă-ți conștiința, domnule Kühn. Ești om bătrîn, doar nu vrei să compari alături de ei pe banca acuzării? Știm totul. De multă vreme sîntem pe urmele fiilor dumitale. Avem intenții bune față de dumneata.

— Ce? făcu el. Ce?

— Da, avem intenții bune față de dumneata. Fiii dumitale sînt făptașii.

Fața lui se aprinse:

— Nu! Știu sigur că asta nu-i adevărat. Apoi, ca și cum i-ar fi lămurit: Din mai multe motive știu precis!

Vorbiră cu el un ceas întreg, se întrerupeau mereu, cînd clienții intrau în toaletă. Kühn refuza să înțeleagă, pur și simplu respingea adevărul, în timp ce gîndurile îl torturau. Asta a fost atunci... Era în ziua... Am venit seara de la grădină... Tăblița ATENȚIE! PERICOL DE AUTO-ÎMPUȘCARE. În ziua aceea a fost.

Agenții plecară, îl invitaseră să vină de dimineață la Prefectura poliției. Pe scări își spuseră:

— Un om bătrîn. Nu, de la el nu vom scoate nimic.

Kühn șade pe scaunul lui. Privește țintă în gol, încă se apără. Intră cineva și se închide într-unul din micile compartimente. Kühn l-a uitat pentru o clipă.

„Ziua, în care eu..." Îi vede ca într-o fotografie. Stau la masă și mănîncă. „Ah! Au tăcut, cînd le-am povestit despre crimă." Își îndreaptă spinarea pe scaun și, ca și cînd ar aștepta un răspuns, îi numește pe fiecare în parte: „Paul, Alex, David. Erau la masă și mestecau în silă. Ședeau țepeni. Mă gîndeam că poate se certaseră."

Văzuse legitimațiile agenților. Desigur, erau de la poliție... Ah! Și apoi, dintr-o dată, David și-a luat un apartament. Alex mi-a înapoiat banii. Paul se plimba cu ne-

norocita aia de mașină scumpă. Paul ! Fiul meu Paul ! Dar n-ar putea oare să fie și o greșeală ? Trebuie să fie o greșeală ! Mi-au spus : „Vina lor a fost dovedită". Iar el a simțit că îl compătimeau. Era o compătimire adevărată, cei doi agenți îl priviseră aproape cu tristețe. Gîndurile lui saltă, oscilează ca un ac de busolă care arată mereu altă direcție. Încă nu există pentru el o direcție definitivă. Iar clienții lui vin și pleacă. Le întinde prosopul, apoi pieptenele. Stă în spatele lor și îi perie pe umerii hainei pe unde nu sînt întotdeauna fire de păr, dar ar fi putut să fie, așa cum cred domnii. „Mulțumesc frumos. Vă rog frumos." Aici mai e încă îngrijitorul de toaletă, de fapt numai funcția lui, care se desfășoară automat mai departe, o fantomă, un înveliș fără conținut : Heinrich Kühn, păzitorul și administratorul acestui loc al unor importante treburi omenești.

Către dimineață a înțeles că trebuie să fie adevărat. O și spune : „Ei sînt făptașii !" Și dintr-o dată își dă seama că i-a pierdut pe toți. Brusc izbucnește în mintea lui flacăra acestei înțelegeri. Saltă capul ; îl cuprinde o spaimă care-i taie răsuflarea, iar pentru o clipă vede marea recoltă a morții, vede legiunea slujitorilor acesteia. Printre ei sînt și fiii săi. Dar ei au tăiat numai un singur pai ! Acum Kühn îi acuză pe ceilalți — pe cei mari, generali, conducători, oameni de stat, perceptori, hăituitori de sclavi și călăi, pe care-i numește acum slujitori ai morții. A citit în ziare despre faimosul ucigaș de evrei. Ucigaș de evrei, ucigaș de tineri... Acela a ucis mii de oameni, nu ? Doi dintre fiii lui, numai unul... Asta face, de cap, o jumătate de om...

E ca și cum ar implora un tribunal necunoscut : Totuși, de cap, numai o jumătate de om... Abia dimineața își dă seama de această greșeală de calcul pe care o introdusese cu încăpățînare în ecuația prin care cerea milă. Acum nu mai îndrăznește să iasă din toaletă. Se furișează într-una dintre cabine și întoarce închizătoarea la „ocupat". Mai tîrziu o aude pe Kitty strigîndu-l în fața toaletei. Nu răspunde și rămîne nemișcat. Deschide numai cînd simte că afară s-a făcut liniște. Apoi se strecoară cu ochii plecați pe lîngă chelnerii care cască și tocmai pun scaunele pe mese.

La garderoba goală atîrnă numai pardesiul lui. Atîrnă în cuier, fără vlagă, ca un spînzurat. Și în timp ce-și pri-

veşte pardesiul, are impresia că acesta parcă l-a aşteptat cu credinţă, dar acum a murit şi el.

N-a mîncat, s-a trîntit pe pat fără să se dezbrace. A adormit, şi după patru ceasuri s-a trezit. Tăcerea domnea în încăpere ca o boltă ce se arcuia sus, deasupra lui. Se simţea mic de tot şi mut.

Îndată după ora opt, Heinrich Kühn porni la drum. Nici acum nu mîncase încă. Îşi simţea capul ciudat de uşor. „David! gîndi el, acesta era vinovatul. Îl despărţea acum din nou de fiii săi. Dar şi aceştia trebuie să fi fost gata de aşa ceva.“ Gîndi: „Asta n-am meritat-o! N-am meritat-o! David, piaza-rea... Nu pot face nimic. Ce pot să fac?“ Ştia că de aci înainte se va gîndi mereu la asta. Numai somnul va fi o scurtă întrerupere. Cele patru ore, în care putea să doarmă. Era ca o condamnare: „De aci înainte, tot restul vieţii mele, mă voi gîndi la asta douăzeci de ore pe zi.“

„N-am meritat-o... N-am meritat-o... Şi Paul, fiul meu Paul...“ Buzele i se mişcau într-un murmur neauzit, în timp ce se îndrepta spre uriaşa clădire în care, într-una din încăperi, se aflau închişi fiii săi.

Cînd ajunse acolo, se opri ezitînd un răstimp în faţa uşii care i se indicase. Apoi bătu. Cu degetul îndoit, gata să bată a doua oară, cu capul plecat să tragă cu urechea, stătu şi aşteptă. În cele din urmă i se păru că cineva l-a chemat dinăuntru. Dar în încăpere nu era nimeni. Se afla într-o anticameră, în faţa unui birou gol, văzu la stînga şi la dreapta cîte o uşă care duceau spre camerele de anchetă propriu-zise. Auzi voci şi se îndreptă fără zgomot spre una dintre uşi.

O voce străină spunea:

— Te-ai dus la bancă! Era puţin înainte de ora douăsprezece! Casierul stătea la ghişeu. De acolo a fugit doi, trei metri. Ai tras! El s-a răsucit şi a căzut înainte, într-o rînă!

David, David vorbea:

— Fiindcă fratele meu Paul cunoştea locul, dumneavoastră credeţi că noi trebuie să fi fost! De ce mai cereţi mărturisiri, dacă ştiţi totul atît de precis?

— Și apartamentul, care a costat mii de mărci, și pe acesta ți l-ai procurat din solda obținută în Legiunea străină, nu ?

— Dar v-am spus : au fost banii ei !

Heinrich Kühn sta cu gura căscată. Se furișă apoi la cealaltă ușă, se opri din nou într-o atitudine umilă, gata să bată.

— Domnule Kühn, dumneata nu ești un ucigaș ! Fratele dumitale te-a constrîns. Ai avut o dată ghinion, și într-o clipă de slăbiciune...

— Nu ! strigă Alex. N-am nici în clin, nici în mînecă cu chestia asta !

— Vinovăția dumitale e dovedită, domnule Kühn. Va avea loc o confruntare care nu-ți va mai lăsa nici o posibilitate. Crede-ne !

Heinrich Kühn fugi din anticameră. Niciodată în viața lui nu trăsese cu urechea la uși străine. Străbătu în grabă coridorul, alergă jos pe scări, se opri în fața unei ferestre deschise și respiră adînc. Furase o informație. Picioarele îi tremurau și avea sentimentul că a devenit complicele fiilor săi. Ei își susțin nevinovăția. În mintea lui licărește o speranță nouă. Kühn cîntărește posibilitatea unei salvări.

Cînd se întoarse, în fața ușii stătea Elfie. Îl privi. Chipul tinerei femei era ca de ceară.

— Se strigă în gura mare, spuse ea încet. Pe toate străzile...

— Ce... ce se strigă ?

— Alexander Kühn, cunoscutul alergător, un... un...

Bătrînul dădu agitat din mîini, nu voia să audă. Cuvîntul nerostit parcă îl îmboldea. Fața încordată îi deveni ca de piatră, o revoltă bruscă, din cauza căreia îi tremura capul, îl împinse înainte. Smulse ușa, intră fără să bată și pe ușa a doua. Fața sa exprima un fel de ardoare. Văzu agenții, care-l priveau uimiți. Strigă :

— Eu sînt vinovatul ! Eu am făcut-o, împreună cu fiul meu Paul !

Nu dădea urmare nici unui plan. Era o inspirație de moment. Nu stătu pe gînduri, nu stătuse pe gînduri nici atunci, cînd îi salvase pe oamenii aceia din casa incendiată, între ruinele căreia îl lovise grinda. Își aducea

aminte vag... era mult de-atunci și prea mult a trăit sub această crustă de epuizare.

Alex și David erau în încăpere.

Kühn rămîne o clipă liniștit, fiii lui îl privesc cu ochii holbați.

— Ce-i ? Ce-i ! Comisarul Klose stă în spatele biroului. Cine ești dumneata ? Ce vrei dumneata ? A ! Tatăl. Ei, omule, acum liniștește-te.

— Da, spune bătrînul. Eu am făcut-o. Vi-o jur !

— A, așa, asta o vom vedea îndată.

Klose e numai bunătate, numai bunăvoință.

— O clipă, spune Alex. Tatăl meu are o contuzie cerebrală. Se întoarse către acesta. Tată, nu face lucruri deastea !

— Da, da, zice Klose. Poftim cu mine. Așa, aici în camera asta. Și acum ia loc. Da, pe scaunul ăsta. Klose și doi agenți stau în fața lui Heinrich Kühn. E frumos, într-adevăr, că recunoști atît de repede. Totuși, totuși, noi știm să prețuim un asemenea gest. Ce vîrstă ai ? Șaizeci și cinci ? Nu, abia șaizeci. Ei da, nu e o vîrstă prea înaintată pentru o treabă ca asta. O da, la șaizeci de ani poți face așa ceva în joacă...

Klose începe să întrebe. Zîmbește ; ceilalți doi zîmbesc și ei. Apoi Heinrich Kühn răspunde.

— Era cu puțin înainte de ora douăsprezece... Nu, casierul nu se afla la ușă, ședea la ghișeu. De acolo a fugit. Așa, cam doi, trei metri. Atunci eu am tras. Unde am învățat să trag cu pistolul ? Doar am fost soldat... Nu, a căzut așa într-o rînă. S-a întors... Vă spun doar, Paul cunoștea bine locul... Nu, nu, banii se găseau într-un coș sub masa de la ghișeu... Mașina era în curte. Paul a întors-o repede... De mașină nu-mi amintesc chiar așa de precis. Cred că era neagră. O mașină mare...

Klose nu mai zîmbește. Asistenții privesc tulburați.

— Contuzie cerebrală... șoptește unul dintre ei către șef.

Comisarul sare în picioare, iese repede din cameră, fără să scoată o vorbă. Se întoarce, ține în mînă cîteva fotografii, le întinde lui Kühn.

— Care dintre aceștia e casierul ?

Sînt cinci fotografii-tip ; cea de a șasea se deosebește

puţin de celelalte prin mărime ; are un format ceva mai lung.

— Ei da, spune Kühn. A trecut o vreme de atunci... Examinează figura, gîndeşte că ar putea fi a unui funcţionar de bancă. Te poţi înşela, însă... La celelalte fotografii se uitase numai în treacăt, se oprise la cea de a şasea, pentru că era ceva mai mare şi pentru că figura putea să se potrivească... Sînt aproape sigur. Acesta este !

— O clipă, o clipă, spune Klose. Mişcările sale devin mai agitate. Îşi muşcă buza de jos. În ziua de 30 august, fiul dumitale a fost la serviciu. Lucrul e dovedit !

— A lipsit o jumătate de oră, răspunde Kühn. N-a observat nimeni. Pe urmă a mîncat la cantină.

— Dar cel de pe fotografie nu este casierul !

— Totuşi, rosteşte Kühn. El este.

Klose stă în faţa lui, mic, gras, cu fotografia în mînă. Suflă ca după un efort. Deodată se întoarce, iese din cameră şi strigă :

— Un neurolog ! Imediat un medic !

Veni un specialist, un medic. Vorbi cu Alex despre tatăl lui. Este unul dintre cazurile neobişnuite, îi spuse medicul în cele din urmă lui Klose. Ar trebui să fie consultat un psihiatru, un expert în medicina legală. Specialistul respectiv e însă plecat tocmai acum în interes de serviciu şi va fi disponibil abia peste patru zile.

Heinrich Kühn suferea la gîndul că devenise complicele fiilor săi. Dar era hotărît cu încăpăţînare să joace mai departe acest rol, şi-l asumase şi îşi dădea seama că îl poate juca. Cazul îi era foarte bine cunoscut, ziarele publicaseră relatări amănunţite. Vorbise şi cu Paul, îl iscodise despre bancă, după ce aflase că banii jefuiţi erau ai firmei lui. Mai existaseră atunci şi alte motive care-i stimulaseră interesul. Sperase că făptaşii vor fi pedepsiţi. Şi era mînios împotriva tuturor răufăcătorilor. Piersicile, iar cu un an înainte prunele... Îşi amintea ce sentinţă ceruse el atunci. În acea zi de august îşi pictase tăbliţa şi rostise o sentinţă de moarte împotriva propriilor săi fii.

Nu înţelegea încă pe de-a-ntregul cum s-a putut ca în familia lui să se nască o crimă. Acum însă nu mai era judecător, acum spera în îndurare. Era ca şi cum s-ar fi

adresat unei instanţe necunoscute, era convins că şi îndurarea trebuie plătită şi se oferea ca jertfă, ca un fel de compensaţie pentru deficitul pricinuit într-un sistem de contabilitate superioară.

Îşi juca rolul, avea pentru fiecare întrebare un răspuns. Cînd devenea nesigur, spunea :

— Asta am uitat-o...

Îl închiseră.

Comisarul Klose ordonă să fie adusă soţia frizerului, pentru o confruntare. Dar femeia cea vorbăreaţă strigă încă din anticameră :

— Nu, nu mai spun nimic !

Klose căută s-o liniştească.

— Nu, se lamentă ea. Am mai fost aici de cinci ori, şi de curînd m-aţi ocărît, cînd s-a dovedit că am greşit depunînd mărturie împotriva altcuiva. Nu mai voia să-i vadă pe Alex, David şi bătrînul Kühn. Pe urmă a şi trecut mult timp.

Fu adusă Martha. Era furioasă că nu se respectau garanţiile. Alex o privi şi tăcu. David spuse :

— O curvă !

Heinrich Kühn nu făcu altceva decît să dea din cap. Klose o anchetă pentru a doua oară pe Elfie, o întrebă despre banii cu care luaseră în concesiune staţia de benzină. Făcuseră economii, ea, Alex. Klose îi dădu din nou drumul. Ziarele se interesau de caz, cereau o conferinţă de presă. Avu loc şi o convorbire telefonică solicitată de un anume doctor Sommer. Acesta spuse că socoteşte cu neputinţă ceea ce scriu ziarele. Dar dacă totuşi ar fi adevărat, atunci în privinţa alergătorului, trebuie să fie vorba de o tulburare psihică. Le stă oricînd la dispoziţie.

Klose o interogă din nou pe Martha.

— Banii pentru apartament ? Se răsti la ea. Au fost banii lui ! Nu căuta să mă duci !

Dar femeia rămase tare, îi calculă cît a putut să cîştige în ultimii ani. Bătea cu mîna pe actul ireproşabil din punct de vedere juridic.

— M-am pus la adăpost, zise ea. El e nebun, şi-a pierdut minţile !

Îi înşiră toate simptomele.

Comisarul Klose transpira, îşi tampona mereu fruntea cu batista. Sta în faţa şefului :

— Încă nu ne putem pronunța...

Vedea sprîncenele judecătorului încruntîndu-se, îi vedea întreaga figură devenind o întrebare sfredelitoare. Mai tîrziu, un reporter cunoscut pătrunse pînă în biroul comisarului, adusese cu el și un aparat fotografic. Omul îi făcu cu ochiul și-i cercetă figura surescitată.

— Ei, ascultă, Klose, cum stă socoteala ?

— Încă nu ne putem pronunța...

— Cum adică ? S-ar părea că sînteți gata să dați o dezmințire. Atunci, noapte bună, Klose !

Apoi veni psihiatrul, un domn delicat, cu ochelari, care se așeză în fața lui Heinrich Kühn și își începu consultul cu întrebarea :

— Aveți o contuzie cerebrală ?

Kühn trebui să istorisească toată povestea, care începea cu grinda, continua cu internarea în clinica de boli nervoase. Da, bine ; doctorul avea actele în mapă.

— Și pentru ce ați făcut-o ?

Medicul întreba cu bunăvoință, nu pomenea de nici o vină.

Kühn avea răspunsul pregătit. Stătuse în celula lui și reflectase la motivarea plauzibilă a faptei. Rosti cu o voce tărăgănată :

— Pentru că am pensie mică...

— Aha ! spuse doctorul și se întoarse spre comisarul Klose. Motiv arhisuficient.

— Nu cred nici un cuvînt ! strigă Klose. Apoi se uită consternat la medic. Credeți într-adevăr ? Credeți că el este făptașul ? Dar priviți-l pe omul acesta !

Ieșiră din încăpere.

— Domnule comisar, nimic nu este imposibil. În privința aceasta medicina și criminalistica sînt de acord.

Comisarul Klose suspină.

— Toți sînt nebuni ! gemu el. Toți sînt nebuni ! Cel din Legiunea străină e dement, spune fosta lui țiitoare. Și într-adevăr, cînd se enervează își pierde echilibrul și cade grămadă. În legătură cu alergătorul îmi telefonează un medic sportiv și-mi spune că ar fi vorba de o tulburare psihică. Și apoi vine la rînd bătrînul... Și ăsta e tot nebun !

— Oameni absolut normali nu există, conchise medicul zîmbind.

— Ah ! Incetează, doctore ! Dacă mai durează încă trei zile, am să înnebunesc și eu !

— În orice caz, tatăl trebuie internat pentru observație într-o clinică.

— Așadar, încă o repriză, zise Klose, dînd amărît din cap.

La ora cînd Heinrich Kühn fu predat secției de izolare a clinicii de psihiatrie, Elfie se afla în biroul stației de benzină. Nu i se permisese să-l vadă pe Alex. În stație domnea mai multă liniște decît oricînd la această oră. Unii clienți nu mai veneau. Unul dintre salariați își dăduse demisia. Cu o privire încurcată, motivase :

— Să vedeți... nu vreau să mai lucrez aici. N-am nimic contra dumneavoastră, dar în sfîrșit... Vreau să zic, dacă soțul dumneavoastră este un asasin...

Apoi sosi tatăl ei. Îi repetă ceea ce-i mai spusese și în zilele anterioare.

— În fiecare zi, jurnalul e plin de povestea asta. Ai să te întorci la noi. Glasul lui era aspru. Era un om masiv, cu o figură dură. Rămase gînditor în birou, privind în gol. Cînd veniră soția și fiul lui, spuse : Căsătoria se va desface ! Te întorci acasă.

Elfie dădu din cap :

— Nu ! Nu ! răspunse șuierînd. Nu !

Îi rugă să plece.

— Cum vor continua toate astea ? o întrebă maică-sa. Și încă în starea ta !

Plecară șovăitori, o priviră încă o dată cu o căutătură plină de îndoială.

Apoi veni și doctorul Sommer. Nu rosti multe cuvinte. Îi întinse mîna.

— Dacă veți avea nevoie de mine...

Veniră clienți, cei binevoitori, gata să-și ofere ajutorul. Dar și alții, cei plini de ură și cei pătrunși de simțul dreptății. Începeau propoziții rostite numai pe jumătate, aluzii.

— Da, da, tinerii... Vor să ajungă sus... Sperăm că în curînd aici se va schimba numele de pe firmă.

O priveau drept în față. Sute de priviri care-i pipăiau chipul, îl răscoleau. Unele după altele. Iar chipul tinerei

femei deveni o mască. Stătea la pompa de benzină, deoarece omul care o deservea nu mai venise, dădea dispoziții, lua hotărîri, muncind alături de salariații ce-i mai rămăseseră. Suporta toate privirile care se ațînteau pe fața ei și alunecau apoi mai jos. Oricine putea să vadă că e însărcinată.

În dimineața următoare, pe fereastra biroului sta scris cu vopsea neagră, de două ori, cuvîntul UCIGAȘ. Era o amenințare neagră, mîzgălită. Elfie se opri în fața ei, o simți ca o lovitură care-i atingea trupul. Gemu ușor.

Voi să șteargă inscripția cu o cîrpă, mai înainte ca oamenii să vină. Literele rezistau. Era vopsea de ulei. Alergă la atelier, descuie, căută o cheie lungă. Se întoarse în fugă și lovi ochiul de geam, lovi de trei, de patru ori, chiar în cuvînt, pînă cînd sticla se sfărîmă, zuruind.

Sosi primul salariat.

— Doamnă Kühn ! Dar, doamnă Kühn nu...! Omul îi smulse cheia din mînă. Haideți înăuntru, liniștiți-vă ! Stați jos. N-are nici un sens.

Elfie se lăsă condusă pînă la un scaun, se prăbuși pe el, în timp ce omul de la pompă curăța cu o soluție cel de-al doilea cuvînt. Sosiră primele mașini.

Spre amiază veni maică-sa.

— Ai auzit ? Tatăl, bătrînul Kühn...

— Da, da, spuse Elfie obosită, uitîndu-se aiurea. Nu știa la ce se referă maică-sa.

— Trebuie să te duci să mănînci ceva. De acum înainte am să te ajut în fiecare zi cîteva ceasuri. Ah, Doamne, și ce cearcăne ai la ochi ! Du-te de mănîncă ceva.

— Da, dar nu pe-aici, aproape... și femeia cu ziua ne-a părăsit.

Mîncă într-un restaurant din centru. Stătea înconjurată de clinchetul de furculițe și cuțite, în zgomotul a sute de oameni sau mai mulți, ce-și vîrau mîncarea în gură. Mulțimea celor care mîncau îi făcu deodată silă. Chiar și acolo trebui să audă o discuție, primul cuvînt o izbi ca o chemare. Numele ei : Kühn. Cinci, șase persoane de la masa alăturată, bărbați, femei vorbeau :

— Nu, în nici un caz n-a fost tatăl.

— Dar atunci ce vrea ?

— Ei, să se sacrifice !

— S-a mai auzit oare așa ceva ? Nu, așa ceva nu s-a mai auzit.

— Dacă n-a fost el, atunci jos pălăria în fața bătrînului !

— Pentru fiii lui ?

— Firește !

— Dar nimeni nu-i va accepta sacrificiul.

— O, de ce nu ? De ce n-ar putea fi el ucigașul ? Și n-ar avea nici o importanță faptul că vor sau nu să-i accepte sacrificiul. Dacă el spune că e vinovat, nu-i nimic de făcut, atîta timp cît nu se poate dovedi nimic împotriva fiilor. Și apoi s-a văzut doar cu cîtă prudență s-au exprimat ziarele : „S-a stabilit cercul făptașilor". După ce acum cîteva zile dăduseră chiar numele autorilor crimei ! Ceea ce scriu astăzi ziarele e un fel de dezmințire prudentă.

Elfie încetă să mai mănînce. Ședea în fața farfuriei și prindea fiecare cuvînt. Acolo, la masă, bărbații discutau acum ce s-ar fi putut alege de bărbatul ei. Ca alergător, ar fi devenit unul dintre cei mai mari, după cum spuneau ei. Apoi vorbiră din nou despre tată. Dezbăteau toate acestea între supa de găină și felul al doilea.

Tînăra femeie plăti și plecă. Afară își încheie pînă la gît pardesiul negru. Fața îi era palidă, cu ochi mari, înspăimîntați. Se opri o clipă pe stradă, își apăsă îngrozită pîntecele. În drum spre stația de tramvai, deveni pentru prima dată conștientă că bărbatul ei e vinovat. Mergea încet, cu pasul greoi, prudent al gravidelor. Copilul i se mișcase în pîntece.

Fusese etichetat cu termenii „contuzie cerebrală". El se simțise pînă astăzi numai slăbit, nu însă propriu-zis cu creierul bolnav. Acum înțelese ce posibilități îi oferă acest diagnostic și se decise să se folosească de ele cu viclenia deznădejdii. Vechea sa foaie de observație cu istoricul bolii fusese din nou scoasă la lumină. Și pe foaia de observație stătea scris negru pe alb : lapsusuri ale memoriei, stări de halucinație, tulburări ale centrului somnului.

Era închis singur într-o încăpere, mînca cu o lingură de lemn, dintr-o farfurie de ebonită, nu primea cuțit, nu-i era permis să aibă în cameră obiecte ascuțite, ca lame de ras, pile de unghii și altele. Se aflau acolo un pat, o masă,

un scaun, closetul, lavoarul. Camera avea dimensiunile unei celule de închisoare, gratii la ferestre, ușa încuiată în permanență. Stătea în pat, într-o pijama vărgată de spital, cu o figură concentrată, ca și cum ar fi pîndit zgomote ce se strecurau de departe pînă în camera lui.

Veneau medici ; cîte patru și cîte cinci, ședeau în jurul lui. Îl chestionau. El se plîngea mereu :

— Pentru că am pensie mică !

Medicii îl consultau, îl examinau, se refereau mereu la vechea foaie de observație. Kühn nu era sigur că-i va convinge, dar spera, hotărît ca o vulpe încolțită. Cunoștea micile trucuri cu care psihiatrii își începeau examenele. Nu uitase nimic din perioada petrecută în clinica de boli nervoase. Își aducea aminte și de palavragiul internat în același salon, de acel dement inofensiv care trăncănea fel de fel de aiureli. Pe acela își pusese în gînd să-l copieze. Un nebun nu e pasibil de pedeapsă. Avea să se silească să imite pur și simplu aiurelile auzite atunci. Își făcea socoteala : pentru restul vieții va fi internat într-un ospiciu.

Comisarul Klose veni însoțit de secundanți. I se dăduse permisiunea să-i ia un interogatoriu. Să afle mai ales : unde sînt banii ? Dar pentru această întrebare Kühn nu era pregătit. Lapsusuri de memorie... Și atunci strigă :

— Nu sînt nebun ! Locul meu este într-o închisoare !

— Acolo o să și nimerești, pentru că ai indus în eroare autoritățile, spuse Klose. Peste trei zile, voi avea dovada vinovăției fiilor dumitale. Să nu te îndoiești de asta. S-au adunat probe noi. Faci aici pe nebunul, dar...

— Nu fac pe nebunul ! Asta le-o spun și doctorilor. Sînt perfect normal ! De ce am fost, în definitiv, adus aici ?

— Da, spuse Klose. De ce-o fi fost adus în definitiv aici ?

Dar în timp ce rostea fraza își dădu seama că el însuși ceruse internarea. Un psihiatru, așa se gîndise, va pune imediat capăt teatrului pe care-l juca acest bătrîn.

— O clipă. spuse unul dintre doctori.

Comisarul fu invitat afară, unde i se atrase din nou, pe un ton hotărît, atenția asupra vechii foi de observație cu istoricul bolii. Apoi Klose reveni în încăpere.

— Așadar, hai să vorbim acum ca niște oameni rezonabili. Cînd ați luat hotărîrea să comiteți furtul ?... Bine,

nu vrei. Fii atent : Noi știm că Paul a îngropat banii. El a murit și nimeni nu cunoaște noul ascunziș !

— Cine spune asta ? Ați găsit banii ?

— Îi vom găsi ! Te rog să ne crezi ! Klose făcu o pauză. Așadar încă o dată. Cînd ați luat hotărîrea să comiteți furtul ?

Kühn privi drept înainte, se gîndea la cuvintele nebunului. „Acum, își spunea el, acum trebuie să le rostesc." Se ferecă în el însuși, clădi în juru-i un zid, se autosugestionă să-și închipuie că e singur și vorbește doar pentru el.

— S-a întîmplat curînd după ce mi-am pierdut piciorul.

— Cum asta ! Dar piciorul e la locul lui !

— Da, mi-a crescut din nou.

— Dacă ai să continui așa, n-ai să mai ieși de aici niciodată !

— Da eu trebuie să ies de-aici. Vaporul meu pleacă în China ! Și-apoi știți cine sînt eu ?

„Nu e greu. Poți s-o faci. Trebuie s-o crezi tu însuți ! Tu însuți s-o crezi."

— Sînt rudă cu regele. În tinerețe, mîncam din farfurii de aur.

Klose își mușcă buza de jos. Își duce degetul la nas, ca și cum ar reflecta. Apoi renunță, îi trec prin minte greșelile pe care le-a comis, fiindcă a socotit cazul foarte simplu. Afară, în fața ușii, doctorii spun :

— În anumite privințe, un fenomen. Comisarul privește în gol. Da, confabulație ; aceste relatări imaginare ale unor întîmplări trăite sau auzite apar la unii bolnavi mintali ca o consecință a tulburării memoriei. Așa, de exemplu, la *dementia paranoides* și la...

— Oh, vă rog încetați ! Într-o săptămînă rezolv eu cazul !

— În anumite privințe, un fenomen, spun medicii.

Are pe craniu o cicatrice enormă. Urmările acestei răni au fost înregistrate cu ani în urmă de medici. O minciună, pe un fond vrednic de crezare, conchide Klose. Iar fiii lui n-au făcut încă nici o mărturisire. Comisarul se gîndește cu groază la superiori. Și la conferința de presă pe care o cere opinia publică. El, Klose, un fanatic al ordinii, va face acolo o mutră jalnică. Și din această cauză îl urăște

pe bătrînul ăsta care vrea să se sacrifice într-un mod absurd.

Un medic spuse :

— Cunoașteți anumite comportamente la păsări.... Cînd își văd cuibul cu pui amenințat, se prefac că le-au paralizat aripile. Ce vreți, domnule comisar, asta-i natura.

— Natura este haos, doctore. Pe noi ne interesează domesticirea haosului, securitatea, dreptatea și legea. Asta este misiunea noastră !

Kühn stătea la ușă și trăgea cu urechea. Era stors de vlagă. Nu știa cîtă vreme își va mai putea juca rolul. Medicii, secretarii și inspectorii de poliție i se păreau oameni fără importanță. Comisarul Klose, acesta era principalul personaj, care-l interesa.

Sta în dosul ușii și îi auzi plecînd cu toții. Se făcu liniște. Era ca și cum întreaga clădire și-ar fi oprit respirația : o tăcere înfricoșată în care se simțea ferecat. Erau secunde care i se păreau că rămîn suspendate deasupra lui, și ceva sezisabil, fără sfîrșit, de negîndit pînă la capăt îl atingea cu fluturarea întunecată a unei spaime în care se contopeau trecutul și viitorul.

În după-amiaza în care auzi clopotele din turnurile bisericilor, avu sentimentul că această zi trebuie să fie o sîmbătă. Nu mai știa exact... se afla aici de șapte, opt sau nouă zile. Timpul devenise neant. O sută de zile, o mie de zile... Își calcula din nou anii : încă zece, încă doisprezece ani de viață între uși ferecate, în liniște. „Alex, David... ei nu-și vor recunoaște vina. În schimbul lor, autoritățile vor trebui să mă accepte pe mine. Dacă vor recunoaște, ceea ce mă va ucide va fi rușinea, dacă nu, va fi numai durerea."

„Prea tineri. Sînt încă prea tineri. Două mame diferite. Dacă ar fi știut ele asta, că sînt mamele unor... unor criminali. Niciodată nu s-a mai întîmplat așa ceva în familia noastră. Sînt tatăl unor ucigași. Paul ! Paul ! Cînd a început oare asta ? N-aș mai putea scoate capul în lume. Jacheta atîrnă și astăzi la toaletă. Pieptenii și periile. Vor spune cu toții : tatăl ucigașilor, tată de ucigași. Și gîndul acesta le va rămîne definitiv în cap. Iar ei vor trăi așa : David, un ucigaș, Alex, un... și Elfie, biata fată... Alergă-

rile. Şi el pe podium, învingătorul. Ani în şir, învingător. Învăţătorul spunea : «David, un băiat timid, foarte inteligent». Şi mai tîrziu, un alt învăţător : «Şiret şi ranchiunos». Ar fi trebuit să-l las să-şi continue studiile. De ce nu ?... Ar fi ajuns mai departe decît Alex sau Paul. Am fost convins întotdeauna de asta. Un cap mai bine înzestrat decît al celorlalţi doi... Şi n-am vrut s-o fac. David să ajungă mai departe decît fiii mei ! Şi Legiunea străină.... A ucis. După ce a murit mamă-sa, nu prea mai mi-am bătut capul cu el. Şi nici de Crăciun n-am mai cumpărat brad, iar ei mă întrebau : «De ce n-ai cumpărat pom de Crăciun ?...» Dar cum au fost posibile toate astea ? De vreme ce sîntem toţi foarte normali ? Sau poate nu ? Poate oare, de exemplu, un nebun să ştie că e nebun ? Sau eu, aş fi putut şti eu că după douăzeci de ani va săvîrşi o crimă, fiindcă nu l-am trimis la şcoală ? Trebuie să mă accepte în locul lor. Şi Paul. Trebuie să ia şi el crima asupra lui. În oraş, toată lumea spune : Kühn, tatăl ucigaşilor, stă la ospiciu."

Faţa i se crispă treptat într-o grimasă. Smiorcăi, scoase batista şi-şi suflă nasul cu zgomot, voi să-şi stăpînească obrazul ce se pungea în acest scîncet asemănător plînsului unui copil.

Apoi gîndi : „Printr-o crăpătură oarecare sînt supravegheat". Nu era sigur dacă şi nebunii plîng, îşi reaminti datoria de a se convinge singur de boala lui. Se furişă tiptil la uşă, lipi urechea şi ascultă. Dar şi acest lucru i se păru că l-ar putea trăda. Supraveghetorii ar recunoaşte în asta un act intenţionat. Se înfipse în mijlocul celulei şi se gîndi să-i convingă imediat. Dar nu-i veni în minte nimic. Iar după părerea lui, tocmai acum lucrul acesta era foarte necesar. Respiră adînc, se învîrti prin încăpere cu o grabă care-i tăia răsuflarea. Credea că le simte privirile, toţi ochii aceia care-l spionau. Apoi rosti către uşă :

— Eu l-am împuşcat. Faţa i se schimonosi de ură. Aşa am făcut, aşa... întinse arătătorul şi spuse : Poc ! Aşa am făcut ! Poc ! Poc ! Apoi se duse la uşă, îşi puse gura chiar lîngă vizor şi strigă în tăcerea clădirii : Poc ! Eu am făcut-o ! Eu... vinovatul !

I se raportă imediat lui Klose. Comisarul veni a doua zi de dimineaţă. Era de faţă şi un medic.

— Domnule Kühn, mai povestește o dată cum ai făcut poc !

Klose aștepta.

— Ce zi e astăzi ? întrebă Kühn.

— Duminică.

— Aha, atunci am avut totuși dreptate !

— Prin urmare cine a fost cu dumneata cînd ai făcut poc ! ?

— Vaporul meu, spuse Kühn. Mîine dimineață pornește spre China.

După ce ieși comisarul, Kühn pîndi dangătul clopotelor. Și cînd îl auzi, zîmbi satisfăcut, ca de o veste bună în care nădăjduise.

Ascultă ce se petrece afară. Afară trăiesc oameni. Percepe șuvoiul imens de vieți, ca o vîltoare, pe toate aceste străzi, cu case zdravăn așezate pe pămînt. Acolo se gîndesc milioane de gînduri. Pretutindeni se încrucișează străzi. Și în turnurile vechi bat clopotele. Iar el trece cu băieții și-l ține pe Paul de mînă. Toți fiii săi sînt cu el, și cele două femei. Le poate auzi glasurile. A trăit ani lungi în acest oraș care acum îi cunoaște numele. Și ce-a făcut în anii aceștia ? Cel mai bun lucru pe care l-a făcut a fost că a salvat viața unor oameni. I-au fost dragi două femei și i-a iubit pe fiii lui și pe alți oameni... și n-a ucis nici un om.

Cată sus spre grilaj, își amintește ce țintă se urmărește cu el. Și începe să răsucească cearceaful. Un ștreang, un ștreang bun. L-au încolțit. Dar el gîndește : „Huși, huși, am șters-o !“ Și gîndind astfel, parcă-l cuprinde veselia. Vorbește încet și are sentimentul că acum nu mai e singur în încăpere, discută cu propria-i moarte. Ea a fost, pare-se, din totdeauna în el, acum s-a desprins și-i stă în față, fiindcă e irevocabilă. Adresează morții șoapte grăbite, dînd din cap cu familiaritate ; pe față îi apare o trăsătură de viclenie. Își pune întrebarea dacă acesta este într-adevăr lucrul pe care trebuie să-l împlinească... să se opună prăbușirii, pînă la epuizarea tuturor posibilităților ce-i stau la-ndemînă, ultima fiind să se încredințeze morții, să trateze cu ea, să se tocmească pentru cei doi fii.

Ajunge la o înțelegere cu moartea, crede că a păcălit-o. Iar fiii lui ? Vor trăi în libertate. Și asta le va fi pedeapsa ! să trăiască ! Pedeapsa aceasta o găsește dreaptă.

Comisarul Klose sta în fața lui Alex. Îl privea cu atenție. În încăpere se mai aflau judecătorul și cîțiva agenți.

— Bagă de seamă, spuse Klose. Dacă tatăl dumitale va fi condamnat ca asasin, lucrul acesta ți se va părea foarte drept, nu-i așa ? Ți se va părea drept ?

— Nu !

Alex dădu chinuit din cap, privind în lături.

— Totuși, pe asta contezi ! Dar din asta nu se mai alege nimic. Acum, chiar nimic !... Ai vrut să învingi cu orice preț, de aceea ai pierdut !

— Ce știți dumneavoastră despre asta !

Judecătorul interveni și el.

— Am răsfoit toată viața dumitale, domnule Kühn.

— Ce vă privește viața mea ? întrebă Alex mînios.

— Foarte mult, domnule Kühn. Nu există acțiuni izolate... fiecare faptă se leagă de viața întreagă. Cu frații dumitale mi-a fost totul clar de la început. Dar cu dumneata... Continuă, Klose.

Comisarul vorbea fără grabă. Există declarațiile martorei. Și declarațiile poliției care l-a văzut pe Paul la locul indicat cu aproximație de martoră. Cazmaua...

— Iat-o !

A fost găsită în mașina distrusă. La toate astea, se adaugă cheltuielile bănești ale lui David și Paul. Apoi, declarațiile unui poștaș care a văzut la David cîteva mii de mărci. Da, poștașul s-a prezentat aici acum două zile și a întrebat : „Am nimerit bine, acolo unde se plătește recompensa ?"

Agenții zîmbiră.

Comisarul rămase în așteptare, privindu-l pe bărbatul care sta în fața lui cu o expresie de încăpățînare împietrită pe obrazul palid și imobil. Ridicînd glasul, Klose spuse :

— De șase zile, patru sute de agenți înarmați cu aparate detectoare de mine și însoțiți de cîini polițiști au răscolit fiecare metru pătrat din pădure. Îți amintești de legăturile de fier ale lăditei. Metalul provoacă un ușor zgomot în aparatul detector de mine, domnule Kühn. Azi-dimineață s-au descoperit banii. Între cei trei fagi, despre care a vorbit martora. Rezultatele analizelor pămîntului de acolo și ale celui de pe cazma corespund întocmai. Ei, domnule Kühn... Acum vrei să vorbești ?

Comisarul Klose aşteptă o jumătate de minut. Apoi se pregăti pentru ultima lovitură. În încăpere domnea o linişte deplină. Cu vocea înceată, rosti :

— Tatăl dumitale s-a spînzurat ieri seară între orele şase şi şapte.

Cei de faţă văzură cum Alex deschide gura, gata să vorbească, dar rămase mult, copul îi cazu, se plecă adînc înainte, apoi începu să tremure, ca şi cum o mînă l-ar fi apucat de ceafă, scuturîndu-l.

Poliţiştii declarară mai tîrziu că Alexander Kühn şi-a recunoscut vina cu o mişcare a capului. Primul său răspuns a fost o uşoară aprobare din cap. Vorbăreţ n-a fost el niciodată, dar n-a mai negat, s-a dat bătut, fără s-o spună. Tot comportamentul lui a fost o mărturisire. Celălalt, cel din Legiunea străină, s-a luptat cu încăpăţînare.

Astea toate le-au spus după marea conferinţă de presă. Pe coridorul Prefecturii se aflau reporteri şi funcţionari ai poliţiei care continuau să dezbată cazul. Da, cînd cel ce fusese în Legiunea străină şi-a dat seama că jocul s-a sfîrşit, s-a ridicat şi a întrebat care va fi sentinţa. A auzit-o de la cinci agenţi... i s-a repetat sentinţa de cinci ori. Atunci s-a întors spre perete, ca şi cînd i-ar fi fost ruşine. Apoi a început deodată să rîdă, nu şi-a mai putut stăpîni rîsul şi a spus ceva despre Crăciun, că s-a născut de Crăciun... şi încă ceva, despre un copil al norocului. Lucruri destul de confuze... dar cam nebun a fost el totdeauna. Nu s-a mai putut opri din rîs. În cele din urmă au socotit că e timpul să-l cheme la ordine, pentru că începuse să izbească într-una cu pumnii în pereţi... Şi nevasta acestui alergător — ei da, căsătorită de curînd, fată de treabă. Închipuiţi-vă : vrea să-l aştepte. Încă mai speră.

Stătură pe coridoare şi discutară, apoi coborîră scara şi afară se mai opriră puţin în faţa cantinei. Grupul atrase curioşi. Aceştia se apropiau şi puneau întrebări. Era ca după un accident, la locul nenorocirii, unde apar cu întîrziere curioşii şi întreabă, iar unul sau altul răspunde din mers : Da, o nenorocire. Aici s-a întîmplat.

SFÎRŞIT

Prozator care s-a bucurat de succes încă de la primul său roman, Fortăreața, tradus în cîteva limbi de circulație și transpus și pe ecran, Henry Jaeger face parte din familia „furioșilor", a nonconformiștilor.

Prin acțiunea concisă, palpitantă, ancorată puternic în realitățile sociale ale lumii occidentale, cel de al doilea roman, Disperații, îl consacră definitiv pe tînărul autor.

Lei 9.50